

Tinódi Sebestyén összes költeménye

TARTALOM

- [I.] ERDÉLI HISTÓRIA
- [II.] SZEGEDI VESZEDELEM
- [III.] AZ VÉG TEMESVÁRBAN LOSONCZI ISTVÁNNAK HALÁLÁRÓL
- [IV.] BUDAI ALI BASA HISTÓRIÁJA
- [V.] ÖRDÖG MÁTYÁS VESZŐDELME
- [VI.] EGER VÁR VIADALJÁRÓL VALÓ ÉNEK HISTÓRIA
- [VII.] EGRI HISTÓRIÁNAK SUMMÁJA
- [VIII.] ENYINGI TEREK JÁNOS VITÉSSÉGE 1553.
- [IX.] ELSŐ KÁROL CSÁSZÁR HADA SAXÓNIÁBA,
OTT KÚRFIRSTNAK MEGFOGÁSA 1546.
- [X.] SZITNYA, LÉVA, CSÁBRÁG ÉS MURÁN VÁRAKNAK MEGVEVÉSE
- [XI.] DÁVID KIRÁL MINT AZ NAGY GÓLIÁTTAL MEGVÍUTT
- [XII.] JUDIT ASSZON HISTÓRIÁJA
- [XIII.] HADNAGYOKNAK TANÚSÁG, MIKOR TEREKKEL
SZÖMBE AKARNAK ÖKLELNI
- [XIV.] SZULIMÁN CSÁSZÁR KAZUL BASÁVAL VIADALJÁRÓL
- [XV.] SOKFÉLE RÉSZÖGÖSRŐL
- [XVI.] BUDA VESZÉSÉRŐL ÉS TEREK BÁLINT FOGSÁGÁRÓL
- [XVII.] PRÍNI PÉTERNEK MAJLÁT ISTVÁNNAK
ÉS TEREK BÁLINTNAK FOGSÁGOKRÓL
- [XVIII.] VERBŐCZI IMREHNEK KÁSZON HADÁVAL
KOZÁRI MEZŐN VIADALJA
- [XIX.] AZ SZALKAI MEZŐN VALÓ VIADALRÓL
- [XX.] VARKUCS TAMÁS IDEJÉBE LÖTT CSATÁK EGÖRBŐL
- [XXI.] KAPITÁN GYÖRGY BAJVIADALJA
- [XXII.] AZ UDVARBÍRÁKRÓL ÉS KULCSÁROKRÓL

[I.] ERDÉLI HISTÓRIA

ELSŐ RÉSZE

*János királ testamentoma: Szulimán császár indulása:
királ fiát meglátása: kincses Budának elfoglalása:
királné asszon búdosása: Fráter Györgynek
csélcsepása: királ fiára támadása*

- Sok csudák voltanak jó Magyarországba,
Ki nagy emléközet széles ez világba.
Tűz esztendő ulta ilyen nagy bolygásba
Nem voltak magyarok hasonló szerencsába.
- 5 Erre hallgassatok es tü meghallyátok,
Mert ez lészen néktek jeles krónikátok,
Kiről emléközik tü megmaradéktok,
Mert vagy mind elvesztek, avagy jóra fordultok.
- Beszéllek Erdélben mast történt dolgokról,
10 János király fia kibúdosásáról,
És az Fráter Györgynek ő sok csudájáról,
Csudaképpen történt nagy szernyű haláláról.
- Az Ferdinánd királ igyeközéséről,
Pogán császár ellen töreközéséről,
15 Jó Magyarországnak megépöléséről,
Légyen Isten véle elkezdött nagy igyéről.
- Sőt jó János királ hogy Erdélben vala,
Izabella asszon jó Budában vala,
Másfélezör és negyvenben írnak vala,
20 Az királné asszony egy szép fiat szült vala.
- Tuttára királnak lön, öremben vala,
Nem sok idő múlván halálra szorula,
Fráter Györgyöt, Petruitot ott előállatá,
Fiát, feleségét csak önékik ajánlá.
- 25 Ímé történék halála Szászsebesben,
Székesfejérvárban lön eltemetésben,
Az királné asszon lön keserűségben,
Fiával árvává marada özvegységben.
- Az felséges királ, Ferdinándus királ
30 Felesége után lött törvénből királ,
Anna asszon bátyya az jó Lajos királ,
Ki Mohácson vesze ez országért az királ.

- Nagy sok esze, küncse költ már ez országra,
Az magyar nemzetnek megmaradására,
35 Ki Némötországnak lenne nyugolmára,
Pogán törekőknek eltávoztatására.
- Vendégországokból néki sok hada lőn,
Ki János királnak oly nagy búára lőn,
Előszer Tokajnál nagy futamása lőn,
40 Körösztési mezőn gonosz szerencséje lőn.
- Szertelen futása az szinai mezőn,
Ferdinánd királnak kin nagy öröme lőn,
Mindezeknek oka az sok magyar úr lőn,
Mert kösztők kétfelé pártolás, hasonlás lőn.
- Lőn végre királnak oly nagy sok kárára,
45 Sok rendbéli hadának elromlására,
Magyar uraknak a sem lőn sok hasznára,
Mert pártolások lőn sokaknak halálára.
- Jánosnak halálát Ferdinánd hogy hallá,
50 Kisfia annyával Budában benn volna,
Hagyá szép táborát, hogy hamar indulna,
Mind vízen és földön Buda alá szállana.
- Táborát indítá, Budát megszállatá,
Lőtteté, rontatá, igen ostromlatá,
55 Az királné asszont azzal háborítá.
Szulimán császárnak nagy sírtában írata.
- Ezen pogán császár igen megbúsula,
Százezer emberét Budára bocsátá,
Az nagy Memhet basát képében bocsátá,
60 János királ fiát hogy megszabadítaná.
- Rettenetös haddal Memhet el-felszálla,
Szent Gellérd hegyére az némöt szorula,
Budáról sok magyar akkoron kiszálla,
Elvegy terekkel együtt sokszor ostromlá.
- 65 Az császár is nem tűrheté, felsüete,
Az királ fiához szerelmét jelönté,
Hogy népét az Dráván általkölteszteté,
Az budai hadat azzal megerőlteté.
- Terekők, magyarok ostromnak menének,
70 Nagy rettenetösön Szent Gellérd hegyének,
Sokan az némötök az hegyen veszének,
Kik szalathatának, hamar felsietének.
- Vígan terök császár Skanbriába juta,
János királ fiát ott alá hozatá,
75 Hívségöt fogada, meg el-felbocsátá,
Jó Terek Bálintot csak magának marasztá.

- Sokat ez dolgokról nem illik szóllanom,
Mert tőlem már sokat hallottak, jól tudom,
Erdéli gondomat ezzel sem mulatom,
80 Csak ennek sommáját én tünektek mast mondom.
- Dunát, Pestet, Budát császár elfoglalá,
Az királné asszont békével bocsátá,
Őt elkésérteté, Lippába szállalá,
Az Tiszántúl ez országot néki ajánlá.
- 85 Erdélbe bészalla Gyulafejejvárba,
Kisfiával lakék nagy fohászkodásba,
Fráter György marada az kincstartóságba,
Három pispekségbe, erdéli vajdaságba.
- 90 Temesvárba jó Petruitt Péter szálla,
Nagy hüven szolgálá ő az ispánságba,
Birodalma vala Lippába, Solymosba,
Jó Karánsebesbe, bűr vala jó Lugasba.
- 95 Igen nagy gongyok lőn ott ez két túornak,
Mint kedvét lelhetnék az terek császárnak,
Szóval, ajándékval, békőknek, basáknak
Sokat ígyérének, adának az császárnak.
- 100 No, már hallgassátok az derék krónikát,
Az két túornak kösztök nem alkhatását,
Barát kincstartónak szertelen csudáját,
Királné asszonnak fiával búdosását.
- Ó, mely szegín régen az Fráter György vala,
Vezetékneve Vitissenovit vala,
Skardonához közel néki háza vala,
Az Horvátországban Karkas vízparton vala.
- 105 De mikor klastromba remöték köszt vala,
Ott es bűr jó borral, mert kúlsárok vala,
Ő minden dolgában gyors és okos vala,
Az ő szolgálattya mindennek kedves vala.
- 110 Lőn hírével dolga jó János királnak,
Tanácsát fogadá agg fráter, Jánosnak,
Klastromból hívatá, szólla az barátnak,
Hogy immár szolgálna ő király magának.
- 115 Vevé feljebb-feljebb szép jeles tisztekre,
Udvarbíróságra, onnat pispekségre,
Onnat kincstartóság gondviselésére,
Ő dolga mindenben lőn királnak kedvére.
- Testamentomba hagyá mint gubernátort,
Oltalmazná fiát, véle ez országot.
Halálakor királ hagyá ez barátot,
120 Éltetné annyával fiát, kis herceg Jánost.

- Jó Petruitt Pétert mellé hatta vala,
 Ki János királynak atyafia vala,
 Kit nagy szegűnségből ő felemelt vala,
 Fiát, feleségét es reá bízta vala.
- 125 Nagy hűvségét jó Petruit megmutatta,
 Csélcspását néki lám senki nem látta,
 Sőt az királ fiát mindenbe táplálta,
 Kinek lába nyomát nagy hűvséggel nyomotta.
- Jó hűt alatt mast es értöm, hogy aszt mondgya,
 130 Hogy halálíg ura gyermekét sem hadgya,
 Gyűjtötte szép küncsöt szükségére adgya,
 Dolgát az ki hallya, dícséri, jóvá hadgya.
- Sőt ő Temesvárba kezdé aszt gondolni,
 Ha az Fráter Györggyel kezdenek meghalni,
 135 Az királ kincsében zsákmánt kezdenek tenni,
 Az királyfü kezd nagy szegűnségbe maradni.
- Tön ily izenetöt barát-kincstartónak:
 „Ez nehéz ne légyen teuraságodnak,
 Tudod, hűvek vagyunk az király fiának,
 140 Véle egyetömbe az ő asszon-annyának.
- Aszt tudod, mel nagy küncset néki gyűjtettünk,
 Szép erős várakba kiket helyhesztettünk,
 Ország-akaratból kiadgyunk, engegyünk,
 Egy királi házba mindent bēhelyhesztessünk.
- 145 Csak három főszemélt országul válasszunk,
 Három nemzetűrnak nagy hűtet feladgyunk,
 Azokra az küncsöt ilyen módon búzzuk,
 Míg emberkört ér az királfü, addég adgyuk.
- Aszt igen jól tudod, ha kezdünk meghalni,
 150 Feleségünk, gyermekünk nem kezd maradni,
 Tisztartók, fajosok visszat kezdenek vonni,
 Az királ fiának kezdenek nagy gondot adni.”
- Sőt hogy eszt meghallá Fráter György, haragvék,
 Ehhöz ő nem álla, mert néki nem tetszék.
 155 Szóla, hogy halálíg tőle ki nem vennék,
 Holta után tisztartói mind megengednék.
- Sűr vala gyakorta az királné asszon,
 Semmi birodalma néki ez országon,
 Az Fráter György tartja fiával abrakon,
 160 Kedve szerént nincsen, gyakran bānkódik azon.
- Ohítva telelni méne fel Gyaluba,
 Írnak vala ezörötszáznegyvennyolcba,
 Betegségében készül vala bánatba,
 Akar el-kimenni onnat Lengyelországba.

- 165 Vevé eszt eszébe barát, Petruittyal,
Mindent ígérének ő nagy szép szavokval,
Asszont megmaraszták nagy fogadásokval,
Fejérvárra hozá Fráter György nagy szép szóval.
- Immár ez két tútor ellenkodik vala,
170 Kiből végre az ország jót nem vár vala,
Lengyel királné asszon eszt hogy meghallá,
Mondhatatlan azon igen megbúsult vala.
- Erdélben bocsátá hamar két szolgáját:
Pozneszti pispöket és egy nádrespánnyát,
175 Egyben békéltetnék, hoznák az két urat,
Hogy hüven szolgálnák leányát, unokáját.
- Csakhamar urakat öszvebékélteték,
Egy más akarattal ott ők eszt rendelék:
Négy úrnak mindenkor egyik ott benn laknék,
180 Királné asszonnak szolgálna, ott forgódnék.
- Ott avagy Fráter György, vagy Petruitt Péter,
Vagy Patócsi Ferenc, vagy Losonczi Antal
Mindenkor forgódnék királ tanácsival.
Váraddá indula barát lengyel urakval.
- 185 Maradának hárman, szolgálák őfelségét,
Mikor látták volna az ő nagy szükségét,
És az Fráter Györgynek ő nagy feshvénségét,
Fogadással kérék az asszont őfelségét.
- Petruit szállala: „Kérjük felségödet,
190 Mü igen jól láttyuk te nagy szükségödet,
Lippán megszörözzük bévön életödet,
Jój el, ott eltartjuk asztalodat, népedet.”
- Izabella asszon eszt jó néven vevé,
Hűvségöket szép beszéddel megköszöné,
195 Eszt mind az országnak hamar hűrré tevé:
Hogy éhel meghalna, kezzöllük el-kimenne.
- Lön elindulatba, Dévára beszálla,
Váraddá Fráter György eszt hamar meghallá,
Hűv szolgái által kéré és unszonlá,
200 Erdélből ki ne menne, mert végre megbánná.
- Lám, ő akaratját asszon változtatá,
Déva várába ő küncsét felhordatá.
Eszt hallván Patócsi, Losonczi, búsula,
Okot lelvén, mind az két úr haza indula.
- 205 Az királné asszon Déváról indula,
Petruitval hogy Szöbömbe beszállana,
Fráter György Váraddá aszt nehogy meghallá,
Szöbönnek izene: asszont bé ne bocsátnák.

- 210 Haj, te ravasz világ, mely hűtetlen te vagy,
 Szóhoz, ajándékhoz, mely igen hajló vagy,
 Világ-gazdagságban telhetetlen vagy,
 Kiért keresztyén népnek te utálatos vagy.
 Inkább engedének az barát szavának,
 Hogy nem az asszonnak és királ fiának,
 215 Maga megesküttek az királ fiának,
 Őket nem bocsáták Szöbembe a szász urak.
 Tön sűrva könyörgést asszon az Istennek:
 „Áldott igaz Isten, ki látod szűveknek
 Minden álnokságát hitlen embereknek,
 220 Hagyom csak te reád, hogy megítéltesse nek.”
 Sírva Izabella Fejérvárba szálla,
 Éjjel-nappal ohút, sűr, kesereg vala,
 Jó Petruitt Péter tisztiben indula,
 Ez meglőtt dolgokon oly igen megbúsula.
 225 Elgondolá Fráter György császár mivoltát,
 Az ő ravasságát, álnok hazukságát,
 Mint királ fiának ajánlá ő magát,
 E szűn alatt magának kívánnya országát.
 Róla oly nagy gondgya, mint ő kihozhatná,
 230 Hogy az pogán kéztől megoltalmazhatná,
 Attyátúl marattba épen iktathatná,
 Csak körösztyn kézbe, bár szegűnben tarthatná.
 Eszt eszébe vevé, már nem fog császárnál
 Sok ravasságával és sok csélcsapásval,
 235 Mennyére az császárt szép ajándokával
 Meg annyéra csalta édes ravasságával.
 Nám, mely csudálatos vala bölcsesége,
 Ő minden dolgába nagy esze, elméje,
 Ha akarta, császár, királ szemét békötte,
 240 Az mint ő szerette, mindkettőt úgy viselte.
 Igen nagyot használt bizon ez országnak,
 Bennevaló népnek megmaradásának,
 Majd megérthetitök, ha volt ez országnak
 Az ő csélcsapása hasznára magyaroknak.
 245 Sokat gondolkodék Fráter György eszébe:
 Ura gyermekét ne ej cse terek kézbe?
 Ez ország maradhatna keresztyén kézbe,
 Némöt császártúl, királtúl érteni kezdé.
 Sőt már öközettek vala elvégezve,
 250 Királ kevetével, hogy ő szembe lenne,
 Kisasszon napján az Nűrbátorba lenne,
 Királ fia felől, Erdélről jót végezne.

- Ímé, ez idő kösz, császár az uraktúl,
Becsét, Becskereket kéreti baráttúl.
255 Gondba esének urak ez hűr hallástúl,
Inkább megfélemlék Fráter György az császártúl.
- Mű választja légyen tőlök az császárnak,
Simándot választák, hogy arról szólnának,
Kirái kevetéről es ott szólnának,
260 Hogyha szükség volna, követségöt meghallának.
- Ott ez négy úr Simádon szömbe levének,
Az terek császárnak bölcsen megfelelének.
Bátori gyűlésbe es mind ott lennének,
Petrut, Patócsi, Losonczy bégyűlnének.
- 265 De királné asszon hallá eszt, megérté,
Az némöt kevetvel barát szömbe lenne,
Búdosóban királ fiával ejtené,
Országát ötöle elidegönítené.
- Ott Fráter György Erdélből hozzá hívatá,
270 És Magyarországból urakat hívatá,
Váradból nagy szép sereggel elindula,
Kétezeren nagy pompával Bátorban szálla.
- Módgya, mint felségnek ő dolgában vala,
Az klastromba szálla, kernyülfogták vala,
275 Puskások, lovagok igen őrzik vala.
Alföldi urak csak követöt bocsáttak vala.
- Jó Gróf Miklós vala ott követségben,
Jámbor tanács vala király hűvségében,
Magyarokhoz vala oly nagy szeretében,
280 Halálát ohította ez versszörző életében.
- Nagy sok magyar szánnya ez vitéz halálát,
Mert szereti vala magyar vitéz voltát,
Mindenféle mesternek bölcs tudományát,
Az felséges király es ohította megholtát.
- 285 Ott királ képében fogadá barátnak:
Ha Magyarországot bocsáttya királnak,
Attya jószágát János királ fiának
Épen megbocsátná, megadná szép Jánosnak,
- De Erdélségben es vajdaságban hadgya,
290 Királné asszonnak jegyruháját megadgya,
Barátnak váradi pispökséget adgya,
Esztergami érsoökséget es véle adgya.
- Ottan az Fráter György ez hitnek megállá,
Ő es Gróf Miklósnak hitöt adott vala.
295 Bátorból kijeve, ő Erdélbe szálla,
Királné asszonnak, mit szerete, aszt szólla.

- Mikor íránk ezörötszáz és ötvenbe,
 Gyűlést hirdetének Kiskarácson innepébe,
 Királné asszont indíták nagy hidegbe,
 300 Jó Kolozsvár felé az Marosnak mentébe.
- Ím az barát vüvé asszont Besztercébe,
 Sokan csonkulának, halának nagy dérbe,
 Onnat Kolozsvárba harmadnap vivé bé,
 Nem gyűlésbe, hanem Korlátovitt menyekzőjébe.
- 305 Nagy pompával menyekző lőn Monostorba,
 Másodnap királné asszon Kolozsvárba,
 Mineróna asszont elházasításba,
 Zbornitzki Miklósnak adá törvén házasságba.
- Ott szép ajándékot az ország mutata,
 310 Szegűn köznemes nép kit váltigen bána,
 Mert soknak költsége már elfogyott vala,
 Gyűlést nem várhatták, sok haza is ment vala.
- Fráter György az gyűlésbe csak aszt végezé,
 Az asszon két hűv szolgáját elvesztené,
 315 Horvát Mihált, Csáki Mihált megöletné,
 De bűnöket az asszon ő magára vevé.
- Egy füllér héával forintot szerzenék,
 Hogy terek császárnak adót szerzenének,
 Mert mindenkor törvénye erdélieknek
 320 Forintot héjával az adóban szednének.
- Reggel asszon indula jó Fejérvárba,
 Csendeszebe marada búvába, sírtába.
 Petruit megérte mindent Temesvárba,
 Asszonnak megírá, császárnak Drenápolyba.
- 325 Derék szerént királné asszon megtudá,
 Erdéli uraknak mind tuttokra adá,
 Kéré őket, hogy gondolnának jól arra,
 Hogy ne esnének fejenként császárnak rabbá.
- Igen gondolkodnak urak, rettenének,
 330 Sokan az asszonnak ott fogadást tőnek,
 Hogy minden szerencsét véle késértének.
 Ebben Fráter Györgynek csakhamar hűrt tevének.
- No, hamar Alvincbe Fráter György beszállá,
 Tütton Szászseböst ő magának foglalá,
 335 Királné asszon ellen sokat gondola,
 Mint Erdélyből fiával kiigazíthatná.
- Az francai királ gazdag királ vala,
 Károl császár, Ferdinándus udvarába
 Korosként követe az királnak vala.
 340 Fráter György dolgát követők értötték vala.

- No, hamar megírák francai királynak,
 Királ esmég ír az terek császárnak:
 „Barát hütöt adott Bátorba egy grófnak,
 Magát kötelezte az Ferdinánd királynak.
- 345 De hogy jobban felségöd ez dolgot tudgya,
 Bizon felségödet barát elárulta,
 Ő ura gyermekét annyával elatta,
 Jó Magyarországot némötnök ajánlotta.
- Oly igen készülnek némötök magyarval,
 350 Rád akarnak jöni az ő nagy hadokval.”
 Császár hallá feje hajtogatásával,
 Csak elámélnék sok gondolkodásával.
- Az volt végezése sőt régen császárnak,
 Hogy egy kis leányát francai királynak
 355 Feleségül aggya János királ fiának,
 És megkoronázza szép várában Budának,
- Uraságába haggya küncsös Budának,
 Jó Magyarországnak és Erdélországnak,
 És az Tótországnak, az Horvátországnak,
 360 Végre Bécsországnak, az fölső Csehországnak.
- Terek császár ír az magyar uraknak,
 Külön-külön az kerütett városoknak,
 Mind az vármegyéknek, külön az szászoknak,
 Az ő levelében eszt ír mindazoknak:
- 365 „Csuda jól tudgyátok, kik voltatok hívem,
 Mikor küncses Budát én kezemhöz vevém,
 Királ fiát annyával én eleresztém,
 Sátoromban Fráter Györgyöt én megeskötém,
- Reá felelé ott: énnékem hűv lészen,
 370 Ura gyermekének hűv szolgája lészen
 Szegénységből királ uraságra vevén,
 Szerzetös voltát, vénségét gondolván, nézvén.
- Azért bízám reá János királ fiát,
 Asszonyannyát, véle az önne országát.
 375 Véletök, tudgyátok, János királ fiát,
 Békével tartottam, oltalmaztam országát.
- Olyha adót is csak tízezer forintot vöttem,
 Hogy hűveim vattok, aszt es azért vöttem,
 Maga az országnak hasznát mind értöttem,
 380 Az barát elárult engem, jól megértöttem.
- Nám, fejemet egyött urának fiával
 Elárult asszonyával, Magyarországgal.
 Azért hagyom néktek nagy parancsolatval,
 Ellene támadván barátnak hamarsággal,

- 385 Azért kergessétök és őt megfogjátok,
Vagy fejét, vagy magát tü kézbe hozjátok,
Mert ha visszahallván, tü rá nem gondoltok,
Szénnel-vassal tőlem bizon tü megrontattok.”
- Terek császár ebben sokat nem múlata,
390 Mamhut csauszt hamar ott előhívatá,
Minden leveleüt kezében adatá,
Mint benne eljárjon, haraggal megtanítá.
- Oly hertelen csausz Temesvárba méne,
Petruitt Péternek mindent megbeszéle,
395 Császár parancsolattyának hogy engedne,
Az király fiára ő nagy gondot viselne.
- Ottan jó Petruit szép haddal készöle,
Csauszt ott meghagyá, Erdélbe siete,
Királné asszonnak eszt mind megjelönté,
400 Asszon Mamhut csauszt hamar hozzá viteté.
- Róla gondola Fráter György eszt hogy hallá,
Sebösben hozzája urakat hívatá,
Fő-fő szolgálait es ott hozzá hűvatá,
Fő-fő emberekkel ő dolgairól szólla.
- 405 Ez Mamhut ott szólla királné asszonnak,
Nagy kegyelmességét mondá az császárnak,
Es minden oltalmát, mint jó leányának,
Az királ fiának, mint tulajdon fiának.
- Gyűlést hogy tétetne erdéli uraknak,
410 Hallanák meg parancsolattyát császárnak.
Asszon elirata minden székaljának,
Kik akkort mindnyájan Szászsebösbe valának.
- Íra Magyarországba az két hűvének:
Losonczy Antalnak, Patócsi Ferencnek,
415 Az Tiszakebelben mind az vármegyéknek,
Kik az Fejérvárba hamar mind el-bégyölének.
- Hamar leveleket csausz mind elosztá,
Fő-fő uraknak, vármegyéknek megadá,
Szavát az császárnak csausz ott így mondá:
420 „Az Fráter György mellől hogy minden elállana,
- Ura gyermekét mert elárulta volna,
Minden őt kergetné, és ki megfoghatná,
Az királné asszon kezében iktatná,
Azzal az császárnak nagy hívségöt mutatna.
- 425 Nám, ha elhallgatnák, ők megbüntetnének,
Vassal-túzzal házokban emésztetnének.”
Barát hallá, nem alitá ezt semminek.
Sebösből béméne várasában Megyesnek.

- Gyűlést ott tétete, keveteket választá,
 430 Ország emböruivel két szolgáját adá:
 Dráva Jánost, Bornemissza Gergelt bocsátá,
 Nagy szép követséggel az császárhoz bocsátá.
- Ám, hamar hívatá Petruitt rácokat,
 Sebösből, Lugasból vitéz oláhokat,
 435 Losonczy, Patócsi és jó szolgálkat,
 Fejérvár alatt megszállták ő hadokat.
- Rettene meg szívök kövély lengyelöknek,
 Kiknek csak bujaság és tánc kell kedvöknek,
 Esznek, isznak, leányok keröl csellegnek,
 440 Királné asszonnak könyergeni kezdének:
- „Igen jók nem vagyunk mű táborban lakni,
 Kérjük felségödet, ne akarj kiküldeni
 Minket az táborban ott kinn nyomorogni,
 Jobbak vagyunk itt benn felségednek szolgálni.”
- 445 Ezen az jó asszon ott igen mosolga,
 Gyenge lengyelöknek ő ott békét hagyta.
 Jó Petruit Péter Alvinc alá szálla,
 Ő viadal nekül ott hamar belő szálla.
- Derék szép seregét ott kétfelé osztá,
 450 Cserepvit Miklóst hamar elválasztá,
 Brancsika alá, Csanád alá bocsátá,
 Egy falka népével Fejérvár mellé szálla.
- Oly hamar megtudá barát az Megyesbe,
 Hamar hozzá gyűjte fő-fő székölyökbe,
 455 Kéré, hogy mellette lennének igyébe,
 Titkon forintokat ad vala tenerökbe.
- No, feltámadának, mind mellé állának,
 Fráter Györggyel Vásárhelre beszállának,
 Ott az kalastromba ők beszorulának,
 460 Húv szolgáliban asszonnak megfogdosának.
- Az Marton-fúaknak ott magvát szakasztá,
 Az Marton Andrásnak nyakát elvágatá,
 Bálintot öccsével Görgénben leváгатá,
 Királné asszonhoz bosszútételt mutata.
- 465 Vala az Fráter György oly igen nagy hadval,
 Kiskökellő mellett indula hadával,
 Az szegén nép között dúlással, fosztásval,
 Az megnyomorultak élnek nagy jajgatásval.
- Ímé, ez idő közt táborát indítá,
 470 Az jó Varkucs Tamás Várad felől juta,
 Csanád felé alá rácokra rohana,
 Ki lön az rácoknak igen nagy romlásokra.

Talám megunnyátok, ha mast többet mondok,
Ottan az többinek mast én békét hagyok,
475 Az első részének mast én véget adok,
476 Az másik részében erről többet hallotok.

MÁSOD RÉSZE

*Az rácoknak megverése: Fráter Györgynek
vesződése: az basának béjevése:
Terök János vitéssége:
János herceg kilépése:
és Kassába jevése.*

Az Kököllő mellett barát nagy hadával,
Kászon basa Lippán belől szép hadával.
Varkucsot beszéllöm, mint jára rácokkal,
480 Kászon basa mint járt az jó Terek Jánosval.
Szertelen az rácok Csanád keről dúlnak,
Csakhogy nem égetnek, népet nem rabolnak,
Ugyan terek módra de mindent levágnak,
Cserepvit Miklóssal nyolcezeren vannak.
485 Rácok Csanád várát megszállották vala,
Az Perusit Gáspár tisztől tartja vala,
Rácok az ostromnak gyakran mennek vala,
De vitéz magyarok vissza küvágják vala.
Az Fráter György hallá, azon megbúsula,
490 Az jó Varkucs Tamásnak hamar elíra,
Varkucs nagy sok néppel táborba küszálla,
Az Körös mentébe süet, el-alászálla.
Csanádhoz nem messze, Körös mellett vala,
Ott ő sok ezörön gyöleközött vala,
495 Perusit Csanádból hozzá küjött vala,
Mint igyekeznének ők, tanácskoznak vala.
Szorgost ott az rácok egy hűv emberöket,
Abdolitt Mikolát választák kímöket,
Küldék kímlenie az magyar népeket,
500 Ha megverhetnéjek, elrablanák földöket.
Ott gonosz szerencse az rácnak adaték,
Kümségben járása mert kijelenteték,
Ott harmadmagával hamar megfogaték,
Körösben vetteté, kettei megnyásoltaték.
505 Körösön az Varkucs hamar elköltözék,
Cserepuit Csanádból kitelepödék,
Ő maga elől egy dombocskára lépék,
Sok seregöt láta, rácokkal megfutamék.

- No, magyarok láták, után indulának,
 510 Kiket érhetének, sokat levágának,
 Közel Temesvárig dülának, fosztának,
 Sok barmot magyarok akkoron elhajtának.
- Az királné asszon mikor eszt meghallá,
 Az Mamhut csausznak ottan hűrré adá,
 515 Mamhut az császárnak aszt hamar megírá,
 Fráter Györgynek két nagy hadát tuttára adá.
- Kiereszté császár Ali csauszt, küldé,
 Egy aranyas zászlót királfínak küldé
 Egy vont aran fosztánt levelével küldé,
 520 Az Petruitnak es aranyas fosztánt küldé.
- Megküldé asszonnak az ország követit,
 És az Fráter Györgynek az két főszolgáit,
 Ő kezébe bízá azoknak életit,
 Akár elbocsássa, vagy megállya bosszúját.
- 525 Ez csausz ott adá zászlót királfínak,
 Császár levelével kezében magának,
 Tartani királfü adá Terek Jánosnak,
 Császár hagyásából így szólla királfünak:
- „Gyorsan ez zászlót felségöd kitétesse,
 530 Országbélieket alá hirdettesse,
 Ki nem jönne, aszt felséged megbüntesse,
 Mennyü nép kellene, igaz annyüt köldene.
- Vajdáknak Havaselföldében, Moldvában,
 Békőknek, basáknak itt Magyarországban,
 535 Melléd süessenek ez Erdélyországban,
 Parancsolatod szerint hatta szolgálatba.”
- Ezt hallá királfü, annyával írata,
 Az budai basához hamar választá,
 Az Szalánczi Jánost hamar elbocsátá
 540 Havaselföldében, Moldvában elírata.
- Rémöle Fráter György, mikor eszt meghallá,
 Gyulafejevárv alatt királfüra szálla
 Mind az három nemzet övéle ott vala
 Petruit hadával ura mellé szorula.
- 545 Ez ország asszonhoz követöt kölde bé,
 Hogy az királ fiát küldené kezügbe,
 Kinek készök újonnan megeskönnie,
 Mert az első hütöt vélik rossznak lennie.
- Semmiképpen asszonnak nem teccik vala,
 550 Fiát hogy elvennék, azt jól tudgya vala,
 Magát búcsúztatnák, azt ő nem akará.
 Végre öközettök frigyöt szerzöttek vala.

- Ez frigy alatt békeségöt ők szörzének,
 Hogy ököztök vérontások ne lennének,
 555 Barát és Petruit haddal leülnének,
 Királné asszonnak hűv szolgálai lennének.
- Fráter György béméne ott jó Fejérvárba,
 Asszony eleiben alázatosságba,
 Előtte fiával, két térdén állásba
 560 Őket megköveté, vala könnyhullatásba.
- Rejá nézvén asszon, sűrva néki mongya:
 „Ha János királ jóvoltát nem gondolja,
 Avagy Istenét és ő fiát gondolja,
 Kit testamentomba királ néköd ajánla.”
- 565 Az királfü barátval, fo-fő urakval,
 Fogának sűrnia, oly nagy ohításval,
 Vélék elvesztöket immár hamarságval
 Barát megbékélék Petruittyal, urakval.
- 570 Tanácsok egyött lön, ételjök, italjok,
 Köztök szünnel való minden multságok,
 Királné asszonnak egyött udvarlások,
 De sokáig nem tarta az ő barátságok.
- Ez idő közt Fráter György egy új hűrt érte,
 Budai basának Lippán belől lötte,
 575 Moldva, Havaselföld mind táborba lötte,
 Kik mind bé Erdélben akarnának ötnü.
- Reá gondolván, izené az országnak:
 Mindenött vérös tört ők hordosztatnának,
 Mind feltámadnának, hozzá folyamának,
 580 Mert ellenség mindenfelől rajtok volnának.
- Gyüle Szászsebösnél hatvanezörmagával,
 Brassó havasánál jó Kemén Jánosval,
 Az Vörös kapunál Kendefi Jánosval
 Hagyá seregöket ő jó hűv szolgálival.
- 585 Ez idő köszt Szalánczi nem értötte vala,
 Az két ellenség közt hogy békeség vala,
 Kászon basával ő Erdélben benn vala,
 Lippa belől Tótváradgyán ő nyugszik vala.
- Untalan az basa kezdé üzengetni:
 590 Asszon megizennye, kit kellyen büntetni,
 Mert viadal nekül ő ki nem mér menni,
 Királné asszonval ő akar szömbe lenni.
- Rágondolván urak, asszont költezteték,
 Jó Diód várában fiával viteték.
 595 Ifjú vitéz Terek János elbúcsúzóék
 Királné asszontúl, mert őnéki nem teccék.

Gondolá és szóla: „Kérlek, meghallgassad
 Kegyelmes asszonyom. Nekem megbocsássad,
 Én búcsúmat veszöm. Kérlek ezt ne bánnyad.
 600 Az terek énnékem nem barátom, azt tudgyad.

Nám, felségöd tudgya, terek elveszték
 Én vitéz atyámat, megrágák, megevék,
 Jó Terek Bálintot hamis hittel veszték,
 Én szegűn fejemet öcsémmel árvává tevék.

605 Én vélök egy hadban nem akarok járnom,
 Inkább mindenkoron ellenök állanom,
 És ha lehet tőlem, azon gondolkodom,
 Atyám halálájért rajtok akarok halnom.”

Királné asszontúl az úrfü elválék,
 610 Jó Hunyad várában mikoron érközék,
 Csak másodnap néki vígan ezt beszéllek,
 Déva várasában kétszáz terek nyugodnék.

Vitéz Terek János oly nagy örömben lön,
 És az jó Istennek hálaadásban lön,
 615 Ő jó szolgálival hamar tanácsban lön,
 Csak százhetvenötmagával készületben lön.

Ez úrfü indula, az várast megöté,
 Tüszteességgel nagy nyereségöt ott nyere.
 Az kétszáz tereket mert ő ám megveré,
 620 Az főagájokat ám ő ott megöleté.

Zászlót igen szépet egy terekkel kölde,
 Ajándékon Fráter Györgynek hamar kölde.
 Azt jó névön vevé, ugyan megköszöné,
 És mind Erdélsország tőle jó névön vevé.

625 Ezt meghallá Kászon, el-kivakarodék,
 Havaseliék es akkort béötének,
 Rablani azt Verös kapura jevének,
 Vitéz Kendefi Jánostúl megveretének.

Vitéz Terek János dolgát meghallyátok,
 630 Ő krónikájában jobban megtudgyátok,
 De csak summaképpen itt őróla írok,
 Ott megérthetítök, mint volt tü hűv szolgátok.

De ez idő közben ím az moldvaiak
 Brassó felől béötének, ők rablának,
 635 Háromszék aljában sokat kapdosának,
 Kün egész székeltség sírának, ohítának.

Elindula Kászon basa nagy éhséggel
 Maroson költözék éjjel sietséggel,
 Lipppa felé siet nagy hertelenséggel,
 640 Akkor Varkucs Tamás vala egy kis erővel,

- Simándnál gyűjtezük, mert nem sokan vala.
 Kászon basa hallá, ottan elindula,
 Varkucs hallá, hamar előle elszálla,
 Rávigyáztán, ő az Körösön általszálla.
- 645 Ezt megérté Kászon, onnat ő eltére,
 Küncsös Buda felé ő hamar sieté.
 Patócsi Ferenc Gyula várában érte,
 Feleségét, gyermekét ő hamar felkölté.
- Az vízre rakodék, Sarkadon kiszálla,
 650 Kölesérött az föld népe rátalála,
 Ott ő mind népével akada fogságba,
 Fogva őt bévivék az jó Bihar váradba.
- Szállának terek ki-ki mind tisztékbe,
 Mezei, erdéli had mind ő földökbe.
- 655 Fráter György, Petruit lakának tisztökbe,
 Szent Miklós nap felé valának csendességbe.
- Beszéllöm Erdélnék harmadik nagy hadát,
 Ötvenegy esztendőben megindulását.
 Barát meg elkezdé némóttel tanácsát,
- 660 Diószegen két úrval végezé ő dolgát.
- Azt királné asszon megérté Erdélbe,
 Erdéli urakat gyűjté eleibe
 Mondá: „Az országot Ferdinánd kezébe
 Fráter György akarja adni, ő hűvségébe.”
- 665 Sokan az baráttúl idegenedének,
 Kendi Antal, Bánk Pál, többen búcsút vőnek,
 Az királné asszon szolgálái levének,
 Hogy királ fiának hűv szolgálái lennének.
- Az szász urak akkor főre megeskünek,
 670 Királfinak annyával hívök lennének.
 Asszon parancsolá, Enyeddé győlnének,
 Barát ott ne lenne, mindent jót végeznének.
- Nám, ezt az barátnak megizente vala,
 Többé szolgálattyát venni nem akarná,
- 675 Barát békével lakjék tisztiben Váradban,
 Még kezébe lenne, Alvincöt ő kívánnya.
- Alvincre mulatni méne ő népével,
 De bé nem bocsáták kastélba népével,
 Szászsebösben méne gyorsan ő népével,
- 680 Bánk Pált benne hagyá kapitánul szép népével.
- Királné asszon sieté szép seregvel
 Gyölésbe Enyeddé az ő híveivel,
 Fráter György hívatlan béjeve népével,
 Ellene asszonnak ország nagy erejével.

- 685 Barát mellé szászok kezdének hódolni,
Az királné asszont kezdék engesztelni,
Barát szolgálattját hogy akarná venni,
Válaszjok önékik csak ímez kezde lenni:
- „Először jobb volna országra gondolni,
690 Mi jobb volna, javára aszt elvégezni,
Az szolgál mindenkor ő urát megleli,
És az úr szolgálját mindenkoron megleli.”
- Ímé, egy hétig asszon vára bánatba,
Semmi végezés lön gyűlésbe haszonba,
695 Méne királné asszon bé Fejérvárba,
Az gyölés ott álla barát akaratjába.
- Ezt barát szolgálai nagy sokan megérték,
Az királfő ellen hamisságát érték,
Asszont kisfiával kibeszéllenéjék,
700 Kiknek mind fejenként lám régen megeskűttek.
- Vitézök baráttól sokan búcsút vőnek,
Királné asszonnak hív szolgálai lőnek,
Az két vicevajda onnat eljévének,
Balassa Minyhárvál több vitézök jévének.
- 705 Vala bizodalma ezőkben asszonnak,
Ellene támada haddal az barátnak.
Tordán barát érte, izene uraknak,
Nagy erével Köröszös mezőre szállának.
- Ezen megeskevék barát ez országnak,
710 Hogy négy főtanácsát királné asszonnak
Balassa Minyhártnak és Kendi Antalnak
Fejők esnék, Kis Pétörnek, Csáki Mihálnak.
- Sőt Fejérvárat es ő kezögbe adgya,
Még az tárházat es ő kezögbe adgya,
715 Sok fizetésével, szóval hozzá hajtja,
Fő-fő székelőket ugyan megapolgatja.
- Érté Petruitnak hadát Temesvárba,
Sebesből, Lugasból mellé támadásba,
És hogy Erdélségbe volna indulásba,
720 Királné asszont es gyölésbe támadásba.
- Tuttára adák, hogy Erdélből kiúznék,
Erdéli urakban es kétségben esék,
Kiknek, érti, vagyon állhatatlan szívők,
Császár erejétől es igen megfélemlék.
- 725 Ezen elbúsula, kéré segítségét
Az felséges királnak, nagy szép erejét,
Oly igen fogadgya Magyarország földét,
Mind koronájával adgya Erdélnek földét.

- Rajta az jó királ igen megvidula,
730 Régtől fogva tőle azt kívánnya vala.
Hamar szép erejét Erdélbe bocsátá,
Az erős Meszesön csakhamar beszállatá.
- Előttök bocsátá egy olasz hadnagyát,
Bölcs, okos Castaldót, vén János Baptistát,
735 Jó Bátori Andrást, vitéz Nádasdi Tamást,
Sok jámbor vitézzel vitéz Losonczi Istvánt.
- Királ hadnagyi köszönt Nagy Kampó ott vala,
Kinek Aldani Bernáld neve vala,
Öccse az Kis Kampó vitéz vélök vala,
740 Neve Alonso Perez, Saianedráról vala.
- Igen nagy bánattya királné asszonnak,
Érti nagy erejét barát kincstartónak,
Erdélben jövését Ferdinánd hadának,
Hallá eloszlását az Petruit hadának.
- 745 Akkor királ hada Almás vár alatt vala,
Fejérvár alá az Fráter György indula,
Az királné asszon hallá, elbúsula,
Szászsebösben fiával szertelen indula.
- Nagy Horvát Ferencet Fejérvárba hagyá,
750 Az Maroson künyű terhével szalada,
Jó ruháit akkor az víz megásztatá,
Több kincse, marhája Fejérvárba marada.
- Oly igen bánkódnak ő szép váraiba
Az ő jó szolgálai, Dévába, Gyaluba,
755 Almásba és az jó Gyulafejérvárba,
Solymosba, Lippába és az vég Temesvárba.
- Sőt az Fejérvárat barát megszállatá,
Huszadnapig vívá, lötteté, rontatá,
De népét ostromnak ő ott sem bocsátá,
760 Királné asszonnak azzal kincsét megtartá.
- Vala az Fráter György oly nagy forgódásba,
Követ által asszonyával sok tanácsba,
Fogadgya minden jót szerzene dolgába,
Asszon megengedé, férközék Fejérvárba.
- 765 Igen hamar kincsét asszonnak megköldé,
Asszon reménségét terekből kivevé,
Mert hatalmasságát barátnak esméré,
Ferdinánd királnak ő szép hadát hogy érté.
- Tön ily izenetöt barát az asszonnak,
770 Csak az négy árulót adgya ki királnak,
Semmi bántása nem lenne ő magának,
Szömbe lenne véle, javájért kisfiának.

Ő szolgáinak asszon kegyelmet nyere,
 Sebösből felfelé őket el-kiküldé,
 775 Az baráttal szömbe úgy egyött beszéle,
 Barát ez országból az asszont kibeszéllé.
 Sietséggel Sebösben felrakottatá,
 Az Maroson által Felvincre szállatá,
 Ott asszon kezéből koronát kisúgá,
 780 Kit magyar uraknak asszon kezökben adá.
 Sőt bölcsen felelé: „Urak hallgassátok,
 Ihol koronátok, valakinek adgyátok,
 Oka én ne légyek, ti jól meglássátok,
 Félök, soha többé ezzel sem koronásztok.
 785 Én fiamat néköm mely jó Isten atta,
 Ugyanazon Isten hiszem hogy eltartja,
 Kit földhöz verétök, mindentek, jól tudgya,
 Félök, közzülletök ez dolgot sok megbánnya.”
 Gyorsan az királnak Castaldo Baptista
 790 Jól tuttára adá. Királ Bécsbe vala,
 Ottan az Istennek vígan hálát ada,
 János Baptistának, hadnagynak ezt írta:
 „Én megkegyelmesztem János királnénak,
 Kissebbik leányom adom kisfiának,
 795 Hittel fogadgyátok képömbe asszonnak,
 Ő jegyruhájáért adok én az asszonnak.
 Jegyruhája száznegyvenezör aran leszön,
 Sléziába egy hercegség evék leszön,
 Neve Apúlia, királfié leszön,
 800 Mint egyik fiamra, reá nagy gondom leszön.
 Az leány képében ti megesköggyetök,
 Királné asszonnak ott hitit vegyétök,
 Barát kincstartónak es hitit vegyétök,
 Így erősícsétök, mindent jót végezzetök.”
 805 Nagy híven az urak ebben eljárának,
 Kolozsvárban asszonnyal ők beszállának,
 Az erdéli urak gyölésbe valának.
 Betegsége esék az szép herceg Jánosnak,
 Ott sokáig fekvék koronájért bűvába.
 810 Az erdéli urak gyöltek az templomba,
 Orgonák zúgának nagy visszavonásba,
 Semmi végezés lön az királfi javába.
 Sok pénz, sok aj ándék őket elhajtotta
 Barát szép szavával mind mellé kapcsolta,
 815 Barát el-felvivé asszont Monostorba,
 Minden birodalmát adá királ markába.

- Hívei királnak aszt jó néven vevék,
 Királnak kegyelmét asszonnak beszéllek,
 Jegyruháját megadgya, néki hírré tevék,
 820 Az egy hercegségöt fiának megígyérék.
- Ez dolog jobb móddal hogy erősíttessék,
 Királ kislejányát néki kötelezék,
 Baptista, Nádasdi leányért eskőnek,
 Asszontúl, baráttúl es ott hitöt vevének.
- 825 Rajta az Fráter György lön ott nagy vígságba,
 Hogy királ leányát törvén házasságba
 Kötelezte volna királ fia hasznára,
 Véli asszonyának az volna nagy javára.
- Csuda nagy siralma királné asszonnak,
 830 Leföggesztött feje az királ fiának,
 Sok könyhullatása minden udvarának,
 Sírás, nagy ohítás lön az Erdélországnak.
- Szép szóval elíra szép kővéraiba
 Az királné asszon, Almásba, Dévába,
 835 Ő tisztartóinak Solymosba, Lippába,
 Petruit Péternek ír á vég Temesvárba:
- „Ezt hagyom tinéktök szerető híveim,
 Felséges királnak aggyátok házaim,
 Mert néki engettem minden birodalmim,
 840 Hívségtöket igen keszenem jó fiaim.”
- Gondolá Petruit, barát mint járt volna,
 Asszont országából kiszínlette volna,
 Az országot királ kezében atta volna,
 Királfi annyával mast búdosóba volna.
- 845 Királfinak ohítá nagy árvaságát,
 És igen sirattya ő nagy búdosását,
 Immár terek császár kívánnya házakat,
 Erdélt, Magyarországot, az vég Temesvárat.
- „Innét el-kimégyök én atyámfiához,
 850 Az jó János királ egyetlenegy fiához,
 Az én asszonyomhoz, János királnéhoz,
 Vélök én búdosom, hív leszök szolgálathoz.”
- Lám, nem lön mulatság az urak dolgába,
 Hamar bészállának ők az szép várakba,
 855 Dévát, Solymost, Lippát lőnek foglalásba,
 Becsét, Becskereket, szállának Temesvárba.
- Ők királ képében Petruit Péternek
 Jó Munkácsnak várát hasznával ígyérék.
 Megköszöné Petruit őfelségének,
 860 Hív szolgálattyával lenne őfelségének.

- Petruit rakodék ott minden kincsével,
 Az királfí után mégyen sietségvel
 Patócsi, Balassi es nagy sietségvel
 Kassa felé mennek az ő szép seregekvel.
- 865 Ez vég Temesvárbán jámbor vitézivel
 Jó Losonczi Istvánt hagyák kérelmésvel,
 Lippában Pető Jánost bánatos szívvel,
 Bátori Andrásnak az két főembörivel.
- Siete Baptista, királnak iktatá
 870 Az aran koronát, kit víg kedvvel láta,
 Az Erdélsországot királnak hódoltatá,
 Az magyar urakat hívségre fogattatá.
- Elindítá barát asszont Kassa felé,
 Őtet elkéséré Meszes uta felé,
 875 Szentkirálig méne, ő ott búcsút veve,
 Asszonnak fiával ajándékot jelente.
- Enne sok kincsből csak önékik ada,
 Mindkettőnek egy-egy ezer aranyat ada,
 Ott ugyan könyvezvén egy-egy csókot ada,
 880 Jó Idenfi Lászlót késérőben bocsátá.
- Siet az Meszesen asszon ohításval,
 Szekerit vontattya ökrökön sírásval.
 Az Tiszához közel az jó Petruitval
 Lőn szembe Patócsi, Balassa Minyhártval.
- 885 Kassába ő bízik egy hűv szolgájába,
 Ő tisztartójába, Czecei Lénártba,
 Tizenöt esztendég az kapitánságba
 Ki jól szolgált vala nagy jámbor hív voltába.
- Az Czecei Lénárt hamar felkészöle,
 890 Lovaggal, gyaloggal, seregekkel méne,
 Királné asszonnak fiával köszöne,
 Az mellett hívségöt mindent néki ígyére.
- Sírva Kassába asszon letelepödék,
 Nagy szép csendességgel királlyal szörzödék,
 895 Urak ott ötöle mind búcsút vevének,
 Petruit, Czecei csak mellette levének.
- Sőt királné asszont hagyom az Kassába,
 Térítem beszédöm az Terekországba,
 Mit császár mívele ő nagy búsultába,
 900 Ez másik részében vég légyen ez írásba.

HARMAD RÉSZE

*Szulimán császárnak haragja: beglerbék
elbocsátása: sok váraknak pusztítása*

Szulimán császárnak mondom nagy haragját,
Beglerbék basának sok vár pusztítását,
Az erős Lippának ő csoda romlását,
Temesvár vívását, Ulumán szaladását.

- 905 Vala királné asszon még benn Erdélbe,
Petruit hogy íra császárnak helyébe,
Basa szancsákokval íranak levélbe:
Barát elárulta királ fiát Erdélbe.

- 910 Legottan hogy érté, császár elbúsula,
Hogy az Erdélország az némötnél volna,
És az királ fia búdosóba volna,
Az erős végházak mind némöt kéznél volna.

- Az ő szép bajuszját, mongyák, hogy szaggatta,
Beglerbéköt nagy búába ő hívatta,
915 Azt erősen néki ő megparancsolta,
Ő nagy haragjába, mongyák, hogy ezt mondotta:

- „Meghallgassad beglerbék, vedd jól esződbe,
Értöm, kis királfí vagyon nagy inségbe,
És az ő birtoka vagyon némöt kézbe,
920 Ki énnéköm vagyon oly nagy kissebbségömre.

Az János királnak tudod mint esköttem,
Fiának es Buda alatt úgy esköttem,
Minden ellenségtől országit megmentem,
Mint egyik fíjamat oltalmazom, éltetem.

- 925 No, tereád bízom mast minden dolgomat,
Képemben bocsátlak mint jó hív szolgámat,
Hamar feltámasszad uruméli hadamat,
Az Geregországból vajdákat, szancsákimat.

- Csakhamar elizenj jó Magyarországba,
930 Én tisztartóimnak az sok végházakba,
Hamar siessenek melléd támadásba,
Szolgáljanak híven mastani nagy gondomba.

- Indulj hamar el-bé jó Magyarországba,
Becsét, Becskereket vegyed hatalmamba,
935 Lássad, ha béléphecc az Erdélországba,
De népemet el ne veszesd Magyarországba.”

- Az beglerbék hallá, csak ő fejét hajtá,
 Mindenfelé hamar beglerbék írata,
 Szalonkemént özvegyölésnek íratá,
 940 Minden, ki azt látá, nagy hamar mellé futa.
 Szalonkemémbe sokfelől mellé jöve,
 Az Geregországból, tenger mellől jeve,
 Szancsák, szubasa, szpáhia nagy sok jöve,
 Nándorfejérvárból Ruszten bék mellé jöve.
 945 Az pozsgai szancsák, Ulumán bék jöve,
 És zborniki szancsák, az Memhethan jöve,
 Ajasz basa fia, újlaki szancsák jöve,
 Az szegedi szancsák, nagy Musztafa bék jöve.
 Rágondolván, az Mihalkovitt bék jeve,
 950 Kászon basa jeve, jó Kám bék jeve,
 Beslia, martalóc, jancsár nagy sok jeve,
 Hatvanezer emböre mellé nagy szép jeve.
 Nagy vígan beglerbék onnat elindula,
 Péterváradgyánál hídon általszálla,
 955 Az Tiszán Titelnél ott Becsét megszállá,
 Táborát járatá, álgyúkat igazgatá.
 Ám ott negyednapig kétfelől rontatá,
 Szentannai Tamás királ hadnagya vala,
 Jó Figedi Gábor benn porkoláb vala,
 960 Kit beglerbék hitre hozzá hívatott vala.
 Könyörög, szörzódik, sokat ígyér vala,
 Csak az Becse várát néki adgya vala,
 Sőt az szörzés alatt terek megindula,
 Nagy erős ostrommal Becsében belészállá.
 965 Hirtelen terekkel vitézők vívának,
 Végre mind kezökön magyarok halának,
 Szentannai Tamással leváogatának.
 Becskereke alá terek bészállának,
 Abban kik valának, hasonlottak vala,
 970 Azt csak másodnapon ők megvötték vala.
 Onnat Csanád alá ők siettek vala,
 Annak kulcsát beglerbéknek kivitték vala.
 Rémölte magyarok az sok apró várba,
 Sokan kiszökének, hagyák pusztaságba,
 975 Csak Temesvár álla az nagy bátorságba,
 Kikben megnevezők várakba, kastélyokba.
 Az Becse, Becskereke, Galád, Aracia,
 Besenyő, Nagylak, Fellak, Egrös és Csálya,
 Csanád, Pálélése, Bodorlak, Zádorlaka,
 980 Eperjes, Horogszeg, Csák, Kissomlyó, Iládia.

- Gyorsan temesvári rákok ijedének,
Még Becsénél beglerbékhez sietének,
Engödelmességgel azok megeskönek,
Temesvárat, Lippát több várakval megnyernék.
- 985 Ímé az beglerbék hallá, megvidula,
Az fő-fő rácnak ajándékot oszta,
Kinek tímárt, kinek bársont, lovat oszta.
Immár beglerbéknek hadát hagyom Csanádba.
- Az vitéz Losonczi István Temesvárba,
990 Az olasz Kampóval nagy szép szertartásba,
Beglerbéköt várják oly szép szándékokba,
Ha Isten akarja, meghalnak Temesvárba.
- Bátori András, Patócsi Ferenc vala
Lippába egynéhán ezör néppel vala,
995 Váraddól melléje egy szép had jött vala,
Az királ hadából hadnagy Kis Károly vala.
- Ez időben az jó Varkucs Tamás vala,
Egynéhán ezren Erdőhegynél vala,
Terekkel megvíjon, szándékja az vala,
1000 De gyakran Fráter György öt tartóztatja vala.
- Gyorsan Ulumán bék Csanádból kiméne,
Ötszázadmagával, hogy csatát keresne,
Sőt Lippából Egyedi Tamás készüle,
Száz lóval kéredzék, hogy szerencsát keresne.
- 1005 Legottan indula Zádorlaka fele,
Egy erdőbe állá, virrattig ott lese,
Semmit nem találá, egy faluba méne,
Evék, ivék, de ott ő csak strázsát sem vete.
- Eljuta azonba Uluma bék népe,
1010 Egyedi Tamásnak mind elvesze népe,
Ő maga szalada, csak heten siete,
Ezzel az Lippában ő mindent megrettente.
- Rettenvén vármegyék azon ijedének,
Hogy az Várad felé terek menének,
1015 Az ő házok népi mind otthon vesznének,
Ők megfutamának, nagy szertelen menének.
- Bátori búsula, könyörge uraknak,
Hogy az futó népet ők megtartóztatnák,
Hadnagyok forgódnak, de meg nem tarthaták,
1020 Az egész táborból mert mind megfutamának.
- Ez Bátori hagyá Petőt Lippa várba,
Nem lőn mit tennie, ő es elindula,
Az királ hada es utánna indula,
Vélik, hogy beglerbék hadával közel volna.

- 1025 Kár lőn, Lippa vára hogy pusztán marada,
Mert ott az főbíró Petőre támada,
Várból ki nem menne, ő maga levágná,
Mert beglerbék ellen ott Pető semmi volna.
- Ezen megfélemlék, hamar rágondola,
1030 Az öreg álgúkat tölteté, fojtatá,
Őket ott úgy hagyá, mind elszakadozna,
Lippából kiméne, Bátori után indula.
- Lippában az álgúk hamar kisölelének,
Csak két öreg álgúk romolva veszének,
1035 Lippa várába polgárok bémenének,
Megmaradásokról tanácsban végezének.
- Beglerbékhez hamar főbíró bocsáták,
Szép ajándékokval megajándékozák,
Az Lippa kulcsával magokat ajánlák,
1040 Beglerbék nagy hada ott Allát kiáltának.
- Ottan elindula beglerbék utába,
Mint lakóhelyébe szálla bé Lippába,
Hozjá tartozóval császár hatalmába
Foglaltattya vala oly nagy hálaadásba.
- 1045 Csálya várában akkor beszállott vala
Az Mihál Bekovit, ki Ahmat bék vala,
Három agával kétszáz beslia vala,
Száz haramiával Csályában vala.
- Jó Bátori András Tamáshidán vala,
1050 Az jó Prini Gábiel ott véle vala,
Jámbor Varkucs Tamás Erdőhegynél vala,
Patócsi, Balassi Minyhárt Gyulán vala.
- Az nagy vitéz Horvát Ferenc az uraknak
Könyörge, egy falka népet hogy adnának,
1055 Csályát meglátnáják, hogyha meghághatnák.
Hallák urak, jó vitézeket bocsátának.
- Telének hatszázan, Ferenc elindula,
Bátori hadnagya Sismán Ferenc vala,
Patócsi hadnagya Henyei István vala,
1060 Egynéhány lajtrákat ők alkottattak vala.
- Az vitézek szintén hajnalban jutának,
Csálya oldalára lajtrákat rakának,
Az vitézek gyorsan várba béhágának,
Nagy sok tereket ők ott hamar levágának.
- 1065 Sőt estve terek vígan laktak vala,
Mert közikben az bék akkort jutott vala,
Örömkben mind hajnalig ittak vala,
Sokan ő ágyokban ott nyakasztatnak vala.

- Az Mihál Bekovitt ám kézbe akada,
 1070 Az jó Horvát Ferenc ölében ragadá,
 Hogy ő elevenen királnak adhatná,
 De ugyan ölében meglővék és meghala.
 Sok nyereséggel ők urakhoz menének,
 Vitézek ott nagy tisztösségöt nyerének,
 1075 Az urak őtőlök ajándékot vőnek,
 Kit az vitézöknek szépön megköszönének.
 Ott beglerbék Lippán sokat nem múlata,
 Az vitéz Uluma béköt szép Lippába
 Ötezer vitézzel gazdagon otthagya,
 1080 Válogatott népet jó szertartással hagyá.
 Készölettel jóval vég Temesvár alá
 Táborával, álgyúival alászállá,
 Jó Losonczi István bátorságba vala,
 Az két Kampó véle szép népével ott vala.
 1085 Valának jó szervez minden szertartásval,
 Harcolni kimennek minden bátorságval,
 Sok fejeket vesznek, térnek vigasságval,
 Terek nagy sokan veszének hamarságval.
 Az vitéz Losonczi minden nap kinn vala,
 1090 Éppen ő kopjája soha nem marad vala,
 Az vitézök között bisztatásba vala,
 Kik miatt az harcon sok terek elhull vala.
 Rajta az beglerbék oly nagy búban vala,
 Azért Temesvárat ő töreti vala,
 1095 De semmit önékik nem árthatott vala,
 Mert belől bölcs vezér és vitéz ember vala.
 Az Kis Kampó ám ott vitézködik vala,
 Minden nap az harcon kopjákat tör vala,
 Mongyák, hogy egy harcon hármát es tört volna,
 1100 Vitéssége miatt sok terek veszett volna.
 Kiméne Losonczi, izene basának:
 „Törjön vélem kopját javáért császárnak,
 Én es kopjám töröm javáért uramnak,
 Jó egészségéért az Ferdinánd királnak.”
 1105 Nem tetszék beglerbék basának ez dolog,
 Nem tuggya szerencse néki ott mint forog,
 Éhel az ő népe, oly igen nyomorog.
 Jó vitéz Losonczi jó lován jargal, forog.
 Azon idő közben Nagylakból indula
 1110 Az Mehemet fia jó Kamber bék vala,
 Kétszázadmagával Makóban beszállá,
 Polgárokat mind levágná, végeszte vala.

- Kamber bék hogy látá, hogy sokan volnának,
Őket elveszteni kevesen volnának,
1115 Titkon elizene szegedi szancsáknak,
Hogy több népet küldgyön, polgárok sokan vadnak.
- Polgárok megérték, titkon hírt adának
Ott az vidékökre jó vitéz hajdúknak,
Hamar löpődökből zászlót alkotának
1120 Egynéhány zászlóval Makóra indulának.
- Vevé hitit az bék makói bírónak,
Ha valami had jőne, néki megmondanak.
Egyszer hozzá méne, mondá, hogy látnának
Szép fehér zászlókat, Makóra lobognának.
- 1125 Szóla az Kamber bék: „Mind császár zászlói,
Segétségöl jönnek az császár szolgálai.”
Akar eleikben mind kész szerrel menni,
Vélők egyetömbben polgárokat levágni.
- Terekeket az hajdúk elől találák,
1130 Szintén saranpónál ottan visszahajták,
Az Maros vizére ott őket szoríták,
Vízbe szögdesének, mind ott elburulának.
- Juta egy hajóval halász, megsegéllé,
Kamber béköt ötödmagával bévevé,
1135 Békével Maroson el-általeveze,
Marok oszporával azt az bék megfizeté.
- Terek marhát sokat az vízből szedének,
Nagy sok gazdagságot hajdúk ott nyerének,
Várust pusztán hagyák, bolygának, menének,
1140 Többé az várasban lakni ők nem merének.
- Az Ulama béköt mondom jó Lippába,
Az várost ő tartja nagy szép szabatságba,
Vitézökkal vagyon oly nagy vigaságba,
Senkitől ő nem fél, vagyon hóldoltatásba.
- 1145 Sok hegedős vagyon itt Magyarországba,
Kármán Demeternél jobb nincs az rác módba,
Sokat csélcsap béknek az Lippa várába,
Azt alítja, érte esnék nagy gazdagságba.
- Az ő hegedőjét főhajtván rángattya,
1150 Az Ulumán néki csuffságba fogadgya,
Minden ajándékval őt meggazdagítja,
Az fogadás hozá ötet nagy koldusságra.

NEGYED RÉSZÉ

Lippának erős vívása:

Uluma bék elszaladása:

Tinódi Sebestyén írása: kéri,

minden megbocsássa

- Lippának vívását immár hallgassátok,
Az Uluma békkal urak mint járatok,
1155 Országokba soha ti így nem jártatok
Terektől több házat ti vissza sem vívtatok.
- Immár Erdélségben régen híre vala,
Királ hadnagyinak, Fráter Györgynek vala,
Ez hír hallva barát gondba esött vala,
1160 Az királ erejét mert keveselli vala.
- Posták által királt ő szorgalmasztatja,
Hogy nagyobb erővel hamar őket lássa,
Mert császár erejét ő nagyobbnak hallya.
Az ittvaló népet ilyen módon ne roncsa.
- 1165 Postákat az barát nem kezdé várhatni,
János Baptistával kezde róla szólni
Kelle az országnak igen könyörögni,
Hogy feltámadnának Lippát meg visszavenni.
- Az barát fogadá az széköly uraknak,
1170 Hogy egyet sem viszen benne az ostromnak,
„Csak légyetök vélünk szolgálni királynak.”
Arannyal, ezüsttel fizete az szászoknak.
- Nagy csélesapásával országot felvevé,
Kinyírmezejére vélök egyben győle,
1175 Bátori Andrásnak hamar elizene,
Jó Varkucs Tamásnak es hamar elizene:
- „Azon kéröm mint uramat, fiaimat,
Siessenek, szabadíccsuk Lippa várát.
Ím én elindítom az királynak hadát,
1180 Kinyírmezejéről Erdélországnak hadát.”
- Köszvén igen gyötri jó Bátori Andrást,
Sírva ohajt, nem szolgálhatja az királt,
Ott előszólítá egy hív atyafiát,
Jó Príni Gábrielt, az egy nemes úrfiat.
- 1185 „Ezen kérlek téged, mint jó atyámfiát,
Ez nagy szükségemben viselj gondomat,
Bízom ma kezedbe király zászlóját, dobját,
Látod, nyomorottam, viseld hadnagyságomat.”

- Róla az úrfiú nem sokat gondola,
 1190 Ott az ő bátyának szép szóval szóllala:
 „Igen ifjú vagyok ezféle nagy gondra,
 Akarnám, jó bátyám, bíznađ ezt más szolgádra.”
- Ebben Bátorı egyebet nem akara.
 Varkucsval egyembe Prıni elindula,
 1195 Csak tízezer néppel ők sietnek vala,
 Az Tótváradgyára mikoron juttak vala.
- Vitézök Erdélből vannak mind utokba,
 Ott elöljáróba egy szép had jó vala,
 Ezör lóval vannak Lippára utokba,
 1200 Utánna barátınak három jeles táborba.
- Sok ott az székeltség az egyik táborba,
 Szászság, az oláhság más harmad táborba,
 Vitézlő huszárok ott negyed hadába,
 Kincstartó jődögél az ő szép táboriba.
- 1205 Vén János Baptista, az királnak képe,
 Ott véle jődögél királnak szép népe,
 Renddel az seregök, elöl huszár népe,
 Másik az spaniol, harmad lanckenet népe.
- Ímé, az fegyverös kétféle nép vala,
 1210 Cseh és némöt vala, két seregbe vala,
 Mindezek néköl sok gyalog puskás vala,
 Jó faltörő álgyúk csak hat vélők ott vala.
- Uluma bék Lippába jól érti vala,
 Ötezör terek övéle szép nép vala,
 1215 Beglerbégben néki bizodalma vala,
 Tőle segítségöt Ulumán csak vár vala.
- Az váras, vár szüksége mind készen állván,
 Vártákon terek ki-ki helén állván,
 Királ nagy ereje azonban eljutván,
 1220 Várasıt és az várat szépen mind kernyölfogván.
- Sőt az bölcs Baptista, barátıval rendelte,
 Királ hadát napkelet felé helhöté,
 Az kincstartó hadát dél felől helyhöté,
 Álló seregöket ott mind körülhelhöté.
- 1225 Az álgyúkat az hegy felől helyhezteté,
 Az váras kőfalát löttetnie kezdé,
 Alsó klastrom mellett csak közel töreté,
 Harmadnapig erősen rontatá, lötteté.
- Ulumán népével belől igen hallgat,
 1230 Készön ő népével mind ostromot várat,
 Az törésen belől árkot igen ásat,
 Ő igen forgódik, ott mindent igen bisztat.

- Lőn Szent Imre napján veszése várasnak,
Reggel urak órát ostromnak hagyának,
1235 Délután két órán mennének ostromnak,
Egy jelős úrfi spaniolnak hírt mondának.
- Vitéz embör vala, csak heten indula,
Város törésére csakhamar felállta,
Közikben szököllék, viadalnak állta,
1240 Terek nyakazák, mind az hét ott meghala.
- Megmondák némötnek, az spanioloknak,
Első tisztességét félték az ostromnak,
Készülni kezdenek, órát sem várának,
Nagy sivalkodással várasnak indulának.
- 1245 Az törésön ők nagy viadalt tartának,
Semmit használnak, ők hátat adának,
Az urak ebélnek, ebben semmit tudnak,
Az vitéz magyarok futva sivalkodának.
- Bátor szíve vala Nádasdi Tamásnak,
1250 Régi hív szolgája Ferdinánd királnak,
Hívségét mutatá ott ő ez országnak,
Látá futamását törésről gyalagoknak.
- Ezen megbúsula, lováról leszálla,
Ő jó szolgálival lovát elbocsátá,
1255 Az közmagyarokkal törésnek indula,
Bátorsággal kösséget kezdé bisztatnia.
- Kösség előtt kezde törésre felfutni,
Kezde mindeneknek ő jó példát adni,
Szömben terekkel kezde igen vinni,
1260 Ki miatt sok terek kezde igen hullani.
- Ebélnek az urak, sivalkodást hallnak,
Mind fel szögdösének, lóra ragadának,
Hamar száguldának, ostromhoz jutának,
Kik leszökdösének, kik lovon forgódának.
- 1265 Lajtrákat nagy sokat falhoz támogatnak,
Sok helen vitézök kőfalon béhágnak,
Belől terekkel nagy viadalt tartnak,
Az álló seregök mind helyökön állanak.
- Szönög az ég Lippán nagy sivalkodástúl,
1270 Jézust, Allát nagy felszóval kiáltástúl,
Sok puskahányástúl, sok kardcsattagástúl,
Az ég homályosult mind az kétféle portúl.
- Az Ulumán látá, népével futamék,
Jó Lippa várában szertelen béesék,
1275 Népe az kapuig kegyetlen vágaték,
Árokban az hídról nagy sok terek leesék.

- Legottan az terek kétfelé szakada,
 Egyik része az várban el-bészalada,
 Másik része egy kis kapun kiszalada,
 1280 Hétszáz lovag terek városból kiszalada.
- Álló sereg ám ott három felől vala,
 Az egyik sereggel Terek János vala,
 Az szerencsa akkor lám úgy hozta vala,
 Fele az hétszáznak őreá talált vala.
- 1285 De lám az tereket vitéz hogy meglátá,
 Ottan az seregöt reája nódítá,
 Szömben terekkel ott erősen víva,
 Vitézökkel öszve sok tereket hullata.
- Az Maroson által terek gázlának,
 1290 Bátori Andrással vitézi jutának,
 Vitézek meg vissza tereköket vágák,
 Spaniolok miá az vízben béhalának.
- Sőt jó Terek János igyében találá
 Az egy főterekre, kivel szemben álla.
 1295 Terek János lován immár hét seb vala,
 Szömben az terekkel ott oly igen vív vala.
- Az szerencse néki bizon jól szolgálá,
 Tereket lábáról mert ő letaszítá,
 Hegyös törrel földön oly igen gyagdosá,
 1300 Az terek az földről hozzá igen vág vala.
- Találá az terek úrfinak jobb lábát,
 Félig kettévágá az ő kengyelvasát,
 És megsebesíté csizmáját, kapcáját,
 Végre ott megölé Törek János az pogánt.
- 1305 Jó Lippa várába másfélezör terek,
 Kik bészaladának szertelen előttök,
 De abban es nagy sok kár lön öközöttök
 Lövés nagy seb miatt kik veszének közölök.
- No, beglerbék hogy meghallá Lippa dolgát,
 1310 Ferdinánd királnak ottvaló nagy hadát,
 Ottan ő elhagyá Temesvár vívását,
 Tizenkettődnapra kiszállítá szép hadát.
- Ott beglerbék valla oly nagy kisebbséget,
 Mert Temesvár alatt sok főterek veszett,
 1315 Az vitéz Losonczi nyere tisztösségöt,
 Mutata Kampóval az királnak hívségöt.
- Dúlák, felzsákmánlák az Lippa várasát,
 Mindenfelől környülveék ők az várát,
 Kasokat töltének, rakának tornyokat,
 1320 Négy felől szegezének rejá szép álgyúkat.

- Igen kezdék lőni, az várat töretni,
Szép erős kőfala kezde földre dőlni,
Ulama bék belől kezde árkot ásni,
Kiben az lövéstől népét ő ott nem félti.
- 1325 Sokan kezdenek éhség miatt meghalni,
Hadnagyoknak az bék kezde könyergeni:
„Csak akarjatok békével elbocsátni,
Lippát, Csanádot akarom néktek megadni.
- Én ha itt elveszek, semmi kár császárnak,
1330 Vagyok szökött szolgája Kazul basának,
Vagyok csak pribékje hatalmas császárnak,
Nem tudom, mi hasznát veszitek halálomnak.”
- Baptista il választ ada Ulumánnak:
„Aggyad kegyelemre magad az királnak,
1335 Téged urrá téssen, csak légy hív uramnak.”
Semmiképpen nem teccék ez az Ulumánnak.
- Eljára dolgában, mást kezde gondolni,
Az barátnak kezde titkon könyörgeni,
Hitire önéki kezdé aszt fogadni,
1340 Csak békével ötet akarja elbocsátni.
- „Úrrá, naggyá téssen az császár tégödet,
Az Erdélországban esmét hagy tégödet,
Csak esmég béhozzad az királ gyermekét.
Ne vessessed itt el én vitézi fejemet.”
- 1345 Sokat gondolkodék barát, elbúsula,
Császár nagy hatalmát ő mind elgondolá,
Királ ereje ellene semmi volna,
Nagy veszedelemben ez szegín ország volna.
- Tanácskodék barát az királképével,
1350 Hogy frigyöt tennének az Uluma békkel:
Huszonkettőnapig frigyök lön az békkel.
Barát segítségével lön titkon élésével.
- Igen bánja az királlyal szörződését,
Az királ fiának onnat kiszínlését,
1355 Ez szegín országnak gondolja veszését,
Esmég az császárba veté ő reménségét.
- Ő meg félön tövé szép fejr sapkáját,
Hogy avval megnyerné ez országnak javát
És helyére hozná urának magzatját.
1360 Onnat kiiktatná békével királ hadát.
- Nagy eszes emberből mely bolond támada,
Mindkét fejedelmet mely igen hordozá,
Véli csélcsapását hogy egyik sem tudná,
Ki miatt végre lön néki szörnyű halála.

- 1365 Jól tutta ő maga ez példabeszédöt:
Az ki bolondnak vél eszével más embert,
Hogy beléje ejcse, gyakran ás nagy vermet,
Csak veszi eszében, ő maga törben esött.
- Szólla hadnagyokkal, sokat tanácskodék,
1370 Hogy az béknek szabatsága megadatnék,
Ki végre királnak hasznára teccenék.
Hadnagyok elhivék, szabatság engetteték.
- Az Ulumánt barát hamar rakottatá,
Egynéhán szekeret fegyverrel rakata,
1375 Puskát, dárdát sokat kikben bérakata,
Egy falka népével élést véle bocsáta.
- Sőt titkon császárnak levelet írata.
Hitit, szolgálatját ő néki ajánlá,
És az királfiat meg helyébe hozná,
1380 Jó Magyarországot meg ő néki ajánlá.
- Ulumánt tizenháromszázadmagával
Lippából bocsátá sok ajándékával,
Ő elkésérteté egy falka hadával,
Az tereknek vannak azon nagy vigaságval.
- 1385 Késérőben terekkel akkort ki vala,
Cserepuitt Miklós, ki rác vajda vala,
Szabó Stepán, Bositt Pétör, Rác Száva vala,
Balintitt Tódor, Hrelit és Mucsavit vala.
- Ezök kétszáz lóval övélek valának,
1390 Terek csak egy mélyföldön megszállának,
Horvát Ferenc, Balassa egyben sűgának,
Békével az pogánt hogy el se bocsátának.
- Rözgödnek, nagy titkon el-kicsellegének,
Az terek után hamar készölének,
1395 Azon éjjel terek eleredének,
Szövétnekvel, lámpásval igen sietének.
- Jutának terek varjasi mezőre,
Temesvárból kijöttek hősek ez hírre.
Vitéz Horvát Ferenc talála hősekre,
1400 Az vitéz Losonczi István jó legínyire.
- Magát jó Dombai Mihál kijelenté,
Kinek vitésségét sok jámbor értötte,
Egy falka tereket ő ott kirekeszte,
Vitézekkel összelevágá, mind veszté.
- 1405 Jó Kosár Benedek vicevajda ott vala,
Vitéz Gergöl vajda Fellakból ott vala,
Jámbor hősök közett Basnyák Amborus vala,
Balassa Minyhart még el nem jutott vala.

- Népét Uluma bék oly igen őrizi,
 1410 Miként az fias tik szárnya alá veszi,
 Az héjával megvív, fiát úgy megmenti,
 Melyet kiszakaszthat, aszt az héja megeszi.
- De Balassa Minyhárt ott késén juta,
 Kinek vitésségét mindentek hallotta,
 1415 Jó Horvát Ferenczel ott egyben taláta,
 Az szegedi Tót Mihál is eljutott vala.
- Egy falka hajdúval Nagy Amborus vala,
 Az jó gyalogokkal igen siet vala,
 De az vitézökhöz harcra nem találá,
 1420 Mert az Uluma bék oly igen siet vala.
- Nám, vitéz Balassa jó Horvát Ferenczel
 Harcolni kezdenek ott az terekekvel,
 Sok kopját törének ők nagy merész szívvel,
 Lőnek az terekek sok puskával, kézívvél.
- 1425 Mely gonosz szerencse akkoron adaték,
 Vitéz Balassinak jobb lábát meglövék,
 Paizsát Horvát Ferencnek általlövék,
 Vitéz Balassi Minyhárt megkeserödék.
- Eltérének ottan nagy szomorúságba,
 1430 Kár lön ez vitéznek az ő jobb lábába.
 Ulumán míg bément Nándorfejevárba,
 Szablya és dög miatt, éhség miatt utába.
- Gyalog az ő népe sok vesze utába,
 Három-, vagy négyszázan juta Fejevárba,
 1435 Onnat az császárhoz siet Drenápolyba,
 Fejének kegyelmet lele alázatosságba.
- Barát eszt hogy hallá, rajta megbúsula,
 Mert az Baptistával hitöt attak vala,
 Ulumánnak lenne békeségös uta,
 1440 Ezért jövendőre veszedelmet gondola.
- Óh, mely veszedelem csakhamar történék,
 Kincstartó barátot mert ezért megölék,
 Jó Losonczi Istvánt Temesvárba veszték,
 Lantos Sebestyéntől krónikában íraték.

ETED RÉSZE

Fráter Györgynek szernyő haláláról: kiráfi Kassából kibúdosásáról

1445 Fráter György halálát immár hallgassátok,
Kinek talám mássát ti sem hallottátok,
Magyar krónikába ti sem olvastátok,
Fejedelmek közt ily veszedelmet nem tuttok.

Régen hallottatok sok paraszt példákat,
1450 Az kik elbízzák dolgokba ő magokat,
Gyakorta csalatnak, elvesztik dolgokat,
Ő tisztességeket, fejöket, jószágokat.

Az kit akar Isten földön megbüntetni,
Annak eszt szokta előszer elvenni,
1455 Azután ő magát csudájul veszteni,
Azzal ő hatalmát szokta megjelenteni.

Ti ezt kik halljátok, minden megtanulja,
Az ki urat szolgál, hívségét fogaggya,
Vagy nyeri, vagy veszti, de híven szolgálja,
1460 Hogy ő hírét-nevét végre meg ne alázja.

Elszaladását hallátok Ulumánnak,
Lippát ott kezébe adák Nagy Kampónak,
Minden szükségére hadnagyok gondolának,
Királ szép hadával onnat elindulának.

1465 Rendszerént Baptista régen mind megírta,
Felségös királnak tudására atta,
Lippának vívását, vételét megírta:
Az Ulumán béköt barát mint elbocsátta.

Gondolkodék királ, fejét hajtogató,
1470 Az Fráter György dolgán ugyan elámula,
Hogy az ő sapkáját még félen hajtotta,
Az terek császárnak országát ajánlotta.

Ez barát királnak lám megeskütt vala,
Az királ fiától éppen elvált vala,
1475 Kiért nagyobb méltóságra veszik vala,
Jó gardinálsága, érsősége lesz vala.

Vala nagy bánatja felséges királnak,
Félti vala vesztét erdéli hadának,
És terekké löttét az Erdélországnak,
1480 Véle egyetemben ez jó Magyarországnak.

Rettenetes híre barát kincstartónak,
Menni hitöt adott János királnénak,
Az királ fiának, az terek császárnak,
Végre az felséges Ferdinándus királnak.

- 1485 Gyámoltalan ember, ki urát árulja,
Nagy sok hajózással hordozja, megcsalja,
Mint víz tekenőben, állhatatlan móggya,
Hogy ne itt úgy éljön, jobb őnéki megholta.
- Nagy búába királ magába végezé,
1490 Jobb az egy embörnek megholta, elveszte,
Hogysem egy országnak, sok népnek elveszte,
Bűnét ez földszínön lerakja, megfizesse.
- El ne veszne lelkében, hamar írata,
Castaldónak postán Lippára iktatá,
1495 Mind hamarébb lehet, az barát meghalna,
Hogyha ez világba ő élnie akarna.
- Kastaldo Baptista azon elbúsula,
Mert ő az barátnak hitöt adott vala,
De feljebb királnak ő megesküött vala,
1500 Ő maga éltét es igen szereti vala.
- Szorgalmatos gongya kezde arra lenni,
Móggya halálának hol kellyen meglenni,
Hozzá tartozóknak csendeszbe maradni,
Veszedelöm nélkül népit leszállítani.
- 1505 Elbocsátása ha lőn az Ulumánnak,
Azon nap ajándékot küldé barátnak,
Lippából könyörög bék, mind jó attyának,
Békeséges utat érte ők csak várnának.
- Renddel ajándékot néki bémutaták,
1510 Aranyas hegyes tört, egy aranyas lámpást,
Aranyas teztment, két aranyas gyertyát,
Az egy szép szekeret, négy fő török lovat.
- No, Uluma béket ő elkésérteté,
Az jó Lippa várát megerősítetté,
1515 Éléssel, álgyúval bévön megtölteté,
Aldanai Bernált Kampót belé helheté.
- Indulának el-bé az kincsös Erdélbe,
Mikoron jutának az neves Alvincbe,
Castaldót az barát tartja tisztességbe,
1520 Kastélba, az önnön házába szállítá bé.
- Ő maga csak közel egy kis házban szálla,
Ez szerzőtt dolgokban semmit nem tud vala,
Erről az ki szóllott, ő nem hiszi vala,
Mert őt az ő bűne megvakította vala.
- 1525 Vígan királképét ő vendégli vala,
De az Castaldo igen bánkódik vala,
Népet ez dologra titkon szörzött vala,
Kik miatt meglenne az barátnak halála.

- Hadát az Fráter György mind leszállítatá,
 1530 Még udvarnépit is elöl elbocsátá,
 Ország gyölésébe hogy másnap indulna,
 Megmaradásokról az országgal szóllana.
- Azon éjjel Nagykarácson előtt vala,
 Másod csötörtökön jó hajnalba vala,
 1535 Egy inas, egy apród csak övéle vala,
 Vas Ferenc és Gichi néki udvarnak vala.
- Lefüggesztött fővel zsolozsmát tart vala,
 Ajtót megkoltanták, ifjak kérdik vala,
 Hogy búcsút vennének, kívől mongyák vala.
 1540 Őket bébocsátnák, az barát monta vala.
- Az főtaliánok csak tízen valának,
 Kik az Baptistátúl rá választatának,
 Nagy hertelen az ajtón bérohanának,
 Kivont fegyverekkel baráthoz futamának.
- 1545 Legottan rapéllyal ötet általverék,
 Mordál puskából es ötet általlövék,
 Szegín Vas Ferencre hét sebet ejtének,
 Kegyetlen sebökkel az barátot megölek.
- Az kastél kapuját nagy hamar megvevék,
 1550 Ottvaló kincsében mind zsákmánt tevének,
 Az jobb fülét néki gyapjastúl elmeccék,
 Királi felségnek postán vivék, jelenték.
- Rettenetös lön halála az barátnak,
 Kin lön nagy siralmok sok jó szolgálainak,
 1555 Jelösben ohítás az horvát uraknak,
 Nagy sok jóval vala, mint attyafiainak.
- Oly igen örülik nagy sok várasokba,
 Kik voltak miatta gyakran kárvallásba,
 Mert kinél mit érzött, volt ólálkodásba,
 1560 Vagy fogsággal, vagy szép szóval asztkivonyásba.
- Láttátok, mikor ő kezdett prédikálni,
 Evangéliomot elunta beszélni,
 Sok ezer forintra kezdött ohítózni,
 Addég sírt, kesergött, annak meg kellett lenni.
- 1565 Kegyetlenségéért kegyetlen lön halála,
 Testét eltemetni es nem hatták vala,
 Hetven napég az tornácba állott vala,
 Szent Mathias másnapján eltemettetött vala
- Innet példát vehettök ti kegyetlenök,
 1570 Az köznépen ti ne kegyetlenköggyetök,
 Imígy-amúgy tőlök kincsöt se gyűjcsetök,
 Mert mind kincsötökkel testben-lélökben vesztek.

- Rágondoljatok és esztekben vegyétök,
 Az Úristent tréfás társul ne vegyétök,
 1575 Kik igéjét hallgattyátok, jól értitök,
 Meg nem csallhatjátok, mert tőle megbüntették.
- Az Fráter György lehet néktek nagy példátok,
 Kik máson tanulnak, nagy bódogok azok,
 Kik magokon tanulnak, bódogtalanok,
 1580 Ez miá vesztenek urak és sok országok.
- Lőn nagy okossága az királképének,
 Lele csendességöt az erdélieknek,
 Mind végére méne az barát kincsének,
 Házait foglalá királ őfelségének.
- 1585 Felséges királnak kincsben sokat küldé,
 De azért ő magát abból sem feledé,
 Mert csak három kucsival Erdélben méne,
 Öt társzekér kinccsel Erdélből el-kiméne.
- János királné fiával már Kassába
 1590 Az barát halálát hallá hamarságba,
 Csak elámélné nagy gondolkodásba,
 Nagy szernyű halálán ő tudakozásába.
- Csuda sápolódása az jó asszonnak,
 És övéle öszve az királ fiának,
 1595 Vala nagy öröme az ő udvarának,
 Hogy nagy ostort vetött Isten az kincstartónak.
- Ad vala nagy hálát mennybéli Istennek,
 Hogy megállotta bosszúját inségének,
 Vég lött ő dolgában ím az Fráter Györgynek,
 1600 Nagy sok jót monda királnak őfelségének.
- Sőt nem vala nehéssége az királra,
 Bosszonkodik vala csak ez egy barátira,
 Ki cselekedése lőn oly nagy kárára,
 Kis árva fiával marada búdosásra.
- 1605 Siralma nagy vala az tisztös asszonnak,
 És övéle öszve az kisedd fiának,
 Hogy más ura lészen az erős Kassának,
 Jó Magyarországnak, kincsös Erdélországnak.
- Az jó királ ő fogadását megállá,
 1610 Jegyruháját az asszonnak mind megadá,
 Az hercegségöt Opúliát megadá.
 Asszon szép Kassából sírva el-kiindula.
- Bánkodik királfi, jó lován öl vala,
 Kassát nézi vala, szép szókat szól vala,
 1615 Vajon mikor lészen Kassába szállása,
 Jó Magyarországnak és Erdélben lakása.

- Óhajtj ák, siratják az kik látják vala,
 Az ő búdosását keserölik vala,
 Ő eszét, elméjét es csudálják vala,
 1620 Ő lovon ölése, termete nagy szép vala.
- Lát, hall, ő körüle vén Petrovitt bátya,
 Jó Príni Ferencöt késérőben látja,
 Jó Czecei Lénártot ott nem láthattya,
 Csak nagy szép seregét ökeröle ott látja.
- 1625 Kassai kapitán az Czecei vala,
 Tizenöt esztendeig várast bírta vala,
 Ő esze, elméje bölcseséggel vala,
 Nagy víg embör vala, minden szereti vala.
- Jó híre-nevéjért hozzá futnak vala,
 1630 Sok szegín vitéz nép, hogy szolgálna nála,
 Kiket megtart vala, az szegín nem vala,
 Kinek vitésségét érti, szereti vala.
- Bennök valamelyet ő útra bocsátott,
 Annak szép szót adott és kölcségöt adott,
 1635 Azért sok vitéztől minden jó hírt hallott,
 Ő tisztire éjjel-nappal igen vigyázott.
- Váras kívöl tizenöt esztendég nem hált,
 Az ő szükségéjért ő kívöl sem kozárt,
 Kassára ki támatt, az mind gonoszul járt,
 1640 Az Sárosi Laskán Kassánál szenvedett halált.
- De lám, életének jobb korába vala,
 Születésének ötven esztende vala,
 Soha betegségbe ő sem fekütt vala,
 Ímé, mely hertelen lön őnéki halála.
- 1645 Ott királné asszon hogy rakodni kezde,
 Az Czecei Lénárt es készülni kezde,
 De láss, mely hertelen ő megbetegüle,
 Halálára hamar igen elnehezüle.
- Sőt kapitánságát már letötte vala,
 1650 Az királné asszon nem várhatta vala,
 Az erős Kassából útra indult vala,
 Utánna ötödnap Czecei megholt vala.
- Az nagy monostorba ötet eltemeték,
 Csuda sokaságok ötet elkésérék,
 1655 Nagy sírva halálát oly igen kesergék,
 Ott sok jámbor vitéz búdosó félben esék.
- Sirattyák vitézek mint kegyes attyokat,
 Üdvezlik és áldgyák, mint jól tött urokat,
 Ő atyafiai ohítják bátyyokat,
 1660 Éltette, táplálta, nekik adott sok jókat.

- Az királyné asszon utába meghallá,
Az királ fiával halálát ohítá.
Ők el-bémenének az Lengyelországba,
Hercegségbe onnat, neves Opúliába.
- 1665 Reménsége vagyon az királ fiának
Atyaúristenben, mert ád hálát annak,
Mint édesattyának Ferdinánd királynak,
Mert ő lészen magasztalója ez fiának.
- 1670 Óh, ti keresztyének, mind feltámadgyatok,
Ez fejedelmünkért Istent imádgjátok,
Szent malasztjával szeresse ti királtok,
Hogy az pogán kéztől épen maradhassatok.
- Lőn ennek írása az jó Kolozsvárba,
Tinódi Sebestyén egy iratos házba
- 1675 Lelte krónikáját ott nyomtatásába,
1676 Két Karácson közbe írta ötvenháromba.

FINIS

[II.] SZEGEDI VESZEDELEM

- Szertelen vesződelm lám gyakran érkezik,
Istennek ostora fejönkön jelönik,
Az kegyötlen pogán rajtunk döhösködik,
Mert az mi életönk lám soha nem jobbodik.
- 5   Én beszédöm leszön mast történt dolgokról,
Nagy Szegedön esött szertelen csudákról,
Sok terek és magyar ott elhullásokról,
Méltó hogy én írjak szerencse forgásáról.
- 10   Buda vára hogy lön Szulimán császáré,
Sok szép kővárakat vétete az mellé,
Gondolá, hogy egy várat az Tisza mellé
Szépen rakattatna Buda oltalma mellé.
- 15   Azt felrakattatá Szeged várasában,
Csuda bölcsen rakták minden állatjába,
Kinek mássa nincsen, mongyák, ez országban,
Élést, álgyút sokat szörzete bé az várban.
- 20   Sok gazdag árosnép győle az várasban,
Gazdag harmincadot szörzének várasban,
Császárnak sok kincse győle tárházában,
Onnat fizettetött hópínzt Magyarországbán.
- 25   Tisztól mikort adá Héder bék szancsáknak,
Ezerötszázötvenkettőben íranak,
Várasban terek csendeszen lakának,
Semmi félelmek nincs, nagy kedvökre múlatnak.
- 30   Jó Tót Mihál régen magabíró vala,
Szeged várasának főbírája vala,
Az terek közzül ő kiszökött vala,
Mező Döbröcömben szegényül lakik vala.
- 35   Az nagy kárvallásán korosként bánkódik,
Mint megtorolhatná, azon gondolkodik.
Nemzete sok főnép nagy Szegedben lakik,
Kikkel jó hit alatt gyakorta tanácskodik.
- 40   Nagy sok számú magyar benne lakik vala,
Csak jó főhalász es hétszáz benne vala,
Kik egy-egy terekkel víni mernek vala,
Mihál mindezekkel magát jól érti vala.
- 40   Vala sok jó legén már öszvegyülésbe,
Kit hajdúknak monnak széllal vármegyékbe,
Igen igyeköznek menni nagy Szegedbe,
Tót Mihált kívánják hadnagyul ő közikbe.

- Sok vitéz hajdúval Nagy Amburus vala,
 Királnak Tót Mihál felfogatta vala,
 Szegednek várasát hogy kezében adná,
 Az várát megvenné, arra elig nem volna.
- 45 Derék szerént királ eszt hamar megírá
 Aldanai Bernáldnak, hogy gondolna arra.
 Magister de Kampó gyüle bé Aradra,
 Tót Mihált hívatá urak közzé Aradra.
- 50 Ez Kampónak öcse Kis Kampó ott vala,
 Véle Bakics Pétör huszárhadnagy vala,
 Dóczi Miklós és jó Dörfi István vala,
 Az nagy Horvát Ferenc akkort kösztök ott vala.
- 55 Tanácsba gyülének, Mihállyal szállának,
 Róla végezének, mi módon járnának,
 Tót Mihál szavában minnyájan bízának,
 Szeged vételére gyorsan rágondolának.
- Jó vitéz Tót Mihál hamar felkészüle
 Ötezör hajdúval, mind jókkal, erede,
 Becskereke felé el-aláerede,
 60 Szent Mátyás estin és napján mind aláméne.
- Nagy hertelen éjjel meg vissza-feltére,
 Az nádason, rétön mind el-felcsellege,
 Nagy Szegedön alól Tisza mellé ére,
 Becskereket megszállának, az terek vélé.
- 65 Ott éjjel szombaton hamar hírt adának,
 Pártosok Szegedben mind készen valának,
 Hétszáz halász Tiszán mind alászállának,
 Négyszáz vitéz hajdút az parton meghagyának.
- 70 Derék seregöt ők ott mind általhányának,
 Az négyszáz hajdúval Tiszán felszállának,
 Kerítésen belől várasban szállának,
 Várasbéliekkel kapura rohanának.
- 75 Derék nagy kapuját várasnak felnyiták,
 Az ötezör hajdúk mind bérohanának,
 Nagy sivalkodással várast mind elbamlák,
 Szántalan tereket hajnalban levágának.
- 80 Éjjel az terek mind nyugosznak vala,
 Senkitől félelmök önékik nem vala,
 Ugyan egy imegbe nyakasztatnak vala,
 Héder bék az várban ingében szaladt vala.
- Ím egy vitéz fia ott fogságban esék,
 Egy beslia-aga ám ott leváгатék,
 Sok áros főtörök akkort megöleték,
 Oly nagy veszedelem tereken ott esék.

- 85 Rajta mind az hajdúk nagy vígak valának,
Az vár kapujára kik választatának
Várban rohanának, meg kivágatának,
Hete öközülük ott megnyakasztatának.
- Rémölés, nagy sírás mind uccánként vala,
90 Az sok holttest szélel ott feköszik vala,
Két halmot az testben nagyot raktak vala,
Az sok drága kincsöt szélel takarják vala.
- Vitézi lovakat, gazdag szerszámokat,
Aran forintokat, ezüst oszporákat,
95 Drága szkófiákat és patyolatokat,
Aranyas szablyákat, szép drága bársonyokat,
- Posztókat, drágákat, gazdag fosztányokat,
Szántalan sokféle nagy gazdag árukat,
Császárnak nagy summa ezüstét, aranyát,
100 Az hajdúk nyérének szép terek asszonyokat.
- Campó hamar juta némóttel, magyarval,
Látá az hajdúkat oly nagy gazdagsággal,
Tót Mihál forgódik az Nagy Amborusval,
Az sok nyereségöt gyűjtik nagy hamarsággal.
- 105 Jól értitök immár Isten ajándékát,
Mely jó szerencsével szereté hajdúkat,
De ők szertelenül elbízák magokat,
Mert nem adának erről Istennek hálákat.
- Oly nagy gonosságba ők elmerőlének,
110 Mert nagy kevélységben fejönként esének,
Az rút bujaságban nagy sokan élének,
Az nagy részegségben rútalmason élének.
- Nagy Isten ígését ők bizon nem vevék,
Jámbor prédikátort várasból kiküldék,
115 Istennek jóltöttét ők ezzel fizeték,
Il éktelen dolgokon Isten megbosszonkodék.
- Elvév hajdúkról irgalmas szömeit,
Reájok szállítá haragos fegyverit,
Tőlök mind elvév atta nyereségit,
120 Magokat elveszté, mint olyan ellenségit.
- Rendszerént hallyátok nagy veszedelmöket,
S ő főhadnagyoknak megvakult szüvöket,
Semminek alíták ők az terekeket,
Senkitől nem félnek, hajtnak sok szép ökröket.
- 125 Vígan kötesztetnek ökröket, juhokat.
Naponként ők várják az kiráknak hadát,
Hogy ők megvehetnék nagy Szegednek várát,
Nagy vígan ők iszják Baronya, Somogy borát.

- Sőt az vitéz Horváth Ferenc mongya vala:
 130 „Jobb volna, hogy ez had innét kiszállana,
 Ez szép nyereséggel félfelé állana,
 Mert ez nyert tisztesség mast igaz elég volna.
- Terek dolgát értem, hogy ők sem alusznak,
 Enne nagy kárvallást ők el sem hallgatnak.
 135 Ha mind elvesznek es, ütetlen nem hadnak,
 Császár nagy kárájért ők nagy bosszút állanak.”
- Ím egy jeles fogoly terek es eszt mongya:
 „Az hatalmas császár, mely nagy kárt itt valla
 Zsebéből, ládájából várat rakattatta,
 140 Ez nagy veszödelmet eddég ő meghallotta.
- Császár ez szép várát bizon megsegéli,
 Hanem ha soholt egy szolgáját sem leli,
 Jobb néktek magyarok ezzel elébb lépni,
 Mert félök én azon, keztök mind itt elveszni.”
- 145 Ott ez beszédöket mind semminek vélék,
 Az császár erejét egy csöppné sem félék,
 Őket megvernie lehetetlennek vélék,
 „Nándorfejérvárig mennyönk”, ők aszt beszéllék.
- Renddel seregekkel mezőre szállának,
 150 Tizenkettődnapon ők megmonstrálának,
 Csak strázsájok sincsen még el-bészállának,
 Mind levetközének, ők övének, ivának.
- Vigaságok hamar tőlök távoznak,
 Mert egy óra múlván pásztorok béfutának,
 155 Szántalan tereket az mezőn mondának.
 Eszt hallván magyarok, igen megbódulának.
- Mikor jó Budában hírt hallottak volna,
 Hogy Szegedben ily nagy veszedelem volna,
 Kiből az császárnak nagy sok kára volna,
 160 Budai beglerbék jó Ali basa vala.
- Azon megbúsula, hamar elírata
 Béköknék, vajdáknak, az sok tisztartóknak,
 Szondában az várba és az Esztergamba,
 Simontornyába, Pécsbe, Székösfejérvárba.
- 165 Derék szép táborral nagy hamar indula,
 Az föld népében es ő mellé vött vala,
 Még az rácokban es ott véle sok vala,
 Az szegedi mezőre mikor jutott vala.
- Cászon basának es elíratott vala,
 170 Becsét, Becskerekét akkort bírja vala
 Ki nyolcszáz lovaggal, széppel készült vala,
 De az viadalra ő el sem jutott vala.

- Ímé, Ali basa táborát járatá,
 Az álló seregbe köznépet állata,
 175 Hátul szekereket két renddel járata,
 Puskás jancsárokat azok közzé állata.
 Vitézöket szárnyul kétfelől állata,
 Császárnak három zászlóját loboktatá,
 Tizenkét taraszkját elejbe vonyató.
 180 Mindent megtaníta és igen bátoríta.
 Immár az magyarok Szegedben hogy hallák,
 Hogy az terek öket ott készen várnák,
 Ők az városvégre hamar kiszállának,
 Semmi szertartás nincs, hadnagyok búsultanak.
 185 Terek az várban hát eszt megértötték,
 Hogy az segítségre terek érkösztek,
 Sok taraszkot magyarokra kisütének,
 Ugyan kedvök ellen messze el-kimenének.
 Az terek immár nem messze valának,
 190 Hadnagyok forgódnak, rendet állatának,
 Királ zászlója alá sokan állának,
 Háromszáz fegyverős ott melléköl állának.
 Taraszkot csak kettőt elövonatának,
 Huszárok, vitézök két szárnyul állának,
 195 Ott az könnyű hajdúk zászló után vannak,
 Mindkétfelől Jézust és Allát kiáltának.
 Ez ő víg voltokat terek hogy láták,
 Kétfelől szekeret előjáratának,
 Az álló seregöt mind körülöfogták,
 200 Puskás jancsárokat szekerek közt állaták.
 Magyarok es álló seregöt meghagyák,
 Az szárnya mindkét fél öszveroppanának,
 Nagy erős viadalt akkoron tartának,
 Ott jelös terek nagy sokan elhullának.
 205 Nagy sok dob, trombiták oly igen harsagnak,
 Nagy rettenetösen üvöltnék, kiáltnak,
 Nagy szép festett lovak az mezőn jargalnak,
 Kikről főterek elestek, megholtanak.
 Az viadal kösztök ám ott meglassódék,
 210 Álló seregekhöz két fél takarodék,
 Jézust, Allát meg másodszor üvöltének,
 Mindkétfelől hamar taraszkokból lüvének.
 Gyorsan nagy vakmerőn öszveroppanának,
 Nagy erős viadalt akkor es tartának,
 215 Szekereket magyarok meg nem bonthaták,
 Mert taraszk, puskákból sok golyóbist szórának.

- Igen hullnak, vesznek szegín köresztyénök,
 Királ zászlójára tizenhat terek
 Választattak vala, levágnák, vesztenék.
 220 Az zászlót levágák, zászlótartót megölelék.
 Zászló elesését magyarok megláták,
 Utoljáró huszárok megfutamának,
 Vélik vala elől, hogy mind elhullottak,
 Elöl kik valának, azok es futamának.
- 225 El-fel Tisza mellett igen sietének,
 Terekektől messze ők sem üzetének,
 Négyezer hajdút ott megkörménykőzének,
 Kit nagy viadallal terek megölelének.
- 230 Gyűjték az testöket, halmokat rakának,
 Magyarok főnépek mind elszaladának,
 Kéve nádon Tiszán sokan általúszának,
 De sok szántalan nép az vízben burulának.
- 235 Öték meg az várast terek hertelen,
 Ott az bennvalókat levágák szertelen,
 Az ifját elrablák, küldék alá vízen,
 Ötezör orrot, sok zászlót császárnak jelen.
- De lám, nagy ohítás, sírás köztök vala,
 Noha az sok kincsöt visszanyerték vala,
 De szántalan főterek ott veszött vala,
 240 Kiket az terek igen siratnak vala.
- Eszt es hallgassátok, mondok több csudákat,
 Viadal előtt harmadnap lött dolgokat.
 Négyszáz az hajdúk öszveüték magokat,
 Nagy Bálint hadnagyok, hogy üzjenek csatákat.
- 245 Társa Terek Péter, ők elindulának,
 Senki kérésével ők sem gondolának
 Az mezén el-alá mikoron jutának,
 Neves Martonosnál szerencsét találának.
- De lám Kászon basa Becskerekben vala,
 250 Ali basa levelét hogy látta vala,
 Nyolcszáz jelös néppel nagy széppel indula,
 Hogy az viadalra Szegeddé eljuthatna.
- Ez Martonoshoz ő mikor közel juta,
 Az négyszáz hajdúval ott egyben találá.
 255 Az hajdúk nagy szépen rendbe állnak vala.
 Látá Kászon basa, népit rendbe állatá.
- Igen víg mindkét fél, öszveszódulának,
 Nagy erős viadalt mindkét fél tartának,
 Hajdúk jó legínyök, nagy könnyen forgódnak,
 260 Kik miatt terek mely nagy sokan hullának.

- „No hozzá! No hozzá!” hajdúk mongyák vala,
Reménsége Kászonnak már ott nem vala,
Mert java népében sok elhullott vala,
Lovát ott megölék, sebben haza indula.
- 265 Tön ő nagy siralmat vitézi halálán,
Igen bosszonkodék nagy szégyenvallásán,
Nem lehetött rajta Szeged viadalján.
Hajdúk hálát adnak Istennek nagy jóvoltán.
- 270 Ők két szekeret fejekkel megrakának,
Szép gazdag morhákkal ők megrakodának,
Szeged felé kevélyen elindulának,
Szeged végön alól az füzesben jutának.
- Róla gondolának, magok bémutassák,
Nem tudgyák, az várast hogy terek bírják,
275 Nagy Bálint hadnagynak eszt ne hogy megsúgák,
Magyarok elvesztek, az terek forgódnak.
- Ímé, nagy szép szóval mongya az hajdúknak,
Hogy az nyereséggel Tiszán elúszjanak,
Az fajtalan hajdúk reá haragvának:
280 „Lám ez pesti lélok megijett!” ott mondának.
- Terek azomba ott megzendülének,
El-kirohanának, fegyverre kelének,
Nagy erős viadalt hajdúkkal kezdenek,
Haj dúk egyen-ketten mind kezökön veszének.
- 285 Vitéz jó Nagy Bálint csak huszadmagával
Tiszán általúsza igen nagy bánatval,
Az terek valának nagy vigasságval,
Azért ők valának közzöllok nagy károkval.
- Vannak jelös dolgok írva krónikába,
290 Kik pogán miatt történtek ez országba,
De hasonlót ehhez nem lelök írásba,
Azért méltó írnom az derék krónikába.
- Ez lön magyar népnek jelös veszedelme,
Az teröknek es egyenlő veszödelme,
295 Jöllehet szám szerént ott több magyar vesze,
De főnép terekben nagy sokkal ott több vesze.
- Óh, ti balgatagok, hajdúk, kik ti vattok,
Esztökbe vegyétök, mit mast néktök mondok:
Szívvel, könnyöségvel jó vitézők vattok,
300 De hadakozásban igen bolondok vattok.
- Rendtartás jó nincsen hadakozástokba,
Hitötök semmi nincs az Krisztus Jézusba,
Vagyon reménségtök csak fajtalanságba,
Az rút részöségben, az kevés bujaságba.

- 305   Vannak nyelvetőkben nagy rútalmas szitkok,
Mind testét, mind lelkét pestinek mondgyátok,
Lovag vitézőket gyakran csúfoljátok,
Kösztetők egymást kurta szelletnek híjjátok.
- 310   Nagy Isten igéjét, kérlek, hallgassátok,
Próféta móggyára ti hadakozjátok,
Fejedelmetökhöz hívön hallgassatok,
Hadnagytokat pesti lélöknek ne mongyátok.
- 315   Dúlást, sok kóborlást ti hátrahaggyatok,
Tisztaságban, józanságban maraggyatok,
Csak az egy Istenben jámborul bízjátok,
Minden igyetekben nyereséggel járhattok.
- 320   Eszt ha eszötökben, hajdúk, nem tartjátok,
Szidalmasságtokat hátra sem hadgyátok,
Ti az pesti lelkektől mind elhordattok,
Mint szegedi mezőn, ti gyakran levágattok.
- 325   Magát jelentötte versnek kezdésében
Az ki szerzé, vagyon oly mint fél kedvében,
Kassában Seböstyén nagyböjt közepiben,
Írá ezörötszázötvenkét esztendőben.

[III.] AZ VÉG TEMESVÁRBAN LOSONCZI ISTVÁNNAK HALÁLÁRÓL

- Sok csudák közzül hallyatok egy csudát,
Mint elvesztétök az vég Temesvárat,
Benne vesztétök jó Losonczy Istvánt
Sok jó vitézzel. Szánnyátok halálát.
- 5 Temesvár vala egy jeles kaputok,
Terek ellen nagy bizodalmatok,
Jelesben Tizántúl az kik lakosztok,
Ő elveszésén ti már sokan sírtok.
- 10 Én nagy szép renddel erről emléközöm,
Vég Temesvárnak veszését beszéllöm,
Jó Losonczinak vitésségét jelentöm,
Kinek halatát szívemben kesergöm.
- 15 Parancsolattya felséges királnak,
Az ő képenek, János Baptistának,
Ha lesz kilépte János király fiának,
Az végházakat foglalná magának.
- 20 Hamar foglalá Erdélt, végházakat,
Kikben ő hagyta jelös tisztartókat,
Jó Losonczinak érté vitéz voltát,
Kezében bízta az vég Temesvárat.
- 25 Az két Kampót is mellette bocsátá,
Az nemes vitézt szép szóval unszonlá,
Míg őfelsége ispánt választana,
Ő Temösvárra hívséggel gondolna.
- 30 Nagy engödelmes lön parancsolatnak,
Mert híven akar szolgálni királnak,
Szép hazájának, ez szegén országnak,
Csak ez lön oka szörnyű halálának.
- 35 Vigan beszállta az vég Temesvárba,
Látá az várat szertelen voltába,
Ő rágondola szorgalmatosságba,
Minden szükségét bétakarításba.
- 40 Sőt ott mellette két úrfiú vala,
Príni Gábrriel nemes úrfi vala,
Bátori Miklós másik úrfi vala,
Mintegy attyoknak ők szolgálnak vala.
- De lám, Losonczy magában gondolá,
Ő vitézivel csatára indulna,
Megjelentené magát, hogy ki volna,
Isten akará, szerencsét találta.

- Egynéhán naszágy Tiszán feljött vala,
 Vízről Becsénél kiszállottak vala,
 Az naszágyokba népet hattak vala,
 Becse hóstágját ők égetik vala.
- 45 Losonczi István ott rájok találá,
 Az terekkel viadalnak álla,
 Kopják romlának, ő igen vagdala,
 Sok fogoly esék, sok terek fő hullá.
- Ott Sövénházi Ferencnek inassát
 50 Egy terek viszi fogva, mint ő rabját,
 Vitéz Losonczi látá, üté lovát,
 Ott az tereknek elvágá ő nyakát.
- Sokan naszágyra ám ott öklelének,
 De az terek vízen elmenének,
 55 Szép nyereséget vitézek nyerének,
 Csak egy főlegént közülök vesztének.
- Ott vesze vitéz Bogacsevit Stepán.
 Nagy vígan vala jó Losonczi István,
 Vég Temesvárba sok fejeket hozván,
 60 Jelös foglyokat ő előtte hajtván.
- Nagy vígan láttya köznép az városban
 Vannak Istennek nagy hálaadásban,
 Vitéz éltéjért nagy imádkozásban,
 Éltesse, tarcsa soká ez világban.
- 65 Császár Szulimán hallá országában,
 Hogy János királ fia búdosóban,
 Ő végházai némöt hatalmába,
 Ő birtoka mind volna foglalásba.
- Szulimán azon igen megbúsula,
 70 Az beglerbéköt hamar elbocsátá,
 Rajta lött bosszút hogy megtorlanája,
 Hatvanezeren beglerbék indula.
- Csakhamar nagy szép házakat ő megvön,
 Becse, Becskereke ő kezében lön,
 75 Sok apró várral Csanád kezében lön,
 Lippában szálla, ott nagy öröme lön.
- Onnat sieté vég Temesvár alá,
 Vitéz Losonczi vígan várja vala,
 Már arról néki fogadása vala,
 80 Hogy Temesvárba nagy híven szolgálna.
- Megszállá, tizenkét napig vitatá,
 Beglerbék akkor semmit nem kaphata,
 Mert jó Losonczi vitézkedik vala,
 Minden nap harcon ő kopját tör vala.

- 85 Erről bővebben krónikámban írtam,
Vitességéről többet beléraktam,
De hogy halálát néki megírhasam,
Summa szerént csak ezeket mast írtam.
- Siet beglerbék, onnat el-kiszálla,
90 Losonczi miatt mert nagy szégyent valla,
Sok fővitéze néki ott elhulla.
Vitéz Losonczi utánna indula.
- Tön sok harcolást az begler népével,
Mind harmadnapig ő jó vitézivel,
95 De nem járhatta ott sok nyereséggel,
Onnat eltéve Fellakra népével.
- Elöljáróban száguldót bocsáta,
Az derék sereg utánna indula,
Fellakot akkor Kaidáz aga bírja,
100 Aga megérté, lovára fordula.
- Még az derekát ő nem látta vala,
Az száguldóra öklelni akara,
Derék sereget mihelen meglátá,
Ott hátat ada, vár felé fut vala.
- 105 Eszt jó Losonczi látá, nem múlata,
Ugyan inokban emölcsőre juta,
Viadalt kezde, sokat elhullata,
Lakot megvevé, foglyokat fogata.
- Sok gazdagsággal Kaidáz aga vala,
110 Ki Losonczinak fogllyá esött vala,
Kit Temesvárba soká tartott vala,
Jó hírt, jó nevet akkor es nyert vala.
- Idő elmúlván egy gyűlést tétete
Ferdinánd királ, Pozsomba hirdete,
115 Az magyar urak minden hogy ott lenne,
Ország javáról mindent jót végezne.
- El-felgyölének az Szent Mátyás napra,
Ők ott választák ország oltalmára
Bátori Andrást erdéli vajdaságra,
120 Losonczi Istvánt temesi ispánságra.
- Nagy fogadások lőnek tiköztetők
Urak, hogy egymást ti megsegéllitők,
Hogyha ellenség jönne keröletők,
Halálíg egyött halnátok, élnétők.
- 125 Sőt az királ is szép szót mondott vala,
Hogy igyetőkben mellétők állana
Személye szerént, vagy fia támadna,
Egyött véletők élni, halni akarna.

- 130 Igen nagy gondba jó Losonczi esék,
 Kétségös vala, hogy megseggellenék,
 De az királtúl igen megfélemlék,
 Tisztöt felvenni ő készerítették.
- 135 Jó hit alatt ott királnak fogadá,
 Őfelségének hogy híven szolgálna,
 De családinak lenne ő tútora,
 Királ ő magát mindenbe ajánlá.
- 140 Siet készülni az vég Temesvárba,
 Asszon társátúl az Csejte várába
 Szép gyermekitől búcsúzik búába
 Többé nem láttya, gondolja magába.
- Sok ohítások lőnek barátitúl,
 Török Ferencről, jó tisztartótúl,
 Az jó Prinitől és Ország Kristóftúl,
 Végbúcsút vészön, mint jó fiaitúl.
- 145 Készületivel méne ispánságba,
 Temesváriak várják vigasságba,
 Miként attyokat nagy hálaadásba,
 Őtet üdvezlik sok jó szerencsába.
- 150 Vala beglerbék császár haragjába,
 Hogy Temesvárat elhatta utában,
 Uluma béköt veszni jó Lippába,
 Semmié tevé ő tisztartásába.
- 155 Ottan szólítá császár főtanácsát,
 Császári képét, az nagy Amhát basát,
 Megfenyegeté haraggal az basát,
 Némöt királyon megállya bosszúját.
- 160 „Magyarországra siess nagy hadamval,
 Vég Temesvárat szálljad hatalmamval,
 Nekem megvegyed sok szép álgyúimval,
 Semmit ne gondolj népembéli kárval.
- Onnat másfelől Havaselbe, Moldvába,
 Készön légyenek vitézim dolgokba,
 Az királ hada az Erdélyországba,
 Hogyha lennének reád indulatba,
- 165 Derék táborral össenek Erdélbe,
 Semmi félelmed nem lészen igyedbe.
 Kéncses Budáról harmad készületbe,
 Várakat szeggyen Ali basa Felföldbe.
- 170 Onnat sem lészen félelmed igyedbe,
 Losonczi fejét vagy magát előmbe
 Néköm iktassad, lássam örömembe,
 Jó Magyarország légyen mind kezembe.”

- Eszt hallván basa, főhajtván kiméne,
Az főbasákkal mind egybe beszéle,
175 Vélök egyembe meg császárhoz méne,
Az beglerbéknek ő kegyelmet nyere.
- véle egyembe Amhát felkészüle,
Szancsák és vajda sok vala övéle,
Százhatvanezeren basa eleredé,
180 Száz taraszk, tizenhat faltörő véle.
- Juta, az puszta Somlyónál megszálla,
Onnat száguldót vég Temesvár alá
Szent Iván napján pénteken bocsáta,
Vitéz Losonczi akkort hon nem vala.
- 185 Temesvár dolgát kívöl futja vala,
Ő jószágából mindent takar vala,
Basa ott voltát immár tudgya vala,
Ő éltét soká nem reméli vala.
- Azon pénteken csak negyedmagával
190 Ő bészalada nagy szerencsájával,
Az hősek lőnek oly nagy vigaságval,
Losonczi bisztat mindent bátorságval.
- Jó vitézeket mind egybe hívatá,
Minden nemzetöt ő előszóllítá,
195 Az váras népét es előszóllítá,
Nagy erős hittel nekik aszt fogadá:
- Nem szánja vélök az önnün halálát,
Minden kéncsének nekik kiosztását,
Holtig szolgálja az ő szép hazáját,
200 Jó szolgálainak ígéri jószágát.
- Ott az vitézök nagy örömbe lőnek,
És nagy jó kedvvel ők es esküének,
Tisztösségökre ott veszni mernének,
Keresztyénségért halált szenvednének.
- 205 Polgárok es mind megesküttek vala.
Losonczi István ötszáz lóval vala,
Vitéz Kis Kampó kétszáz lóval vala,
Serédi Györgynek száz lovagja vala,
- Príni Gábielé száz lovag vala,
210 Az Forgács Simon hatvan lóval vala,
Dom Gáspár háromszáz spanyollal vala,
Háromszáz cse drabant, némöt csak száz vala.
- Vélök háromszáz magyar drabant vala,
Ott az várasból harmadfél száz vala,
215 Mind az kösséggel harmadfélezör vala,
Vitéz Losonczi bisztatásba vala.

- Gyorsan másodnap harcolók jövének,
 Temesvár alatt jargalni kezdének,
 Vitézök sokan fő lóra ülének,
 220 Jó Losonczival gyorsan kiütének.
- Nám, ez úrfiú bátor vitéz vala,
 Mindenütt elől ő kopját tör vala,
 Vitéz Kis Kampó es ott véle vala,
 Az úrfi mellett ő kopját tör vala.
- 225 Akkor az harcon sok főterek vesze,
 Sok szegén legén vitességét jelönté,
 Ifjú Sulyok István közülök ott vesze,
 Vitéz Losonczi vígan meg bétére.
- Csakhamar juta negyednap az basa
 230 Temesvár alá, az császárnak hada
 Ulicia mezőn táborát járatá,
 Sáncokat hánya, álgyút igazgata.
- Ím az Temesvár Temes vízben vagyon,
 Az víz körüle nagy folyásba vagyon,
 235 Napkelet felől Sziget váras vagyon,
 Az felszél felől derék várad vagyon.
- Oly szép árokkal kerítése vagyon,
 Három kapuja az várasnak vagyon,
 És két bástyája földből rakott vagyon,
 240 Vár, váras között egy szép vízvár vagyon.
- No, ott dél felől Ulicia mezeje,
 Hogy kin megszállott az császár ereje,
 Rettenetesen onnat kezdék lőnie,
 Temesvár falát igen töretnie.
- 245 Eltörék onnat mind az főházakat,
 Földenig ronták az nagy kőfalokat
 Várból felgyújták Szigetben házakat,
 Abban es vének terek álgyúkat.
- Töretni kezdék onnat is az várat,
 250 Véle egyetembe földből rakott bástyát
 Abban őrizni hatták jó Don Gáspárt,
 Erősen ronták várat és az bástyát.
- Eszt az terek ostromlani kezdék,
 Vitéz Don Gáspár igen emberködék,
 255 Jó spaniolok mind vitézködének,
 Ott lőn elveszte nikápoli béknek.
- Móggya Don Gáspár szernyű halálának:
 Mikor terek onnat tágulának,
 Méne törésére fel az bástyának,
 260 Derekát általlövék Don Gáspárnak.

- Ezen vitézők sokan bankódának.
Halála ott lőn oly nagy sok pogánnak,
Kin az terek igen ohajtának.
Pora elfogya az Amhát basának.
- 265 Sok porral juta natúljai basa,
Nagy sok éléssel, csak ezör lovagja.
Sebesi hősek kimentek csatára,
Egy falka tereket hányának szablyára.
- 270 Vitéz Losonczi mikor aszt megérté,
Hogy segítsége sohonnat nem lenne,
Porral, éléssel ő nem sokat érne,
Hópénszt az népnek nem tud honnat venne,
- Az ő kölcsége már elfogyott vala,
Az egész hadnak kiosztotta vala.
- 275 Titkos deákját szállította vala,
Il tanúságot néki adott vala:
- „Reá úgy gondolj fiam István deák,
Ez Temesvárból ím én kibocsátlak,
Én parancsolok minden tisztartómnak,
- 280 Kéncsöm, jószágom zálagban hánnyanak.
- Engem kölcségvel, néppel értesetők,
Mert Isten után bízom csak bennetők,
Testamentomom, ím, adom tinéktők,
Benne megvagyon, mint cselekdögyetők.”
- 285 Csuda szerencsén István el-kijöve,
Az tisztartókkal kölcségöt béküldé,
Zsoldot hirdetvén, szép falka nép gyüle.
Varkucs Tamás es szép népet ereszte,
- Sőt az szegedi Tót Mihál felgyült volt,
- 290 Négy vagy ötszázan Temesvár felé ment volt,
Terek miatt népét vesztötte volt,
Sebben kevesen onnat szaladott volt.
- Csalatságát megérték Tót Mihálnak,
Az segéllő nép ott meghasonlának,
- 295 Maros révétől mind hátraoszlának,
Jó Losonczinak azzal bút adának.
- Ez idő közbe naponként vitéz
Temesvár falát basa, úgy rontatá,
Három oldala mind földénig romla,
- 300 Csak nagy kapuban Losonczi marada.
- Sok ezör terekök ostromokon vesze,
Az vitézekkel úrfi megepede,
Élés béven nincs, vannak nagy éhségbe,
Nincs reménségök sohonnét igyökbe.

- 305 Sőt az Istennek lelkét ajánlotta,
Irgalmasságát csak önéki várta,
Az vitézeket ily szókkal bisztatta:
Jutalma annak leszön mennyországba.
- Immár Szent Jakab napjára jutának,
310 Harminckettöd nap vala várívásnak,
Basa készíté népit végostromnak,
Avagy megveszik, vagy mind ott elhullnak.
- Tőnek nagy zengést, megsivalkodának,
Rettenetesen menének vízvárnak,
315 Ott es terek sokan elhullának,
Nagy viadalval vízvárba szállának.
- Sívás, nagy rívás vala az várasba,
Vitézők vannak várba ohításba,
Senki nem mehet várból az várasba,
320 Mindkét fél vagy on csak terek markába.
- Ezen Losonczi meg sem rettent vala,
Egynéhány ezör terekben elhulla.
Az Amhát basa szót beadott vala
Az császár hitit úrfinak ajánlá.
- 325 Basák, szancsákok hitöket ajánlá,
Csak Temesvárat császárnak megadná,
Az vitézekkel ott ő meg nem halna,
Minden sereggel békével bocsátná.
- Az jó Losonczi arra mégsem hajla,
330 Spaniol, némöt, magyar néki szóla,
Az várasból es béizentek vala,
Nagy szép szavokkal azon kéri vala:
- „Siess megadni ez megromlott várat,
Ne vesszess itt el sok nyomorultakat,
335 Vélönk egyembe vitézi magadat,
Elég tisztösségben látod halatunkat.”
- Tön nagy ohítást úrfi, gondban esék,
Mint az kösségnek régön megeskövék,
Hogy híven együtt halnának, élnének,
340 Közakarattal várat megígérék.
- Immár Losonczi a vég Temesvárba
Hétezer golyóbist rakott rakásba,
Kit az terek löttek bé az várba,
Népével szorult csak az nagy kapuba.
- 345 Az várasiaiak vannak könyörgésbe,
Úrfi ne légyen aznap kimenésbe,
Mert ők nem készök rakodva szekérbe,
Ők készök lesznek reggel elmenésbe.

- Nám, az vitézők úgy szorgalmasztattyák
 350 Aznap mentöket hogy el ne halaszják,
 Ha elhalasztják, bizon azt megbánnák,
 Az terek dolgát mert sokan jól tudják.
- Vitéz Losonczi az kösségöt száná,
 Nékik megeskött, vélök élne, halna,
 355 Reggerre hagyá, hogy vélök indulna,
 Éjjel készölne, minden készen várna.
- Sőt az kimenést így rendölé, hagyá,
 Az váras népét előtte bocsátná,
 Ő szekereit két renddel bocsátná,
 360 Az szekerek köszt népével indulna.
- Derék gyalogok mind utól menének,
 Reggel fő lóra vitézők ülének,
 Az úr iffjai felöltöztetének,
 Várból várasba úgy szépen menének.
- 365 Ötvenezere az császár hadának,
 Kívöl lovon ül Prajko kapujának,
 Egy szekérutat hattak Losonczinak,
 Szájok tátva áll, mint éh farkasoknak.
- Tőn indulatot kapun váraasi nép,
 370 Azt ott bal kézre állatá terek nép,
 Szekereket bocsátá az lovag nép,
 Azt jobb kézre állatá az pogán nép.
- Jó Losonczi az kapun hogy kijuta,
 Beglerbék Kászonval ottan közből fogá,
 375 Mint két kőfal között vélök indula.
 Az ő gyalogja kapun hogy kijuta,
- No, az terekek szorítani kezdék,
 Iffját népének ragadozni kezdék:
 Jó Losonczinak hamar megjelenték,
 380 Önnön apródgyát, Tomorit elnyerék.
- Ottan az úrfi veszedelmét érté,
 Ő vitézinek felszóval üvölté:
 „Az terek hiti láttuk itt elveszte,
 De vitéz módra légyen fejünk veszte!”
- 385 Dob és trombiták zengeni kezdének,
 Magyar vitézők mind fegyvert vevének,
 Az terekekvel viadalt kezdének,
 Sűrű terek köszt hamar elveszének.
- Csuda vakmerő jó Losonczi vala,
 390 Mindenekelőtt hegyes tört ragada,
 Ő egy szancsákot ott általnyársola,
 Hamar két sebben ő fogllyá akada.

Ám egy szancsáknak fogságában esék,
 Annak sátorában mikor viteték,
 395 Amhát basának tuttára adaték,
 Az sebös vitéz eleibe viteték.
 Nagy haragjában kezdé feddenie:
 Mire császárnak nem akart engednie?
 Erejét vélte semminek lennie.
 400 „Sok vitézét, eb, erüléd vesznie!”
 Eszt mongya úrfi: „Eb az ti hitetők,
 Császárral, basák, békők hitetlenök,
 Ha tuttam volna, oly ebek legyetők,
 Sokkal több lőtt volna itt elvesztetők.”
 405 No, basa szóla: „Hitetlenök ti vattok,
 Uluma béknek mind hitöt attatok,
 Másfelől utába rátámattatok,
 Itt azért ebek, kelle maradnotok.”
 De lám, az basa inte, félön vivék,
 410 Nemes vitéznek ottan fejét vevék,
 Fejét megnyúzák, szalmával megtölték,
 Egy ház oromra az csontját feltevék.
 Úrfiú testét basa temetteté,
 Nagy kéncsnél feljebb báná és könyvezé,
 415 Hogy elevent császárnak nem küldheté,
 Mert két seb miatt nem élne, megérté.
 Vivék az bőrét hatalmas császárnak,
 Nagy hálát ada császár nagy Allának.
 Az több vitézők ott mind elhullának,
 420 Kik meghalának, kiket elfogának.
 Megszámlálásra hagyom Úristennek
 Vég Temesvárba kik ott rekkenének,
 De vitézőkben számost megnevezek,
 Illik örökké, hogy dicsírtessenek.
 425 Jelös fővitéz az Kis Kampó vala,
 Ő keresztneve Alonso Perez vala,
 Saianedrai neve Pétör vala,
 Ő vitességét sok csudálja vala.
 Nám, jó Losonczi hogy fegyvert vött vala,
 430 Vitéz Kis Kampó fegyverét ragadá,
 Inte Losonczi, egyet ott levága,
 Körösbe szökék, ott lön ő halála.
 Lön az vár előtt nagy szörnyű halála,
 Vitéz Battyáni Farkasnak nagy kénja,
 435 Ki Temesvárba viceispán vala,
 Térdben két lábát elvagdalták vala.

- Várasbélieknek könyörög vala,
 Hogy általlójék, mert nagy kint vall vala,
 Estig kínlódék, fejét vötték vala.
- 440 Vitéz Don Gáspár bátyán veszett vala.
- Vesze porkoláb Sövénházi Ferenc,
 Az Csefi Ferenc és az Deli Ferenc,
 Jó Macsóiai Ferenc, Horvát Ferenc,
 Főhadnagy Milák, jó Haraszti Ferenc.
- 445 Vesze jó Deli Balázs és Rácz Farkas,
 Az Deli Dömjén és Arpasitt Farkas,
 Prestiochi Lukács és Pattantyús Balázs,
 Az Nagy Vitális, vesze Kolbász Farkas.
- Vesze egy vitéz, az jó Forgács Simon,
 450 Ki vitésségét látták ott az harcon,
 Benkuit Gergely és az Bradi Márton,
 Vesze Nagy Egyöd és Kenézi Márton.
- Vesze Nagy Gergely, Kis Kampó hadnagya,
 Jó Gergely vajda, és az Miklós vajda,
 455 Újszászi Sándor, jó Príni hadnagya,
 Az kis Tomori, vesze Zoltán Józsa.
- Vesze sebesi Nagy Pétör, Pitár Pétör,
 Jó Vas Benedök és Farkasit Pétör,
 Az Szabari Benedök, Boli Pétör,
 460 Az Sáfrán László, némöt monstramestör.
- Vesze Chlinchit György, Bornemissza János,
 Vesze Horvát György, jó Szörény János,
 Vesze Párnás György, jó Fekete János,
 Az Moga Bálint, vesze Moga János.
- 465 Vesze Ábránfi Imre, Rucitt János,
 Alia Imre, jó Margai Miklós,
 Az Tasi László és az Tasi Miklós,
 Jó Móré László, az Komornik Miklós.
- Vesze Rácz István, ifjú Sulyok István,
 470 Kázméri István, az jó Köchör István,
 Guçzit Bertalan, Becskereki Fábján,
 Az Pétör ispán, Mendoza kapitán.
- Vesze Újheli Pál és Váli Mihál,
 Zsámbokréti Miklós, Kendörösi Mihál,
 475 Jó Korlát Imre és Eszéki Mihály,
 Az Lengyel Pétör, Széni Márton, Nagy Pál.
- Vesze Csomboli Miklós, Párnás Lukács,
 Bicskei Benedök, Pattantyús Tamás,
 Az Tabdi Antal és az Ördög Balázs,
 480 Vesze körösudvarheli Nagy Máté.

- Vesze Barbél Máté, Szentjánosi Mihál,
 Az Kevél Ferenc, Székölszéki Mihál,
 Jó Bódog Ferenc és Balika Mihál,
 Fekete Gergely, Fekete Boldizsár.
- 485 Vesze Apros Pétör és az Glesán János,
 Gorbai Amborus és az Móré János,
 Az Borbás ispán és az István ispán,
 Az Lengyel Pétör, jó Körti Bertalan.
- 490 Vala öröme az Amhát basának,
 Véle egyemben az császár hadának,
 Ott mind fejenként Allát kiáltának.
 Ez nyereségön nagy hálát adának.
- 495 Várasi népet esmét beszállaták,
 Örökségében mindent bocsátának,
 Szabadságokban mindent megtartának,
 Tisztöt ott adák az Kászon basának.
- 500 Csudáját király, hogy hallotta vala,
 Jó Losonczinak vesztét szánja vala,
 Igyében hogy meg nem segélhette vala,
 Mert békesség dolgát akkor futtya vala.
- Ezen Baptista, Bátori Andrásval
 Igen bánkódék sok könyhullatásval,
 Hogy segítségvel nem lelete hadával,
 Mert ellensége Moldvában lön nagy hadval.
- 505 Mongyam az Pökri Annának csudáját,
 Vitéz Losonczí szép társa sírását,
 Öt árvájával özveggyé marattát,
 Mikort megérté urának halálát.
- 510 Csak ámélkodék, magát lebocsátá,
 Keserűségvel ő urát siratá,
 Ő szép gyermökít sírva apolgatá,
 Olymint ő magát ott halni bocsátá.
- 515 Az Ország Kristóf két hajadon hugával,
 Príni Gábielnek szép mátkájával,
 Terek Ferencnek es szép mátkájával,
 Ország Lászlónak megmaradékival.
- 520 Sok könnyhullással ők sirattyák vala,
 Mint édesattyokat ohítták vala,
 Úrnak két szép leánmagzattya vala,
 Édösattyokat ők kesergik vala.
- Sok jó adassék felségös királnak,
 Szolgálattyáért vitéz Losonczinak,
 Minden várait engedé leáninak,
 Fiakká tevő ő sok jószáginak.

- 525 Óh, mely szertelen halálát kesergését,
Az jó asszonnak csuda vesződését,
Ő nem ohíttá világban élését,
Mert elvesztötte édes szeretőjét.
- Vigasság nem kell már semmi dolgában,
530 Ő béöltözék az fekete gyászban,
Szép gyermekivel holtig nagy siramba,
Jó hív szolgálai azon színű gyászban.
- Jó Losonczinak halálát ohítja
Príni Gábriel, egy fogadott fia,
535 Jó Terek Ferenc, más fogadott fia,
Sok jó barátja ötöt szánja-bánja.
- Ő elveszésén sok úr szomorodék,
Mert jószágokban sok elpusztították,
Ő családjokkal búdosóban esék,
540 Tisza két fele terek kézbe esék.
- Ez Magyarország, sok nemes nemzetség,
Halálát szánja-bánja szegén kösség,
Rác, oláh, cseh, tót, sok magyar nemzetség,
Egész Erdélség, spanyol, németség.
- 545 De már láttátok magyarok kik vattok,
Hogy Temesvár volt csak jelös kaputok,
Segétségére fel sem támadátok,
Hogy elvesztétök, ládd-e mint romlátok.
- Jó Losonczinak vitességét tuttátok,
550 Mire hogy Temesvárba bocsátátok.
Néktök volt volna kívöl bisztatótok,
Ki nálunk volna mast es Temesvártok.
- Derék krónikában én nem olvastam
Ily jelös úrfit, hírrel sem hallottam,
555 Ily vitességgel veszött volna végházban,
Azért hogy méltó írnom krónikában.
- Immár magyarok mind széllal pillagtok,
Hogyha lehetne már feltámadnátok,
Még es jó hittel Istent imágygátok,
560 Mert ha nem segél, majd elfogyatkoztok.
- Tinódi Sebestyén ír könyvében,
Nagybódogasszon napján énekében,
Mert jó Losonczit szánja ő szívében,
Ezörötszázban és ötvenkettőben.

FINIS

[IV.] BUDAI ALI BASA HISTÓRIÁJA

- Hallyátok már Ali basa bölcseségét,
Budából hadával gyakran kiütését,
Nyolc várnak, kastélnak romlását, vevését,
Az Ördög hadának bölcsen megkerülését.
- 5 Ez parancsolása vala az császárnak:
Míg alatta lenne Amhát Temesvárnak,
Addég Ali basa Felföld tartománnak
Ő rontója lenne ottvaló végházaknak.
- 10 Rávigyáza erre herélt Ali basa,
Temesvárat víja az fő Amhát basa,
Budából indula szép hadával basa,
Beszperim vár alatt lőn hamar megszállása.
- 15 Ez Beszperin vára szép püspekség vala,
Az Balatom mellett merő kövön vala,
Az jó Paksi János ott főhadnagy vala,
De az megszálláskor királ felé ment vala.
- 20 Ezen Ali basa nagy örömbe vala,
Álgyút igazgata, löni parancsola.
Egy hétig az várat erősen rontatá,
De azzal őnéki csak keveset ártathata.
- 25 Lám, benn az porkoláb jó Vas Mihál vala,
Ki miatt az basa sok kárt vallott vala,
Éjjel-nappal löni basa siet vala,
Kitől várbéliek igen rettentek vala.
- 30 Tőnek hasonlást az sok gaz nép az várba,
Támadának porkoláb ellen haragba,
Az fokról zászlókat lehányák búokba,
Mind zsákmánt tevének kincsbe ott az tárházba.
- 35 Az várból gaz népek sokan kiugrának,
Csak kevesen porkolábbal maradának,
Erről az terekek hamar hírt hallának,
Az árulók vár körül mind levágatának.
- 40 Lőn nagy rettenése szegín Vas Mihálnak,
Hamar szót kiada, fogadá basának:
Békével morhástúl ha elbocsátának,
Várat ő megadná az hatalmas császárnak.
- Jó Ali basa ezt hogy hallá, erőle,
Néki fogadá; várat kezéhez véve,
Békével Vas Mihált eleresztetteté,
Titkon terekeket ő utánna ereszté,

- Basa hagyásából megfogák, megfoszták,
Pínzétől, lovától ötet megtisztíták,
Ott meg vissza az basának bémutaták,
„Kavorokhoz ment volna” - őt úgy béaurták.
- 45 Az tereket basa hamar levonyatá,
Előtte Mihálnak igen loholtatá,
Vas Mihált ez okkal ő megtartósztatá,
Hogy szpaiaságot császártól nyerne, adna.
- 50 Sok foházkodással mast es jó Budában,
Vagy Terekországban vagy on nagy rabságban.
Úgy hidgyetők terek hitiben, szavában.
Basa onnat szálla az nemes Skambriában.
- 55 Az fővön 15 napig legelének.
Esmég jó Budából hamar készölének,
Szancsákok, vajdák, békők egyben gyűlének,
Tizenkétezeren álgyúkkal eredének.
- 60 Vitéz Ali basa dolgába bölcs vala,
Drégel vára alatt táborával szálla,
Az vár törésére álgyúkat állata,
Négy álgyúja, hat taraszka néki csak vala.
- Jó vitéz Szondi György benn porkoláb vala,
Bekefalusi Gergely ő társa vala,
De akkort házához kikéredzett vala,
Az megszálláskoron el-kirekedött vala.
- 65 Töretni az basa kezdé Drégel várát,
Ott ám lerontatá egy szép magas tornyát,
Szondi ott elveszté egy vitéz szolgáját,
Jó Zoltai Jánost, meghala torony alatt.
- 70 Első ostromot basa nagyot tétete,
Ott sok terek vesze, ő nem sokat nyere,
Ezt tévé Szondi Györgynek jó vitéssége,
Ott meg akar halni, azt ő már elvégezte.
- 75 Sőt az várnak falát, tornyát igen törte.
Basa oroszfalui pappal kérette:
Az várát megadná, magát ne vesztené.
„Már késén költ ahhoz!” - Szondi csak eszt izené.
- 80 Sok foglya őnéki, kettőt ő hívata,
Két énökös apródgyát előállatá,
Azok előtt ily testamentomot szóla:
Az Ali basának két apródgyát ajánlá.
- Ezen igen kéri basát őnagyságát,
Vitésségre tanícça ő két apródgyát,
És eltemettesse Szondi Györgynek tagját,
Mert majd itt meglátták az ő szörnyű halálát.

- 85 Gyorsan mind az négyet skárláttal ruházá,
Pínnzel kápájokat megtölté, megraká,
Az Ali basának szépen kibocsátá,
Ő minden morháját az közöbre hordatá,
Égeté, elveszté. Istállóba méne,
90 Jó lovait hegyes törrel általveré.
Lelkét az Istennek aj ánlá, ígyéré.
Nagy derék ostromát Ali basa kezdeté.
Nagy szép dárda Szondinak kezébe vala,
Sebösölve térdön állván ő vív vala,
95 Romlott toron alatt általlótték vala,
Az fejét az hegyről alávetötték vala.
Jó Drégelnek vára lön basa kezébe,
Szondinak az testét vivék eleibe,
Fejét keresteté, az testhöz viteté,
100 Mint oly vitéz embört nagy szépen temetteté.
Jó dícséretbe lön Szondi vitéssége,
Feje felé írott kopját feltétete.
Ságra és Gyarmatra basa elerede,
De az két kastélba ő egy embert sem lele.
105 Ott mikoron juta Szécsén vára alá,
Szintén Szent Margit asszonnak napja vala.
Ott porkoláb Árokháti Lőrinc vala.
Azon estve várast várból gyújtották vala.
Lám, nem merék várni az budai basát,
110 Ott meghasonlának sokan az füst alatt,
Éjjel kiszökének, megyön ki szalathat,
Árokháti hallá, látá csak nyolc szolgáját.
Csakhamar utánnok ő es el-kiugrék,
De nem szalathata, mezőben ellepék,
115 Mind nyolcadmagával fogva elviteték.
Az jó Szécsén vára szépen erőssítették,
Vala basa ezen igen nagy örömbe.
Csak háromszázan Arszlán béköt ereszté,
Busa tornyát elől ő megkésértené,
120 Kis palánkja vala, vala Balassa Zsigmondé.
Abban kevesen, de vitézők valának,
Vitéz Tercsi Mihál porkolábja annak,
Nagy András, András deák és Szuhai István,
Mondák, hogy az tornyot halálíg meg se adnák.
125 Rettenetösön bék faluját égette,
Tercsi Mihál belől erőssen löttete.
Bék ezen haragvék, táborban sieté,
Kétezeren másodnapon alája méne.

- 130 Nagy öreg két álgút alá vonyattata,
Tizenkét golyóbist toronyhoz bocsáta,
Az tornyot fejekre töreté, rontatá,
Tercsi az toromba ott meg nem maradhata.
- 135 Az palánkban onnat minnyájan jövének,
Mégis ők az béktől nagy hitöt vevének,
Palánkot megadák, úgy elvitetének,
Kiket Buják alól békével eresztének.
- 140 Kiszálla az basa az Hollókő felé,
aborát járatá közel az vár mellé,
Az porkoláboktól az várat kéreté.
Két porkoláb vala akkor az Hollókőbe:
- Csák Imre porkoláb, Szaki András vala.
Imre megijedött, András vitéz vala,
Imre az basának ott választ tött vala,
Jó Hollókő várát ő megígyérte vala.
- 145 András hogy aszt hallá, ottan ellent monda,
Pártos drabantokkal Imre rátámadá,
Hegyes törrel társát általveri vala,
Ha akkor ő kezét meg nem ragadgyák vala.
- 150 Sietséggel várat basának megadá,
Basa békével őket elbocsáttatá,
Imre magát ezzel gyűlötségbe hozá,
Őt addég kergeték, szökék Terekországba.
- 155 Táborával basa Buják alá szálla,
Porkoláb, úrképe ott Nagy Márton vala,
De nem az elébbi Kopasz Márton vala,
Kit jó vitéz módra régen elfogtak vala.
- 160 Ötödnapég basa erősen lötteté,
Azért Buják falát egy cseppné sem sérté,
Császár kegyelmére es igen kéreté,
De nagy bátorsággal Nagy Márton nem ígíré.
- 165 Lőn köztök hasonlás, tárházát feltörék,
Éjjel kiszökének, ottvalót elvivék,
Az jancsárok őket utakon leselék,
Őket mind levágák, Mártont fogva elvivék.
- 170 Nagy Márton ez nap es veszni oda vagyón,
Az Ali basának nagy csudája vagyón,
Az Buják várának erős fala vagyón,
Nem hitte, hogy annak semmi módon ártasson.
- Az szép nyereségen basa lőn örömbé,
Császár vitéziben házakban helyheté,
Hadával Budába esmég el-béméne,
Örömébe Allát mindennel üvölteté.

Kár lőn ez váraknak tőlünk elveszése,
Mert sok tartománnak lőn hozzá térése,
175 Királi felségnek nagy kárszönvedése,
176 Lőn keserúsége reá gondviselése.

[V.] ÖRDÖG MÁTYÁS VESZŐDELME

- Már hallyátok vesztét az Ördög Mátyásnak,
Más nyelvvel Taifelnek nevezik és mongyák.
Kegyes királyunknak mikoron megmondák,
Felföldi végházak hogy elköltek, csúsztanak,
- 5 Elíra, izene fő-fő hadnagynak:
Olasz Sforciának és Ördög Mátyásnak,
Győri és lévai szép magyar hadának,
Az végbelieknek, vitézlő hadnagynak.
- 10 Gyorsan készülnének, ők elindulnának,
Hogy az végházakat megszabadítanak,
Az Ali basával ők szembe vínának,
Lévára gyűlnének, ott mind egymást megvárnák.
- Nám, meg elírata, izene uraknak
Kassa tartománba, vármegyés uraknak,
- 15 Hogy egyben gyűlnének, mind feltámadnának,
Az lévai haddal ők öszveballagnának.
- Javokért, hasznokért, megmaradásokért
Gyűlnének, vívnának az ő hazájokért,
Ne vesznének mind el az nagy tunyaságért.
- 20 Vármegyék hogy hallák, gyűlni kezdenek azért.
- Ördög Mátyás királképe kétszáz lóval,
Duna elvöl Győrből hadnagyok szép hadval,
Köglövitt György, Sándor Ferenc, Dombai Mihál,
Dezsőfi Ferenc, Rátkai Pál száz-száz lóval.
- 25 Rágondolván Lévából es szép had vala,
Széköl Miklós, Szárkándi Pál, Sztepan vajda,
Matusnai Sebestyén, Jakosit Ferenc vala,
Ezök száz-száz lóval oly nagy szép szerök vala.
- 30 Élésmestör Sbardella Ágoston vala,
Váci pispök vala, ő száz lóval vala.
Kis Pukhán száz lóval, Krusit Jánosnak vala
Hadnagya Csuti Gáspár száz lovaggal vala.
- Sforcia negyedfélezör taliánnal
Közikbe bėjuta nagy szép gyalogokkal,
- 35 Maskó harmadfél száz fegyveres lovaggal
Véglesi tisztartó juta nagy hamarsággal.
- És háromezör lanc, puskás, kopjas jöve,
Mind fegyverös vala, Lévára bėjöve,
Egegre ez szép had táborral bėjöve,
- 40 Nyolcszáz cse és hajdú ott hozzá nagy szép jöve.

- Az némötök, taliánok nagy gazdagok,
Soknak öközölök vagyon aranyláncok,
Sok aranforintjok, sok ezüsttallérok.
Tizenhatodnapég Egegön lón lakások.
- 45 Szorgost híre jöve az Ali basának,
Hogy szép hada indult Ferdinánd királynak,
Néki nagy sok kíme tétova futosnak,
Minden hírt igazán hamar néki meghoznak.
- 50 Ő minden hadával mezőn készön vala,
Erre rágondola, Váccá el-bészállá,
Még az Temesvárat akkort víják vala,
Ezörötszázötvenkét esztendőben vala.
- 55 Vácból Drégöl felé az basa indula,
Egegön az Ördög Mátyás mulat vala,
Az vármegyéket ő igen várja vala,
Főleg várasába ők gyülekoszték vala.
- 60 Revid időn nemesek nem gyűlhetének,
Hadnagyok Ördögnek gyakran izenének,
Hogy ő feljebb lépnék, és öszvemennének,
De ő vélé magát basa ellen elígnék.
- De lám, az vármegyék felföldi urakval
Már bégyűltek vala hétezör magokval.
Immár basa vala nagy ólalkodásval,
Az két had ne lenne hamar szömben egymásval.
- 65 Ördög felbocsáta álgyúk eleibe,
Kiket Zólyom felől királ nékik küldé,
Rátkait, Köglevityöt, Matusnait küldé,
Hogy Kékkő váránál ők találjanak egybe.
- 70 Vannak az Bozóknál álgyúkkal, meghallák,
Egegről az hadat ők es kiszállíták,
Elöljárót, ötszáz huszárt bocsátának,
Azután az lovag fegyverösök valának.
- 75 Gyalog háromezör lanckenet indula,
Negyedfélezör olasz az után vala,
Nyolcszáz hajdú, cseh utánok indult vala,
Élésszekerek köszt hét taraszék vélök vala.
- 80 Hatszáz huszár ott utoljáróba vala,
Az palásti mezőn tábort jártak vala,
Basa táborával már Szilvásnál vala,
Ezör lovon való tereket elbocsáta,
- Az királ hadát kímöljék, megkörüljék,
Aszt az utoljáró huszárok megűzék,
Igen harcolának, egy fejet vevének,
Fogva egy tereket hozának, ott nyerének.

- 85 De lám, az fogoly általjába megmondá,
Hogy az basa vélők ott szömbe megvína,
Valakinek Isten nyereségöt adna.
Véli Ördög Mátyás, hogy nagy bölcs ember volna.
- Az Szent Lőrinc napján reggel az terek
90 Elöl eljutának, nagy harcot tevének,
Németök taraszkból igen lövöldeznek,
De azzal magoknak ők hasznot sem tevének.
- Nám, ellövék Dezsőfi Ferenc bal lábát,
Lova ott meghala, két ló köszt ő magát
95 Elvivék, utába láták ő halálát,
Sok jámbor megbáná ez vitéznek halálát.
- Az harcon mindkét fél oly igen forgódnak,
Kik ottan meghalnak, kik fogllyá akadnak,
Három taraszkot nyerének, elhozának,
100 Hogy kin az magyarok, németök vigadának.
- Kárt az terekbe magyarok tevének,
Mert sok főterek az harcon veszének,
De magyarok közül két fővitéz esék:
Dombai Mihált, Sándor Ferencöt elvivék.
- 105 Bátorságok vala ott az huszároknak,
Negyven válogatott jó taliánoknak,
Szükség hozá, huszárok megfutamának,
Taliánok egy mesdecskébe szorulának.
- Elbamlák terek az taliánokat,
110 Háromszázan vélők kezdének viadalt,
Igen vitézsködnék, ölének sok pogánt,
Budai kincstartót megölék, az főpogánt.
- Viadalokban ők megfárattak vala,
Hogy megsegéllenék, igen üvöltik vala,
115 Az magyar vitézök ráökleltek vala,
Az spaniolokat éppen elhoszták vala.
- Lón az basának délbe elérközése,
Tizenkétezör nép, tizennégy taraszok véle,
Az ő szép táborá vagyonszörözve,
120 Sokat taraszkokból két fél lövének szömbe.
- Csakhamar egy falka népét elbocsátá,
Az királ táborát hátul elbocsátá,
Terek egy hegyecskén gyalognépet láta,
Nyolcszáz hajdút, csehöt elbamlá, mind levágá.
- 125 Ímé aszt háromszáz fegyverös meglátá,
Ottan az terekre rejája indula,
Az tereket hamar kétfelé szakasztá,
Terek megfutamék, sok bennök ott elhulla.

- Ezután fegyverösök alászállának,
 130 Helyekre táborba esmég béállának,
 Hagyá hadnagy: husárok hátra állanának,
 Fegyverös seregöt ott elől állatának.
 Németök, taliánok elől állának,
 Eleikben taraszkokat vonyatanak,
 135 Az győriek szárnyul melléköl állának,
 Taraszkból mindkét fél sok golyóbist szórának.
 Mely gonosz szerencse ott nekik adaték,
 Csudaképpen álgypor ám felgyútaték,
 Terekek örülnek, Allá kiáltaték,
 140 Az királ szép hada azzal megrémölteték.
 Ördög ő taraszkít visszatérítetté,
 Basa nagy felszóval Allát üvöltete,
 Egy csöppöt sem vára, ott rájok erede,
 Az lanckenet némöt először futni kezde.
 145 Győri, lévai had utánnok futamék,
 Az derék seregöt ám megkörnyűközék,
 Az terekek miatt nagy sok levágtaték,
 Egynéhán ezör ő bennök ott fogllyá esék.
 Királ szép hadában mind zsákmánt tevének,
 150 Királ hadnagyiba ott fogllyá esének,
 Királképe Ördög Mátyás ott elesék,
 Az talián hadnagy Sforcia fogllyá esék.
 Elfogák Dombait és Sándor Ferencöt,
 Levágák Sbardella Agoston pispököt,
 155 Jó Borsai Miklós, az kis Pukhon veszött,
 Az jó Söli Farkas, Rozson Kristóf elesött.
 Rettenetös veszedelem ez lött vala,
 Ki az jó királnak keserves kár vala,
 Ördeg Mátyást Budára bévítették vala,
 160 Zászlója, dobja, sípja, trombitása vala.
 El alá viteték az terek császárnak,
 Ott lön szörnyű halála Ördög Mátyásnak,
 Saccolása meglön olasz Sforciának,
 Tizenhatezer aranyat ada basának.
 165 Vala ezön basa igen nagy örömbe,
 Éjjel-nappal vagyon nagy készülésebe,
 Szándékja Szolnokot, Egröt ő megvegye,
 Mind lengyel határig ez országot elnyerje.
 Lön ez időközbe benn Moldva földében,
 170 Illyés vajda készüle ötvenezörön,
 Terekkel, oláhhal Erdélnek földében,
 Rablást és égetést tegyen királ földébe.

- El-beüte az Ojtozon hamarságval,
Torja várasánál szálla táborával,
175 Onnat száguldót bocsáta szertartásval,
Háromszék aljába járnak nagy jargalásval.
- Szepsi, Kízdí és Orbai szék aljába,
Hermán, Prásmán várasa lön felgyújtásba,
Az föld népe mindenfelől nagy futásba,
180 Terek, oláh jargal szabadon az országba.
- Ebben hogy híre lön két vicevajdának:
Idenfi Lászlónak és az jó Bánk Pálnak,
Ország negyedrésszével ők támadának,
Kolozs, Doboka, Ózd, Küköllő indulának.
- 185 Lám, eszt az terek mikoron megérték,
Megvárni nem merék, ők futamást vőnek,
Sepsit, Kízdít, Orbait rablák, égeték,
Nagy sok kárt tevének, azzal ők kimenének.
- Jó Idenfi László, Bánk Pál sietének,
190 Őket az havasig erősen kergeték,
Sokat levágának, kiket érhetének,
Az terhös terekben havasokban vesztének.
- Pétör vajda fia, Illyés eszt művelé,
Hívségét császárnak ő ezzel jelönté.
195 Azonba Temesvár, Losonczy elvesze,
Lippa, Solymos vára meg csudaképpen vesze.
- Póru cselekedék, ki porkoláb vala,
Aldanai Bernáld, ki Nagy Kampó vala,
Mihelt Temesvárnak veszését meghallá,
200 Lippából, Solymosból hamar ő el-kiszálla.
- Amhát basa hallá, oly igen csudálá,
Mint lakóhelyébe könnyen belészálla,
Élése, álgúja benne éppen vala,
Sok ezer forint kárt ott királ vallott vala.
- 205 Sőt az Ali basa az nagy Amhát basát
Ő szorgalmasztatja, indiccsa nagy hadát,
Hogy ők megszállanak Szolnok, Egör várát,
Annét nem mulatnak, mint vég Temesvár alatt.
- Ottan elindula az nagy Amhát basa,
210 Szolnokot megszállá elől Ali basa,
Húszezör népével álgúkkal megszállá,
Egy hétig lőtteté, de ő azzal sem árta.
- Lám benn főporkoláb Nyári Lőrinc vala,
Véle sok jó legín hetedfélszáz vala,
215 De sokféle nyelvön való népe vala,
Kik között pártolás, meghasonlás lőtt vala.

- Jó álgyú és taraszk huszonnégy benn vala,
 Szolnokban szakállos másfélezör vala,
 Spaniol puska es másfélezör vala,
 220 Ezökhöz való por nyolcszáz mázsa ott vala.
- Mázsával vas, ón, tözesszerszám sok vala,
 Golyóbis és kötél szántalan sok vala,
 Sok ezör forintba királnak áll vala,
 Kiket az Szolnokban mind ott vesztöttek vala.
- 225 Oly igen szép, erős Szolnok vára vala,
 Egyfelől az Tisza alatta foly vala,
 Másfelől az Zagyva alatta foly vala,
 Vár alatt az két víz öszveszakadva vala.
- Söt az felszél felől nagy árokja vala,
 230 Három szegén három erős bástya vala,
 Csak nagy magas töltés néki fala vala,
 Házak az töltésből ki nem láccanak vala.
- Szolnok alá Amhát basa hogy eljuta,
 Mezöt egy mélyföldig népével szállatá,
 235 Az császár táborát rajta megjárátá,
 Sátorit vonyatá, zászlóit felállatá.
- Oly nagy zöngés-bongás az táborban vala,
 Harangok, csengetők ott konognak vala,
 Sípok, dobok, trombiták harsagnak vala,
 240 Szélét-hoszeját az nagy hadnak nem látják vala.
- Látják várbéliek, borzadoznak vala,
 Losonczi veszése mind eszökbe vala,
 Ők ott alattomba súgnak-bógnak vala,
 Hogy bölcs vezérjök nincs, aszt ők orrolják vala.
- 245 Nem adának helt világi tisztösségnek,
 Az császár hadátúl ők megrettenének,
 Azon éjjel várból ők mind kiszökének,
 Szent Mihál hónap negyednapján ellépének.
- Ott eszébe vevé Nyári Lőrinc magát,
 250 Hogy mind pusztán hatták jó Szolnoknak várát,
 Azon megijede, ő sem bízá magát,
 Ő es pusztán hagyá az Szolnoknak kapuját.
- Keserög magába, megállá utába,
 Gondolkodni kezde az ő nagy búvába,
 255 Jobb néki meghalni Szolnoknak várába,
 Hogy nem szégyönére élni itt ez világba.
- Eltére, béméne Szolnok kapujába,
 Halálát végezé nagy bátorságába,
 Azomba az terek indula hajnalba,
 260 Még nem tuggyák vala, hogy senki nincs Szolnokba.

- Legottan ostromnak ők megindulának,
Az várba nagy föstöt ám ők meglátának,
Megérték, az várból hogy kiugrottanak,
Az vár kapujára ők hamar rohanának.
- 265 Vár kapuját Nyári Lőrinc megállotta,
Vitéz módra vélők ott viadalt tartá,
Sok terek elbamlá, ő fogllyá akada,
Az futó gyalognép nagy sok vesze, meghala.
- Ezen lőn öröme ott az főbasának,
270 Hogy Szolnok vára lőn kezébe császárnak,
Örömökben Allát, Allát kiáltának.
Sok szerszámot váríváshoz ott találának.
- Szorgost készölének Egör vára alá,
Szégyen-vallania ők sietnek vala,
275 Abból es kiszöknek, mind azt vélik vala,
Sőt ő szerencsájok ott visszafordult vala.
- Ezön kérők Atyaúristen tégödet,
Kegyösön hallgasd meg hív körösztyénidet,
Téricsed meg pogán ellen szerencsénket,
280 Roncs meg és elveszesd az fene tereket.
- Sok dícséretöt hogy tenéköd monthassunk,
Az te szent igédben hallgassunk, tanuljunk,
Jámbor életönkkel benne mi megtarcsunk,
Te szent országodba véled öszve vigaggyunk.
- 285 Ennek lőn írása az jó Kolozsvárba,
Tinódi Sebestyén könnyomtatásába,
Szerzé nagy búvába egy hideg szobába,
288 Gyakran fű körmébe, mert nincs pénz tassolyába.

FINIS

[VI.] EGER VÁR VIADALJÁRÓL VALÓ ÉNEK HISTÓRIA

*Tinódi Sebestyén deák Kassába,
Ferdinándus királynak hív voltába,
Egri várnak csuda szerencsájába,
Vitézeket írja krónikájába.*

- Ti magyarok már Istent imádgátok,
És önéki nagy hálákat adgátok,
Jelösben Tiszán innét kik lakosztok,
Egri vitézeknek sok jót mongyátok.
- 5 Ím egy krónikát mondok, meghallyátok,
Talám mássát soha nem hallottátok,
Magyarok, végházban sem szolgáltatok,
Eger várát mint mast oltalmazátok.
- 10 Nem emberi hatalom eszt mívelé,
Mert csak Úristen hatalmát jelönté,
Ez világ hatalmát semmijé tevé,
Terek császár erejét szégyöníté.
- 15 Óh, mely jelös hat csudák történének,
Krónikában hasonlók sem leletnek,
Kikről világvégig megemlékeznek,
Magyarok közt mely vesződelmek lőnek.
- 20 De egy csuda az János király fia,
Országából annyával búdosása,
Kiből ez országnak lőn bódulása,
Török császár miatt nagyobb romlása.
- Jelös dolog más az Lipppa vevése,
Ulumán béktől meg visszanyerése,
Mert az magyar végház visszavevése,
Terek kézből soha nem volt nyerése.
- 25 Sőt harmad csuda Fráter György halála,
Viadal nélkül lőn szernyű halála,
Ily nagy úrnak lőtt volna így halála,
Nem olvastam hasonlót krónikába.
- 30 Elveszése nagy szegedi szép hadnak,
Negyedik csudája mennyei Úrnak.
Ötödik lőn jó Losonczi Istvánnak,
Tömösvárba lőn halála úrfinak.
- 35 Bátor légyen hatodik nagy csudája,
Isten mint lőn Egörnek megtartója,
Kiről énököm lézön megvallója,
Csendességben csak légyen meghallója.

- Ebből, vitézök, sok jót tanulhattok,
Szállott házba mi szükség, meghallyátok,
Minden igyetökben mint forgódgjátok,
40 Hogy jó hírben, névben maradhassatok.
- Sok jó adassék memből vitézöknek,
Kiktől megtartaték vára Egörnek,
Rabságtól maratta ez földi népnek,
Bora, kenyere hegyeknek, völgyeknek.
- 45 Ti halljátok Egör istóriáját,
Ne bánnyátok én szóm szaporodását,
Mert négy részre osztom ennek mondását,
Hogy bévebben ércsétök nagy csudáját.
- Írom első részében Egör várát,
50 Ő állását és minden rendtartását,
Az többibe az erős ostromokat,
Porfelgyűlást, terek szégyenvallását,
- Írnak vala másfélezőrnegyvennyolcra,
Szent Jakab hónap huszadik napjába,
55 Egör vára lőn jó királ számába,
Érté királ Egröt nagy pusztaságba.
- Elválasztá egy jámbor hív szolgáját:
Az ruszkai jó vitéz Dobó Istvánt,
Mint főporkolábját, udvarbíráját,
60 Jó Zay Ferencöt, más porkolábját.
- Negyvenkilencben mikoron írának,
Esmég foglalák az Oláh Miklósnak,
Főpispöknek, főkancelláriusnak,
Ötödnapján az Bódogasszon hónap.
- 65 Dobót, Zayt akkoron megesköték
Őfelségének, országnak, pispöknek,
Eger várban hogy ők hívők lennének.
Ötven esztendőben mikor élnének,
- Egri sereggel Szolnokot foglalák,
70 Királ akarattából megcsinálák,
Vitéz Zay Ferencöt benne hagyák,
Ki jól szolgálta, sok jámborok vallyák.
- Az jó pispék ötvenegy esztendőben
Vitéz Mecskei Istvánt egri tisztben
75 Dobó István mellé mindön igyében
Választá, szolgálta jó hívségében.
- Királnak, pispöknek meghitözének,
Hogy Egerben nagy hívséggel lennének,
Viszont király és pispök felelének:
80 Szükségökben segítséggel lennének.

- Csuda szép helyen Egör vára vagyon,
 Az völgyre fekszik egy hegyorozaton,
 Északra ellenbe Királszéki vagyon,
 Napkeletre egy nagy magas hegy vagyon,
- 85 Arról bénézhetnek várban szabadon,
 Napkeletről alámeneti vagyon,
 Dél felé nemmén szép mezőcske vagyon,
 Dérről fekszik váras, egy völgybe vagyon.
- 90 Sőt várasnak vala tapasztott palánkja,
 Annak vala négy kimenő kapuja,
 Egör víznek által benne folyása,
 Napnyugatról az káptalan klastroma.
- 95 Sok épölése benn az várnak vagyon,
 Dérről, váras felől nagy bástya vagyon,
 Varkucs Tamás rakatta kapu vagyon,
 Közel napnyugatra egy toron vagyon.
- Ahhoz közel egy erős kőbástyája,
 Kit jó Dobó István rakatott vala,
 Azon belől egy szép erős palánkja,
- 100 Az kaputúl nagy bástyáig az vala.
- Benn, ezök közt vagyon egy földárokja,
 Kapupalánk mellett egy nagy domb vala,
 Tetejére kasokat raktak vala,
 Kiről álgýúk kétfelé járnak vala.
- 105 Az után régi nagy földdomb más vagyon,
 Napnyugat között, észak között vagyon,
 Vár szegletin, tetején sok kas vagyon,
 Tapasztott palánkval kerítve vagyon.
- Fenn az aránt belől mellette vagyon
- 110 Azon szegletön egy kőbástya vagyon,
 Az az tömlőc, hossza északra vagyon,
 Az mellett északról sok szép ház vagyon.
- Ez paloták alatt külső kőfala,
 Kőfal belől egy sövénpalánk vala,
- 115 Paloták végében egyenős kőfala,
 Fal végében az Sándornak bástyája.
- Régön Príni Péter kettészakasztá,
 Az nagy várat fallal általrakatá,
 Az monostort belső várba hagyatá,
- 120 Szanktuáriomát egy bástyának hagyatá.
- De az külső részt más várnak hagyatá,
 Szanktuáriomig egy nagy töltést hagyata,
 Kin sok álgýú három felé szolgálá,
 Napkeletre, hegyoldalra, északra.

- 125 Ím az szanktuáriomba alkottak,
Teteiglen baronából felróttak,
Egy nagy töltést vitézők csináltak,
Az tetején töltött kasok állának.
- Nagy szép álgyúk arról délre szolgálnak,
130 Napkeletre és északra szolgálnak.
Egy emölcsős kapu mellette annak,
Kin az kilső várba ki s be ott járnak.
- Az kaputúl fogva szegletig vala,
Az megmondott egyenös kőfal vala,
135 Az fokiglan belől mind töltés vala,
Azzal egyaránt egy nagy töltésdomb vala.
- Nám, azon es töltött kasok valának,
Tetejébe egy palánkot fonának,
Belső várba hegyről bé ne lássanak,
140 Napkeletre álgyúk ormat szolgálnak.
- De az Sándor bástyátúl szegletig
Az fal kívöl egy nagy árok mindvégig,
Onnat egy egyenös fal nagy kapuig,
Közepötte egy tornyocska ott nyukszik.
- 145 Vég az épüléséről belső várnak,
Már halljátok mondom az külső várnak,
Északról vagy Sándor bástyájának
Egy egyenös fal, által rakott kőfalnak,
- Sőt árokját bérekesztötte vala,
150 Falon, árok kívöl, az kilső várba,
Kit Csabi bástyájának hívnak vala,
Mert mikor Csabi István bírja vala,
- Két részre ott szakasztani akarta,
Az egy várból, hogy kettőt alkottatna,
155 Mel bástyánál el-kimégyn északra
Egy szeglet, ki palota kilső kőfala.
- Innet az Csabi bástyájátúl fogva
Vékon kőfal mégyn az hegyoldalra,
Az szegleten egy kerek torony vala,
160 Kinek dereka belől rakott vala.
- Régen Bebek Imre rakatott vala,
Más szegleten bástyát épített vala,
Bebek bástyájának azt híják vala,
Ez két szeglet kilső várnak vége vala.
- 165 Az Bebek bástyájátúl tér meg alá
Vékon kőfal ó kapu bástyájára,
Az bástyán egy vékon kőtorony vala,
Ki alatt az régi ó kapu vala.

- Lejt még alább egy régi keskön kőfal,
170 Az szegleten dérről nemmen az fennáll,
Az belső várhoz szépen foglalva áll,
Kívöl az árok bérekesztetve áll.
- Nám, az kilső várnak keskön rakása,
Kívöl vagy on egy kis keskön árokja,
175 Belől az Csabi bátyájátúl fogva
Mind ím ez megmondott szegletig vala.
- Ám egy erős palánkot alkottanak,
Mellette fiupalánkot állattak,
Aszt erőssen földdel megrakták, nyomták,
180 Gyakor bátyákat abban alkottanak.
- Kapu bátyájában es ilyen módon
Palánk, kőfal között nagy árok vagy on,
Gyakor helyen általszagatva vagy on,
Az töltésből gyakor lövőhel vagy on.
- 185 Helyre, oltalomra minden megvala,
Vár árokjátúl egy palánkja vala,
Aszt régi ó kapuig fonták vala,
Viszont az kőfaltúl más palánk vala.
- Ím az meg visszamégyen az árokra,
190 Ne löhessenek emelcsős kapura,
Hegyekről es ne lássanak az várba,
Ez palánkok lőnek ott nagy hasznokra.
- Vége vagy on Egör vár állásának,
Kívöl, belől épejtött munkájának.
195 Immár mondom bennvaló tisztartóknak
Készölésöket ellenök basáknak.
- Vitéz módra porkolábok Egörben
Dobó és Mecskei István az tisztben
Forgódnak, takarnak mindent hertelen,
200 Másfélezörötvenkét esztendőben.
- Ol gyakorta hallnak veszedelmeket,
Végházaknak terek miatt vesztöket,
Sok magyar vitéznek elesésöket,
Az császárnak foglalják ő földöket.
- 205 Losonczy István elesött hadával,
Temesvár elkölt Lippával, Solmosval,
Maros két fele Csanádnak várával,
Tejjel-mézzel folyó tartományokkal.
- Temesközbe nyukszik az Amhát basa,
210 Véle beglerbék és az Kászon basa.
Tiszán innet és Dunán túl egy basa:
Az budai beglerbék, Ali basa.

- Az Balaton mellett Beszperin várát
 Megvevé, császárnak tartá az házat,
 215 Onnat sieté, elkelé az Dunát,
 Az Felföldön vőn ő egynéhán házat.
- Basa méne meg ő lakóhelyébe,
 Ferdinándus király ez idő közbe
 Egy szép hadat bocsáta segítségre,
 220 Ördög Mátyás hadnagy ott az seregbe.
- Ali basa eszt bölcsen megkerülé,
 Megveré, elveszté, semmié tevé,
 Meg helyébe Budába ő béméne,
 Gondolkodik, Egrőt mint megvehetné.
- 225 Egri bánok kímöktől mindent értenek,
 Mint az basák hogy Egré igyekeznek,
 Vitéz módra ők meg sem rettenének,
 Viadalhoz ők oly igen szörződnek.
- Gondolják, látták az várnak nagy voltát,
 230 Ahhoz képöst népnek ott kevés voltát,
 Hogy jobban tarthassák Felföld kapuját,
 Az király végházát, jó Egör várát.
- Rágondolván, leveleket küldének
 Felségös királynak, Miklós pispöknek,
 235 Felföldi uraknak, az vármegyéknek,
 Segétsséggel légyenek vég Egörnek.
- Igen kevesen az várban volnának
 Helyhöz képöst, mert nagysága az várnak.
 Az vármegyék várasában Szikszónak
 240 Gyölést tőnek, hogy arról szóllanának.
- Jó Mecskei Istvánt Egről bocsáták,
 Inté őket: segítségre gondolnának,
 Ha békével hon lakni akarnának.
 Megcsúfolák, néki oly szót mondának:
- 245 „Vártartásra ha elegek nem voltatok,
 Mire egri tiszten ti marattatok?
 Azért ha az koncával jóllaktatok,
 Az levét es reá ti megigytok.”
- Azt hogy hallá István, nyelvét harapá,
 250 „Elég válasz” - ő magába azt mondá.
 Hamar ez válasszal Egré beszälla,
 Bizodalmok vala csak az Krisztusba.
- Rendtartással várbéli nép ez vala:
 Vár jövedelméből kétszáz lovagja,
 255 Az mellett benn vala kétszáz drabantja,
 Nyolcvannyolcat mellé fogattak vala.

- No, az várhoz tartozó tiszttartókat
 Béhívaták, negyvenhat lovagokat,
 Pispökség jószágából parasztokat
 260 Hívatának száztíz jó puskásokat.
- Az jó király hamar Egré írata,
 Két vitéz tiszttartóját bátorítá,
 Minden kegyelmével magát ajánlá:
 Népével megsegéli általjába.
- 265 Királ parancsola Pető Gáspárnak
 Zoltai Istvánnak, lovag hadnagynak,
 Az jó Bornemissza Gergöl deáknak
 Parancsola mint gyalog hadnagyának:
- 270 Csakhamar ők Egörben szoruljanak,
 Ez országnak ott híven szolgáljanak,
 Az porkolábokkal együtt szóljanak,
 Egymást értvén szeretettel lakjanak.
- Jó Pető Gáspár méne negyven lóval,
 Mert elszüktek vala egynéhán lóval,
 275 Jó Zoltai István méne negyven lóval,
 Gergöl deák harmadfél száz gyalogval.
- Uraknak, az felföldi vármegyéknek
 Királ írata, mint jó híveinek:
 Oltalmára gondolnának Egörnek,
 280 Ha kívánnák megmarattát földöknek.
- De lám, urak erre rágondolának,
 Egör várába népet bocsátának,
 Huszadból Borsod vármegyéből adának,
 Ötven puskással Bolyki Tamást adák.
- 285 Abaúj vármegyéből elbocsáták
 Koron Farkast, ötven gyalogval adák,
 Príni Ferenc, Mihál, Nagy Borbást adák
 Huszonöt puskással, jókkal bocsáták.
- Hamar Serédi György Kendi Bálintot
 290 Elbocsátá, véle ötven drabantot,
 Regécből es az Fekete Lőrincöt,
 Véle bocsáta tizennégy drabantot.
- Szabad városok Lökös Mihált száz gyalogval,
 Báthori György Nagy Pált harminc gyalogval,
 295 Jászai prépost az Jászai Mártonval
 Elbocsátá negyvenegy gyalogjával.
- Elbocsáták Bor Mihált jó puskásval,
 Sáros vármegyéből hetvenhat gyalogval,
 Szepes vármegyéből Szenci Mártonval
 300 Egörbe bocsáták negyven drabantval.

- Rágondolván, Ung vármegyéből vala
 Szalacscai György, és Nagy Imre vala,
 Tizennyolc gyalogval Egörben szálla.
 Homonnai Gábielné es bocsáta,
- 305 Ez Somogyi Ferenc, Nagy Tamás menének,
 Huszonnégy gyalogval Egré érének,
 Szolnok szállása előtt béeskőnek
 Királnak, országnak és az pispöknek.
- 310 Nagy káptalannak vala száz drabantja,
 Kiket bé nem kérhetének az várba,
 Várbéli fizetésre hívják vala,
 Egyesség felé ők oszlottak vala.
- 315 Csak Figedi Jánost lovag gyalogval
 Bocsáták csak huszonhated magával.
 Ezután Gömörből Kis Pétör Antal
 Juta Egré ötven puskás gyalogval.
- 320 Jutának erős Kassából drabantok,
 Kit királ hagyá: „Szolnokban bocsássátok.”
 Késén jártak, mert már elcsúszott Szolnok,
 Egör várban menének az jámborok.
- Az hadnagyok kösztök az ki ott vala,
 Epörjesi jó Blaskó Antal vala,
 Zádornik Amborus, Janicskó vala,
 Kétszázharminc puskás gyalog az vala.
- 325 Az jó Serédi György hamar bocsáta
 Kétszáz drabantot jó Egör várába,
 Kiknek egész hópénzt ada Kassába,
 Holtig lennének benn hív szolgálatba.
- 330 Az rossz népek hallák hírét tereknek,
 Nagy féltökbe bémenni nem merének,
 Megtérének, Kassában hogy lépének
 Másfélszázan mind vasban veretének.
- 335 Az jó Serédi György nagy haragjában
 Egynéhán holnapig kínzatá vasban,
 Ő kezdettől fogva volt hív voltában
 Ferdinándus mellett minden dolgában.
- 340 Jobbikat lám köztök elfelettök volt,
 Néma barátoknak négy gyalogjok volt,
 Azokat es ott béeskötteték volt,
 Viadalhoz holtig ott minden kész volt.
- Az vitéz Dobó István meggondolá
 Szállott házba mi szükség ott benn volna,
 Az völgyről, Felnémötről felhivatá
 Egör várasból, Tályáról hozatá.

- 345 Barbélyokat tizönhármat hívata,
Három lakatgyártót és négy kovácsot,
Kerékgyártót, öt ácsot, kilenc molnárt,
Nyolc mészároost és egyéb férfiakat.
- Az száztíz gyaloghoz esmét hozának,
350 Hetvenöt parasztnépet számlálának,
Egri, tályai bírakkal jutának,
Kiknek az várba mind tisztöt osztának.
- Valának szorgalmatosok tisztökben
Falukról es parasztok harmincnégyen,
355 Sütőasszonnépek es tizennégyen,
Egyéb asszonyok, gyermekök negyvenöten.
- Ím az sok pap közzöl csak egy vált vala,
Ki benn marada, az Bálint pap vala,
Másik egy futott pap, Márton pap vala,
360 De prédikállani nem tudnak vala.
- Tuttomra vagyon mindennek sommája,
Hatvanöt héán kétezör lélök vala,
De még ezekbe sok elszökött vala,
Az jámbora bátor szívvel benn vala.
- 365 Ez idő köszt Ali basa írata,
Amhát basát, beglerbéköt hívatá,
Hogy Szolnokot, Egröt ő megszállaná,
Kikben tuggya, egy magyar meg sem várná.
- Szolnok alá Ali basa beszálla,
370 Amhát basa nagy hadával eljuta.
Szolnokból kiszökének, belé szálla,
Szent Mihál hónap negyednapján vala.
- Egy levelet Amhát basa írata,
Egy szegén embertől Egré iktatá,
375 Jó Dobónak, Mecskeinek beadá,
Levélhozót ottan vereték vasba.
- Vitézőket porkolábok bégyűjték,
Hallásokra levél magyaráztaték,
Azon levelet királnak felköldék,
380 Akkor köztök ily szörzést végezének:
- Közikbe ha többet béköldenének,
Levélhozót bátor béeresztenék,
De az levelet tőle el se vennék,
Kösség előtt véle megégettetnék.
- 385 Ez es kösztök akkor lön elvégezve:
Senki az szálláskor ki ne üvültene,
Se jót, se gonosz szót ki ne ejtene,
Senki ketten-hárman ne súgna-settegne.

- Tulajdon fejével érte fizetne,
 390 Valaki ez szörzésnek nem engedne.
 Az két főkapitán arra felelé:
 Több hadnagyok nélkül semmit értene,
 Jó szertartással ők egymást értenék,
 Egy tanácsból mindent, jót végeznének,
 395 Vármegadás felől ki csak emlékeznék,
 Vagy fő, vagy kösség, érte megöletnék.
 Reá felelének, mind jóváhagyák,
 Nagy örömmel az császár hadát várják,
 Segétségét Úristennek csak várják,
 400 Benne bíznak, életüket jobbítják.
 Ily szép levelet írt vala az pasa:
 „En, ki vagyok natúljai Amhát pasa,
 Az hatalmas császárnak főtanácsja,
 Főkapitánya és gubernátorja.”
 405 Az két porkolábnak köszön, eszt írja:
 Temes, Maros két felét mind elbírta,
 Az császárnak hatalmában hajtotta,
 Párkán, Szolnokot es néki foglalta.
 „Császár akarattából titeket intlek,
 410 Híven engeggyetök őfelségének
 Egör várát, várasát engeggyétök,
 Mel basát én küldök, béeresszétök.
 Rágondolván, engödelmesök léstök,
 Én es hitemre fogadok tinéktök:
 415 Az császártúl minden jót nyerök néktök,
 Jóságtok minden megmarad tinéktök.
 Olyan szabatságban tartlak titöket,
 Mint régi királyok, örökségtöket,
 Mindentül megoltalmazlak titöket,
 420 Ezen adom én hitös pecsétömet.
 Noha engödelmesök ti nem léstök,
 Az császárnak haragjában ti léstök,
 Ki miá ti fejetöket vesztitök,
 Erre választ neköm hamar tegyetök.”
 425 Isten vala az jámbor vitézőkvel,
 Maradának csendes merész szívökvel
 Az hadnagyok vígak az vitézőkvel,
 Bisztatnak, tanítnak szép beszédökvel.
 429 Első része krónikának szép rendvel.

MÁSOD RÉSZE

- 430 Immár lészen vártáknak elosztása,
Vitézöknek nevök elszámlálása,
Az basáknak Egör alá szállása,
Nagy romlása és gyakor ostromlása.
- Magyarok, vitézök Egör várába,
435 Főhadnagyok vannak nagy forgódásba,
Vitézöket vártákra elosztásba,
Mint cselekeggyenek, megtanításba.
- Mondám, főhadnagy vitéz Dobó István,
Néki társa vitéz Mecskei István,
440 Pető Gáspár, vitéz Zoltai István,
Vitéz Gergely deák ott jól forgódván.
- Az káptalan hadnagya kösztök vala,
Jó Figedi János forgódik vala.
Vártaosztásnak ilyen móggya vala:
445 Béjáró kapunál kezdötték vala,
- Rajta az új bástyaig meghagyának,
Az bástyával öszve béállatának,
Egy héán száz drabantot ott hagyának,
Azok előtt négy főlegént hagyának.
- 450 Lám, jó Pestyéni János egyik vala,
Kusztovitt Horvát György második vala,
Gasparit Mihály, Horvát Gergöl vala,
Egyik vártát ezek őrizik vala.
- Ez új bástyán fölül tömlöcbástyába,
455 Ugyanottan egy erős földpalánkba,
Száznegyvenegy drabant áll a azokba,
Négy főlegín azok közé béáll:
- Szertartással Nagy Bálint és Nagy Antal,
Filöp Dömötör, Kálmán porkolákkal.
- 460 Tömlöctől fogván közép kapuiglan,
Kapu nélkül, az Sándor bástyájával:
- Ezökbe százhusz drabantot hagyának,
Vitéz Istvánt, Filöp Andrást ott hagyák.
Gyulai György, Liszkai György állának
465 Közép kapun, nagy kapuig hagyának.
- No, százöt drabantot ott állatának,
Baksai Tamást, Horvát Mihált hívaták,
Nágoli Urbán, Szólláti György jutának,
Negyed vártára négyen béállának.

- 470 Vala két magas tornya monostornak,
Kikre hús drabantot felállatának.
Ez négy vártája vala belső várnak.
Négy vártája ismég az külső várnak.
- Az Csabi bátyájátúl fogva vala,
475 Az szeglettoronig egy várta vala,
Bátyába, toromba állaták vala,
Tíz héán száz drabant béállott vala,
- Rédei Ferenc, Kis Dienös vala,
Nagy János, Vitéz János vélők vala.
480 Bebek bátyájátúl, szeglettől fogva
Másod várta az ó kapuval vala,
- Több drabantot ezökbé állatának,
Százharmincot, négy főlegént hagyának:
Gersei Benedök, Nagy Mihál jutának,
485 Kusztos Balázs, Tegnyei Pétör állának.
- Az ó kaputúl fogva szegletig álla
Ötvennyolc drabant, négy főlegén álla:
Szabolcskai Mihál, Gálházi vala,
Farkas János, Baronya György vala.
- 490 Keskön köfal belső vár szegletig vala,
Harmincöt jó drabant azon áll vala,
Vince ispán, Tardi Pétör ott vala,
Kóródi Máté, Tetétleni Pál vala.
- Négy álló seregöt ök állatának,
495 Belső várnak belső piacán hagyának,
Kiben főlegényök, drabantok, katonák
Kétszázhatvankilencen ott valának.
- Azok előtt jó Vajda János vala,
Dobó István lovag hadnagya vala,
500 Zádornik Amborus gyalog hadnagy vala.
Belső várnak más piacán es vala,
- Készön más álló sereg ott áll vala,
Abban kétszáztíz jó legén áll vala,
Iváni György ennek előttök vala,
505 Blaskó Antal, Epörjesi Janicskó vala.
- Ez két álló sereg igazgatója,
Gondviselője jó Mecskei vala.
Külső várban, kapu előtt áll vala,
Harmad álló seregben százegy vala.
- 510 Lám ennek gongya és igazgatója
Az jó Pető Gáspár előttök vala,
Gömöri hadnagy: Kis Pétör Antal vala,
Az álló seregben Petővel vala.

- 515 Oly szép sereg fenn külső várban vala,
 Kétszáznyolcvan legén benne jó vala,
 Gondviselő, előttök járó vala:
 Bornemissza jó Gergöl deák vala.
- 520 Száz-száz legén előtt hadnagy ott vala:
 Az vitéz Soklyósi Nagy Albert vala,
 Másik jó Arдай Nagy Antal vala,
 Kik jámborul végig szolgáltak vala.
- 525 Zoltai István es ott hadnagy vala,
 Jó Figedi János vélök ott vala.
 Vitéz Dobó István gongya nagy vala,
 Az álgyúkhöz őt választották vala.
- 530 Törésöket, belsőt, kilsőt, vártákat,
 Mindenfelé lásson minden dolgokat,
 Romlásokra tölteni sok kasokat,
 Mestörnépnek lássa ő munkájokat.
- 535 Az parasztnépnek jobb részét választák
 Álgyúk mellé és töltenie hagyák.
 Pattantyúsok csak kilencen valának,
 Forgódának, jámborul szolgálának.
- 540 Sőt az vártarendölés csak addég volt
 Ilyen módon, míg az nagy törés nem volt,
 Mert az törés után más rendölés volt:
 Hová több legén kellött, bocsátva volt.
- 545 Az hat főhadnagyok mellett vitézők,
 Kik mindvégig ott forgottak szegényök,
 Főlegényök, kikben én megnevezök,
 Hogy mind éltig éljön az ő jó nevök.
- 545 Vala főhadnagy vitéz Dobó István,
 Az ruszkai egyigyő Dobó István.
 Másik hadnagy vitéz Mecskei István,
 Egri tisztöt bírja ott ez két István.
- 550 Vitéz Pető Gáspár harmadik vala,
 Vitéz Zoltai István negyed vala,
 Vitéz Gergöly deák ötödik vala,
 Vitéz Figedi János hatod vala.
- 555 Vitéz hadnagya Dobónak Vajda János,
 Pestyéni János és Pozsgai János,
 Nagy János, Vitéz János, Pribék János,
 Farkas János, Bácsmegyei Terek János,
- 555 Vitéz Ferenc viceporkoláb, Nagy Tamás,
 Filöp András, Bay Ferenc, Bay András,
 Deli Balázs, Balog András, Nagy Balázs,
 Pető hadnagya az Somogyi András.

- Vélők Baksai Tamás és Nagy Tamás,
 Viceudvarbíró az Paksi Borbás,
 560 Kamoti Balázs, Szőke András, Rácz Farkas,
 Garai Farkas és az Kusztos Balázs.
- Viceporkoláb másik, Nagy Bertalan,
 Széköl Kálmán, Nágoli Urbán, Vince ispán,
 Vitéz István, Fekete István, Nagy István,
 565 Rédei Ferenc, Budaházi István.
- Vala Gusztovitt György, Liszkai Horvát György,
 Gyulai György, Orbonáz György, Dormán György,
 Szólláti György, Iváni György, Széköl György,
 Kamonyai Imre, Baronyai György.
- 570 Vala Horvát Gergöl, Varsáni János,
 Barbél János, számtartó Sukán János,
 Nagy Gábor, János ispán, Józsa János,
 Pribék Józsa, Szabó Márton, Barát Miklós.
- Vala Körmendi Máté, Halmi Miklós,
 575 Kis Dienös, Nagy Bálint, Pozsgai Miklós.
 Gersei Benedök, Gálházi Miklós,
 Balogh Bálint, Nagy Bálint és Vas Miklós.
- Vala Szirmai Pál, Gasparitt Mihál,
 Döngelegi Gáspár és Horvát Mihál,
 580 Szatai Imre, Nagy Mihál és Nagy Antal,
 Tetétleni Pál és Szabolcska Mihál.
- Vala Ráskai Pétör, Terek Dömötör,
 Istenmezei Sándor, Filöp Dömötör,
 Tardi Pétör, Onori Gábor, Hős Pétör,
 585 Kamorai Gábrriel, Trincsöni Pétör.
- Vala Kulcsár Imre, ki jó borral tarta,
 Sáfár István eleven csukával tarta,
 Benedök kovács lovamat megpatkolta,
 Szakács Balázs igaz ageből tarta.
- 590 Jó hívséggel ezek cseleködének,
 Munkát, fáradságot ők szönvedének,
 Kik mindvégig erős hitben levének,
 Sok jámbortúl dicséretöt nyerének.
- Tereknek hallyátok már indulását,
 595 Az basáknak Egör alá szállását,
 Az sok álgyúk miá szernyő romlását,
 Ostromokon sok tereknek hullását.
- Ez Szent Mihál hónap kilencednapján
 Az száguldó Maklárra felszáguldván,
 600 Egri strázsákba kettőt elragadván,
 Két tisztartó gyalog alig szaladván.

- Szolgaikban Egről kibocsátának,
Főlovakkal hírókkal hadnagyoknak,
Azok mellett drabantok és katonák
605 Az kassai hadnagyval kiugranak.
- Ezön hónap tizednapján indula,
Az budai herélt basa felszálla,
Maklárnál tizenegy napján gyűlt vala,
Vecsernyekor sok békkel készült vala.
- 610 Vala Ali basával ott nagy sok bék:
Nándorfejérvári, szendörői bék,
Memhethán, Arszlán bék és az Halom bék,
Veli bék, szegedi nagy Musztafa bék.
- Kamber bék Dervis békkel ott valának,
615 Budai basához kik hallgatának,
Amhát táborából es bocsátának,
Huszonötezörön elindulának.
- No, Egörben készen vannak az hősek,
Csak kevesen kabdosni kiötének,
620 Pető Gáspár, Zoltai István menének,
Figedi János, Fekete István menének.
- Ezök csak kevés lovaggal valának,
Tíz héán százan jó drabantok valának,
Gergöl deákkal lesben állottanak,
625 Akkor főtörököket hullatának.
- Kucsikval és szekerekkel morhákat
Ott nyerének szép drága szerszámokat,
Fosztányokat, skárlát, gránát ruhákat,
Boncsokokat, ezöstös sisakokat,
- 630 Nagy szép, jelös, drága gyöngyös tollakat,
Nyakbavetőket, drága páncélokat,
Sátorokat, hadakozó szerszámokat.
Így jelönték először ki magokat.
- Ezen hálát adának az Istennek,
635 Ki nagy bátorságot ada szívöknek,
Az terek ol nagy kevélyön jönnek,
Vélik, előttök hogy mind kiszöknének.
- Völgyekre, hegyekre basa felszálla,
Felnémötig, az Királszéki alá,
640 Felszél felől Egör vizéig szálla,
Ő nagy táborával basa leszáll.
- Ezt hogy láták hősek, gyorsalkodának,
Aznapi leverék héját palotáknak,
Szép házaknak és az nagy monostornak,
645 Hogy gyűléstől éppen maradhassanak.

- Várasbéli molnákat és házakat,
 Az káptalant és az szentegyházakat,
 Azon napon felégeték azokat,
 Hogy jobban lőhessék az pogánokat.
- 650 Kisasszon nap után vasárnap vala,
 Ali basa távol egy hegyön vala,
 Három öreg álgút hozatott vala,
 Hármát-hármát löttete bé az várba.
- Ez lövésők ugyan sánc nélkül lúnek,
 655 Harmadnapra nagy sáncokat vetének,
 Királyszékin közel lönni kezdenek,
 Az töltésre, monostorra lövének.
- Lám, onnat szép álgúk szönögnek vala,
 Ki miá terekök búsultak vala,
 660 Mert belől Dobó fenn forgódik vala,
 Monostorról oly erőssen lő vala.
- Szertelen nagy kárt törökök vallának,
 Királyszékin mert nagy álgúk hullának,
 Álgúkerekék, agyak elromlának,
 665 Főpattantyúsok, jelösek halának.
- Az törökök nappal mit rontnak vala,
 Éjjel hősek igen forgódnak vala,
 Kétször erősben megépejtik vala,
 Ötödnapiig így öszvelőtték vala.
- 670 Mikor Dobó sok por kelését látá,
 Szöntelen való lövését tágítá,
 Az nagy álgúknak ő békét hagyata,
 Taraszkokból ritkán lönni parancsolta.
- Lám, nem tuggya, ha lesz vár szabadsága,
 675 Kíméletlen kel az por az ostromra.
 Első napon főlegényök várasba,
 Drabantok kioszlának az kapukra.
- Aznap barmot, lovat, juhot itatának,
 Vízet hordókkal mind estig hordának,
 680 Éjjelre meg várban takarodának,
 Harmadnapon es mind így forgódának.
- Legottan Arszlán bék hadával juta,
 Bódogasszon klastrománál leszálla.
 Negyednapon négy taraszkot hozata,
 685 Várba lövőhelyökre igazítá.
- Az földbástyát, lövőhelyöket lötteté,
 Várba köröszkül-kosul bélöttete,
 Egy főlegén, Nagy Antal esék sebbe,
 Oroszi Gábort választák helyébe,

- 690 Sőt halála szállás után történék,
Tizenkettődnapön ugyanott esék.
Azon napon ebéd után történék,
Vitézökben az várból kiütének,
- Az jó Pető Gáspár Zoltai Istvánval,
695 Főlegényökvel, Figedi Jánosval,
Bay Ferenc az Ormándi Jánosval
Szépen harcolának az pogánokval.
- Az jancsárok hát lesben állottanak,
Vállát lövék Budaházi Istvánnak,
700 Lovát általlövék Horvát Mihálnak,
Az terekők oly nagy sokan jutának,
- Szépen térének, várban beszállának.
Negyednapra meg várasba szállának,
Itatának, vizet hordókval hordának.
705 Ötödnapra mikoron ők jutának,
- Beglerbékkel, Amhát basa hadával,
Tengör elvöl békökkal, szancsákokval,
Besliákval, akancsákval, jancsárokval,
Juta sokasággal, zöngés-bongásval.
- 710 Aznap es az várból alászállának,
Itatának, vizet hordókkal hordának,
Egy tereket akkor ott békapának,
Az vitézök vígan beszorulának.
- Sok jancsárok dérre nemmen jutának,
715 Almagyarinál hegyoldalba szállának,
Hegyekön, völgyekön lovagok szállának,
Sátorokat nagy sokat felvonyának.
- Az beglerbék Tihemér felől szálla,
Az vízön túl Amhát pasa leszálla
720 Nagytályáig, és az vadkerben szálla.
Hegy, völgy nagy sok sátorral rakva vala.
- Kapuját az várnak le nem bocsáták
Hatodnapon, hogy ne essék csalatság.
Az főpasák aznap tanácskozának,
725 Mely felől az várat ők megronthatnák.
- Nagy sáncokat hetednapon vetének,
Töltött kasokat sokat építének,
Héczei udvarán sáncot szörzének,
Két nap az kohnyára onnat lövének.
- 730 Az három öreg álgyúkhöz hozának
Tizenegy öreg álgyút vonyatának,
Az vár körül sáncokban állatának.
Golyóbissa az öregbik álgyúnak,

- 735 Ki ötvenöt font vasgolyóbis vala,
 Másik kevésbé annál kisebb vala,
 Többi ezöknél kisebbet vet vala,
 Taraszkoknak számát nem tuggyák vala.
- 740 Ezökből sok golyóbist beszórának,
 Kik miatt embörök, barmok halának
 De belől okosságot gondolának,
 Kilső várba árkokat ők ásának,
 745 Gyorsan álló seregöket béállaták,
 Vártán valók es oltalmat alkotának,
 Laptákat, tüzesnilakat béhányának,
 Terekök azzal semmit nem ártának.
- Elhányatá Dobó istállók héját,
 Megégetött széna-, szalmarakásokat,
 Barmokkal megégetett asztagokat.
 Hagya belső várba egy asztag szénát,
 750 Vizes tehénbőrökkel bévonyatá
 És egy búza asztagat ott meghagya,
 Belső várba egy verőmben rakatá,
 Töltés baronáit bőrrel bévonyatá.
- 755 Rendönként vizes bőroket hagyának,
 Kikkel tözeslaptát, nilat oltának.
 Először kezdék törni palotáknak
 Végénél, egyenös kőfalt rontának.
 Azon kívül egy keskön kőfal vala,
 Az törésén sokat múlattak vala,
 760 Attúl palotákhoz nem férnek vala,
 Tereköknek igen ellenök vala.
- Lám, az kilső várat is terettetik,
 Kilső toronnál észak felől lövik,
 Azon elő Bebek bástyáig lövik,
 765 Vékon kőfalt ó kapu bástyájáig.
- Az belső várban mely igen forgódnak,
 Dobó és Mecskei ott parancsolnak,
 Törés aránt töltésöket alkotnak,
 Arra töltött kasokat fekakatnak.
- 770 Száraz gerendákat ők felásának,
 Kilső várban es oly igen forgódnak,
 Gergöly deák, Pető, Zoltai vannak,
 Törésökre gerendákat ásatnak.
- 775 Annak utánna kezdék törettetni,
 Paloták hátúsó részét rontatni,
 Dobó és Mecskei kezde sietni,
 Pincéket, boltokat földdel töltetni.

- Lövőhelyökre fenn az palotákba
Hordókat, kasokat töltetnek vala,
780 Hol lön álgyú miatt elszaggatása
Nagy Balázsnak, gyalog hadnagynak halála.
- Löttetni kezdék meg az belső várat,
Az régi ó kapunak nagy bástyáját.
Az hadnagyok csinálnak ótalmakat:
785 Töltésöket, hordókat és kasokat.
- Az több törést sietik jobban törni,
Az fokokat mind széllal lerontani,
Belől vitézők sietnek forgódni,
Nappal törtet éjjel felépíteni.
- 790 Sok álgyúkból, taraszkokból lövének,
Tizenkettődnapi sokat törének,
Tizenharmadnapján nagyobbát tőnek,
Kit belől vitézők megépítének.
- Az főbasák egy embertől küldének
795 Leveleket várbéli vitézőknek,
Az szörzés szerént kit béeresztének,
De semmit tőle el sem vevének.
- Nagy fazék szemet előemelének,
Leveleket véle megégettették,
800 Füstivel az embört igen füstölék,
Vasba verék, árokban verejtőzék.
- Azért első főtörés belső várba
Paloták vége, egyenös fal vala,
Kívöl azon egy keskön kőfal vala,
805 Az Sándor bástyáiglan belső várba.
- Gyenge kőfalig bástya aránt vala,
Gerendákat általastanak vala,
Két vitéz embört ott állattak vala:
Szirmai Pál, Terek Dömötör vala,
- 810 Jó drabantok vélök ott állnak vala.
Más főtörés szeglettoronnál vala,
Harmad: Bebek bástyája alatt vala.
Negyed: ó kapu bástyájánál vala.
- Rútul az tornyát és külső kapuját,
815 Mind eltörték vala fenn az fokokat.
Belől néppel újítának vártákat,
Gergöl deák biztattya az uraimat.
- Ostromokat már hallyatok szépöket,
Az vártákon sok embörölésöket,
820 Az várbélieknek vitésségüket,
Nagy Istenben vették reménségöket.

- Már az szállásnak tizenkilenc napja,
Akkor vala szintén Szent Mihál napja
Az törekök éjjel gyűltek az sáncba,
825 Közel való árkok vélők mind rakva.
- Lőn jó reggel hajnalban sivalkodás,
Nagy sok felől oly nagy Allá kiáltás,
Először paloták felől indulás,
Huszonhét zászlóval ostromnak rohanás.
- 830 Az terek az törésre felmásznak
De az ostromval semmit használnak,
Mert vitézök ott benn ébren valának,
Jézust, Jézust felszóval kiáltanak.
- 835 Serénséggel az vitézök forgódnak,
Nappali rontást éjjel béalkottanak,
Nagy szálfákkal erős falt csináltak,
Több népet az törésre állattanak.
- Az terek sokan ott elveszének,
Tözesszerszám miá sebesedének,
840 Ebbe szégyönökre alázörgének,
Benn az vitézök es sebesedének.
- Ezök közt Gyulai Györgyöt meglövék,
Sebben esék, onnat őt elemelék.
Ezelőtt, Szent Mihál estin történék,
845 Vitéz Bolyki Tamást jancsárok ellövék,
- Sőt Borsod vármegyei hadnagy vala,
Vitéz módra ott ő forgódik vala,
Az szöglettörésnél ő töltet vala,
Ott ellövék és hamar megholt vala.
- 850 Gongyok, bánattok lőn az uraimnak,
Szeglettornyot hívják Bolyki bátyának,
Sok zászlókkal arra felrohanának,
Kit terek keményen ostromlának.
- 855 Itt vitéz Zoltai István forgódék,
Az vitéz Gergöly deák verítözék,
Népöket biztatják, törésre vivék,
Ki-ki mind vitéz módra cseleködék.
- Az terek ott es semmit nyerének,
Sokan meghalának, sebösödének,
860 Ebbe szégyönökre meg elmenének,
Benn es halának, meg sebösödének.
- Kapubástya felől az Bebek tornya,
Ez kettő köszt igen nagy törés vala,
Annak ostromára nem mentek vala,
865 Mert nagy épülését jól látták vala.

- Ó kapu bástyájára rohanának,
 Huszonhét zászlóval bévön jutának,
 Kapu fölött az toromban hágának,
 Sőrősséggel zászlók ott lobogának.
- 870 Rágondola Pető Gáspár ott vala,
 Az népet felszóval kéri, bisztattya,
 Kik keményen fogják, vitéznek mongya,
 Félelmeset erőssen porongattya.
- Ott jancsárok toromból lövöldöznek,
 875 Bennvalókban nagy sokat ellövének,
 Vitéz Dobó mindenfelé forgódék,
 Hol gyalog, hol lovon ő serénködék.
- Sok tereket hogy láta az bástyába,
 Népének sok hullását benn az várba,
 880 Nem árthatnak tereknek az toromba,
 Mert oltalmok torony belső kőfala.
- Tére hamar töltésre az álgyúkhöz,
 Kiket régen szörzött vala ostromhoz,
 Igazítván löve bástya tornyához,
 885 Kőfalához, zászlókhoz, jancsárokhoz.
- Rontaték az kőfal, megfutamának,
 Az terök zászlók megcsavarodának,
 Terekökben ott sokan elhullának,
 Sokan bennök sebben elszaladának.
- 890 Ott Nagy Imre, ki más drabant hadnagy vala,
 Két ízben ő megsebösödött vala,
 Sebök miatt halála történt vala.
 Vitéz Petőn kő miá sérvés vala,
- Miatta sokáig betegösködék.
 895 Vitéz Ferenc viceporkoláb hívaték,
 Pető helyére ostromkor állaték,
 Jó Pozsgai Jánost es ott ellőtték.
- Lát, hall jó Mecskei az belső várba,
 Álló seregök környül forgódásba,
 900 Hová szükség nép, kilső, belső várba,
 Azokat válogattya bisztatásba.
- Az ostrom hajnalban kezdetött vala,
 Ebéd felé elvégeztetött vala,
 Sok terek, sok magyar ott veszőtt vala,
 905 Sok zászlókat vitézők nyertek vala.
- Sok sebösök az várban sívnak-rívnak,
 De az jó Istennek mind hálát adnak.
 Jó jámbor barbél mestörök forgódnak,
 Sebösökhöz nagy szeretetvel nyúlnak.

- 910 Az vitézök bíznak az egy Istembe,
Nem sok népbe, álgyúkba, sok élésbe,
Sem az magyar urak segéllésébe,
Isten után köztök nagy egyességbe.
- 914 Vége krónikámnak másik részébe.

HARMAD RÉSZÉ

- 915 Mégis hallyatok szép viadalokat,
Porfelgyúlást, szép csuda ostromokat,
Az jó Isten mint mutatá meg magát,
Nagy szégyembe hozá az császár hadát.
- Elvégezvén első nagy ostrom után,
920 Kilső várba méne Mecskei István,
Pető Gáspár helyére ott béállván,
Mert Pető sebben fekszik az ű ágyán.
- Gondolák basák, levelet íranak
Utóssó napján az Szent Mihál hónap.
925 Sári Andrást az bánokhoz bocsáták,
Őket kérik, hogy az várat megadnák.
- Igen hamar az várba béereszték,
De az levelet tőle el sem vevék,
Felét véle levélnek megéteték,
930 Felét véle ottan megégették,
- Setét tömlöcbe vasazván vetteték.
Az szabadulás után megkérdeték,
Levelekben mi volt, tőle megérték.
Basák között ezt írta az Arszlán bék:
- 935 Hogy az várat az császárnak megadnák,
Jó Losonczy halálát ne gondolnák,
Mert ő maga nagy okot adott annak,
Bátor pusztasága légyen az várnak.
- Az várból bátor mindent kivigyenek,
940 Ő magok es nagy békével mennyenek,
Nagyobb bizonságért zálagul vennék,
Ő maga Arszlán bék fogva tartatnék.
- Lám, annak felette bék aszt fogadja:
Az császár hadát onnat kiindította
945 Három mélföldre vissza kiszállította,
Az fölött őket megajándékozja.
- „Látom, értöm jó vitéz voltotokat,
Ne vesszessétök benn ti magatokat,
Mert az császár mely várat megszálltat,
950 Aszt megveszi, mindent ott levágattat.”

- Ím, az palotákat meg lőnni kezdék,
 Holott szegén egri bírót ellövék,
 András deák holtig ott jól forgódék,
 Vitézőkbe sok ott megsebesödék.
- 955 Az ostromoknak utánna történék,
 Gyalog hadnagya az Serédi Györgynek
 Hegedős István helyébe Kendinek,
 Ez sem lőn hív szolgája vég Egörnek.
- 960 Terekek szünetlen övöltnek vala,
 Nagy sokféle nyelven beszólnak vala:
 Magyarul, németül, tótul, olaszul,
 Lengyelül, deákul és vad oláhul.
- 965 Ol szép beszéddel övöltik, aszt mongyák:
 Császár, basák hitökre aszt fogaggyák,
 Egröt az császár kezében ha aggyák,
 Őket nagy békével el-kibocsátják.
- 970 Kis likacskán István hallgattya vala,
 Egynéhány barátival titkon szóla,
 Sokat ő melléje már hajtott vala,
 Egröt elveszteni akarja vala.
- Szólla Hegedős István feleinek:
 Dobó Istvántúl ostrompénzt kérnének,
 Ha nem adna, várból ők kimennének,
 Mert nám az terekök jót beszéllének.
- 975 Azt hamar Dobó, Mecskei megtudák,
 Az több hadnagyokat hamar hívaták,
 Hegedős Istvánt hívaták, megfogák,
 Csöpögeték, erősen megvallaták.
- 980 Parancsolának, hogy felakasztanak,
 Vár piacán három fát állatának,
 Nyelve vallása szerint felakaszták.
 Az párttartók fülöket mind lecsapák.
- 985 Választák helyébe Pribék Imröhöt,
 Ki végig jámborul szolgálá Egröt.
 Sokan csudálák ez csuda esetöt,
 Hálaadásval dícsérék Úristent.
- 990 Ím mel nagy kár, veszödelöm lesz vala,
 Egy hegedős miá Egör vész vala,
 Egész Felföld tereké leszön vala,
 Az palaszok orrunkról elesik vala.
- Íme, Mintszent hónap negyedik napján,
 Meg il veszödelöm Szent Ferenc napján,
 Segrestyébe pornak dereka állván,
 Történék egy tapló miatt felgyúlván.

- 995 Az segrestyét, monostornak jobb részét
Mind felveté, az aránt vár törését,
Az törésnek vártán megépölését.
Az vártán megöle jó legényeket:
- Drabant hadnagya az Bátori Györgynek
- 1000 Nagy Pál vala, kivel nyolcan veszének,
Keze elszakada Horvát Gergölnek,
Kiből halála történék szegénnek.
- Az két száraz molnot fottig elrontá,
Emberestől, barmostúl mind elrontá,
- 1005 Segrestyébe nagy kár lön sok morhába,
Kiket az por felhánya és elronta.
- Lön ezön örömök az pogánoknak,
Nagy felszóval mind Allát kiáltának,
Hogy il romlása lön Egör várának,
- 1010 „Egör császáré!” mondának egymásnak.
- Óh, mel igen az hősek rettenének,
Kik nem tuggyák okát ez nagy esetnek,
Vélék, csaltságában estek tereknek,
Viadalhoz oly eréssen készülnek.
- 1015 Kifutamék Dobó István vártára,
Sok vitéznek szörnyü halálát látá,
Tisztesség vesztében hív mindent vártára,
Félelmes szívöket bottal ráhajtja.
- Az hadnagyok kezdének forgodnia,
1020 Vártákra és álló sereghöz futnia,
Az népet felszóval ők biztatnia,
Hogy az hatalmas Isten nem akarja.
- „Töreköktől megszabadulásunkba,
Hogy bízzunk élésünkbe, sok porunkba,
- 1025 Népünkbe és az mi erős voltunkba,
Hanem csak az ő irgalmas voltába.
- Porfelgyulás, árultatás történék,
Ez es az mi jó szerencsánkra esék,
Mert az mi lehetetlen emböröknek,
- 1030 Lehetségös bizon az jó Istennek.
- Oly igen bízunk csak Urunk Jézusba,
Hatalmasságába, szabadulásba,
Azután királyba és ez országba,
Kik mast jönnek segítségöl táborba.”
- 1035 Reménségök ő magoknak nem vala,
Csak az köznépet ők bisztattyák vala
Az Istennek ők könyörögnek vala
Megszabadulásokat hiszik vala.

- Félelmét vitéz Dobó nem mutattya,
 1040 „Nagyobb része pornak megmaratt”, mongya.
 Maga huszonnégy tonna por csak vala,
 Tizenkét kölyőt hamar alkottata.
- Éjjel-nappal az port kezdé töretni,
 Mert salétrom, kénkö sok vala néki,
 1045 Molnárokat, kik megmarattak, kéri:
 Két malomból egyet hamar alkotni,
- Láttya az kenyérnek bévön kelését.
 Pallérul hagyá Zsigmond Benedököt,
 Megépülték vártán az törésöket,
 1050 Pornak, lisztnek bévön készítésöket.
- Gyakran lönek középkapura terekök,
 Mert jól látták, hogy kijárnak vitézők,
 Sok megsebesedik, halnak öbennök.
 Az kapu mellett egy likat kezdenek,
- 1055 Jól el-alatt az kőfált el-kivágák,
 Az árokba kis kaput alkotának,
 Bátorságval ki s bé azon járanak,
 Belső, kilső várban igen forgódnak.
- Vígan terekök romlásan szívet vűnek,
 1060 Kőfalok mindenfelől terettetnek,
 Nagyrépost házánál sáncot vetének,
 Kibe három álgyút szépen szörzének.
- Lám, az földbástyán alól kezdék lönni,
 Napnyugat felől az tornyot töretni,
 1065 Házakat, palotákat lerontani,
 Királyszékiről tömlőcbástyát lönni.
- Az vár piacára kezdének nézni,
 Sitőházakat erőssen rontani,
 Az földbástyát köröskörül liggatni,
 1070 Tüzesnilakkal kezdék gyújtogatni.
- Serénséggel belől kit megoltának,
 Vizes juhbőrrel likakat bédugnak,
 Királyszéki felől árkot felásának,
 Az várból es rájok szembe ásának.
- 1075 Terekök fenn az dombon már valának,
 Deszkákból tárgyakat ők csinálának,
 Várbéliek kit hamar elrontának,
 Éjjel az likon el-kiostromlának.
- Szegén Kálmán porkoláb egyik vala,
 1080 Filöp Dömötör néki társa vala,
 Az vártát ott ezök őrizik vala,
 Az tárgyakat kik aláhánták vala.

- Esmég likon hamar el-béjövének,
 Az bástyába Kálmánra nagy seb esék,
 1085 Gasparitt Mihált helyébe helhöték,
 Hamar nap taraszkból aszt es ellövék.
- Filep Dömötör mellé esmég veték
 Számtartó Sukán Jánost, béereszték.
 Az Hejczei Mihál házatúl kezdék,
 1090 Az domb alá egy nagy árok ásáték.
- Csinálának hordókból sok sáncokat,
 És szörzének lábakra szép tárgyakat,
 Egy hajnalba tárgyak alatt magokat
 Megjelenték, felgyújták az palánkját.
- 1095 Igen forgolódnak belől az hősek,
 De puskával reájok nem löhetnek,
 Végre nehezen rájok likat szörzének,
 Törekökre oly erőssen lövének.
- Végre az terek megfutamának,
 1100 Csáklyákkal, kopjákkal belől forgódnak,
 Palánk mellől tárgyakat taszigálnak,
 Palánkon gyúlásokat megoltának.
- De azért az földbástyára rohannak,
 Éjjel-nappal rész szerént ostromlanak,
 1105 Álgyúk szaggattyák karóit palánknak,
 Hajla palánk, hordók utánna hajlának.
- Az palánkot kötelekkel bévonyák,
 Vasláncokkal, jármokkal bécsatolák,
 Ott es terekök semmit nem ártának,
 1110 Mert magyarok bátor szívvel valának.
- Ott dél felől kapujára belső várnak,
 Az várasba sáncba álgyúkat hozának,
 Kapu mellett kőfalba lerontának,
 Belől töltést ott nagyot alkotának.
- 1115 Sőt az kilső várban napkelet felől,
 Szeglettoronnál Bebek bástyája felől,
 Az terek emberkednek az felől,
 Az árokba zsákot töltnek az földből.
- Töltést rakának bástya ellenébe,
 1120 Belől valók nem löhetnek az igybe,
 Felhágának az toron tetejébe,
 Állást csinálának hamar féltökbe.
- Reá nagy tárgyat gyorsan feltolyának,
 Kit nyers tehénbőrrel béburítanak,
 1125 Melnek belől hertelen nem árthatának,
 Tárgy alól terek sok puskát hányának.

- Ott forgódnak hadnagyok biztatásval,
 Nagy vashorgokat hoznak vasmacskákval,
 Tárgyról szaggatják az bőrt vashorgokval,
 1130 Vasmacskákat fára kötnek láncokval,
 Mellyel az zsák földekbe bévonyának,
 Tárgyra hév faggyút, szurkot felontának,
 Mártott búzakévéket felhányának,
 Tüzesszerszámmal tárgyt égeték, ronták.
- 1135 Ott terekek más fortélt gondolának,
 Nagy rakás vágott fákat hordatának,
 Sok teve, öszvér, terhös ló fáradnak,
 Az vár előtt hegyeket rakatának.
- Körül terekek Bebek bástyájának
 1140 Az sáncokból lajtrákat kitolyának,
 Hasábfákat oda sokat hányának,
 Lövőhelyeket zsákokkal bédugának.
 Az bástyából kit meg kiszurkálának,
 Azután lövőhely aránt hányának,
 1145 Az sáncokból az árokban hányának
 Sok vágott fát, arról hogy felhágjanak.
- Terek álnokságát vitézök láták,
 Orvosságot arra es gondolának:
 Az fák meggyújtására alkotának,
 1150 Apró tonnákban sindőlfoltot rakának.
 Azt vitéz jó Gergely deák gondolá,
 Az tonnákba aprópuskát béraka,
 Búzakévéket es sokat hozata,
 Kénkövel, szurokkal, faggyúval megontá.
- 1155 Szalonnaremekeket kihányának,
 Közösleg szalmát, kévét kihányának,
 Darab hájakat, tonnákat hányának,
 Rakás fa közé gyújtva kihányának.
- Immár meggyúlt az rakás fa árokba,
 1160 Terekek vannak sokan megoltásba,
 Aprópuskák kisülének tonnákba,
 Terekek ámultak, futnak az sáncba.
- Ott azon bástyára pogán terekek
 Kétfelől es álgyúkat szegezének,
 1165 Egyfelől kőfalban sokat törének,
 Hogy másfelől hozzá nem férhetének.
- Igen szép álgyút ásással hozának,
 Szintén árok szélére azt állaták,
 De azzal es semmit nem árthatának,
 1170 Mert belől nagy töltése az bástyának.

- Serén vala Gergely deák dolgába,
Hordót, kereket ő hamar hozata,
Kerék küllőit deszkákval burítá,
Töltött puskákat beléje alkota.
- 1175 Talám ily fortélt kevés embör látott,
Gergöly deák mint szörzé ez bölcs dolgot,
Puskákkal, szakállasokkal nagy hordót
Tölte forgácsval, kénköt, faggyút, szurkot.
- Ezt nehezen az bástyára tolyatá,
1180 Felgyújtatá, árokban taszítottá,
Hordó, kerék fut széllal az árokba,
Az terekök vesznek, futnak az sáncba.
- Nám, az puskák, szakállosok ropognak,
Sokan az terekék földre burulnak,
1185 Csudálkoznak, mongyák Isten haragjának,
Csak az ő bölcseségének, hatalmának.
- Meg az ó kapubástyára indulnak,
Három helyön reá árkot ásának,
Az árokból kőfal alá jutának
1190 Az kőfalon lövőlikakat ásának.
- Jancsárok bélővének, gyagdosának,
Ott belől es lövének, szurkálának,
Végre az kaput terekék felgyújták.
Várbelieknek kelének az likak,
- 1195 Nyás-gerellyel, hevítvén, kiszúrának,
Kit terekék kézzel megragadának,
Tenere bőre soknak ott maradának,
Rút szitkokkal rájuk átkozódának.
- Terekék szégyenlik, búsultak vala,
1200 Belől az vitézők kacagnak vala.
Jó Mecskei István azomban juta,
Fondamentom alá árkot ásata,
- Mert felvetéstől ő igen tart vala.
Az terek ásásra hamar ásata,
1205 Az két ásás hogy közel öszejuta,
Egy mordály puskával Gergely deák juta,
- Vaj, mikoron egy likacskát nyitának,
Löve hasába az terek pallérnak,
Lön halála egy főpatyolatosnak,
1210 „Medet! Medet!” jajt terekék hallának.
- Takarodnak onnat, mind kifutának,
Ez csalatságon igen búsulának,
Éjjel-nappal szüntelen rohanának,
Az kapura, bástyára ostromlának.

- 1215 Az törésön palánk mellé béhányának
Kéve nádat, laptákkal hányának,
Hasábfákat, kopján laptákat hányának,
Mecskeivel kit vitézők megoltának.
- Terekökre viszont hagyigálának
- 1220 Sok laptákat, kalácsokat hányának,
Egyéb tüzesszerszámokat hányának,
Ki miá törésről mind elfutának.
- Az bástyából két kis ajtón eresztének
Két főlegént, katonákval küldének,
- 1225 Szirmai Pált, Balog Andrást ereszték,
Kőfal mellett sok terek levágték,
- Meg vitézők egy héán bėjövének.
Esmég basák levelet béküldének,
Mint először, azzal es cseleködének
- 1230 Nyelvkövetnek es semmit felelének.
- Ezután nilakon szép leveleket
Gyakorta bélövének beszédöket,
Kösség előtt szemben hányák ezöket.
Minden nyelvön szólíták vitézőket:
- 1235 Görögöl, magyarul, rácul, horvátul,
Tereköl, csehöl, némötöl, oláhul.
Az várat megadnák, kiáltják tótul,
Magokat ne vesztenék el gonoszul.
- Mert immár tisztességbe elég volna,
1240 Tudgyák, hogy borok, kenyerek nem volna,
Por nem volna, vizök elfogyott volna,
Császár népét ne vesztenék, jobb volna.
- Az várból békével mind elbocsátnák,
De ha erővel öket megbírhattyák,
- 1245 Mind az császár szablyája alá hánnyák.
Sokszor ezféle szökat kiáltának.
- Gondot erre hadnagyok viselének,
Lövésöket ök sokat tétetének,
Sípok, dobok, trombiták szünögtének,
- 1250 Hogy köznépök kiáltást ne ércsenek.
- Az terekök mongyák: „Immár szóljatok,
Nám, jól láttjuk, hogy mind vitézők vattok,
Ostrom megmutatta. Némák nem vattok,
Nékönk hogy nem szóltok? Mire hallgattok?”
- 1255 Terekök nagy rútul szitkozódának,
Sem jót, sem gonoszt hogy tőlök nem hallnak.
Tizenkét nap után első ostromnak
Éjjel-nappal sok kőfalok romlának.

- No, már Egröt ily igen törték volna,
 1260 Belső vár kapunál egy törés volna,
 Az új bástya, földbástya között más volna,
 Tömlöcbástya mellett nagy romlás volna.
- Az kívöl új bástyáig palánk vala,
 Mindenfelől földbástya liggatva vala
 1265 Ott az kőfal mind eltöretött vala,
 Kivel bástya várhoz foglalva vala.
- Gerendákkal, szálfákkal azt felrakták,
 Tömlöcbástyát, palotákat rontották,
 Sándor bástyáig kilső falt rontották,
 1270 Kilső várba fokait Bolyki tornyának.
- Ím az szeglettorony: Bebek bástyája,
 Az ó kapu bástyája rontva vala,
 Ezök közt kőfalok valának rontva.
 Az tereknek vannak dobok fakadva.
- 1275 Harmad része immár meg vagy mondva.

NEGYED ÉS UTÓSSÓ RÉSZÉ

- Negyed és utósó része ez hadnak,
 Mondom móggyát másod, harmad ostromnak,
 Nagy szégyembe elmentét az nagy hadnak,
 Szernyű halálát Mecskei Istvánnak.
- 1280 Ez sok törés, romlás hogy meglött vala,
 Lovon es várba bémehetnek vala,
 Az vitézők mindent épejtnék vala.
 Szabadulást Istentől várnak vala.
- Gyakran alázatosan imátkoznak,
 1285 Prédikátorjok nincs, igen óhajtnak,
 Az jámbor hadnagyok csak prédikálnak,
 Isten igéjével ők bátorítanak.
- Immár segítségöt sohonnet nem várnak,
 Mert az nagyurak csak veszteg pillagnak,
 1290 Semmi jó választot bé nem hallhatnak,
 Azért köznépnek „sok nép jó”, úgy szólnak.
- Egör szállása előtt Dobó István
 Egy inasát, Vas Miklóst felbocsátván,
 Levelekkel pispökhöz ő feljutván,
 1295 Az jó pispök kitől mindent megtudván.
- Ezön ő magába búskodik vala,
 Az fejedelmeknek könyörög vala,
 Jelösbén öfelségét kéri vala,
 Egör segítségére inti vala.

- 1300 Őfelsége arra igen kész vala,
Az ő kéncsét reá sem szánnya vala,
De annak módgyát akkor nem találá,
Mert minden népe késődelmes vala.
- Ennél inkább az jó pispök búsula,
1305 Éjjel-nappal Úristenhöz imáda,
Misemondásokkal ő ohít vala,
Egri vitézőkért imáttat vala.
- Elbocsátá Vas Miklóst nagy bánatval
Az hősekhöz, nagy szép biztatásokval,
1310 És mindenben nekik ajánlásával.
Szarvaskőbe juta nagy hamarságval.
- És az szállásnak tizenkettődnapján
Varsáni Imröhöt meg kibocsátá,
Vitéz Szalkai Balázsnak írata,
1315 Szarvaskőbe ki főporkoláb vala.
- Ezön kéri, írjon az nagyuraknak,
Vármegyéknek, az szabad városoknak,
Egör oltalmára rágondolnának.
Balázs levelén kik semmit adának.
- 1320 Ez Varsáni másodnap Vas Miklósval
Hárman Egré menének bátorságval.
Az terek megérték hamarságval,
Mégis egyikét megölék dárdával.
- Ezöket Dobó megajándékozá.
1325 Követségben kevés biztatás vala,
Azért hadnagyok mindent biztatnak vala.
Meg másodszor őket bocsátta vala,
- El nem mehetének strázsaállóktúl.
Harmadszor azon Vas Miklóst, azontúl
1330 Varsáni Imrehet bocsátá társul,
Harmad egy jámbor drabant méne társul.
- Ez bocsátás utóssó ostrom meglévén,
Szarvaskőbe mennek estve pínteken,
Szalkai Balázs szolgál híven mindenben,
1335 Követöket ő táplálja mindenben.
- Egynéhán csatája volt terekökkal,
Sokat bennök hullatott vitézőkkel.
Vas Miklós szömbe lön Bécsbe pispökkel,
Imre tére Egré semmi jó hírvel.
- 1340 Egről egy gyalog tizedös kiméne,
Szolnok szállásakor el-kicsellege,
Az vitéz Nagy Lukács csatázni méne,
Huszonnegyedmagával az Vác felé.

- Egröt azomban terekök megszállák,
 1345 Ők kinn rekedének, igen óhajták,
 Szarvaskőbe hamar ők beszállának,
 Szalkai Balázssal ők csatáznak.
- Ezen Nagy Lukács igen ólalkodik,
 Egré beszalathatna, mert búskodik,
 1350 Tisztességébe fél megfogyatkozik,
 Vagy meghal, vagy bémégyen, ő esköszik.
- Ez ifjú Vas Miklós pispóktól juta,
 Szabó Imre Egről Szarvaskőbe juta,
 Nagy Lukács ezökkal Egré szalada,
 1355 Kin Istennek ő nagy hálát ott ada.
- Ezenkívöl nagy sok jámbor vitézők,
 Szomorkodnak jámbor szegén legényök,
 Tíz várból, Kassából csatáznak vélök,
 Sokat hordnak és levágnak öbennök.
- 1360 De csak fejedelmek megindulnának,
 Megkésértenék hadát az császárnak,
 Hazájokért mindhalálíg vívnának,
 Fejedelmeknek sok gonoszt mondának.
- Egröt az jó király igen óhajtja,
 1365 Meg nem segélheti, azt szánnya-bánnya,
 Magyarországból lehet kevés hada,
 Vendégországból késén indult hada.
- Éjjel-nappal könyörög Úristennek,
 Lenne kegyelmes egri vitézinek,
 1370 Pogánok miá hogy el ne vesznének,
 Lenne megmaratta nemes Felföldnek.
- Egör marattáért sokan imádnak,
 Jámbor házasok, özvegyök, sok árvák,
 Sok jámbor prédikátorok imádnak,
 1375 Egri vitézőkért ők imáttatnak.
- Édös hazájokban egri hőseknek,
 Jelesben Dobónak és Mecskeinek,
 Jó Gergely deáknak és az Petőnek
 Szép asszonfeleségök kesergenek.
- 1380 Egy szép leán, hitvöse Zoltainak,
 Gyakor könhullása szép mátkájának,
 Házastársa jó Figedi Jánosnak,
 Éjjel-nappal Istenhöz foházkodnak.
- Sírnak, ohítnak, csak hozzá kiáltnak,
 1385 Böjtölnek és színetlen imátkoznak,
 Özveggyé, árvává ne maradnának,
 Édös hitvösöktől meg ne válnának.

- Sok atyafiak szünetlen imádnak,
Egri vitézök hogy meg ne halnának,
1390 Jó nevőkön ővélok vigadnának,
Úristentől kik meghallgattatának.
- Sőt tizenkettőnapján Mintszent hónap
Innepe vala Szent Maximiliánnak,
Szerdán éjjel terek felrohanának,
1395 Sáncokba nagy sokan takarodának.
- hannak készök másod derék ostromra,
Legelőszőr ó kapu bástyájára
Huszonnyolc zászlóval rohanának rá,
De Mecskei készön várja ostromra.
- 1400 Téglából, agyagból az vitézökkel
Az ó kaput bérakta ő kezével,
Mert terekök elégették szenökkel,
Rajta hagyott lövőhelyeket szép rendvel.
- Ol erősen ő az népet biztattya,
1405 Álló seregből népit változtattya,
Fáratt népit hamar hátra állatja.
Szép beszéddel jó vitézöknek mongya.
- Sőt az rettegőit megporongattya,
Némelyét bottal es törésre hajtja,
1410 Kalácsokat, cserepeket, furkókat,
Sok tüzesszerszámát el-kihányattya.
- Serénködnek főlegényök mellette,
Kik miá sok tereknek lőn ott veszte,
Benn es soknak lőn halála és sebe,
1415 Kő miá Mecskeinek nagy sérelme.
- Ott másfelől terek földbástyára,
Sok zászlóval az temlőc bástyájára,
Hertelenséggel rohanának romlásra
Kézívesök, jancsárok az kőfalra.
- 1420 Rettenetös ostrom kezdetött vala,
Akkor belől senki ott nem áll vala,
Vitéz Dobó benn földbástyában vala,
Viadalhoz népit biztattya vala.
- Ezt jó Sukán János látá, futamék,
1425 Egy lanckenezfával törésre állapék,
Pribék János hamar mellé futamék,
Az törésön igen embörködének.
- Zöngnek, lőnek, sok kővel hagyigálnak,
Az terek zászlókat lobogtatnak,
1430 Belől es segítségére igen futnak,
Kik miá terek igen hullanak.

- Eljuta Pető Gáspár es új népvel,
 Kalácsokval hagyigálnak, cserepekvel,
 Kik miá hullának ő tar fejükvel,
 1435 Futamának, elmenének szégyönvel.
- El-kijöve Dobó István azomba,
 Feltekénté az tömlöc bástyájára,
 Ott az feltött zászlót ellőtték vala.
 Álló seregéből zászlót hozata,
- 1440 Zászlót adá vitéz Nagy István kezébe,
 Lelőtt zászlót es azomba hozák bé,
 Zászlótartót ellövék ott mellőle,
 Szegén Nagy István éltét ott végezé.
- Hamar Dobó István kapá, hogy látá
 1445 Elesni az zászlót, ő ott sem hagyá,
 Egy jámbor drabant kezében azt adá,
 Nagy István testét szépen takartatá.
- Az Bolyki tornyára es ostromlának,
 Nyolc zászlóval ugyanakkor rohanának,
 1450 Gergely deák, Zoltai belől valának,
 Figedi Jánosval jól forgódának.
- De Zoltai kő miá sebösödék,
 Tüzesszerszámokkal terekeket veszték,
 Viszont hosszú kopjákra az terekek
 1455 Csuda faányuságot ők szörzének.
- Nagy szép vaskarikákkal erősíték,
 Hozzávaló port beléje szörzének,
 Az végébe aprópuskákat szörzének,
 Melyekvel az ostromra ők jövének.
- 1460 Az terekek azzal semmit ártának,
 Főlegényök mert ott sokan valának,
 Az törésön kik erőssen vívának,
 Kívöl-belől ott sokan elhullának.
- Közel mind estvélig ez ostrom tarta,
 1465 Császár hada kárt, szégyent nagyot valla,
 Az jó Isten mert magyarokkal vala.
 Aznap húsz mázsa por mind elkölt vala.
- Másodnapon meg gyűlnie kezdének,
 Hajnaltúl fogván mind ebédig gyülének,
 1470 Messze földről, hegyekről bėjövének,
 Lovag terekek mind rendöt ütének.
- Ott jancsárok, csauszbékok forgódnak,
 Vajdáknak, besliáknak, akangyáknak,
 Szancsákbékoknek es ők parancsolnak,
 1475 Hogy mind készök lennének végostromnak.

- Nagy övöltve szablyával es kergeték,
 Ez gyűlésbe közel tíz óra telék,
 Benn es minden viadalhoz szörződék,
 Éfelétől fogván talpon állapék.
- 1480 Derék ostromnak terek állának,
 Nagy zöngésvel ők Allát kiáltának,
 Sok zászlókkal mind körülrohanának,
 Ott belől es Jézust, Jézust kiáltának.
- Ott svancár és rézdobokat verének,
 1485 Trombitákkal hangos sípok zengének,
 Sok lövésök, kőhányások levének,
 Kik miatt két félben ott eldőlének.
- Méne Dobó tömlőc mellé romlásra,
 Aranyas sisak apróggya fején vala,
 1490 Mely hamar ellövék, apród meghala,
 Dobó keze, lába sebesült vala.
- Megcsendeszőle ostrom az törésön,
 De földbástyát mindenfelől erőssen
 Víják, ostromlják terek vakmerőn.
- 1495 Dobó futamék bástyába hertelen,
 Ott minden népét erőssen bisztattya,
 Az köveket asszonnépvel hordattya,
 Fáratt népnek csöbörrel borát hordattya,
 Viadalhoz azzal jobban támasztja.
- 1500 Gyorsak, vitéz asszonyok hagyigálnak,
 Vitéz Petővel nyugott népek jutának,
 Aranyas zászlóját Ali basának
 Ott bényerék, budai herélt basának.
- Jó Bálint papot palánkon ellövék,
 1505 Kiből szegénnek halála történek,
 Drabantok, tizedösök sebesödének,
 Mindhalálíg kik ott vitézködének.
- Ali basa, több békkal az Arslán bék,
 Az ostromon voltanak főembörek.
- 1510 Lövés miá sebben esett Veli bék,
 Jancsárok, besliák, akancsgyák veszének.
- Túl az Bolyki tornyára es rohanának,
 Sok zászlókkal viadálnak állának,
 Megmondott álnok kopjákat bétolyának,
 1515 Kik miatt benn sok sebőket vallának.
- Mel igen az három hadnagy forgódék,
 Gergel deák jobb keze sebösödék,
 Jó Zoltai István es sebben esék,
 Figedi Jánosnak fogát kiüték.

- 1520 Az drabantokban sokan elveszének,
Terekben naggyal többen veszének,
Meghalának, sokan sebösödének,
Várbéli vitézők zászlót nyerének.
- Sok szántalan zászlókkal indulának,
1525 Ó kapu bástyájára rohanának,
Főnépek és jancsárok ostromlának,
Az vitézők belől készön valának.
- Ott es Mecskei tözesszerszámokkal,
Készön várja egyéb sok ártalmakval
1530 Vitézőket inti biztatásokkal,
Szömben állnak erős viadalokkal.
- Drabantok és főlegényök forgódnak,
Sok tereket az bástyán elhullatnak,
Sebesölve sokan futva szaladnak,
1535 Benn es sebesölnek, sokan halának.
- Hálát adnak mind az egri vitézők,
Tágulának szégyönökre törekők.
Ez két helyen beglerbékkel sok békők,
Ez ostromon voltanak főtörekők.
- 1540 Amhát pasát mongyák volt az sáncokba,
Igen bosszonkodik Ali basára,
Hogy őt hívta ilyen biztatásokba:
Őt senki meg nem várja végházakba.
- Rossz akolnak monta vég Egör várát,
1545 Barmoknak monta az porkolábokat,
Vélők való huszárok, drabantokat.
Ugyan sírva szidja budai basát.
- „Mennyet jártam mind ez szélös világba,
Sok várakat vívtam sok országokba,
1550 Jobb vitézőkre sem találtam házba,
Mint ez rossz akolnak vélt Egör várba.
- Az császár kincsében sokat elkölték,
Sok jelős vitéziben itt elveszték,
Szégyent nagyot én Egör alatt nyerék,
1555 Császártúl fejemre haragot lelék.”
- Derék ostrom vecsernyekorig tarta,
Ostrom után egy terek így beszólla:
„Jámborok, vitézők vattok ez várba,
Immár semmit ne féljetök ez útba.
- 1560 Óh, mely nagy kárt tötök császár hadába.
Több ostrom már nem leszen itt voltunkba,
Mert az basák kiszállnak nagy búokba,
Eszkendőre lesznek bosszúállásba.”

- Sok lövésők mindazáltal levének,
1565 Píntők, szombat, vasárnapon levének.
Vitéz Dobó szólla ő gyermekének
Tarjáni Kristófnak, hív gyermekének:
„Töréséhez siess Bolyki bástyának,
Lássad dolgok mint áll az uraimnak.”
1570 Elfutamék bástyájára Bolykinak,
Puska miá lön halála Tarjáninak.
- Rémöle meg nagy hada az császárnak,
Felnémötön házakat felgyújtának,
Késén estve sáncokból kivonyának
1575 Szép álgyúkat, kikkel elindulának.
- Ott az várból hamar kirohanának,
Sáncból zsák porokat sokat hozának,
Azon éjjel táborokat gyújtának,
Amhát basa, beglerbék indulának.
- 1580 Megindula Ali basa tábora,
Az basák után igen siet vala,
Keddön, Szent Lukács napján elindula,
Hátuljáró szertelen mégyen vala.
- Nem embertől való ő nagy féltőkbe,
1585 Csak hatalmas Istentől rettenésbe,
Felvont sátorokat az táborhelybe
Ott hagyának, egyéb morhát féltőkbe.
- Az vitéz hadnagyok Egör várába
Bisztatásba vannak, nagy forgódásba,
1590 Készön állatnak mindent az vártákba,
Álló seregöket talpon állásba.
- Készön várnák, terek ha térnének,
Valami csalatságot szörzenének,
Szép nyert török zászlókat feltevének,
1595 Kiket törökök csudálván nézének.
- Nagy álgyúkat, taraszkokat, puskákat,
Egyszörsmind kilövének szakállosokat,
Ök tevének Jézus kiáltásokat,
Imátkozván nagy hálaadásokat.
- 1600 Az szegén sebösök Egör várába
Több kétszáznál fekösznek fájdalmokba,
Ki vak, csonka, sánta, bénna vívtokba,
Azért vannak nagy szép hálaadásba.
- Gazdag öreg álgyú tizenhat vala.
1605 Tizönkétezör golyóbist az várba
Bélövének, kit rakának halmokba,
Taraszklövés nem vala számlálásba.

- Ímé négy főlegént elválasztának,
 Követségön királhoz bocsátának,
 1610 Aranyas zászlóját Ali basának
 Két zászlóval köldék fel az királynak.
 Zászlókat jó kedvvel az király látá,
 Pispökkel, Móric herceggel vigada,
 Vitézöket szépen ajándékozá,
 1615 Minden kegyelmével magát ajánlá.
 Elöttök vitéz Vajda János vala,
 Másik az vitéz Iváni György vala,
 Az harmadik Somogyi András vala,
 Az negyedik Kőszegi Albert vala.
 1620 Ezöket az felség ajándékozá,
 Száz-száz aranyat bársonyokkal ada,
 Miklós pispök egy-egy aranyas kupát ada,
 Móric herceg szép négyszáz tallért ada.
 Egyéb urak öket ajándékozá,
 1625 Királnak, pispöknek sok jót mondának,
 Vitézöket sok jóval hogy meglátták,
 Vígan Egré kiket elbocsátának.
 Egri hadnagyok hamar választának,
 Vitéz Fekete Istvánnal bocsátának,
 1630 Csátára jó legényöket adának,
 Ali basa után kik ballagának.
 Gondban, bánatban terekök ballagnak,
 Pest felé mennek, senkitől nem tartnak.
 Szintén Öllónél vitézök jutának,
 1635 Terekökben sokat ők levágának.
 Igen szép zászlót nyerének, foglyokat,
 Kucsival morhákat, szép sátorokat,
 Gránát ruhákat, szép patyolatokat,
 Subákat, ezüstös szép sisakokat.
 1640 Ezekkel páncélok, karvasakat,
 Lovakat és egyéb szép szerszámokat,
 Hadnagyoknak bémutaták magokat,
 Kótyavetyén eloszták mindazokat,
 Maradának vitézök nagy vígságval.
 1645 Meghala öbennek több háromszáznál,
 Sebösüle, marada több kétszáznál,
 Úristennek vannak hálaadásval.
 Basák, szancsákok vannak nagy búokba,
 Anne főnép nem veszőtt egy utokba,
 1650 Nagyobb szégyönt ez jó Magyarországba
 Nem vallottak, mint Egör ostromába.

- El-béméne Amhát Terekországba,
 Ali basa méne kincsös Budába,
 Az több békők tisztökbéli házokba,
 1665 Sok vitézők veszésén nagy búokba.
- Elgondolá Dobó István magába,
 Hogy már megnyugoggyék otthon házába,
 Mecskeivel szólla szép szertartásba,
 Véget vessenek ő tisztartásokba.
- 1660 Lám, megkínálák királt őfelségét,
 Ő urokat, Oláh Miklós pispököt,
 Könyörögvén kéri ott őfelségét:
 Már elvegyék tőlök egri tisztöket.
- Meghallgatá kegyelmesön az királ,
 1665 Erről szólla jó kancelláriusval,
 Ők szollának az vitéz Sforciával,
 Egré bocsáták hamar nagy summával.
- Elosztá, megadá ő hópénzőket,
 Az porkolábok letevék tisztöket,
 1670 Dobó István szólla szép beszédöket,
 Sforciát szollítá mint királyképét.
- Nagy hív szolgálattyát igen ajánlá,
 Egör kulcsát tisztösségvel megadá,
 Kit az királyképe tőle elfoga,
 1675 Király kegyelmét mindenben ajánlá.
- Tön az vitéz Mecskeivel oly szörzést:
 Két holnapig Egrön az gondviselést
 Hogy felvegye végre való javáért,
 Őfelségéhez való szerelméjért.
- 1680 Erre kész lön az vitéz nagy jó kedvvel,
 Szeretettel szolgálá jó hívségvel,
 Ez idő köszt király jó híveivel
 Egör felől szólla Miklós pispökvel.
- Választá az Bornemissza deákat,
 1685 Főhadnagyát vitéz Gergely deákat,
 Egrön pispök ada főbirodalmot,
 Porkolábságot, udvarbírósaot.
- Társul mellé adá jó Szárkándi Pált,
 Gergöl deákkal vevé Egör kulcsát,
 1690 Az felségös királ jelenté magát,
 Vitézőkhöz ő nagy kegyelmes voltát.
- Az jó Dobó Istvánt tisztel szereté:
 Erdéli vajdaságra emelteté
 Egy falka pénz-summával öt tisztölé,
 1695 Jövendőre több javával értetné.

- Aranyas zászlóját néki adatá,
Tisztiben szerencsás legyen, úgy szólla,
Mindenben kegyelmes voltát ajánlá,
Érte tőle csak hívségét kívánná.
- 1700 Az jó Dobó felségnek eszt izené:
„Isten őfelségét lássa, éltesse,
Minden ellenségén szerencséltesse,
Országit mindenütt öregbíthesse.
- Az jó Isten ha éltet ez világban,
1705 Holtig lészők hívön szolgáltyában,
Földét, országát oltalmazásomban,
Hívségömben holtig maradásomban.”
- Az jó király vitéz Gergöly deákot
Ajándékozá, ada szép jószágot,
1710 Az mellett ada nagy szép ajándékot,
Miklós pispök adá egri bánságot.
- Az több vitézőket látá javával,
Kit jószágval, kit pénzbéli summával,
Jövendőre magát ajánlásával,
1715 Mutattya magát kegyelmes voltával.
- Az jó Dobó bírja már vajdaságát,
Gergöly deák tisztiben Egör várát.
Már beszéllöm vitéz Mecskei Istvánt,
Utában történt nagy szernyű halálát.
- 1720 Az szerencse csudálatos magába,
Mely hamar ő jóból fordul gonoszba,
Nem kell kevélykődni jó szerencsába,
Csak kell lenni érte hálaadásba.
- Szegén Mecskei István felkészüle,
1725 Szép asszonytársához hazaeredé,
Várkon nevő faluban ő béére,
Útra való segítségöt ott kére.
- Nagy vakmerő pórok feltámadának,
Segétségöt utára sem adának,
1730 Sőt fegyverekkel ellene állának,
Egy fejszével öt homlokba találák.
- Azomba két dárdával általüték,
Ez nemes vitézt ott hamar megölék,
Mellette kik valának, elkergeték,
1735 Az gyilkosok magokat elenyészték.
- Gongya lön erre jó Gergöly deáknak,
Halálájért jó Mecskei Istvánnak
Nagy siralmat szörze várkoni póroknak,
De gyilkosok kézbe nem akadának.

- 1740 Halálát kegyelmes király ohítá,
Az jó pispök oly igen száná-báná,
Az nagy hadtúl lám az Isten megtartá,
Mely rossz helyen mint történék halála.
- Az testét egy káptalamba iktaták,
1745 Az szöpösi Szent Mártomba felhozák,
Édös atyafiai takaríták,
Asszonfeleségének hírré adák.
- Dobó István nemes vitéz hogy hallá,
Ő szerelmes társát igen ohajtá,
1750 Véle egyessége eszébe juta,
Együtt véle tisztességgel szolgálta.
- Nagy sok jó adassék memből Dobónak,
Lelke mennyországba Mecskei Istvánnak,
Az új tisztben vitéz Gergely deáknak,
1755 Jó Pető Gáspárnak, Zoltai Istvánnak,
- Az Figedi Jánosnak, hadnagyoknak,
Az főuraimnak és katonáknak,
Gyalog hadnagyoknak, jó drabantoknak,
Sok jó adassék kicsinnek és nagynak.
- 1760 Kik hívön szolgálátok Egör várba,
Kevélségbe és felfűalkodásba
Ne essetök, légyetök hallgatásba,
Az Úristennek nagy hálaadásba.
- Szálláskoron ki nagy sok viadalba
1765 Titöket megtarta jó szerencsába,
Ne légyetök ti hálaadatlanságba,
Kiért végre jussatok mennyországba.
- Erre gondot vitézők nem viseltök,
Ő jóvoltát ti ha elfeleditök,
1770 Igéjét, beszédét ha nem veszitök,
Visszahallván külömben ti értitök.
- Régen ó tervénben sok fejedelmek,
Csak mi időnkben es sok jelös népek
Saul móggyára sokan elveszének,
1775 Hogy az egy Úristentől nem féltének.
- Noha kegyetlenséggel cseleköttök,
Szükségtökben hozzá se ivölcsetök,
Mert talám ő nem leszön segítségtök,
Az sokáért memből kirekesztettök.
- 1780 Isten lássa javával királyunkat,
Ferdinánd királnak kegyelmes voltát,
Oltalmazhassa nagy bölcsen országát,
Békében tarthassa alatta valókat.

- Isten éltesse király udvarában
1785 Oláh Miklós érsököt jó szándékban,
Sok szegén magyarnak táplálásában,
Őfelségénél minden jó szavában.
- Jó válasszal hamar elmelessenek,
Mert sokan megfogyatkoznak, éhöznek,
1790 Asszúkórsága leszön erszényöknek,
Feneketlen zsákja vagyon Újbécsnek.
- Ezt ki szörzé nagy betegös voltába
Kéncsös Kassába egy föstös szobába,
Tinódinak híják mind ez országba,
1795 Ezörötszáz és az ötvenháromba.
- Egör jó szerencsénél víg voltába
Vígan iszik szikszai jó borába,
Mert ha terek csúsz vala Egör várba,
1799 Vízről nád teröm vala ő orrába.

FINIS

[VII.] EGRİ HISTÓRIÁNAK SUMMÁJA

- Summáját írom Egör várának,
Megszállásának, viadaljának,
Szégyönvallását császár hadának,
Nagy vigaságát Ferdinánd királynak.
- 5   Urak halhatok szép csuda dolgot,
Mint az Úristen ada vígságot,
Mutat hozzátok irgalmasságot,
Az pogánokon állá bosszúságot.
- 10   Megírtam bévön históriáját,
Egör várának ő nagy romlását,
Mast revidedön annak summáját,
Megérthetitek ő nagy sok csudáját.
- 15   Mikor írnának ezörötszázban
Az negyvennyolcban Magyarországon,
Egör vára lőn király számában,
Király megérté, volna pusztaságban.
- 20   Az ruszkai vitéz Dobó Istvánt
Egré bocsátá, főttisztartóját.
Zay Ferencöt más porkolábját,
Ezökre bízá jó végháza kulcsát.
- 25   Jó király adá Oláh Miklósnak
Az pispökségöt, főtanácsának,
Negyvenkilencben akkort írnak,
Az vár tartásán megigazodának.
- 30   Az ezörötszáz írák ötvenbe,
Egri sereggel felkészületbe
Pusztá Szolnokot nagy hertelembe
Vevék, épejték minden szükségébe.
- 35   Takarva hagyák szolnoki tisztbe
Zay Ferencöt nagy hívségébe,
Mecskei Istvánt Egré helyébe
Dobó mellé hozák ötvenegy esztendőbe.
- 40   Jó szertartással, gondviseléssel
Ez két tiszttartó nagy szeretetvel
Az tisztöt bírák egymást értésvel,
Királt szolgálák oly nagy vitésséggel.
- 40   Régen hallották tisztösség dolgát,
Hogy az végvárnak ő tiszttartását,
Mikoron értik rájuk szállását,
Mint kell állani annak minden sarát.

- Jól értik vala az Amhát basát,
 Az beglerbékkel az császár hadát,
 Miként megvötték vég Temesvárát,
 Mint ott megölték jó Losonczi Istvánt.
- 45 Az Temesvárral sok végházakat
 Ők elbírtanak tartományokat,
 Elfutamtatták Tiszántúl valókat,
 Megrettentötték erdéli hadakat.
- 50 És az Felföldön az Ali basát,
 Mint gyorsan megvött sok végházakat,
 És ő megverte az király hadát,
 Vég Egör alá készíti nagy hadát.
- 55 Gongyok nagy vala ez vitézöknek,
 Az jó királnak és az pispöknek,
 Itt az uraknak és vármegyéknek
 Segétség felől levelet küldének.
- 60 Ezt őfelsége el sem hallgatá,
 Jó vitézöket Egré bocsátá,
 Kiknek az király szép szókat ada,
 Kegyelmisségét mindönben ajánlá.
- Vitézök ezek: egy Pető Gáspár,
 Zoltai István szép lovagokval,
 Az Bornemissza Gergely deákval
 Bémentek vala nagy szép drabantokval.
- 65 Rágondolának felföldi urak,
 Hat vármegyéből sok nemes urak,
 Az öt várasból az polgár urak
 Jó drabantokat Egré bocsátának.
- 70 Vala káptalannak száz drabantja,
 Kit Egör várba bé sem bocsáta,
 Csak az jó Figedi Jánost adá,
 Huszonhetedmagával bébocsátá.
- 75 Az vitéz Dobó azt meggondolá,
 Mi szükség volna megszállott házba.
 Az várasokból hamar hívata
 Sokféle mestört ő ott béhozata.
- 80 Rendönként nekik mind munkát ada.
 Az sok pap közzül csak Bálint vala,
 Véle elfutott egy vén pap vala,
 Kik Egör várban beszorultak vala.
- Az egri népnek derék summája:
 Tizenkilencszázharmincöt vala,
 De még ebben sok elszökött vala,
 Az jámbora bátor szível benn vala.

- 85 Nám, ez idő köszti az Ali basa,
Budai beglerbék herélt basa,
Amhátot, beglerbéköt hívatá:
Szolnokot, Egröt, hogy ő megszállaná.
- Az Ali basa Szolnok alá szálla,
90 Az Amhát pasa hadával juta,
Pasa bészálla, mint egy párkámba,
Szent Mihály hónap negyed napján vala.
- Kárt nagyot valla párkán Szolnokba
Felségös király álgyúszerszámba,
95 Kik benn valának az tisztartásba
Kisebbödének az ő mivoltokba.
- Mely hamar pasa lövelet íra,
Két porkolábnak Egré iktatá,
Vitézők előtt magyarásztatá,
100 Az két porkoláb mind tuttokra adá.
- Erről írt vala az Amhát pasa:
Hogy Egör lenne császár végháza,
Az két porkoláb es hív szolgája,
Semmi nem kele az ő kővánságába.
- 105 Gyorsan il szerzést ők végezenék:
Többé ha levelet béküldenének,
Bébocsáttatnék, de el ne vétetnék,
Az kösség előtt véle megégettetnék.
- Szörzés más ez lön köszti végezve:
110 Senki szálláskor ki ne ivöltene,
Se jót, se gonosz szót ne ejtene,
És ketten-hárman ne súgna-settegne.
- Az szörzést köszti ha ki megszegné,
Csak egy fejével érte fizetne.
115 Két főkapitán arra felelé:
Több hadnagyok nélkül semmit értene.
- Lenne szertartás: egymást értenék,
Egy akarattal jót végeznének,
Vármegadásról ki csak emléköznék,
120 Vagy fő, vagy kösség, érte megöletnék.
- Lön ráfelelés, mind jóváhagyák.
Vígan az császár hadát ők várják,
Segétségét csak Istennek várják,
Őbenne bíznak, életüket jobbítják.
- 125 Az Egör vára rossz kőfal vala,
Nagy helyön vala, szakasztva vala,
Szép lakóhelye pispöknek vala,
Drága monostor közepötte vala.

- 130 Sőt mindkét várnak tornya, bástyája,
 Gyakor helyökön tapasztott palánkja,
 Egynéhány helyen töltése, dombja,
 Azokon feláll álgyúja, taraszka.
- 135 Ásott sok vermők, árkok valának,
 Vártát nyolc részre ők elosztának,
 Sok vitézőket béállatának,
 Álló seregöt négyet meghagyának.
- 140 Nagy bévön eszt mind nagy krónikába
 Néktök megírtam ő állatjába,
 Itt rövid szóval csak summájába,
 Hogy ne légyetök restök hallásába.
- Az vitéz Dobó István főhadnagy,
 Mecskei István társa más hadnagy,
 Jó Pető Gáspár harmad főhadnagy,
 Zoltai István az negyedik hadnagy.
- 145 Köztök Bornemissza jó Gergöly deák
 Ötedik hadnagya jó királnak,
 Figedi János az káptalannak
 Hadnagya vala egri pap uraknak.
- 150 Vala ezöknek nagy vitésségök,
 Minden igyekbe nagy bölcseségök,
 Kikhöz hallgatnak sok jó legényök,
 Az krónikába megvagyon ő nevök.
- 155 Jó hívséggel ők embörködének.
 Munkát, fáradságot szönvedének.
 Kik erős hitben mindvégig lúnek,
 Sok jámbortúl ők jó nevet nyerének.
- 160 Immár Szolnokból az császár hada,
 Jó Ali basa elől indula,
 Sok végbeli bék övéle vala,
 Huszonötezörön Egör alá szálla.
- Ali basával vala Arslán bék,
 Nándorfejevári, szendörői bék,
 Memhethán vala és az Halom bék,
 Veli bék, Kamber bék, nagy Musztafa bék,
- 165 Dervis bék vala. Jó szerrel jönnek.
 Rájok Egörből el-kiötének,
 Az terekökben ők megölének,
 Drága morhákat őtőlök nyerének.
- 170 Az Ali basa Királyszéki alá
 Az felszél felől hegy-völgyön szálla,
 Három nagy álgyút hegyre vonyata,
 Kilenc golyóbist az várban bocsáta.

- Láták az hósek, gyorsalkodának,
 Aznap leverék héát palotáknak,
 175 Az több házaknak, nagy monostornak,
 Épen gyújtástúl hogy maradhassanak.
- Ím az váraasi molnákat, házakat,
 Az káptalant és szentegyházakat
 Azon nap felégeték azokat,
 180 Hogy jobban lóhessék az pogánokat.
- Az Kisasszon nap után ez vala,
 Vasárnap vala ezörötszázba
 Ötvenkettőbe ez szállás vala.
 Harmadnap nagy sáncokat vettek vala.
- 185 No, Királyszékíról lónni kezdének,
 Töltésre, nagy monostorra lónnek,
 Onnat szép álgyúk mert igen zöngnek,
 Jó Dobó miatt sok terekök vesznek.
- Az Királyszékin álgyúk hullának,
 190 Álgyúkerekék, agyak romlának,
 Főpattantyúsok ott meghalának,
 Öt nap egymásra golyóbist szórának.
- Kapun mindennap kiötnek vala,
 Lovat, juhot, barmot itatnak vala,
 195 Vízet hordókkal béhordnak vala.
 Arslán bék juta, klastromnál leszállá,
- Szép négy taraszkot előhozata,
 Lövhelyökre igazíttatá,
 Az földbástyára sokat szórata,
 200 Sok golyóbissal hóseket bolygatá.
- Esmég másodszor ők kiötének,
 Az törökökvel igyeközének,
 Sebösödének, semmit nyerének,
 Másszor Iovakat, öszvérököt nyerének.
- 205 Gyorsan ötödnep az Amhát basa,
 Sok szancsákokval beglerbék basa,
 Tihemér felől beglerbék szállá,
 Az vadkert felől Amhát basa szállá.
- Juta sok jancsár, vár alatt szállá.
 210 Másfélszázezör az császár hada,
 Tizenhat vala öreg álgyúja,
 Sok taraszkjának ott száma nem vala.
- Ez basák együtt tanácskozának,
 Hetednap sok sáncokat ásának,
 215 Nagy sok kasokat ők fonatának,
 Földdel megtölték, tárgyokat alkotának.

- Várra álgyúkat ők szegezének,
 Egynéhányfelől kőfalt törének,
 Kik miá belől sokan veszének,
 220 Tözeslaptákat, nilakat bélövének.
- No, benn az hősek igen forgódván,
 Jó Dobó István, Mecskei István,
 Az vitézöknek ők parancsolván,
 Törés aránt töltésöket alkotván.
- 225 Vermöket sokat ott benn ásatnak,
 Töltött kasakat ők ferakatnak,
 Ó gerendákat ők felásatnak,
 Tüzeslaptákat vizes bőrrel oltnak.
- Az kilső várban meg-meg forgódnak,
 230 Gergely deák, Pető, Zoltai vannak,
 Csak vitéz módra ők es forgódnak,
 Mert az terekek ott es igen rontnak.
- Lövik erőssen az szép házakat,
 Ott lerontanak sok kőfalokat,
 235 Az kölső várban mind az bástyákat,
 Ó kapu környül mind az kőfalokat.
- Látták az hősek, nappal kit rontnak,
 Az főhadnagyok igen forgódnak,
 Éjjel erőssen azt bécsinálják,
 240 Mind az vártakat több néppel újítják.
- Az ostromokat minden meghallya,
 Mikoron vala Szent Mihály napja,
 Az megszállásnak egy héán húsz napja,
 Éjjel terekek bégyültek sáncokba.
- 245 Sivalkodással reggel hajnalba
 Felszóval vannak Allá kiáltásba,
 Az palotákra nagy ostromlásba,
 Huszonhét zászlóval másznak kőfalra.
- Az szeglettorony Bolyki bástyája,
 250 Bolyki Tamásnak hol lőn halála,
 Zászlóval terek ott es rohana,
 Bebek tornyára sok terek rohana.
- Törésére az régi ó kapunak
 Huszonhét zászlóval bévön jutának,
 255 Vitésségöket ők mutatának,
 Várbélieknek nagy gondot adának.
- Csuda bátorok ott benn valának,
 Bölcsen hadnagyok ott forgódnak,
 Jóllehet bennök sokan hullának,
 260 Rajtok terekek semmit kophatának.

- Isten magadá szerencséjeket,
Mert ő meghallá könyörgésöket,
Ám ott elveszte sok terekeket,
Szégyembe hozá ő eltérésöket.
- 265 Az ostrom után csuda történék:
Egy gyaloghadnagy az vég Egörnek
Árulója lőn az vitézöknek,
Sok társaságval hogy onnat kilépnék.
- 270 Szorgost hadnagyok ez dolgot érték,
Hegedős István ám megfogaték,
Tőle megérték, mert megkínzaték,
Az vár piacán ám felakasztaték.
- 275 Az Egör veszte nagy kár lesz vala,
Ha egy hegedős miá vész vala,
Az egész Felföld elpusztul vala,
Az palaszk orrunkról elesik vala.
- 280 Rettenetösség meg más történék:
Nagy sok mázsza por ott felgyújtaték,
Ki segröstyében ott benn tartaték,
Monostor jobb része hamar felvetteték.
- Hertelenségvel nagy kárt vallának,
Az törés miatt vitézök halának,
Molnak barmostul mind elromlának.
Kin az terek igen vigadának.
- 285 Az vitézök benn háborodának,
Vélik, töröktől megcsalattanak,
De az hadnagyok jól forgódának,
Az köznépeknek sok szép szót mondának.
- 290 De hogy megérték, bátorodának
Csak vitéz módra helyökre állának,
Hamar kölyöket, molnat raggatának,
Port töretének, nagy hálát adának.
- 295 Azon pogánok bizakodának,
Sok golyóbist az várra szórának,
Az közép kapun vitézök hullának,
Ez alatt likat árokra nyitának.
- 300 Nagyprépost házánál sáncot vetének,
Onnat es nagy sokat bélövének,
Az földbástyán gyújtásokat tőnek,
Kiket vitézök semmié tevének.
- Árkot Királyszékiről felásának,
Deszkából tárgyat fenn alkotának,
Belől oly hamar rájok ásának,
Azt elronták, mert ők kiostromlának.

- 305 Kárt az terekök nagyot vallának,
Meg más árokból tárgyat állatának,
Nagy viadallal kit elrontának,
Végre terekök onnat elfutának.
- Nagy palánk mellől tárgyak romlának,
310 Gyúlasok, égésök megalvának,
Palánk karói el-kihajlának,
Lánccal, kötéllel kiket bécsatlának.
- Az nagy kapunál kőfált törének,
Szeglettoronnál bástyája békőknek,
315 Földdel zsákokat sokat töltének,
Csuda fortéllyal nagy tárgyat szerzének.
- Gyorsan toromra tárgyat vonyának,
Kit nyers bőrökkel béburítanak,
Belől vitézök igön forgódnak,
320 Horgok, vasmacskák tárgyat szaggatának.
- Ímé más fortél: sok fát hordának,
Vár fölött nagy halmokat rakának,
Árokban hasábfákat hányának,
Hogy nagy ostrommal arról behágnának.
- 325 Vitézök arra es gondolának,
Tonnákba, hordókba ők rakának
Aprópuskákat, szakállasokat,
Kik az árokba széllal ropogának.
- Ím az rakás fák mind felgyúlnak,
330 Könkő, szurk, faggyú kihányatának,
Az terekök ott sokan hullának,
Ez sok fortéllyal semmit használnak.
- Gyorsan ó kapura indulának,
Árkokat ásának, kőfált vágának,
335 Bélövöldöznek, bégyagdosának,
Kaput felgyújták, sokan meghalának.
- Az likak tőlök elnyeretének,
Belől vitézök embörködének.
Nyás-gerelt igen meghevítének,
340 Kit az terekök igen pögdösének.
- Sokan az gerelt mert megragadák,
Tenerök bőre szakadozának,
Nagy rút szitkokkal átkozódának,
Benn az vitézök igen kacagának.
- 345 Az terekőknek sok ányúságok
Semmit használja bölcs tudományok,
Marada nekik csak hiú bosszújok,
Mert Isten vala magyarok paizsok.

- Gyakran császárnak az várat kérik,
 350 Sokféle nyelvön kívöl üvöltik,
 Nagy szép jutalmát annak ígyérik,
 Békével őket gazdagon eresztik.
- Az bölcs hadnagyok nagy lövést téznek,
 Trombiták, dobok, sípok szönögnek,
 355 Köznép szózatot hogy ne ércsenek,
 Kiből hasonlós, gonosz ne következék.
- Tizenkettődnapján Mintszent hónap
 Innepe Szent Maximiliánnak,
 Szerdán másod nagy derék ostromnak
 360 Egynéhánfelől indulnak kőfalnak.
- Felhágnak, másznak pogán terek,
 Nagy sok zászlókat törésre visznek,
 Allát kiáltnak, dobok zöngenek,
 Lőnek, hagyítnak, igön embörködnek.
- 365 Először ó kapu bástyájára
 Nagy sok zászlóval rohanának rá,
 Mecskei István gondola arra,
 Az vitézökkel ott ellenök álla.
- Rettenetös nagy öldöklés vala,
 370 Mind az két félben sok megholt vala,
 Szegín Mecskei megsérvött vala,
 Szégyönt terek ott vallottak vala.
- De meg másfelől az földbástyára,
 Nagy sok zászlóval tömlőcbástyára
 375 Hertelenséggel rohanának rá,
 Belől vitézök sokan futnak arra.
- Itt vitéz Dobó István forgódék,
 Pető Gáspár es oda érközék,
 Sok jámbor vitéz ott embörködék,
 380 Zászlók hullának, vitézök halának.
- Nám, az Bolyki tornyánál es vala,
 Nagy ostrom vala, viadal vala,
 Jó Gergöl deák, Zoltai vala,
 Kösztök Figedi jól forgódik vala.
- 385 Az ostrom közel estvélig tarta,
 Az császár hada kárt nagyot valla,
 Ostromról aznap terek elállá,
 Aznap húsz mázsa por mind elkölt vala.
- Nagy bánatjok lón az főpasáknak,
 390 Egyött dolgokról tanácskozának,
 Egy végostromot szolgáltatnának,
 Hogyha nem nyernék, ők elszállanának.

- Derék ostromhoz ők készülének,
 Senkit az igyben nem kíméllének,
 395 Pasák, szancsákok mind készön lúnek,
 Másnap ostromra várnak eredének.
- Közel tíz óra gyűlésbe telék,
 Az vígságtevők igen szöngének,
 Allát mindönök ott övöltének,
 400 Belől Istennek igen könyörgének,
- Jézust háromszor ők kiáltának,
 Dobok, trombiták igen harsagnak,
 Kétfelől puskák igen ropognak,
 Fénös fegyverök villagnak, csattagnak.
- 405 Rettenetösön minden bástyánál
 Vínak, harcolnak sok vérontásval,
 Sebösök vannak nagy oításval,
 Sokan elhullnak sebbel és halálval.
- Az temlőcbástyánál Dobó vala,
 410 Ott ő aprógyát ellőtték vala,
 Ő keze-lába sebösült vala,
 Ott asszonnépek vitézködnék vala,
- Lám, sok köveket vártákra hordnak,
 Nagy bátor szívvel ők hagyigálnak.
 415 Aranyas zászlóját Ali basának
 Hősek bényszerék, igen vigadának.
- Nagy viadal kinn Bolyki tornyánál,
 Vala öldöklés sivalkodásval,
 Belől az hősek nagy bátorságval
 420 Ők nem gondolnak sebbel és halálval.
- Az Gergel deák kezén seb esék,
 Zoltai István es sebbe esék,
 Az Figedinek foga kiesék,
 Sok jámbor vitéz hullá, sebben esék.
- 425 Kárt az terekek nagyot vallának,
 Az ó kapura es ostromlának,
 Mecskeivel ott mind készön vannak,
 Kik miatt kívöl sokan elhullának.
- Ám szégyönökre eltágulának,
 430 Dobjok fakadva elbúsulának,
 Sok főnépeket ők siratának,
 Magyar vitézők nagy hálát adának.
- Az Amhát vala bosszonkodásba,
 Ali basára átkozódásba,
 435 Hogy ötet hívta oly bisztatásba:
 Őt senki meg nem várja végházakba.

Az egrieket barmoknak monta,
Vég Egör várát rossz akolnak monta,
Kik miatt szégyönt ott vallott volna,
440 Jobb vitézőket házba sem látott volna.

Amhát táborát hamar indítá,
Minden hadával onnat kiszálla,
Nagy dicséretöt egriekről szólla,
Ferdinánd királ nagy örömet halla,

445 Az vitézők mert zászlót köldének,
Az jó királnak kedvesök lönek,
Követők tőle ajándékot vőnek,
Magát ajánlá minden vitézinek.

Már meghallátok revid summáját,
450 Egri szállásnak históriáját,
Azon imádgjuk mennyei atyát,
Tőlönk se vonnya nagy irgalmasságát.

Egröt minékönk éltig megtarcsa,
Több végházakkal megszabadiccsa,
455 Az pogán kéztől megoltalmazja,
Körösztén népet igaz hitben tarcsa.

Nagy históriát az ki szörzötte,
Ez summáját es azon jegyzötte,
Nevét versfőben megjelöntötte,
460 Ezörhatodfélszázháromba szörzötte.

ÁMEN

[VIII.] ENYINGI TEREK JÁNOS VITÉSSÉGE 1553.

- Ez elmúlt gonosz üdöket beszélöm,
Vitéz Terek Jánosról emléközöm,
Mert jó híre-neve öröm énnéköm,
Attya halálán keserög én lelköm.
- 5   Nincsen szöme szerencse kerekének,
Egyaránt forog gazdagnak, szegínnek,
Hol jó, hol gonosz fordul emböröknek,
Urak és szegén legénök mind vesznek.
- 10   Nagy sok jóval szereté az Úristen
Vitéz Terek Bálintot ő éltében,
Mikort vala szintén jobb életében,
Az szerencse hozá veszödelömben.
- 15   Jó Terek Bálintnak szép házastársa
Megmarada az jó Penflinger Kata,
Árvaságba véle két vitéz fia:
Az jó Terek János és Ferenc vala.
- 20   Nem élhete asszon sokat ez világba,
Urán való szertelen bánatjába
Ő meghala Debrecen várasába,
Az két fia marada árvaságba.
- 25   Gondolá eszt Terek János magába,
Hogy ő menne egy felség udvarába,
Látna, tanulna vitézljő dolgokba,
Méne Ferdinánd királ udvarába.
- 30   Jó kedvébe kezde királnak lenni,
Mert hívséggel kezde néki szolgálni
Mi ifjakhoz illik mindent tanulni,
Mindönökkel ő magát szerettetni.
- 35   Tudományokat ő kezde tanulni,
Játékokban, vadászásban ott lenni,
Gyorsasággal sokakat meghaladni,
Házasságra kezde ő igyeközni.
- 40   Elbúlsúzván, méne kincsös Erdélbe,
Jó Hunyad várába, lakóhelébe,
Szép mátkáját hozá nagy örömébe,
Attya meghala azon esztendőbe.
- 40   Rágondola Terek János dolgára,
Írnak vala ezörhatodfélszázba,
Vala huszonegy esztendő korába,
Álla János királné udvarába.

- Eszt királné asszonnak megjelenté,
Hogy őfelsége szolgája úgy lenne,
Az terekkel együtt hadba nem lenne,
Sőt attyjáért holtig ellenök lenne.
- 45 Királné asszon akkor Fejérvárba
Vesze öszve kincstartóval bűvába,
Hogy ellene támada országába,
Némötöknek magát ajánlásába.
- 50 Igen bízik Fráter György Ferdinándba,
Az királné asszon terek császárra,
Izene Kászon basának Budába,
Havaselföldébe és az Moldvába:
- Az császárnak hagyásából jönnének
Segétséggel, hogy mellette lennének.
- 55 Nagy hadakkal azok felkészülének,
Erdélségre indulának, sietének.
- No, mikoron Terek János eszt érté,
Hogy terekké lenne, eszt nem szereté,
Asszonyátul hamar búcsúját vevé,
60 Szép szóval asszonyának ezt beszéllé,
- Ohítva szólla: „Kérlek meghallgassad,
Kegyelmes asszonyom eszt megbocsássad,
Én búcsúmat veszöm, kérlek, ne bánjad,
Az terek nem barátom, aszt jól tudgyad.
- 65 Sőt lám tudgya felségöd, mint elveszték
Én vitéz atyámat megrágák, evék,
Terek Bálintot hamis hittel veszték,
Fejemet öcsémmel árvaságba veték.
- Rágondolván, én nem akarok járnom
70 Terekekkel, egy hadba barátkoznom,
Inkább, ha lehet azon gondolkodom,
Én atyámért rajtok akarok halnom.”
- Ott az úrfi asszonyátul elválék,
Jó Hunyad várába mikor érkezék
- 75 Hírt mondának: Tótváradgyán nyugodnék
Kászon basa, hogy Erdélben bélépnék.
- Legelől két agáját választotta,
Feru agát társával elbocsátta,
Kétszáz lóval Dévára bébocsátta,
80 Utánna ötszáz lovagját bocsátta.
- Ezt hogy hallá Terek János, vigada,
Egy inassát, Kósát hamar bocsátá,
Dévára bémennie, bizon hírt tudna.
Kósa siete, Dévára bėjuta.

- 85 Nagy gazdagon Feru aga eljuta,
Az sarampón Kósa mind megszámlálá,
Kétszáz lóval épen az aga vala,
Ali csausz, Gyurbát vajda ott vala.
- Eszt megmondá Kósa vitéz urának,
90 Az úr hírré tevé jó szolgálinak,
Erről hálát ad az mennyei Úrnak.
Kérdi: „Mi tetszenék az uraimnak?”
- Vala Nagy György azkor az úr hadnagya,
Kösség-akaratból úrnak eszt mongya:
95 „Három jelös dolgát jól meggondolja,
Hogy valami kárát annak ne vallya.
- Királné asszon hiti ellen lészen,
És az ország értelme nélkül lészen,
Kezd jószágod veszni, ha ellenök lészen,
100 Ezöket nem nézöd, kezedön lészen.”
- Erre Terek János szóla ilyeket:
„Régen kértem az felségös Úristent,
Hogy adgyon éltömben oly jó szerencsét,
Terekekkel aggyon neköm oly igyet,
- 105 Bátorsággal Terek Bálint fogságát
Én megtorolhassam szernyű halálát,
Nem nézhetöm jószágom pusztulását,
Bizon megkésértöm az basa hadát.”
- Eszt hallván vitézők, éjjel készülnek,
110 Éfelekor két embörök jövének,
Az dévai főbírótúl jövének
Az esköttek nagy hitöt izenének.
- Nagy vígan az úr trombitát fúvata,
Lovagját, gyalogját el-kiindítá,
115 Száztizenhárom lovagot számlála,
Hatvanhét gyaloggal éjjel indula.
- Terek János előljárót bocsátá,
Barcsai Gáspárt szép szerrel bocsátá,
Jelt kiada, és mindent bátoríta,
120 Viadalnak móggyára megtanítá.
- Jó legényeket fejéhez választá:
Kardos Józsát, Keresztúri Pétert hagyá,
Bocskai Miklóst, Palatics Gergelt hagyá,
Temesvári Nagy Jánost, Őz Lászlót hagyá.
- 125 Nagy Györgyöt elől Dévára bocsátá
Véle Hetey Sebestyént bocsátá,
Vas Benedeket es véle bocsátá,
Titkon az főbírót hogy kihívatná,

- Ott útúle mindent bizont értene.
- 130 Nagy György siet, Dévára béére,
Titkon az főbíróval ő beszéle
Hát jó hitben vagyon, mindent megérte.
- Dévai kertőkön két ösvént nita,
Kin az gyalog az várasra rohanna,
- 135 Terek János juta, kernyülfogatá,
Ő maga az vár felé felszágulda.
- Igen kéri az főbíró az agát,
Hogy Terek Jánostúl őrizze magát,
Mert bizonynyal tuggya ő indulattyát,
- 140 Rajta akarja állani bosszúját.
- Sőt Déva várából az Pétör deák
Feljönnének, izene az agának,
Napfelköltét az várasban ne várnák,
Mert jövetit hallya Terek Jánosnak.
- 145 Ez hírökkel az aga nem gondola,
Sőt csak csalárdságnak eszt mongya vala.
Ali csausz, Gyurbát vajda hogy hallá,
Magát bízá az várhoz, felnyomtata.
- Bátorsággal az vitézők jutának,
150 Szintén hajnalban felriaszkodának.
Az gyalogok kertöket szaggatának,
Kin az várasra ők bérohanának.
- Egy bízott emböre Terek Jánosnak
Harmadmagával álla sarampónak,
- 155 Leüté az lakatot lovagoknak,
Kin az vitézők ott bészaladának.
- Sok tereket várasszerte hullatnak,
Sokan terek házba szorulának,
Lovon, gyalog vár felé szaladának,
- 160 Sok közülök várasszerte halának.
- Terek János az vár felől forgódék,
Az felső sarampóhoz találkozik
Egy gyalog terekkel, ott igyeközik,
Előtte az terek meg sem futamék.
- 165 Jelös fővitéz embör, mongyák, hogy volt,
Öltözeti néki mert szép gazdag volt,
Az Feru agának agatársá volt,
Egy szablyával viadalnak állott volt.
- Egy ő maga Terek János már vala,
170 Szerencsáját Isten úgy atta vala,
Hegyös törrel derékba úgy találá,
Sarampóhoz az tereket nyásolá.

- Nem sok múlva elesék és meghala,
Főszabója az úrnak jutott vala.
175 Az agának fejét vétette vala,
Feru agát mondom mint megholt vala.
- Immár aga egy házba szorult vala,
Kit az pórok reá bétörtek vala,
Ott futamék lovához istállóba,
180 El-kihozá, felülni akart vala.
- Ott az pórok jutának, aga látá,
Nem lőn mit tenni, lovát elbocsátá,
Az pórokkal nagy viadalt ő tartá,
Előttök az kertre futva szalada.
- 185 De az pórok oly erősen kergeték,
Egy hágsóra az aga igazodék,
Igaz akkor Terek János érközék,
Hogy meglátá, hamar reá igazodék.
- Elérék az hágsóig paraszt népek,
190 Kiktől koncról-koncra elvagdaltaték,
Terek János látá, igen bánkódék,
Elevenön hogy meg nem fogathaték.
- Intéz Terek János meghatta vala,
Eleven tereket senki ne fogna,
195 Azért mindent ők ott levágnak vala,
De sok bennök várhoz szaladott vala.
- Benn egy házba Déván vajda szorula,
Nagy sebökben az várhoz felszalada,
Kit császárnak végre bémondott vala,
200 Kiért agaságra felvötte vala.
- Rémülés nagy lőn ez az pogánoknak,
Futó terek megmondá az ötszáznak,
Kik mind az Kászonhoz hamar futának,
Azon lőn nagy bánattya az basának.
- 205 Elindula Buda felé hadával,
Hogy ne járjon nagyobb szégyenvallásval.
Terek Bálint halálájért fiával
Igy járt vala vitéz Terek Jánosval.
- Várasban az holttestöket számlálák,
210 Két negyvennégy testet ott találának,
Csak négy magyar vitézők meghalának,
Vitéz Palatics Gergelt sokan szánák.
- Csuda szép nyereséggel ők járanak.
Terek János küldé az kincstartónak
215 Egy tereket, egy zászlót az barátnak,
Megköszöné, mint szerelmes fiának.

- Szeretettel hallá eszt Erdélország,
 Ez úrfiat idvezlé nagy sokaság,
 Éltesse és tarcsa az Szentháromság,
 220 Övé légyen holta után mennyország.
- Egy jó lovat nyereségből hozának,
 Ajándékon mutatók az úrfinak,
 Mongyák: főlova volt Feru agának,
 Kinél jobb nem volt hadában basának.
- 225 Vitéz Terek János erüle annak,
 És nagy hálát ada mennyei Úrnak,
 Minden jószága megvagyon az lónak,
 Nagy szerettében nevezé Agának.
- Még más ellenség Havaselföldében
 230 Nagy haddal akarna jöni Erdélben,
 Terek János hallá nagy örömében,
 Vas Benedöket bocsátá tisztiben.
- Benedök az föld népét feltámasztá,
 Nemeset, nemtelent hamar indítá,
 235 Az Hátszagon terekkel harcola,
 Vitéz módra előljárót tartóztatá.
- Ötszáz terek előlharcoló vala,
 Utánna nem messze négyezör vala,
 Derék tábor az után indult vala,
 240 Kiben terek és sok oláhság vala.
- Nagy szép néppel Vas Benedök gyűjtezek,
 Harmadnap előljárával ütközék,
 Vitéz módra ott vélek igyeküzék,
 Azonközbe Kendefi János érközék.
- 245 Jó rézdobját ott hamar megzöndíték,
 Az négyezör terek, oláh megfutamék,
 Magyaroktól sok bennök leváगतék,
 Az derék tábor hallá, eloszláték.
- Ezzel is Terek János tisztességet,
 250 Mindönöktől nyert vala jó hírt, nevet,
 Ha ő meg nem állja vala eleiket,
 Lát vala Erdél nagy veszödelmeket.
- Intéz Terek Jánosról többet szöllok,
 Sok jámbortúl kit igazán én hallok,
 255 Mikort Lippát Ulumánra szállátok,
 Ottálló seregben ötöt hagyátok.
- Ennek rendít, módgyát bévön megírtam,
 Derék krónikámban én beléraktam.
 Mikort immár benn valátok Lippában,
 260 Ulumán bék bészalada az várban.

- Megcsalaték Ulumán bék dolgába,
Mert sok terek elhulla viadalba,
Nem szaladhatának mind bé az várba,
Hídról sokan hullának az árokba.
- 265 Igen vágják őket az keresztyének,
Kis kapun kiszaladának terek,
Hétszázan jó szerrel vadnak szegények,
Éppen hazamenni ők igyekeznek.
- 270 Nem messze szép seregöket látának,
Kétfelé féltökben ott szakadának,
Egyik része az Marosra váltának,
Más rész Terek Jánosra találának.
- 275 Terek János az szilvásba áll vala,
Hogy az tereket ott meglátta vala,
Vitézeket ránódította vala,
Ő maga is bátor szívvel indula.
- 280 Igen hullnak, vesznek ott az terekök,
Vígan forgódnak az magyar vitézők,
Terek János jól forgódik közöttök,
Hát gyaloggá esött volt egy fütörök,
- Oly erősen ví vala az hősekkel,
Sokra sebet ejt vala bátor szível,
Mint egy vadkan ő élős fegyverével
Kit ér vala, eltér vala nagy sebbel.
- 285 Közel juta Terek János, hogy látá
Az terekhez siet, szömben álla,
Hegyös törrel ötet gyagdosá vala,
És őreá sebeket ejtött vala.
- 290 Ottan Terek Jánost ő megfutamá,
Lova nyakát általüté, kiszakasztá,
Ő jó lován már egynéhán seb vala,
Mely lovat Agának nevezött vala.
- 295 Míg jó lovát úrfi megtörölgeté,
Addég Kardos Józsa fáját felveté,
Az terekben ő kopjáját eltöré,
Vasát vállából az terek kivevé.
- 300 Juta meg egy huszár, öklelni akará,
Félön szököllék, kopja héban jára,
Egyet terek szablyával hozzácsapa,
Az ló farán fél singnit vágott vala.
- Ám eljuta más huszár es azonba,
Ott es terek egyet-kettőt ugorda,
Hozzácsapa, ló lába elszakada,
Terek János látá, reá indula.

- 305 Hát az terek magát vérösítette,
Ez úrfi jó lovával úgy ötette,
Az tereket hamar földre elejté,
Ugyan rajta jó lovát téröngeté.
- Ott az hegyös törrel igen gyagdosá,
310 Szablyájával az terek ám felvága,
Vitéznek szép kengyelvasát találá,
Az rézkengyel félig el-bészakada.
- Szakada csizmája és ő kapcája,
Azért meg nem sebesüle ő lába.
315 Hegyös törrel úrfi hozzátaszíta,
Szablyás karját ő az földhöz nyássolá.
- Ez világból ugyanott kivégezé,
Terek János nagy tisztességet nyere,
Az Úristen soká ötet éltesse,
320 Még több igyben ötet szerencséltesse.
- Haj, eszt ne utáljátok, kik hallyátok,
Ez vitéz úrfira ti ne szóljátok,
Mert bizon kevés úrfiakat látok,
Kikkel együtt terekkel vínátok.
- 325 Kár, hogy ez úrfit elő nem veszítök,
Hogy valami tiszttel nem szeretitök,
Hozzá sietnének szegén vitézők,
Híven szolgálná országtok, földetök.
- Ezörötszáz iránk ötvenháromban,
330 Aranlábú Debrecen városában,
Tinódinak híják mind ez országba,
332 Szerzé búba egy pusztá kamorába.

FINIS

EZ KÖNYVNEK MÁSODIK RÉSZÉ
kiben külömb-külömb időben és országokban
lött dolgok, históriák vannak szörzője
azon Tinódi Seböstyén

**[IX.] ELSŐ KÁROL CSÁSZÁR HADA SAXÓNIÁBA,
OTT KÚRFIRSTNAK MEGFOGÁSA
1546.**

- Saxónia vala Némötországba,
Károl császár ellen feltámadásba,
Meghalljátok Károlt nagy haragjába
Mint fogta meg kúrfirst az viadalba.
- 5 Erről írást, tudom, sokat hallhattak,
Császárok, királyok mint hadakosztak
Aláttok valókat sokat rontottak,
Kik ő hívségökben megbontakosztak.
- 10 Béírták lám eszt az evangélisták,
Isten szava kemén szívű zsidóknak:
Az mi az császáré, adnák császárnak,
Az mi Istent illet, Istennek adnák.
- 15 Az magyar nemzetöt ezért utálják,
Vendégnépek éktelenöl rútolják,
Az ő nagy vétköket meg nem gondolják
Ő urokat kik hívön nem uralják.
- 20 Sokszor történt Fölső-Némötországba
Némöt urak voltak meghasonlásba,
Császárijokra arcul feltámadásba,
Mi miá estenek szégyönvallásba.
- 25 Tuggyátok, nem régön Némötországba,
Ezörötszáz írtak az negyvenhatba,
Zöndülés lön egész impériomba,
Károly császár ellen feltámadásba.
- 30 Idő vala akkort bolond vakságba,
Nagy tévölygés vala az hit dolgába,
Luter Márton hirdetni keszte vala:
Az az jó hit! mind aszt kiáltja vala.
- 35 Az pápa ellen kezde prédikálni,
Az emberi szörzés ellen szólani,
Evangéliomot kezdé hirdetni,
Sokan kezdének őmellé támadni.
- Nagy hertelen az hit mellé állának,
Hercegök, nagyurak hitöt adának,
Az hit mellett mindhalálíg vívnának,
Károl császárnak erről hírt mondának.

- Vala ellene ez az jó császárnak,
Gyakran izene Ő az nagyuraknak,
Hogy más hitöt ők ne támasztanának,
40 Az ki ellene lenne az pápának.
- Semmi félelmet ők nem mutatának,
Az hit dolgába ők mind eljárának,
Közzülök egy fejedelmet elfogának,
Kit fogva császárnak bémutatának.
- 45 Lön ez hírön sok úrnak búsulása,
Zendölének, tanácskoztanak vala,
Vittebergbe Friderik János vala,
Kit tisztiról kúrfirstnak hívnak vala.
- Jöve őmelléje egynéhán herceg,
50 Kiket hivatott vala kúrfirst herceg,
Jöve Ren nádrespán, az Falc gróf herceg,
Az harmadik az wirtömbergi herceg.
- Támada Langróf, ki jó hadnagy vala,
Ötödik kolóniai pispök vala,
55 Ki az pápaságra igyeközik vala,
Banfrani herceg, gróf Pofaig vala.
- Ez fejedelmek sokan gyöltek vala,
Portugáliából segítség vala,
Kúrfirst mindezökkal hamar indula,
60 Ő tanácsok, végezésök ez vala:
- Rettenetös haddal Károlt megvernék,
Nemzetivel tisztiből út levetnék,
Az pápa hitit ők semmié tennék,
Császárt, királt, pápát mást emelnének.
- 65 Az Isten sőt másképpen végeszte volt,
Mert császárra még meg nem haragutt volt,
Bírodalmának véget sem vetött volt,
Mert az Károly életiben jámbor volt.
- Tuttára vala Károlnak házába,
70 Hogy kúrfirst már benn vala országába,
Tartománya lön mellé támadásba,
Mikor közel Ingolstad felé juta.
- Vevé magát onnat Pajorországba,
Minik váras felé nagy hatalmába,
75 Egész impérium lön holdolásba,
Lőnek császár ellen feltámadásba.
- Sőt császár Rezembe akkoron vala,
Csak kevesen ő táborába vala,
Vitéz Maximilián herceg vala,
80 Császár körül szépön forgódik vala.

- De lám, Károl azt mind jól érti vala,
 Ingolstadra kúrfirst hogy siet vala,
 Ki császárnak jelös várasa vala,
 Három zászlóalja népet választa.
- 85 Ez várasban titkon őket bocsátá.
 Flandriába egy levelet írata,
 Lajos királnénak, ki húga vala,
 Kinek neve Mária asszon vala.
- 90 Támasztaná népét nagy hamarságval
 Vitéz Faperönnel, főhadnagyával,
 Faperön sietne egy szép táborval.
 Más levelet Prágában gyorsaságval
- 95 Íra öccsének, Ferdinánd királnak,
 Csehök, vitéz magyarok támadnának,
 Szakszóniára ők bérohannának,
 Mindent mívelnének, hódoltatnának.
- No, már kúrfirst Ingolstad felé vala,
 Ki az Duna mellett szép váras vala,
 Várasbéliektül frigyöt kért vala,
 100 Mert az váras alatt egy nagy híd vala,
- Ott az hídon, hogy békével bocsátnák.
 Megengedék, hídon általbocsáták,
 Ott egy hegyön nagy szép tábort járanak,
 Kúrfirst kéri, hogy ők meghódolnának.
- 105 De az Károl erre hamar gondola,
 Csak tizenkétezör néppel indula,
 Duna mellett titkon hamar felszálla,
 Ingolstad várashoz táborát csatlá.
- 110 Sok szép harcok akkoron ott levének,
 Kopják törnek, sok puskákból lövének,
 Kik miatt két félben sokan veszének,
 Károly vitézi ott embörködének.
- Császárnak ott mely nagy hívön szolgálá,
 Vitéz Maximilián harcon vala,
 115 Ferdinándnak öregbik fia vala,
 Vitességén harcon sok csudál vala.
- Rajta császár oly igen örül vala,
 Azon éjjel nagy szép sáncot hányata,
 Kúrfirst másfélszáz álgyút igazgata,
 120 Három éj-nap kit császárra szórata.
- Juta Flandriából nagy sietségvel
 Az vitéz Faperön nagy szép erővel,
 Egy hajnalban harminckétezör népvel
 Egy hegyön tábort jára bölcseségvel.

- 125 Bémondák kúrfirstnak, igen csudálá,
Két negyvenezörön először vala,
Végre másfélszázezörön gyűlt vala,
Az császártúl ő semmit nem fél vala.
- Jó Ferdinánd királ Prágába vala,
130 Feleségével, gyermekivel ott vala,
Ez hír hallva ő levelet írta,
Gróf Miklósnak az Újbécsben iktatá.
- Tanácsa, főképe királynak vala,
Bölcs és vitéz hadnagy, komornik vala,
135 Hívségében király kétös sem vala,
Levélben néki ezt írta vala:
- „Bocsáss hozzám az magyar vitézökben,
Mert bátyám császár vagyon mast nagy ígyben,
Nyári Ferenc légyön hadnagy seregben
140 Az többit es megjelönté levélben.
- El-felsiessenek nagy hamarságval,
Kiért övék lészök én minden jóval.”
Hallák urak, készölnek gyorsaságval,
Az jó névnek örülnek buzgóságval.
- 145 Lőn monstrájok csakhamar Nagyszombatnál,
Az jó Nyári Ferenc csak két zászlóval,
Az jó Bakit Pétör es két zászlóval,
Az jó Zay Ferenc es két zászlóval.
- Lőn Erdődi Pétör másfélszáz lóval,
150 Jó Horvát Bertalan százharminc lóval,
Ifjú Pető János vala száz lóval,
Getyei Ferenc vala ötven lóval.
- Az Bornemissza Seböstyén ötven lóval.
Ott telének ezörkétnegyven lóval,
155 Szent Mihál napján lőnek gazdag zsoldval,
Nyári hadnagy, lőnek ilyen tanácsval.
- Az felségös királynak szolgálának,
Véle öszve az felségös császárnak,
Igaz szeretetvel egyött járnának,
160 Egymásmellett élnének és halnának.
- Csakhamar ez szép sereg elindula,
Morván, Csehországon általment vala,
Prágához juta. Királ azt meghallá
Feleségével vígan őket ott látá.
- 165 Ám bémutaták szép szerrel magokat,
Meg akarák mutatni ő módgyokat,
Sivalkodván futamtaták lovokat,
Nagy szép szertartással jargalásokat.

- Ránézve az királ igen vigada,
 170 Mert ő az csehökbe nem bízik vala,
 Ez kevés magyarnak úgy örül vala,
 Mert vitésségöket jól tuggya vala.
- Ott az főnépeket béhirdetteté,
 Hívségöket túlök jó névön vevé
 175 Minden kegyelmével magát ígyéré,
 És mindön igyökben mellettök lenne.
- Lám, szép beszéddel őket megtanítá
 Képebéli embört vélök bocsáta
 Saxónia felé őket szállítá.
 180 Az csehöket hatezörön bocsátá.
- Ott az magyart csehök semminek vélék,
 Igen fegyvertelen népnek ítélék
 Harminckettőt egy fegyverösént lelék,
 Egy sem térne magyarra, azt beszéllék.
- 185 Rájok asszon, leányok néznek vala,
 Sokan köztök keservest sírnak vala,
 Okát kérdik, ök ím eszt mongyák vala:
 „Eszös népnek titöket hallunk vala,
- Oly igön csudálunk bolondságtoknak,
 190 Rontásokra mentök atyánk fiainak,
 De jaj, azok titöket mind levágnak,
 Csak jajveszík atyátok, anyátoknak.”
- Még Károllyal az kúrfirst harcol vala,
 Ez had felől semmi híre nem vala
 195 De az Saxóniába híre vala,
 Zendölének, hamar támattak vala.
- Az országból tízezör elindula,
 Határokat ök mind bévágták vala,
 Király hada Slokkaber várasnál vala,
 200 De ő maga Prágába maratt vala.
- Nyugovának, onnat elindulának,
 Az csehökkel egy táborban szállának.
 Hírök jöve, hogy az saxóniaiak
 Támattanak, utakat bévágtanak.
- 205 Onnat hamar száguldót bocsátának,
 Az határon utakat hogy megjárnák,
 Magyarok előtt Bakit Pétört hagyák,
 Az csehök előtt Slik Albertot hagyák.
- Renddel az határon bérohanának
 210 Saxóniában tüzet támasztának,
 Egy kerítött várasra találának
 Elszöc váras hostágjában dülének.

- Várust meghágák, kapuját bévágák,
Az városba sok némötöt vágának,
215 Sok nyereséggel ők megrakodának,
Vissza az derék táborba szállának.
- Meg az derék táborral indulának,
Az határon némöttek szemben szállának,
Mintszent napján szömben vívni akarnak.
220 Ott az csehök kösztek meghasonlának,
Csehök főhadnagyokra támadának,
Az sátorba hadnagyok szaladának,
Az határ kívül nem vívnek, mondának.
Hír lön, hogy az némötök indultanak.
- 225 Ez lön nagy rémölés az magyaroknak,
Hogy két ellenség közé szorultanak,
Vagy az csehkel, vagy némöttek vívjanak.
Az cseh hadnagy mellé hamar állának.
- Sőt Nyári Ferenc hamar rágondola,
230 Tanácsul adá, cseh hadnagynak szóla,
Az hitlenöket békével bocsátná,
Az kik hívök, azzal hamar indulna.
- Az seregök szépön elindulának,
Elöljárót ők hamar választának,
235 Vitéz Horvát Bertalamot bocsáták,
Utánna szép seregök indulának.
- Rút betegség vitéz Nyárin ott vala,
Azért kösztek egy jó lovan ott vala,
Élni-halni vélök ő ott kész vala,
240 Mert királnak hívségös szolga vala.
- Én megmondom csehökben ki hív vala:
Az főhadnagynak Baiszmul neve vala,
Más főhadnagy im az Szvitmelya vala,
Cseh kancellárius Pan Szplavna vala.
- 245 Egy gróf Látron jámbor híve királnak,
Három seregöt rendbe állatának,
Németökkal hamar szömbbe állának,
Az magyarok ott jargalni fogának.
- Tartózást ökleletben nem tartának,
250 Maga rájok puskát, álgút sütének,
Az csehök es másfelől ütközének,
Az némötök ott hullani kezdenek.
- Rettenetösön sokat levágának,
Futásokban sokat bennök fogának,
255 Magyar és cseh nyereséggel járanak,
Az Istennek ők nagy hálát adának.

- Az királnak ajándékot szörzének,
Zászlókat, fegyverösöket küldének,
Az királlyal nagy sokan örülének,
260 Az magyarok nagy szeretetben lőnek.
- Gyorsan Nyárira nagy nehétség szálla,
Királ hagyásából haza indula,
Népe előtt egy öccsét hatta vala,
Az Nyári Lőrincöt, ki jól szolgálja.
- 265 Őfelsége azon bánkódik vala,
Mert hívségében igen bízik vala,
Jó Bakityot hadnagyul hatta vala,
Ki dolgába ott jól forgódott vala.
- Csakhamar vitézök elindulának,
270 Cvik várashoz mikoron ők jutának,
Móric herceggel egyben találának,
Ki jó bízott híve vala császárnak.
- Ott nyolcezör emböre nagy szép vala,
Kétezöre lovag fegyverös vala,
275 Egy táborba véllök szállottak vala,
Saxóniában széllal járnak vala.
- Nagy sok kulcsos városok hódolának,
Urak, tartományok sokak hajlának,
Mihalya várasig felszáguldának,
280 Megtérének, Vittemberghöz jutának.
- Tartományában ők sokat dúlának,
Az várasban szép seregök valának,
Kúrfürst mellé császár ellen támattak,
Colna várasban ők es beszállának.
- 285 Rémölének Vittembergbe kik valának,
Őközöttök nagy sokszor harcolának,
Károl császár, kúrfürst szömbe valának.
Az kúrfürstnak il gonosz hírt mondának:
- Az Ferdinándus királ hogy felkészült,
290 Magyarokkal országában béütött,
Sok kulcsos várast Saxóniában megvött,
Országának népében sokat megvert.
- Igen megrémüle az két tábortúl,
Károly császártúl, magyar királytúl,
295 Fél, hogy kiszakasztják Saxóniátúl,
Elkergetik minden birodalmátúl.
- Nagy csendeszön táborát elindítá,
Ugyan szökve ott Károltúl elfuta,
Maga másfélszázezör népe vala,
300 Az Vittemberg felé ő siet vala.

- Ferdinánd királ népe hogy eszt hallá,
 Előle távol földön el-kiszállá,
 Mert ez kis had ellene semmi vala,
 Lipszia várast kúrfürst hamar megszállá.
- 305 Ím az váras herceg Móricé vala,
 Főlakóhelye az Móricnak vala,
 Tizönötödnapi vitatta vala,
 Azért néki semmit nem ártott vala.
- 310 De az foglalt várasokat, várakat,
 Meg visszafoglalá tartományokat.
 Ferdinánd indítá ő szép táborát,
 Akará látni Károlt, szerelmes bátyját.
- 315 El benn Károly már vala Augustában,
 Mindent hódoltata birodalmában,
 Onnat siete Rezen várasában,
 Szép erővel szálla Égör várasban.
- 320 Égörben királlyal szömbe levének,
 Fejedelmek nagy örömbe levének,
 Nagyhétben innepöt szépön illének,
 Húsvét másnapján kúrfürstra eredének.
- Látni kíváná császár az hadakat,
 Mentől feljebb az vitéz magyarokat,
 Mert régen hallotta vitéz voltokat,
 Szép seregök ott mutaták magokat.
- 325 Eröl császár királyval az hadaknak,
 Parancsolá császár az magyaroknak,
 Módgyok szerént magok előmutatnák.
 Az vitézők szépön rendbe állának,
- 330 Sivalkodván ők ott megfutamának,
 Jargalának, meg helyökre állának,
 Mindönök helyökre bétalálának,
 Sokféle nép kit igen csudálának.
- 335 Gyorsan császár az kúrfürstra indula,
 Kúrfirst csak tíz mélföldön tőlök vala,
 Ily szép szerrel vadnak. Kúrfirst hogy hallá,
 Albis vizén népivel általszálla,
- 340 Elégeté Misnie várasnak hídgyát,
 Túl másfelől indítá minden hadát,
 Akará kapni Vittemberg várasát.
 Az császár hogy érté eliramását,
- Rágondola, víz mellett felindula,
 Milberg várasánál szömbe találá,
 Csak az Albis vize kösztök foly vala,
 Kétszáz magyart onnat választott vala.

- 345 Magyarok jutának Toriga alá,
Nagy szép váras, kiben szép sereg vala,
Négy zászlóalja nép onnat kiszálla,
Megvívjanak, akaratjok az vala.
- Az magyarok láták, nem tartózáznak,
350 Ugyan folyva rajtok kopját rontának,
Az némötök hamar megfutamának,
Veretének, sokan levágtának.
- Nám, az fejedelmek ez idő közbe
Albis vizén általlövének szömbbe,
355 Ki miá veszödelöm lön két félbe.
Révöt találának Albis vizébe,
- Ott magyarok gázlának, úsztatának,
Császár népi és kik könnyek valának,
Az kúrfirstnak hamar harcnak állának,
360 Kúrfirst népi előttök indulának.
- Sietséggel császár es elköltözék,
Királ herceg Mórica elköltözék.
Nápoli had könnyű lovaggal érközék,
Az spaniol nagy szép szerrel költözék.
- 365 Gyorsak az magyarok ott ő dolgokban,
Vélök az jó spaniolok az harcban,
Addég tartósztaták kúrfirst az útban,
Míg az császár érközék ő nyomokban.
- Elmenni nem lehet, kúrfirst hogy látá,
370 Mert az fejedelmek ott vadnak, látá,
Viadalhoz népit harcul állatá,
Meg ne futamnának, úgy bátorítá.
- Sőt parancsol császár Bakit Pétörnek,
Mindönök előtte ök ütköznének,
375 Bakit engede császár intésének,
Az vitézők ottan fát felvetének.
- Tartózást nagy lövéstől nem tevének,
Az lövésre arcul úk öklelének,
Császár, királ, herceg ott érközének,
380 Másfelől kemén ökleletöt tőnek.
- Az viadal kösztök ám elkezdeték,
Kúrfirst népiben sok ott levágták,
Mert az első rend hamar megbontaték,
Az ő sok népe hamar megfutamék.
- 385 Az jó császár vala szép fegyverében
Vitéz módra forgódik ő igyében,
Herceg Maximilián ott az igyben
Vitéz módra forgódik fegyverében.

- Esze kúrfirstnak eltávozott vala,
390 Mert ő népit vágják, fogják, látja vala,
Azonközbe egy magyarra találá,
Kúrfirst azzal ott viadalnak álla.
- Termete az magyarnak kicsin vala,
De kúrfirstnak oly nagynak láccik vala,
395 Kinek neve az Luka Józsa vala,
Fogllyá magát ő annak atta vala.
- De az spaniolok tőle elvevék,
Károly császárnak azok béjelönték,
Az ki fogta, császár megtudakozék,
400 Luka Józsa megajándékosztaték.
- Erül császár királval, az urakkal,
Mind hozzátartozó sok jámborokkal,
Az magyarok vadnak nagy vigassággal,
Bémutaták magok ajándékokkal.
- 405 Császárnak, királnak ajándékokat,
Jelös foglyokat, lovakat, morhákat,
Zászlókat, dobos és trombitásokat,
Véle öszve ű hív szolgálatjokat.
- Az császár kedvelé ajándékokat,
410 De feljebben ő hív szolgálatjokat
Megköszöné nekik, szóla szép szókat,
Az Istennek tőn hálaadásokat.
- Parancsolá komorniknak szép szóval,
Hozna ajándékot nagy hamarsággal,
415 Az főnépet tisztölé ott il jóval:
Vitézzé szentöléssel, aranyláncokkal.
- Tisztölé az seregöt ott il jóval:
Csak ötezör nagy szép aranyforintval,
És ő magát öccsével, Ferdinándval,
420 Holtig való mindenben ajánlásval.
- Jámbor vitézök láták, megköszönék,
Az császárnak ily könyörgést tevének:
„Egész Magyarország tefelségödnék,
Nagy ínségből szegínyök könyörögenek.
- 425 Jól érte felségöd nagy ínségönket,
Terek miá mi nagy veszödelmünket,
Az Istenért kérjök tefelségödet,
Már segél meg minket, te szegínyidet.
- Ím mi felségödért az mi hazánkat
430 Elhattuk fiunkat, házastársunkat,
Nem néstük ily messze fáratságunkat,
Felségödért nem szántuk halálunkat.

- Jöjj el azért erőddel országunkba,
Fejőnként leszőnk véled ott az hadba,
435 Isten vélőnk leszőn az viadalba,
Az pogánok lesznek ott megromlásba.”
- Jól hallgatja császár, szépőn felele,
Egy magyar űr tolmácsa őmellette
Oláh Miklős kancellárius neve
440 Ki magyarnak királ után segéde.
- „Jó vitézők, értőm nagy ínségtőket,
Pogán miatt nagy vesződelmetőket,
Sokszor akartam segélleni titőket,
Elindulnom támasztottam erőmet.
- 445 Itt azomba ellenőm támattanak,
Ez árulók országomra indultak
Odamentőm vélem ők elhagyatták,
Nagy gyakorta énvélem tusakottak.
- Isten őket bünteté és megrontá
450 Véletők egyembe kezembe adá,
Vitézők, ha élhetők ez világba,
Megsegéllek titőket országtokba.
- Jó készőlettel megyők tihozzátok,
Élni, halni köztetők én akarok,
455 Régőn hallottam, jó vitézők vattok,
Ez igyemben kit szömőmvel jól látok.
- Immár magamban aszt én elvégesztem,
Valamikor leszőn én ellenségőm,
Magyar nélkül nem leszőn űtközésőm,
460 Mert akkor tudom, lesz nekőm nyerésőm.”
- Jó vitézőket császár elbocsátá,
Sokszor néki ellensége támada,
Ki miá magyar mellé nem támadhata,
Azon vagyon néki szomorúsága.
- 465 Indula császár az Vittemberg alá,
Nem sok műlván vevé birtoka alá,
Onnat indula, Auspurgban felszálla,
Ez szép nyereségőn ott es vigada.
- Vígan az jó királ es elindula,
470 Csehországban Prágában ő leszállá,
De láss, ott es mely szerencse találá,
Csehországot rátámadásban hallá.
- Immár az csehők sokan támattanak,
Az szabad várasok népet attanak,
475 Kik Prágában, kik utokba valának,
Az ó váras kapuját ők bészárták.

- Támadásokkal semmit használnak,
 Az jó király hagyá az magyaroknak,
 Viltava vizén általgázlanának,
 480 Hogy Prágában több népet ne bocsátnának.
- Az magyar vitézök gyorsak igyökbe,
 Hamar lőnek az vízön költezésbe,
 Sirotniczki Károllyal egyetömbe,
 Kiktől csehök lőnek nagy rettenésbe.
- 485 Térének meg az segéllő seregök,
 Prágában eszt hogy megérték az csehök,
 Zászlókkal, szakállosokkal seregök,
 Király ellen arcul jönnek az csehök.
- Ebben hír lőn az magyar huszároknak,
 490 Ott es nagyot szolgálának királnak,
 Arcul az lövésre ők indulának,
 Bátor szível öklelének, vívának.
- Csehök hamar ott mind megfutamának,
 Sokat bennök magyarok levágának,
 495 Kiket bennök elevenön fogának,
 Kiket vígan királnak mutatának.
- Ott királnak nagyobb öröme vala,
 Az cseh urak meghóldoltak vala,
 Mint királi méltóság engette vala,
 500 Sokat bennök ő megbüntetött vala.
- Rágondolván, vitézöket szóllítá,
 Országában ő házokhoz bocsátá,
 Minden kegyelmével magát ajánlá,
 Nagy hívségöket megköszönte vala.
- 505 Példa lehet ez az több magyaroknak,
 Ez kevés nép mel hívön szolgálának,
 Nagy sok országban ők jó hírt hagyának.
 Magyaroknak hírt, nevet jót hozának.
- Hírök sok országban nékik oly vala,
 510 Gyorsaságról töröknek mongyák vala,
 Sok országok tőlök rettentek vala,
 Mint egy mendörgőtől ők félnek vala.
- Írtak sokat az magyar krónikába,
 Az magyarok Némöt-, Olaszországba
 515 Hadakosztak, voltak diadalmakba,
 De il keves nép nem volt il dolgokba.
- Jobb vitéz magyarnál bizony nem volna,
 Sem török, némöt, olasz jobb nem volna,
 Csak az igaz szeretet köztök volna,
 520 És jó vitéz vezér előttök volna.

Sőt szüntelen könyörgjünk Istennek,
Ez fejedelmek soká élhessenek,
Keresztyénnek rontói ne legyenek,
Csak pogánnal gyakran igyekezzenek.

- 525 Ezörhatodfélszáz jó esztendőben,
Az ki szörzé megtalálják versfőben,
Magyarok vitésségén örültében,
528 Kincsös Kassában bőjtnek nagyhetében.

FINIS

[X.] SZITNYA, LÉVA, CSÁBRÁG ÉS MURÁN VÁRAKNAK MEGVEVÉSE

- Lészön beszédöm itten ez országról,
Szitnya, Léva, Csábrág, Murán váráról,
Ferdinánd királ elrontatásáról,
Az bennök valóknak nagy szernyő halálokról.
- 5 Aszt tudgyátok régtől fogva, magyarok,
Tinköztetők csak dúlátok, fosztátok,
Egymásra kegyötlön agyarkodátok,
Ki miá vesztétök nagyobb részre országtok.
- 10 Nagy siketség, vakság szállott reátok,
Fárahó királhoz hasonló vattok,
Hiszem, Isten keménítötte johotok,
Sem prédikállással, sem énökkel gondoltok.
- 15 Ti az ó törvénből meghallhattátok,
Mely sokat üvöltünk néktök, tuggyátok.
Fárahó, Manasses és Olofernes,
Nabukodonozor lehet néktök példátok.
- 20 Ó törvénnel immár ha nem gondoltok,
Csak az mi időnkbe elgondolnátok,
Az főurakat ti elfogatátok,
Kik mast es fogságba, kiknek ott lön halálok.
- 25 Sőt mindaz kegyötlenységért veszének,
Fejedelömségnek mert örülének,
Mastaniak jól eszökön légyenek,
Olyan vendégségben, csiklében ne essenek.
- 30 Sok ostort Úristen vete reátok,
Szükségöt, döghalált és pogánságot,
Mindezzel es semmit nem gondolátok,
Immár nemzetségtök vannak mast tirajtatok.
- 35 Ebben Isten nagy szép utat találá,
Császárok köszt békeségöt szállíta,
Az frigy alatt egy ostorát bocsátá,
Ki Magyarországból kobzókat kitisztítá.
- 40 Bizon sokan hálát adnak Istennek,
És jót mondnak ez jó fejedelömnnek,
Bátorságos utat szörze az népnek,
Igazat szolgáltat nyomorult szegínyöknek.
- Ez Ferdinánd királ gyűlést tétete,
Vármegyéket sokat ő felhirdete,
Igaztételét mindönnek ígyérte,
Urakat, vármegyéket mind hozzá esköttete.

- Sokfelől üvöltés lön ez várakra,
Kikből tolvajok állnak az utakra,
Senki békével nem mehet Posonra,
Sok kincsöt elfosztanak, népit vágják halálra.
- 45 Tanácsa lön királnak az urakval,
Az ő hadát bocsátná szép álgyúkvál,
Ez várakat szállatná hamarságval,
Dúlókat, fosztókat büntetné ostorával.
- 50 Igen hamar szép táborát készíté,
Szép álgyúit szekerekre vetteté,
Jó gróf Miklóst ő képében ereszté,
Csak ötötfélezör nagy szép néppel ereszté.
- 55 Jámbor vitéz hadban nagy bölcs ez vala,
Királnak főkomornikmestöre vala,
Főtanácsa és főhadnagya vala,
Kinek régen attya neuburgi gróf Miklós vala,
- 60 Jelős hadnagya Károl császárnak vala,
Ki hadakozásban igen bölcs vala,
Francia királt hadba megfogta vala,
Ez keresztyénségnek sokszor jól szolgált vala.
- 65 Eszt erősen királ meghagyá grófnak,
Hogy semmit ne kedvezjön kóborlóknak,
Szabad utat ircson az magyaroknak,
És rontója légyön ez megmondott váraknak.
- 70 De lám, sokan tudgyátok vitézségét,
Ki tart vala sok jámbor vitézőket,
Kikkel ütött törökkel sok igyeket,
Kik közül Lévában sokan veszték fejöket.
- 75 Ő táborát gróf Miklós elindítá,
Ebestorfot hadnagyul elbocsátá,
Horvátinuvityot társul bocsátá,
Erős Szitnya várát ő hamar megszállatá.
- 80 Erősen kezdék Szitnya várát vinya,
Benne Makri Lukács porkoláb vala,
Véle sok jó legín és hajdú vala,
Kik kiötnek vala, sok kárt ők tésznek vala.
- El-kijöve Bak Orbán száz hajdúval,
Nagy igyet tarta az hadban valókvál,
Horvátinuvit forgódik hadával,
Bak Orbán fogllyá esék ötvenhat jó magával.

- 85 Ezön az várbéliek búsulának,
Az hajdúk ott hamar meghasonlának,
Ellene az porkolábnak állának,
Az várat megadák az felségös királnak.
- Az gróf hadnagy azon nagy örömben lön,
90 Szitnya vára mert királ kezébe lön,
Léva alá indulattya hamar lön,
Balassi Menyhártnak hogy ki nagy búára lön.
- Királ hada előtt úrfi ellépék,
Három várában sok vitéz hagyaték.
- 95 Lévaiakba megmondok tinéktek,
Magyarok kik vattok, hiszem kesőrületek:
- Kösztök hadnagy az vitéz Daczó Tamás,
Farkas Gyenis porkoláb és Kis András,
Az Horvát Vid, jó vitéz Nemes Tamás,
100 Nagy Orbán, Nagy Amborus, jó legín Terek Tamás,
- János ispán, Perhát, Kávási János,
Kelecséni András, Alpári János,
Terek Balázs, Nagy László, Móré János,
Körösközi Demeter, Ország István, Nagy Miklós,
- 105 Tései Kelemen, Fekete Mihál,
Tersi Basa, Horvát György, Széköl Antal,
Szabó Vitális, Verebéli Mihál,
Az Somogyi Máté, köztök az Farkas Mihál.
- Ezökkal Pohárnok Miklós Lévába,
110 Kalandai Jakab, Horvát Kelemen az várba.
Erősen megeskönek ők az házba,
Holtig ő uroknak lesznek hív szolgálatba.
- Sietséggel az gróf Miklós eljuta,
Húsvét másnapján népével megszálla,
- 115 Léva keről ő táborát járatá,
Az királ álgúit az várnak igazítá.
- Megszállá ugyanakkor Csábrágot,
Az vár keről állata ő nagy sáncot,
Ott hagyá vitéz Horvátinovitot,
- 120 Lovaggal, gyaloggal hogy őriznék Csábrágot.
- Erössen kezdé Léva várát vívni,
Vékon kőfalát álgúkkal törtetni,
Mindkétfelől egymást ők igen lönni,
Ki miatt két félben kezde sok jámbor halni.
- 125 Ezön kéri gróf az jó vitézőket,
Ne vesszések az rossz házba fejöket,
Nyerjenek az jó királtúl kegyelmet,
Mert gróf szánnya vala veszni jó legényöket.

- Egy holnapig kérik, hogy frigyök lenne,
 130 Hogy uroktúl ő kevetők megtérne,
 Ily kívánságokban semmi nem kele,
 Sokan felelének: készök meghalni benne.
- Rontaték annéra Léva kőfala,
 Szabadon ostromnak mehetnek vala,
 135 Benn az jó vitézök forgódnak vala,
 Gyakor lövés miatt sokan elhullnak vala.
- Nagy csudájok mind az hadban valóknak,
 Mely vakmerő szívök benn magyaroknak,
 Királ szép hadával semmit gondolnak,
 140 Az egy tisztösségért ott meghalni akarnak.
- Erössen huszonharmadnapig vívák,
 Nyukhatatlanok az hősek valának,
 Sebben sokan epettek, fárattnak,
 Mégis nincs kezzőlök, kik halni nem akarnak.
- 145 Kárán az gróf olyha bánkódik vala,
 Népében, porában hogy kára vala.
 Szent Zsófi asszon estin rágondola,
 Népit bátorítá, végostromnak indítá.
- Sokan az ostromnak ők indulának,
 150 Az bennvalók kit ingyen sem vártanak,
 Az törésre ők hamar feljutának,
 Kösztek az gróf Miklós, nagy bátorok valának.
- Ott jó Daczó Tamás főhadnagy vala,
 Az törésről másfelé ő ment vala,
 155 Mert mindönfelé néki gongya vala,
 Mindent viadalhoz igen bátorít vala.
- Kiáltást, sivalkodást nagyot halla,
 Kapu fölött törésre ő fut vala,
 Sok spaniol immár várban benn vala,
 160 Az fáradott népet vágják ők, lövik vala.
- Vevé magát Daczó Tamás az vízre,
 Onnat adá ő magát kegyelömré.
 Az vitéz Kis András juta az helre,
 Hol megeskött vala, kapu közt, nagy hitire,
- 165 Rajta nagy seb, mégis térdön vív vala,
 Ő apróggya oly igen kéri vala
 „Minden megfutamott”, mutatja vala,
 „Mi es elmehetünk”, sírva könyörög vala.
- Azt felelé: „Siess hozzám, apródom,
 170 Mint lenne, fiam, az én étöm, itom,
 Vitézök közt lenne rossz nyájasságom,
 Tudod, itt esköttem, itt lészön én halálom.”

- Kapuközbe nagy viadalt tart vala,
Halálával semmit nem gondol vala,
175 Végre puskából általlőtték vala,
Egynéhány vitézzel ott ő elesött vala.
- Jó Farkas Dienöst ott általlövék,
Gróf előtt Kávási János leváгатék,
Horvát Vidot és Nagy Lászlót ellövék,
180 Körösközi Demetert, Terek Balást ellövék.
- Sebben esék Nemes Tamás igyében,
Jámbor vitéz vala az ő életében,
Kinek vitésségét tuggyák végekben,
Igen epett, fárat, keserődött az sebben.
- 185 Tó vizére, hallá, sokan futának,
Egynéhányan véle kiszaladának
Az tó mellett hír jön spanioloknak
Őt megkörniközik, ott megfogni akarák.
- Ő forgódik, fogllyá magát sem adá,
190 Egy puska miatt lön néki halála.
Vitéz Terek Tamás törésre álla,
Palota ablakáról őtet meglőtték vala.
- Nám, az tisztös vitézők hullnak vala,
Szablyájokkal semmit nem ártnak vala,
195 Mert mind fekete merő fegyverös vala,
Puskájok kettő is, az miá vesznek vala.
- Az fejedelmek gonoszul cselekednek,
Kik házokban vitézőket rekesztnek,
Megsegélik, ők nagy fogadást téznek,
200 Azt ők hátrahagyák, sok jámbort úgy elvesztnek.
- Gonosz, nem jó ez képpen cselekedni,
Nem akarnak lelkökre gondot adni,
Csak világi tisztességöt tudnak nézni,
Vitézők az mellett sokan készök meghalni.
- 205 Jó Fekete Mihált ott általlövék,
Nagy Orbánt, Perhátot törésnél lövék,
Nagy Amburust sebben székiben megölék,
Az jó Horvát Györgyöt az törésnél ellövék.
- Ott jó Alpári Jánost es ellövék,
210 Tersi Basát, Pohárnok Miklóst ellövék,
Kelecséni Andrást tóban ellövék,
Téseni Kelement az törésnél ellövék.
- Nagy szép nyereséggel ők ott járanak,
Az spanyolok véle gazdagulának,
215 Magyarokat vélők sem bocsátának,
Hogy nevet végyenek, az ostromon valának.

- Immár sok szépségöt hogy ott nyerének,
 Akarák szedni fejöket vitézőknek,
 Egy úrfinak erről ott hírt tevének,
 220 Ő megkeserődék, szöla fő-fő népeknek:
 „Óh, micsuda kegyötlenök ti vattok,
 Eszök, vitésségök nem gondoljátok,
 Hogy fejöket szedni ti akarjátok,
 Vitézi testöket azzal szidalmazjátok.
 225 Ti ez várat juhkosárnak montátok,
 Talám soha il dolgot nem láttatok,
 Mely nagy vitésségöt itt ti látátok,
 Mezőn voltak volna, mast többen jajgatnátok.”
 Az spanyolok ezzel sem gondolának,
 230 Harminckettöt bennök megnyakazának,
 Magyar vitézők ott sokan sírának
 Az kegyöt lenségön sírva ök ohajtának.
 Nám, eszt az fővitézők hogy meghallák,
 Vitézők halálát igön siraták,
 235 Gróftúl az testöket kérék, eltakarnák,
 Horvát Vidot, Terek Tamást, Kis Andrást elhozaták.
 Nám, tizenhat testöt ök elhozának,
 Fő nélkül azokat eltakaríták,
 Gróf Miklóssal seregök indulának,
 240 Erös Csábrág alatt álgyúk igazgattatának.
 Az harminckét fejet gróf elhozatá,
 Az sáncból karókban felrakattatá,
 Foglyok közül Móre Jánost hozatá,
 Az várat megkérné, az fejekhöz állatá.
 245 Könyörög Móre János vitézőknek,
 „Hogy halálra öhozzá ne löjjenek,
 Mert szernyű halállal most fenyögetnek.
 Várat megaggyátok, mert benne mind megölnek,
 Kit itt láttok, fejök az vitézőknek,
 250 Mind várastúl minket mind eltörének,
 Ha meg nem aggyátok, ti es így vesztök.”
 Az fejeket láták, ottan megrettenének.
 Igen törete gróf egy jelös bástyát,
 Ostromnak készité ő mindön hadát,
 255 Szót adának, kéri az gróf Mikolát,
 Hogy megkegyelmezjön, mert megaggyák az várat.
 Jó vitézők valának az Csábrágba,
 Nem tudom, mi észveszés lött dolgokba,
 Az várat megadák nagy bolondságba,
 260 Megküssebbödének az régi jó voltokba.

- Kárvallással ők kibocsáttatának,
 Királ kegyelmére ők tartatának.
 Szép seregök onnat elindulának,
 Ki lön törésére erős Murán várának.
- 265 Ez énököt az ki szörzé Kassába,
 Magyarok veszésén gondolatjába,
 Első része légyen mast ez írásba,
- 268 Másik része lészön, mint járt Basó Murámba.

MÁSOD RÉSZE

- 270 Söt hallyátok erős Murán romlását,
 Az kegyőtlen Basónak bolondságát,
 Kinek példájul vehetik ő dolgát,
 Ki róla megtanul, megjobbítja ő magát,
- Erős magas kőszálon Murán vala
 Egynéhán országot szűkítnek vala,
- 275 Erősb várat soholt nem láttak volna,
 Az két császárnak es megvenni nagy gond volna.
- Róla bizon sokan példát vehetnek,
 Erős várakat az kik építenek,
 Ott szegínyök éhöznek, verítőznek,
- 280 Az ő cseléggyökkel élhetlenné lesznek.
- Rívás, sívás, sok könyörgés Istennek,
 Hogy az urak ez miá elvessenek,
 Kit az urak fölök megé sem vesznek,
 Bízna, erős házból sok gonosságot téznek.
- 285 Üvöltését az kösségnek Úristen
 Bizon meghallgattya nagy kegyelmesen,
 Mind várával elrontja ő éltében,
 Mint az Basó Mátyást Murán erősségében.
- 290 Vala nagy haragja rá az királnak,
 Mert sok gonosszal volt ő országának,
 Végét soha nem veté gonosságnak,
 Isten ostora lön ez királ az Basónak.
- Lám, az királ Bebek Ferencnek szóla,
 Murán kerül kastélokát állatna,
- 295 Basó utát mindönfelé irtaná,
 Öfelsége hada míg Murán alá jutna.
- Fáratságát Bebek Ferenc nem száná,
 Kastélokát Murán körül állata,
 Hat mélföldig nagy fákat levágata,
- 300 Szent Gergöl nap ulta kikkől mind őrt állata.

- Ott Bebeknek szolgálai vigyáznak,
 Basó szolgálai sokat fogának,
 Lovagot, gyalogot kiszagatának,
 Kiket megölének, kiket fogva tartának.
- 305 Ha gróf jutha, Murán alatt megszálla,
 Basót közhelre kikívánnya vala,
 De ő Basó Mártont bocsátta vala,
 Ki által az úrral szörzódik, beszél vala.
- Az Basónak nagy lőn ő kívánsága,
 310 Kit fel nem fogada királ hadnagya,
 Semmit nem fél, vagyon nagy bátorsága,
 De mind semmié lőn az Basó kívánsága.
- Szállatá meg gróf erős Murán várát,
 Bebek Ferenc hozata szép álgyúkat,
 315 Sáros várából es nagy szép álgyúkat,
 Csuda bölcsen szörzék rendszerént az álgyúkat.
- Kőszál, magas, az vár előtt áll vala,
 Ki Muránnak erőssége az vala,
 Mert sohonnet hozzá nem férnek vala,
 320 Míg aszt meg nem vennék, ott senki nem használna.
- Ott dél felől kőszál alatt egy uta,
 Nagy magas havasra vagyon hágása,
 Az havasnak tetején egy kőszikla,
 Annak tetején áll az erős Murán vára.
- 325 Derék bizodalma az kőszál vala,
 Annak utát Basó állattya vala,
 Napnyugatról az várat meghalaggya,
 Az út meg visszatér, ott egy kifolyó kuta.
- Jó dél felé, ott vagyon nagy kapuja,
 330 Belől vagyon az várnak nagy piaca,
 Néhol-néhol kőfal nélkül oldala,
 Egyenös az kőszál, benne nagy sok szép háza.
- Kőszál felszél felől magasb az várnál,
 Az nyolc álgyú azon helyhősztetve áll,
 335 Ott forgódik Bebek pattantyúsokval,
 Az álgyúkat hoszta csuda erős munkával.
- Elrendölé az bölcs hadnagy az népet,
 Napkeletről állatá Bebek népét,
 Napnyugatról az hajdú gyalognépet,
 340 És az felszél felől erős spaniol népet.
- Sőt Bebek népe mindenkor kész vala,
 Horvátinuit másfelől vigyáz vala,
 Ő maga gróf az spaniolokkal vala,
 Bebek álgyúsmestör mindennél tudósb vala.

- 345 Bátoron az kőszálnál sáncot hányának,
Azon belől nagy szép sánca Basónak,
Nagy oltalmára vannak az kőszálnak,
Kikből mind az két fél lövének, harcolának.
- Vala Basó Mátyás Murán várába,
350 Bízik vala János királ fiába,
De hogy Muránt nem adá birtokába,
Nem lön segítségével akkort való dolgába.
- Sőt vala vakmerő szíve Basónak,
Csak fittyöt hány ő az királ hadának,
355 Ki nem teccik az atyafiainak,
Basó Dömötörnek, vitéz Basó Mártonnak.
- Az jó Tárnok Ferenc vélök ott vala,
Jámbor vitéz erkölcsében ő vala,
Sok dolgáról Basót megfeddi vala,
360 De ott jámbor tanács semmit nem használ vala.
- Zaskornik tanácsok néki udvarnak,
Mongyák tolvajoknak, avagy latroknak,
Kik néki tolvajtak, dúltak, fosztottak,
Kiket ott igyébe láta mind árullóknak.
- 365 Sokan hallottatok paraszt példákat,
Az ki bízja csak latorra ő magát,
Megcsalatik, latrul vészi ő hasznát.
Mint ez Basó veszté fejét és Murán várát.
- Egyfelől gróf Muránt Bebekkel rontatja,
370 Másfelől az kőszálat ostromtatja,
Bebek jámbor szolgálival vív tatja,
Végre az kőszálat adá nekik szerencsa.
- Bátorsága nagyobb lön ott az grófnak,
Megfélemlék, bánatja lön Basónak,
375 Mert nagy részét lerontották az várnak,
Minden rendbéliek készülnek az ostromnak.
- Ez vala Nagybódogasszony nap előtt
Vasárnapon, szintén napkelet előtt,
Jó gróf Miklós forgódik népe előtt,
380 Ostromnak készíté sok népét az vár előtt.
- Sőt az ostrom előtt nagy csuda esék,
Az kőszálon hágva várba beszökék
Hét spaniol, kik fegyverre kelének,
Öte meg kiszökék, kettőnek fejét vevék.
- 385 Trombiták, dobok zöngeni kezdének,
Rettenetős sivalkodások levének,
Az kőfalnak ostromképpen esének,
Hullának, halának, ott nagy sokan veszének.

- Tíz óráig ott erőssen vívának,
390 Lábát általlövék Basó Mártonnak,
Kin az várbéliek szomorodának,
Mert nagy vitességét látták Basó Mártonnak.
- Jó vitézök magyarok az ostromon,
Spaniolok, fegyverösök akkoron,
395 Sokan aláforognak kősziklákon,
Akkor nagy seb esék vitéz Horvátinovityon.
- Ím az vitéz Don Gáspár spanyol vala,
Egy kopjával törésre hágott vala,
De csakhamar letaszították vala,
400 Ugyan nyakra-főre ott aláforgott vala.
- Eljövének, ostromtúl tágulának,
Háromszázan nem sok heán halának,
Fejedelmek ezön megbúsulának,
Halálát ott hallák spanyol vicehadnagynak.
- 405 Nám, az ostromkor az várból kiszökék
Huszadmagával Bebekhöz ő lépék
Gergöl kovács, kinek kegyelmezének,
Mert mindön dolgokat őtőle megértének.
- Ez Murámban szazkornikok sűgának:
410 „Látjuk erőtelenségét Basónak,
Mert nagy sebe vagyon Basó Mártonnak,
Mellette ne vesszünk, aggyunk hitöt az grófnak.”
- Láss, nagy sokan titkon öszveeskűnek,
Az táborba erről ők hírt tevének,
415 Basónak ők mind árulói lőnek,
Tizenhat ha válék, az kik hívök levének.
- Kiben Basó mégis semmit ért vala,
Szolgáiban vártára küldött vala,
Szaskornikok aszt aláverték vala,
420 Basó eszt megérté, oly igen rettent vala,
- Egy áljajton féltébe el-kiméne,
Egy álösvényön el-aláerede,
Csak harmadmagával alácsellege,
Széllel ő búdosik ott az nagy kietlenbe.
- 425 Vannak attyafiai egy toromba,
Zaskornikok zöndülének az várba,
Kapuról lakatot leüték azomba,
Mert jelt attak vala hétfőn estve táborba.
- Nagy sivalkodással bérohanának,
430 Vasas szekrinyök nagy sokak romlának,
Kikben sok kincsöt űk ott találának,
Azon erölének és sokan vigadának.

- Jó vitéz Basó Márton az toromba
Dömötörrel, Tárnok Ferencsel bánatba,
435 Beandrás feleségével fogságba,
Jó Szöréni Pétör véle vala fogságba.
- Vivék mindezöket gróf eleibe,
Vala az úr igen nagy örömébe,
Hogy az Murán vagyon királ kezébe,
440 De bánkodik, hogy nincs Basó Mátyás kezébe.
- Ez idő kösztt Basó Mátyás az hegybe
Juta egy juhkosárhoz nagy féltébe,
Egy sötéjének izene az völgybe,
Kinek bízik vala mindenkor hívségébe.
- 445 Tőle bízván segítségöt kér vala
Sótész hallá, igen bisztattya vala,
Az faluból három öccsét szállítá,
Basónak szolgálait csakhamar levágatá.
- Hiszöm, hogy ez lőn Isten akarattya,
450 Mint fárahót önmagát es elrontja,
Basót sótész megkötözve vondoza,
Az gróf Mikolának nagy örömmel iktatja.
- Vala ezön az gróf nagy víg voltába,
Az sótész lőn szép ajándékozásba,
455 Basó látá öccsét az nagy fogságba,
Ott ő véget vete minden gonosságába.
- Lám, gróf szóla, hogy fejöket elvennék,
Tárnok Ferencnek először fejét vevék,
Basó Mártonnak, Demeternek elvevék,
460 Tizőnegyedmagával Basónak fejét vevék.
- Lám, egy példát ki nagy sokan mondának:
Ebet vernek előtte oroszlánnak.
Erre az magyarok úgy gondoljanak,
Az más embörének hogy ők békét haggyanak.
- 465 Az erős vár Isten ellen mind semmi,
Azért benne senkinek nem kell bízni,
Istenünknek kell szerelmét hallgatni,
Ez földi urunknak es nagy hívön szolgálni.
- Ti magyarok jobb, ha mind eggyé léstök,
470 Mint eddég, egymást ne úgy szeressétök,
Úgy ad Isten jó szerencsét tinéktök,
És megszabadítja idegön néptől földetök.
- No, ha ebben nem akartok elővenni,
Ennél inkább kezdötök fogyatkozni,
475 Két fél között mindenestől elveszni,
Mint az két szék között pusztá földön maradni.

Aggyatok azért Istennek nagy hálát,
Hogy adott tinéktök kegyelmes királt,
Csak igazán szeressétök ti egymást,
480 Hátra nyerhetitek az elveszött házakat.

Kincses Kassa mast vagyon jó őrzetbe,
Benne Sebestyén deák versszörzésbe,
Nem csuda, ha vétök vagyon versfübe,
484 Szörzé 15 és az 49.

[XI.] DÁVID KIRÁL MINT AZ NAGY GÓLIÁTTAL MEGVÍUTT

- Siess keresztyén, lelki jót hallani,
Ó törvénből hadakozni tanulni,
Az igaz hit mellett mint kell bajt vívni,
Krisztusban bízni.
- 5 Emléközöm az régi királyokról,
Prófétákról, Sámuelről, Saulról,
Az Góliátról és Dávid királról,
Bajviadaljokról.
- 10 Biblia mongya királyok könyvében,
Elsőben, tizönhetedik részében,
Ki akarsz vívnya, vegyed eszt eszödben,
Jól jársz igyedben.
- Az idő vala régön ó törvényben,
Ez világnak negyedik idejében,
15 Négyezörben írtak és nyolcvanötben,
Világkezdetben.
- Sámuel egy jelös próféta vala,
Ramatába attya Helkána vala,
Helkánának két felesége vala,
20 Nagy jámbor vala.
- Tészön Anna asszony gyakor sírásokat,
Hogy Isten nem ad néki magzatokat,
Másik, Fenenna hoz vala fiakat
És leányokat.
- 25 Isten meghallá Anna ohítását,
Adá méhében Sámuel prófétát,
Anna dicséré Istennek jó voltát,
Irgalmas voltát.
- 30 Az Sámuel Isten igen kedvelé,
Parancsolatját mert ő igen félé,
Gyakorta Isten övéle beszéle,
Titkot jelönte.
- Nám, az időben sok pogánság vala,
Pogán jász népnek kiket hívnak vala,
35 Az zsidó népre hadakoznak vala,
Gyakran vívnak vala.
- Vívnak, harcolnak Izráel fiai,
Űzik, kergetik jászoknak seregi,
Sámuel kezdé népét tanítani,
40 Hitben bisztatni.

- Sőt Úr bárkáját előttök viselék,
Viadalban jászok tőlök elnyerék,
Dágonnak feje bárkájért véteték,
Ott megöleték.
- 45 Lőn rettenésök jászoknak, félelmök,
Isten bárkáját viszontak megküldék,
Azután jászok igen veretének,
Sokan veszének.
- 50 Izráel népi Istentől térének,
Az Sámuelről ők királt kérének,
Sámuel fiai gonoszok lőnek,
Királlyá sem lőnek.
- Támaszta Isten királt zsidó népnek,
Sault szentölné, hagyá Sámuelnek,
55 Benjámból Saul fia az Kisnek,
Jó keresztyénnek.
- Elvesztek vala szamari az Kisnek,
Saulnak hagyá, megkerestenének,
Saul keresi határit hegyeknek,
60 És sok völgyeknek.
- Róla az Saul esék nagy bánatba,
Hogy meg nem lelé szamarit utába,
Hallá Sámuel lakni egy városba,
Jövendőmondásba.
- 65 Az Sault látá Sámuel próféta,
Mint Isten hatta, királlyá választá,
Olajt fejére tisztosséggel onta,
Őtet megáldá.
- Támada Saul az keresztyénökvel,
70 Gyakorta víva az pogán jász néppel,
Bátron vív vala minden ellenséggel,
Győzödelömmel.
- Végre az Saul elveszté ő dolgát,
Mert megszegé Isten parancsolatját,
75 Isten így vevé el ő királságát,
Nagy birodalmát.
- Sámuel szólla az Saul királynak:
„Isten aszt hagyá, mint jó szolgájának,
Légy töredelme amálekítáknak,
80 Szép városoknak.
- Dúljad, levágjad az bennevalókat,
Ifját és vénét, leánt, asszonyokat,
Az csecsszopókat és minden barmokat,
Minden jószágokat.

- 85 Egyiptomból Isten mikort kihozá,
Az nép ellenünk nagy hadat támaszta,
Bennünk nagy kárt tön, Isten aszt megbánta,
Őket megátkosztá.”
- Tön indulatot Saul, hogy eszt hallá,
90 Amálekita várast mind feldúlá,
Bennevalókat királ leváгатá,
Köznép mind meghala.
- Ímé, az királ ezzel veszté magát,
Amálekítabéli Agág királt
95 Elevent fogá, megtartá az királt,
Nagy gazdagságát.
- Isten haragvék, Saul megbünteté,
Királi székiből ötet leveté,
Parancsolatját mert ő hátraveté,
100 És bé nem tölté.
- Nám, az Úristen szólla Sámuelnek:
„Lám, mégis kedvezz az Saul vétkének,
Nám, én levettem közzüle népemnek,
Ki nincs ellenök.
- 105 Olajjal tölcs meg az te szép szarvadat,
Hamar megkeresd Betlehem városát,
Az Isainak választám egy fiát,
Mint népem királyát.”
- Dávid prófétát választotta vala,
110 Ki Isainak kisebb fia vala,
Az Isainak szép nyolc fia vala,
Úrnak kedves vala.
- Lám, az Sámuel Betlehembe méne,
Isait hívá, áldozatra méne,
115 Mind az nyolc fiát hívatá előve
Királ egyik lenne.
- Vala közöttök az Dávid próféta,
Az szaru olajt ő fejére ontá,
Istennek lelke Dávidot megszállá,
120 És őt megáldá.
- Tudására ez Saulnak nem vala,
Az Szentlélek Saultól elment vala,
Az gonosz lélek őbelé jött vala
Kínozza vala.
- 125 Ímé, Saulnak mondának szolgái,
Egy bölcs hegedőst akarnak keresni,
Ki szépön tudna előtte zöngeni
És énekolni.

- No, Saul hallá, elhozni meghagyá.
130 „Én egyet láttam - mondá egy szolgája -,
Az Betlehembben Isainak fia,
Bölcs tudománya.
- Igen bölcs lantba és az hegedőbe
Hadakozásba bölcs nagy erejébe,
135 Szép természetbe, bölcs az ő nyelvébe,
Szép énekbe.”
- Saul hogy hallá, attyától kéreté,
Isai hallá, Dávidot ereszté,
Ő mestörségét Saul megszereté,
140 Igen kedvelé.
- Tudománya Dávidnak oly bölcs vala,
Sault az sátán mikort bántja vala,
Dávid nagy szépön ott hegedöl vala,
Saul jobban vala.
- 145 Az hegedőszót, lantot és orgonát
Nem Dávid lelte kezdetben muzsikát,
Tubál lelte volt az fundamentomát,
Az sípnak szavát.
- Csudáját mondom Dávid prófétának,
150 Mint fejét vötte az nagy Góliátnak
Kiből vitézők vívnya tanulhatnak,
Ha rá hallgatnak.
- Oly nagy sereggel jászok készölének,
Két város közben táborban gyölének
155 Izráel népi es felkészölének,
Táborban gyölének.
- Nagy készölettel mind elindulának,
Két tábor két hegytetőn megszállának,
Nagy völgy közöttök, hol ők harcolának,
160 Tusakodának.
- De ott kijöve jászok táborokból
Az nagy Góliát, vala Gyet várasból,
Ő magassága hat sing és egy arasz,
Fattyú voltából.
- 165 Ám fején vala nagy szép ércsisakja
Őrajta vala halhéjú páncélja,
Az nehéssége ötezör lat vala,
Nagy szép érc vala.
- Megércesölt szekernyék fedik szárait,
170 Ércből csinált paizs fedi vállait,
Csuda fegyverrel kezeit, lábait,
Fette tagjait.

- Magas kopja nyele oly temérdök vala,
Mind az szövő cuborfa olyan vala,
175 Az kopja vasa es hatszáz lat vala,
Fénös vas vala.
- Az ő apródgya előtte jár vala,
Az Izráel népével szömben álla,
Az Góliát felszóval üvölt vala,
180 Eszt mongya vala:
- „Győzödelömért vagy idejöttetök,
Tuggyátok, vagyok az jászok nemzetök,
Saul szolgálái ti vattok, jól értjük,
Hogy jól megércsétök.
- 185 No, közzületök egyet válasszatok,
Kit itt énvélem szömben bocsássatok,
Kit viadalban ha meg nem bírhatok,
Lészünk rabotok.
- Itt ha meggyőzőm, bizon megveretik,
190 Lésztök minékünk rabjaink, szolgálaink.”
Saulnak népi Góliátot félik,
Sokan rettögik.
- Fia az Dávid Isainak vala,
Betlehemből ő zsidó nemzet vala,
195 Mely Isainak szép nyolc fia vala,
Vén embör vala.
- Isai fia hárma öregb vala,
Saul hadába vívnya mentek vala,
Eliáb, Abinádáb, Samma vala,
200 Dávid kisebb vala.
- Csalárd Saultúl Dávid haza méne,
Attya juhait hogy mezőn őrizné.
Góliát negyven napig reggel, estve
Mind ott üvölte.
- 205 Isai mongya Dávid prófétának:
„Rétest, tíz kinyírt vígy el bátyaidnak,
Ez tíz sajtokat vigyed az hadnagynak,
Előttök járónak.
- Dávid, tudgyad meg, bátyaid mint vadnak.”
210 Zsidók jászokkal szömben állottanak.
Dávid az csordát hagyá egy pásztornak,
Engede attyának.
- Oda ha juta Magalhoz táborba,
Nagy üvöltést halla ő az táborba,
215 Kétfelől az had szömben állott vala,
Vívnya készül vala.

- Meghallá Dávid, táskáját hagyítá,
Egy hív embörnek őrizni ott hagyá,
Ő az táborba hamar odafuta,
220 Mindent megtuda.
- Immár az Dávid hogy ott beszél vala,
Az nagy Góliát ott előve álla,
Az elébbi szavát ő szólja vala,
Övölti vala.
- 225 Nagy sokan futnak, kik út látják vala,
Mert félik vala, Dávid látja vala,
Egy ű közölök Dávidnak szóllala,
Eszt mondgya vala:
- 230 „Jól látád ez nagy embört, ki felméne,
Izráelt késérteni ű felméne,
Az ki ez vitézt meggyőzné, megverné
És őt megölné,
- Véle királtúl gazdagságot nyerne,
Az királ leánya es övé lenne,
235 Attyának háza nagy szabad ház lenne,
Minden tisztölné.”
- Az Dávid hallá, mondá az népeknek:
„Vajon s mit adnak, ki megfelel ennek,
Ki megállya bosszúját Izráelnek,
240 Ő szép népének?
- Láss, kicsoda ez ellene Istennek,
Ki bosszúkat mond ő szép sereginek.”
Ott mind először Dávidnak beszélnek,
Sokat ígérek.
- 245 Öregbik bátyya, Eliáb hogy hallá,
Szegín Dávidnak nagy haragval szólla:
„Mire jöttél el, juhót őrzesz vala,
Hon hattunk vala.
- Nagy álnokságod tuttam kevélségöd
250 Megbánod Dávid az te idejöttöd.”
Dávid szóllala: „Mit véttem ellenöd,
Mit árt tenéköd?”
- Tuttára adák az Saul királnak,
Minden beszédét Dávid prófétának
255 Előve hívák, mondá az Saulnak,
Hogy hallgatnának:
- „Imé tefelségöd szolgálja vagyok,
Az jász vitézzel szömben én megvívok.”
Az Saul mongya: „Nem vagy te elég ok.
260 Erőssek az jászok.”

- Nám, az királynak Dávid mongya vala:
 „Lám, ez te szolgád juhok őriz vala,
 Oroszlán és medve eljönnek vala,
 Juhok kapnak vala.
- 265 Vélők megvívta, én megverem vala,
 Juhok torkokból én kivonszok vala,
 Ők énellenem feltámadtak vala,
 Vélem vívna vala.
- 270 Sőt az állokat megragadom vala,
 Szagatom vala és megölöm vala,
 Oroszlánt, medvét így megbírtam vala,
 Megöltem vala.
- 275 Tudom és bízom, ez jást én meggyőzőm,
 Mint egyikét az vadnak én megölöm,
 Ím én elmegyök, népedet megmentöm,
 Bosszúdat kitöltöm.
- 280 Ez környülméletlen jást ki volna,
 Az élő Isten népét szidalmazia,
 Mely Isten engem az vadak kezökből
 Megszabadíta.
- Reméllem, ez jástól es megszabadít.”
 Saul mongya: „Isten téged megsegít.”
 Dávidra adá Saul ő ruháit
 Minden fegyverit.
- 285 Ő sisakját és páncélját ráadá,
 Törét felköté, aszt késérti vala,
 Ha eljárhatna; Dávid elindula,
 De nem járhatta.
- 290 Királynak szólla: „Nem szoktam így járni.”
 Kezde vetközni, botát emelgetni,
 Torrens vizéből őt követ felvenni,
 Tassolyába hánni.
- 295 Dávid kezében egy parittyá vala,
 Az Góliátnak elében járula,
 Dávidot az jást hogy meglátta vala,
 Hogy gyermek vala,
- 300 Eszt mongya az jást: „Mi nem eb vagyok én,
 Hogy csak egy bottal mast jössz énellenem.”
 Szidalmat monda jást az Dávid ellen
 Az zsidók ellen.
- „Én te testödet madaraknak adom,
 Az bestiáknak szagatnia hagyom.”
 Dávid eszt mongya: „Ellenöd eszt szóllom,
 És ím eszt mondom.

- 305 Nagy fegyverközvé, törrel és kopjával
Jósz éellenöm, paizzsal, páncélval,
De teellenöd Isten hatalmával,
Benne bízásval,
- Nagy bátor szível véled szömbe megyek,
310 Igen megverlek és tégöd megöllek,
Az mi Istenünk nevével elvesztlek,
Semmié teszlek.
- Itt fejed vészöm, testöd néköd adom,
Vadnak, madárnak szagatni elhagyom,
315 Eszt minden földnek tudására adom,
Jó Istenönk vagyon.
- Jól tudgya földön eszt minden kerösztýén,
Nemcsak fegyverrel oltalmaz az Isten,
Hatalom nála, titöket ád Isten
320 Az mi kezünkben.”
- Nagy Góliát Dáviddal szömbe juta,
Az Dávid hamar tassolyába nyúla,
Egy követ kivön, tevé parittyába,
Megcsavarítá,
- 325 Góliátnak hagyítá homlokába,
Ottan marada az kő homlokába,
Ott hanyatt-homlok esék, leborulván,
Esze elhagyván.
- Immár Dávidnak fegyvere nem vala,
330 Futamék, az jásznak testére álla,
Az jász fegyverét hamar el-kirántá,
Nyakát elvágá.
- No, mind az jászok halálát hogy láták,
Megfélemlének, oszlának, futának,
335 Izráel népi utánnok valának,
Sokat levágának.
- Csuda kegyötlen az jászokat vágák,
Akkaron és Get várasig hullaták,
Megtérvén, az jász táborra jutának,
340 Kit mind feldúlának.
- Az Góliát fejét Dávid bévivé
Jeruzsálembe, fegyverit feltevé,
Azután Saulnak az fejét vivé,
Néki jelönté.
- 345 Saul csudálja az Dávid hatalmát,
Hogy mire hoszta Isten az ő dolgát,
Kérdözi vala nemzetét és attyát,
És ő hazáját.

- Sőt nem héába eszt az ó törvénybe
350 Próféták írták biblia könyvébe,
Szép tanúság ez mast az új törvénybe,
Mi életünkbe.
- Az hatalmasok, császárok, királyok,
Hercegek, urak, vitézők, hadnagyok,
355 Ó törvényből tanulhatnak tisztartók,
Kik hadakosztok.
- Fejedelomség csak vagyon Istenben,
Minden hatalom vagyon ő kezében,
Kiket ő akar föld kerekiségében,
360 Emeli égben.
- Ez világi fejedelmek kik vattok,
Próféták módgyára hadakozjatok,
Mint Saul királ, ugyan ne járjatok,
Meg ne csalassatok.
- 365 Csak Isten szavát hátra ne haggyátok,
Sámuel móggyára ti megtarcsátok,
Szegín kösségöt ne nyomorgassátok
És ne nyúzzátok.
- Inkább sok jóval őket tápláljátok,
370 Ellenségöktől megoltalmazjátok,
Igaz jövedelőmen maradgyatok,
Lésztök jámborok.
- Ti hadakozó, bajvívó vitézők,
Kösség-nyomorgatók ti ne légyetök,
375 Gazdát az kertre ki ne kergessétök,
Ne kesergessétök.
- Az bajviadalra ha szömben juttok,
Aranyért, ezüstért ti ne vívjatok,
Lóhoz, fegyverhöz keveset bízjatok,
380 Isten ótalmotok.
- Ne essél kétségben nagy jó voltában,
Az igaz hitben légy kemén magadban,
Mint Dávid úgy jársz bajviadalban,
Idvösség vallásban.
- 385 No, ezökről ti ha elfeletkösztök,
Mint Saulban, ördög búik belétök,
Dávid próféta leszön hegedőstök,
Azért ti elvesztök.
- Oltalma Isten Dávid prófétának,
390 Attyafiai véle búdosának,
Az Saul előtt ők sokszor futának,
Végre jól járanak.

Dávidot Isten hagyá kirátságban,
Saul meghala meggyalázásában,
395 Dávid hegedős mast es ez világban,
Szép énök adásban.

Ezörötszázban és negyvenkilencben
Tinódi Sebestyén írá könyvében,
Az bibliából szörzé énökében,
400 Bőjtben nagyhétben.

FINIS

[XII.] JUDIT ASSZON HISTÓRIÁJA

- Sokat szólhatok az meglőtt dolgokról,
Régieknek az ő krónikájokról,
Ó törvényben nagy Isten haragjáról,
Mast én szóllok Judit asszon dolgáról.
- 5 Emlöközőm régi hadakozásról,
Nemcsak fegyverökkel megvert hadakról,
Nabugodonozor királ hatalmáról,
Csudaképpen ő nagy megromlásáról.
- 10 Benn Asszíriában hatalmas vala,
Nabugodonozor királ él vala,
Ninive városban lakozik vala,
Arfaxat királyra hadakozik vala.
- Arfaxatnak hatalmát ő megrontá,
Minden országit ő elfoglaltatá,
15 Jobb részét világnak meghóldoltatá,
Isten gyanánt magát ő imáttatá.
- Serén követőket sok országokban,
Ciliciában bocsáta, Damaszkomban,
Galileában és Szamariában,
20 Jordán vizének ő határaiban.
- Túl az Jesse földében Jeruzsálemnek,
Ethiopiának, hegyön élőknek,
Ez országoknak és fejedelmeknek,
Követőktől izene, mint hívőknek:
- 25 „Jöjjenek hozzám, adókat hozzanak,
Engedelmességöt ők mutassanak,
Isten gyanánt engöm ők imádgyanak,
Úgy éntöllem minden jót ők várjanak.”
- 30 Az követek fejedelmekhez jutának,
Il követséget ők mind megmondának,
Fejedelmek ezen megbúsulának,
Az egy Isten mellől el sem állának.
- Nagy haraggal követeknek szóllának,
Csuda szókkal ők megrútoltatának,
35 Követők ott csak le nem vágatának,
Ő urokhöz alig szaladhatának.
- Vagyon nagy haragja Nabukodonozornak,
Mert megérté járásokat szolgálainak
Azon megeskövék jó szolgálainak,
40 Bosszútételt jelent mind az uraknak.

- Sok vitézlő népet el-béhívata,
 Nagy hatalmas hadot hamar támaszta,
 Olofernes királt előszólítá
 Kit az többi közett jobbnak alíta.
- 45 Lám, az Olofernest jól érti vala,
 Vitésségét, hívségét tudgya vala,
 Azért benne ő igen bízik vala,
 Az főhadnagyságot rábízta vala.
- Igen nagy haraggal megfenyőgeté,
 50 Hogy kegyötlen lenne, őt azon inté,
 Napkelet felé őtet úgy ereszté,
 Mint egy sáskahadat, bőven ereszté.
- „Tégy sok veszödelmet sok országoknak,
 Dúlást, rontást sok kulcsos városoknak,
 55 Jelösben, kik neköm nem hóldoltanak,
 Engödelöm semmi légyön azoknak.
- És fejedelmeket sokat levágass,
 Kiket bennök elevenön megfogass,
 Sok országokat neköm meghóldoltass,
 60 Mindenött Isten gyanánt imáttattass.”
- Rejá Olofernes ellent sem szólla,
 Az parancsolatnak hívön megállá,
 Ottan minden seregével indula.
 Mely országba mikort ő bejut vala,
- 65 Annak erős várait rontja vala,
 Kulcsos városit töretteti vala,
 Fejedelmeket levágattat vala,
 Sok országot így meghóldoltat vala.
- Támadának királyok, készülének,
 70 Mert Holofernestől megijedének,
 Hozzámenének és mind engedének,
 Drága ajándékokat jelöntének.
- Viadalt néki senki nem ád vala,
 Sáska módra mert ő nagy haddal vala,
 75 Fejedelmekhez ő kegyötlen vala,
 Drága ajándékhoz meg sem hajt vala.
- Sokat az királyokban levágata,
 Városokban sokat ő elrontata,
 Kiket akara, mind helyén hagyatá,
 80 Nabugodonozort ő imáttatá.
- Derék táborával onnat indula,
 Jeruzsálem határában beszállá.
 Eszt az zsidó nép mikoron meghallá,
 Kit Izráel népének monnak vala,

- 85 Eljedének, igen rettenének
Kegyöttségétől Olofernesnek,
Törése ne lenne Jeruzsálemnek,
Templomokban az drága szépségöknek.
- Tőnek áldozatot az nagy Istennek,
90 Egyetömbben csak néki könyörgének,
Hamar izenének az vidékőknek,
Hogy fejenként mind felfegyverköznének.
- Jerikóig Szamariában hírt adának,
Az szoros utakat hogy mind bévágnák,
95 Mert szoros bemeneti az utaknak,
Fegyverös népekkel aszt béállatnák.
- Nagy jelös főváros Jeruzsálem vala,
Betúlia más jelös váras vala,
Az többinek ezek parancsolnak vala,
100 Hamar mindönfelől készültek vala.
- Ott az utakat béállák, bévágák,
Vala fejedelme Betúliának,
Hívják vala az Eliákhim papnak,
Parancsolatot mind tőle tanultak.
- 105 De Izráel fiai jól élnek vala,
Parancsolat szerént ők járnak vala,
Egymást igazán ők szeretik vala,
Bőjtölnek, igen imádkoznak vala.
- Istennek könyves szömvel könyörgének,
110 Sok közölök szőringöt viselének
Cseléggyökkel rabságba ne esnének.
Nagy bizodalmat Istenben vevének.
- No, hamar Olofernesnek hírt adának,
Az utakon fegyverösök állanának,
115 Hadnagyok, vitézök béhívatának,
Mind fejenként arról tudakozának.
- „Lám, bėjártunk mi már sok országokat,
Rontottunk várakat, szép várasokat,
Leváltunk urakat, sok királyokat,
120 Soholt nem láttunk ellenünk állókat.”
- Igen csudálkoznak ők az országnak,
Hogy micsoda népek benne lagnának,
És minémű istent ők imádnának,
Kihöz bíznak, hogy ellenünk állanak.
- 125 Nagy csendeszön ott mind hallgatnak vala,
Hadnagyok köszt egy jámbor vitéz vala,
Kinek neve Achior herceg vala,
Olofernesnek ő így felelt vala:

- „Győzödelmes felségös uram, kérlek,
130 Megbocsássad, hogy néköd megfelelek,
Ez nép felől én igazat beszélek,
Felségödnök haragjába ne légyek.
- Vannak zsidó népek itt ez országban,
Izráel fiai ez városokban,
135 Vannak Istennek parancsolatjában,
Kik csak bíznak az ő nagy jóvoltában.
- Az parancsolat szerént ha nem élnek,
Ottan az Isten haragjában esnek,
Számkivetésben űk hamar vettetnek,
140 Rabságban, ínségben űk gyötrettetnek.
- Ha mikor parancsolat szerént élnek,
Minden ellenségek megtörettetnek,
Csak kevesen oly nagy hadat megvernek,
Mindazzal es kevélségben nem esnek.
- 145 Úgy hallottam, régön való időben
Egyiptomban voltak űk nagy ínségben,
Fárahó királnak az ő kezében,
Istentől voltak űk nagy büntetésben.
- Nagy alázatosan mikor megtértek,
150 Könyörögvén, Istentől kegyelmet nyertek,
Egyiptomból angyaltúl kivitetek,
Az tengörön szárazon általmentek.
- Gyorsan Fárahó királ felkészült volt,
Izráel fiait ő kergeti volt,
155 Az tengörbe mind népével bément volt,
Az nagy Isten mind ott súlyasztotte volt.
- Aszt es hallottam nem régi időben
Őket atta volt az jászok kezében,
Parancsolatszégésért nagy ínségben
160 Negyven esztendég voltak büntetésben.
- Rágondolván, Istennek könyörgének,
Es őtőle űk kegyelmet nyertenek,
Köszönhetik egy jámbor életének,
Egy magzat adatik feleségének.
- 165 Jámbor Manuét Isten úgy szerette,
Vénségében oly magzattal szerette,
Aszt nagy hatalmas erővel szerette,
Kivel szegín foglyokat kimentötte.
- Csuda erőssége az Sámsonnak volt,
170 Ki erős oroszánt elszaggatott volt,
Egy számárállal ezör vitézt megölt volt,
Az két ezörét elfutamtatta volt.

- Az Gáza városban ő el-bément volt,
 Ki kapuját vállára rántotta volt,
 175 Ebron hegyére ő el-felvitte volt.
 Soret völgyében onnat el-bément volt,
 És az Dalida asszont ő elvötte volt,
 Ki miatt erős Sámson megvakult volt,
 Jászokat egy boltban rekkentötte volt,
 180 Mert az nagy Istennek akarattya volt.
 Csak eszt felségös uram vedd eszödbe,
 Ha nem vannak mast az Isten kedvébe,
 Bizon esnek felségödnék kezébe,
 De ha vadnak az nagy Isten kedvébe.
 185 Siess hamar, illik innét elmennünk,
 Mert azon félők, hogy mind itt kell vesznünk,
 Mert az ő Istenök lészön ellenünk,
 Ki ellen minnyájan semmié lészünk.”
 Bátor szíve vala Olofernesnek,
 190 Gonoszt monda az Achior hercegnek,
 Parancsolá hamar az vitézöknek,
 Hercegöt iktatnák az zsidó népnek.
 Igen hamar ötet fogva elvinnék,
 Város mellett egy nagy fához kötöznék,
 195 Izráel fiai ötet bévinnék,
 Ugyan vélők meg rabságába esnék.
 Bizonítom eszt az ő rabságával,
 Hogy ez földön terömtött állatokval,
 Egyéb Isten nem bír az én uramnál,
 200 Az hatalmas Nabukodonozor kirátnál.
 Legottan öt éjjel fogva elvivék,
 Város mellett egy nagy fához kötözék,
 Várasbéliek reggel ott úgy lelék,
 Okát ennek ötöle mind megérték.
 205 Igen hamar ők mind feltámadának,
 Áldozának, mind Istent imádának,
 Hálát adának, Istenben bíznak,
 Olofernestől semmit nem tartának.
 Az Olofernes táborát indítá,
 210 Város utait megostromlattatá,
 Zsidó népet ő ott meg sem bírhatá,
 Szégyönére esmég tábort jártata.
 Csuda álnokságot hamar gondola,
 Kifolyó kutakat mind elfoglalá,
 215 Betúlia egy kis hegyháton vala,
 Szoméhsággal sokan meghalnak vala.

- Az köznépek ezön megbúsulának,
 Várost akarják megadni királynak,
 De nagy kérésére Oziás papnak
 220 Öt napig várost tartanak magoknak.
- No, akkoron Betúliában vala
 Egy özvegyasszon, neve Judit vala,
 Az Meráriusnak leánya vala,
 Kinek régön férje Manasses vala.
- 225 Ez özvegy Judit szent életű vala,
 Oly igen szép és ú nagy gazdag vala,
 Senki úróla gonoszt nem szól vala,
 Az nagy Istent oly igen féli vala.
- Néki ez dolgot hogy megadák tudni,
 230 Akarják királynak várost megadni,
 Az fejedelmeket kezdé feddeni,
 Izráelnek sok járásit beszélni.
- Derék járásokat az prófétáknak,
 Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak,
 235 Moizesnek és az több prófétáknak
 Nyomorúságokban hálát attanak.
- „Vaj, azokat eszötökben vegyétök,
 És szönetlen értem könyörögjetök,
 Mert ez éjjel ez várasból kimegyök,
 240 Tőlem okát ti annak se kérgyétök.”
- Magában lön oly nagy imátságában,
 Azután béméne ágyasházában,
 Hamar öltözék drága ruháiban,
 Szép asszony vala nagy gyenge voltában.
- 245 Csuda fejr-piros orcája vala,
 Szép sár haját megeresztötte vala,
 Ujját szép gyűrűkkel bérakta vala,
 Arantúl, kövektől ő fénlík vala.
- Ottan indula szolgálóleányával,
 250 Az igen jámbor szép leán Ábrával,
 Várasból kiméne nagy bátorságval,
 Az sok jámboroknak áldomásával.
- No, ha juta az váras határaiba,
 Ottan esék ellenség fogságába,
 255 Az Olofernesnek vivék sátorába,
 Királ látá asszont nagy szép voltába.
- Ugyan szépségére elámélnakodék,
 Kinek szerelmére ő indíttaték.
 Az vitézők egymásnak eszt beszélék:
 260 „Illík ily szépökért halált szönednünk.”

- Eszös és bölcс asszon az Judit vala,
 Olofernest hogy ű meglátta vala,
 Nagy félelmet ű ott mutatott vala,
 Ott ű magát földhöz ütötte vala.
- 265 Reá nézvén királ, megkeserülé,
 Parancsola, az földről felvéteté,
 Olofernes űt ugyan megkérlelé,
 Kérdésére asszony bölcsen felelé:
- 270 „Tudgyad uram király, véled jó leszön,
 Mert az Isten tevéled oly jól tészön,
 Minden hatalmasság kezедben leszön,
 Izráel népe rabságodba leszön.
- 275 Ők az Isten ellen nagyot vétkösztenek,
 Éhel-szoméhal mast nagy sokan vesznek,
 Aszt végeszték, barmokat már megöljék,
 Kiknek véröket megigyák, megéljék.
- Nám, ettől Isten őket megtiltotta,
 Ezért őket te kezédbe bocsátta
 Azért hozzád az jó Isten bocsáta,
 280 Énáltalom néköd tuttodra atta.”
- Sőt az Olofernes hogy ezt megérté,
 Megörüle, ezt oly igen szereté,
 Belső sátorába őtet viteté,
 Tisztösséggel őtet megöriszteté.
- 285 Bátorsága az szép asszonnak vala,
 Imátkozni, kimenni szabad vala,
 Az sátorból ő el-kimégyön vala,
 Az Istennek ő esedözik vala.
- 290 Egy víg kedvét Olofernes jelönté,
 Mert nagy gazdagon ő sokat főzete,
 Sok fejedelmeket mind leülteté,
 Sok vigasságot előttök tétete.
- 295 Legottan hopmestörétől izene,
 Sátorából hogy az asszon kijönne,
 Hogy előtte víg kedvet jelöntene,
 Minden akaratjának ű engedne.
- Lám, ha hallá asszony hamar szököllék,
 Drága öltözetben hamar öltözék,
 Asztalához az királnak bélépék,
 300 Nagy jó víg kedv asszontúl jelönteték.
- Víg kedvén Olofernes megvidula,
 Gonosz kívánságban gerjedöz vala,
 Örömében megrészögdött vala,
 Mert élteben annye bort nem itt vala.

- 305 Mikor estve jól elsetétölének,
Az vitézök mind megrészögdének,
Egyön-ketten szállásokra menének,
Olofernesnek szép ágyat vetének.
- Ha mikor ágyában ötet feköték,
310 Az szép sátor ajtaját bététeték,
Az szép asszony Juditot ott rekeszték,
Hogy Olofernessel együtt nyugodnék.
- Vígan az hopmester es elment vala,
Az bor miatt mind elaluttak vala,
315 Az Olofernes is elbágyatt vala.
Asszony Judit hogy eszt meglátta vala,
- Nem kell alunni ott az jó asszonnak,
Hamar parancsolá leján Ábrának,
Kívöl őrizője lenne az sáornak,
320 Előtte megállapék az királnak.
- Gyakor könyvhullásokkal imádkozék,
Az Izráel népéjért esedőzék,
Akarattya szerént cselekedhetnék,
Rabságtúl az nép megmenekődhetnék.
- 325 Az szép Judit bízék bátorságára,
Hamar feltekinte az árbozfára,
Az királnak szép aranyas kardjára,
Aszt levevé, hamar lépék az ágyra,
- Ragadá üstökét Olofernesnek,
330 Ottan fejét vevé az kegyötlennek,
Adá az fejét Ábrának, szép szűznek,
Erszényében tenné, úgy elmennének.
- Igen hamar sátorból kimenének,
Senki nem kérdi, hogy hová mennének,
335 Vélik vala, imádkozni mennének,
Nagy békével táborból kimenének.
- Csakhamar Betúliához jutának,
Várasórzőknek szózatot adának,
Az fejedelmeknek ők hírt adának,
340 Zöndülének, az kapuhoz futának.
- Víg az nép, hogy az asszont megeszmérék,
Hálaadásval őt hamar bévivék,
Az megfáratt asszont ők leülteték,
Mely nagy szépen, vígan ötet kérdözék.
- 345 Minden járását ő megbeszélgeté,
Olofernes fejét előjelönté,
Kapu fölött szépön el-kitéteté,
Az Izráel népét megerülteté.

- Parancsolat szerint nagy félve élnek,
350 Nagy hálákat adnak ők az Istennek,
Az özvegy Judit szent asszony életének,
Hogy elesött feje Olofernesnek.
- Özvegy Judit kösségöt megtanítá,
És őket oly igen megbátorítá,
355 Viadalhoz őket mind feltámasztá,
Olofernes népére kiindítá.
- Rájok vevék az ő szép fegyveröket,
Szépen megszörzék minden seregöket,
Tésznek üvöltésöket, zöngésöket,
360 Kikkel rettentének ellenségöket.
- Strázsásokra mikoron ők jutának,
Az táborban azok alig szaladának,
Fejedelmeknek hamar hírt adának,
Izráel népi hogy rajtok volnának.
- 365 Csudaképen oly igen rettenének,
Az Oloferneshöz ők sietének,
De ő ágyához menni nem merének,
Asszonnyal vélik, hogy együttfekönnék.
- Rágondola hopmestör, hogy eszt érté,
370 Ő ágyáról leplöt megemelinté,
Hát az királ ágyát vérösítötte,
Judit asszony miatt fejét vesztötte.
- Vitézök megérték okát halálának,
Urok halálán ők igen sírának,
375 Megijedének ők, megfutamának,
Mindent hátrahagyának, eloszlának.
- Tön nagy zöndülést az Izráel népe,
Kitől rettene Olofernes népe,
Az szántalan sok népnek lón elveszte,
380 Mind leváгатék Olofernes népe.
- Anni gazdagságot ők ott nyerének,
Mind fejenként nagy gazdagok levének,
Betúliában nagy vígan menének,
Nagy hálákat adának az Istennek.
- 385 Nabukodonzor nagy hatalmas vala,
Fejedelmektől győzhetetlen vala,
Az Istennek nagy ostora ő vala,
Bűnös népnek büntetésére vala.
- Sok országot immár ő elbirt vala,
390 Isten gyanánt ő imáttatik vala,
Kit az Isten bosszúképpen tart vala,
Vad képében őt váltosztatta vala.

Fertelmes vadak között hét esztendég
Nabugodonozor csudaképpen lakozék,
395 Isten előtt Dániel esedőzék,
Meg emberi ábrázatban változék.
Éltébe sokat hadakozott vala,
Mikoron ő negyven esztendő vala,
Babilóniában ő megholt vala,
400 Fia vala, ugyanez neve vala.
Keresztyénök ez jó példa tinéktök,
Példa az ő törvény az új törvénynek,
Ha parancsolat szerint ti élnétek,
Minden ellenséget megverhetnétek.
405 Inkább az Istennek ellene vattok,
Próféták módgyára nem hadakosztok,
Nem csuda, hogy il igen nyomorgotok,
Istentől il igön ostorosztattok.
Támadgyatok fejenként igaz hitben,
410 Ti éljetök az igaz szeretetben,
Reménségtök légyön csak az Istenben,
Minden ellenség lészön kezetökben.
Eszt szörzötte az Anthimus szigedben
Tinódi Sebestyén deák könyvében,
415 Bibliából kiszette egy kedvében,
416 Terek Bálintnak házában éltében.

FINIS

[XIII.] HADNAGYOKNAK TANÚSÁG, MIKOR TEREKKEK SZÖMBE AKARNAK ÖKLELNI

- Seregők köszöttek kik vattok hadnagyok,
Kerösztien hitöt az kik vallotok,
Igyetökben nyerni ha akartok,
Hallgassátok, eszt megtanuljátok.
- 5 Ez nagy szükség, jó vitéz hadnagyok,
Megtanulni, mint hadakozjátok,
Példa néktök prófétáknak hadok,
Ha úgy jártok, Istenben áldattok.
- 10 Bátorsággal Istenben bizjátok,
Seregökkel rendöt állassátok,
Pogánokval vívni ha akartok,
Nagy felszóval nékik így szóljátok:
Állyatok meg, és mind hallgassatok,
Attyafiak Istenben mind vattok,
- 15 Csak Istenben vitézők bizjátok,
Mert ű lészön fegyvertök, paizstok.
Sőt Istennek mind meggyovónjátok,
Bűnötöket szánjátok-bánjátok,
Ellenségtöknek megbocsássátok,
- 20 Feletöket ti bátoríccsátok.
Tuggyátok aszt sok jámbor vitézők,
Régtől fogván ez pogán terekök
Elhordották, levágták nemzettök,
Pusztították, rablották földetök.
- 25 Itt valaki közzülünk elesik,
Az angyalok mennyországban viszik,
Ez világon neve elhírhöszik,
És mindönök nagy jóval üdvezlik.
- 30 Az kik köszöntök itt megmaradandnak,
Mind örülnek nagy gazdag prédának,
És romlásán, veszésén pogánnak,
Az Istennek nagy hálákat adnak.
Ne futamjék senki közzületök,
Mert sok jámbort ti itt elveszthettök,
- 35 Magatok es itt, vagy hon elvesztök,
Mely pokolban ti eltemöttetek.
Vélem öszve no mind induljátok,
Krisztus Jézust mind felkiálcsátok,
Az Szentlelköt kérjétek, hívjátok,
- 40 Induljátok vélem már, mongyátok:

- Sokan várunk Szentlélek Úristen!
 Jöjj el immár, légy velünk ez ígyben,
 Ne haggy minket elesni hitünkben,
 Mindhalálíg vívjunk te nevedben.
- 45 Lám, régönte az te fiaidat
 Meghallgattad tebenned bízókat,
 Vigasztaltad szegín juhaidat,
 Elrontottad kegyötlen farkasokat.
- Jöjj el immár te szent Fiúisten,
 50 Véled lészön az Atyaúristen,
 Ne aggy minket ez pogán kezében,
 Kegyötlenül elvesznünk ez ígyben.
- Te magadat ígérted minékünk,
 Hogy megrontod ellenségünk nekünk,
 55 Szabadítod országunkat nekünk,
 Nagy ínségből kimentöd mi népünk.
- Elrontád te régön ó törvényben
 Az fárahó királt mély tengörben,
 Szabadítád népedet az vízben,
 60 Mert csak bíztak te istenségödben.
- Rettentéd meg Olofernes népét,
 Judit asszonnyal vétetéd fejét,
 Ott elvesztéd szántalan sok népét,
 Meghallgatád Juditnak kérését.
- 65 Az hatalmas Nabugodonoznak
 Nagy sok népét elvesztéd királnak,
 Fejét adád kezében Cyrusnak,
 Hatalmadat jelentéd sokaknak.
- Támasztád fel az gyermekök Dávidot,
 70 Pásztorságból szerelmes prófétádott,
 Megöletéd az nagy Góliátot,
 És megrontád kegyötlen jászokot.
- Vedd el róllunk azért haragodat,
 Mutassad meg irgalmasságodat,
 75 Ma es roncs meg gonosz pogánokat,
 Jó Isten vagy, mutasd meg magadat.
- Semmi kétség nem tartja tagunkat,
 Meghallgattad fohászkodásunkat,
 Mast vélönk vagy, vessük fel mi fánkat,
 80 Jézust, Jézust üvölsünk, ropp, csatt, patt.
- Eszt ki szörzé, gondolá Kassába,
 Pártos urak vannak jó szándékba,
 Mind fejenként pogánra vívásba,
 84 Szolnok alatt mast várcsinálásba.

[XIV.] SZULIMÁN CSÁSZÁR KAZUL BASÁVAL VIADALJÁRÓL

- Sok királról, császárról emlékösztem,
Csuda hadakat rólok beszéllöttem,
De terek nemzetről nem elmélköttem,
Meghallyátok, mit felölök értöttem.
- 5 Én beszéllök Szulimán járásában,
Kinek birodalma vagyon Budában,
És nagy része vagyon mindez világban,
Isten ostora ő nagy sok országban.
- 10 Birodalma nagy vagyon ez császárnak.
Háromféle terek fejedelmet monnak,
Az egyiket hívják szultán Szulimánnak,
Szultán Szelim neve volt az attyának.
- Ennek vagyon szép fejér patyolatja,
Geregországban Konstantinápolt lakja.
- 15 Másik fejedelöm Sahizmail fia,
Neve Sahit Ahmáz az Kazul basa.
- Sahitnak vagyon vörös patyolattya,
Perzsiában Koroza int ű lakja.
Harmad fejedelöm az nagy Jesil bas,
- 20 Filiszteus terekeket ez bírja.
- Tiszta kék vagyon ennek patyolattya,
Császárt az Kazulra ez haragítá,
Az két fejedelmet egyben vítatá,
Kazult az császárnak így béarulá.
- 25 Így izene Jesil bas az császárnak:
„Vedd el országát az Kazul basának,
Mert attyokfiát veszik házastársnak,
Felségöd hitinek ellene vadnak.
- 30 Én is melléd megyök minden népemvel.”
Császár hallá, készöle erejével,
Negyedfélszázzezör lovag népével,
Tizennégyezör képös kopjás kézívösvel.
- Négyszáz taraszkkal, tízezör puskással
Indula, hogy szömben vívjon Kazulval.
- 35 Kazul vagyon hatvanezör lovagval,
Semmit nem gondol az terek császárral.
- De az császárt ott Jesil bas megcsalá,
Mert népével ömellé nem jött vala,
Azért császár oly igen siet vala.
- 40 Kazul egy követét elkülte vala.

- Ez követ császár táborába juta,
 Követségét az basáknak nem mondá.
 Császár hallá, őtet hozzá hívatá,
 Az császárnak az követ fejét hajtá.
- 45 Az zsebből egy szelöncét ott kivonya,
 Áfíán nevű maszlag kiben vala,
 Adá az császárnak, és így szólt vala:
 „Felségödnék küldé eszt Kazul basa.
- Küldé ez maszlagot, hogy te megrágjad,
 50 Mert hallotta nagy haragusságodat,
 Inkább megmutathatod haragodat,
 Meg nem kéri az te nagy haragodat.”
- Szólla császár: „Bizon eszt nem csudálom,
 Hogy neköm eszt izente az én rabom,
 55 De te vakmerő szívedet én látom,
 Hogy eszt meréd mondani, aszt csudálom.”
- Ugyan hamar követöt megfogatá,
 Egy idegöt hamar előhozata,
 Az ő lábára aszt hamar fojtatá,
 60 Annál fogva őtet felakasztatá.
- Láták basák, császárnak mongyák vala:
 Nem hallották ők, sem olvasták volna,
 Valahol követöt megöltek volna.
 Császár hallá, eleresztette vala.
- 65 Juta Kazul szömbe császár népével,
 Szemben szálla az császár erejével,
 Vagyon Kazul válogatott vitézőkvel,
 Csak kevesen, hatvanezör jó legénvel.
- Megszemlélé Kazul az császár hadát,
 70 Elöl látá szép képös íves hadát,
 Utána látá natúliai hadát,
 Macedóniai hadban az császárt.
- Aszt parancsolá Kazul szolgálainak,
 Az első hadat csak letapottatnák,
 75 Az másikat bottal csak elhullatnák,
 Ő maga öklelne hadára császárnak.
- Nagy zengésök, üvöltések lőnek,
 Nagy erőssen ők öszvezöndülének,
 Mindkétfelől erős viadalt tőnek
 80 Az császár népében sokan veszének.
- Csuda bátorsága Kazul basának,
 Nagy gondot adott ő ott az császárnak,
 Látá császár veszését két hadának,
 Kazul juta puskáira császárnak.

- 85 Igen kezde Kazul népe hullani,
Taraszk, puska miatt oly igen veszni,
Mert nem tudnak vala puskátúl félni,
Ők soha nem tuttak puskából lönni.
- Az Kazulnak egy karját általlövék,
90 Főhadnagyát viadalba ellövék,
Kazul látá, ott hamar megfutamék,
Mégis fele népével megmeneködék.
- Szancsákbékek jelösek elesének,
Tizenegyen viadalban veszének,
95 Lön halála basák közül kettőnek,
Az egyiknek az főúr beglerbéknek.
- Azért császár nagy nyerőségöt nyere,
Kazulnak minden marháját elnyeré,
Pohárszékit, társzekerit elnyeré,
100 Szép feleségét es császár megnyeré.
- Róla azért esék oly nagy bánatba,
Hogy sok főnépe vesze viadalba,
Tebritz várast az Kazul országába
Megvevé, elrontatá haragjába.
- 105 Kazul földéből császár kiindula
Mikor juta az Konstantinápolba,
Kazul szép feleségével elhála,
Csak egy éjjel császár véle vigada.
- Adá feleségül Kertez szancsáknak,
110 Szancsák megköszöné aszt az császárnak.
Mikor az ágyban ők együtt volnának,
Szancsák nyúla kezéhez az asszonnak.
- Szancsák aszt eszébe nem vötte vala,
Az asszonnál titkon egy hancsár vala,
115 Ágyékjában hancsárt ütötte vala,
Az Kertez szancsák ott hamar meghala.
- Vala asszony igen nagy siralmába
Az szót mongya ágyasházban sírtába:
„Eszet azért szörzém én nagy haragomba,
120 Nem akarok többet élnöm ez világba.
- Légyen az én vitéz uram éltéjért,
Én férjemért, ím az Kazul basájért,
És énrajtam lött az nagy kisebbségért.”
Császár hallá, őt megfogatá azért,
- 125 Béveteté az tengörnek vizébe.
Vagyon császár meg oly elmélködébe,
Kazult elveszesse az ő földébe,
Mert bánkodik, hogy kárt vallott földébe.

- Az Ibráin basát császár szólítá,
 130 Az Kazul basára ötet bocsátá,
 Aszt erősen néki megparancsolá,
 Hogy Kazult kergetné és nyomorgatná.
 Sok néppel Ibráim hamar indula,
 Kazul földében egy várasban szálla,
 135 Közel Kazul egy szép várasban vala,
 Esztendeig öszveharcoltak vala.
 Semmiképen mezőre Kazul nem méne,
 Az Ibráin őnéki eszt izené:
 Szömély szerént övéle szömbe jönne,
 140 Az szerencse válnék el, kié lenne?
 Aszt íratá Kazul az Ibráinnak:
 „Te vagy csak egy rabja az Szulimánnak,
 Nem illik il nagy fejedelöm úrnak,
 Viadallal társa lenne egy rabnak.
 145 Vagyon neköm ilyen rabom, mint te vagy,
 Annak megmutathatod, hogy te ki vagy,
 De hívjad ki uradat, ha jámbor vagy,
 Azzal szömbe vívok, meglátom, mint vagy.”
 Az Ibráin eszt császárnak iktatá,
 150 Szóval császárt igen szorgalmasztatá,
 Ne alunnék, nagy hadát indítaná,
 Kazul basán bosszuját megállaná.
 Legottan készüle császár nagy hadval,
 Négyszázezör lóval, négyszáz tarasztkval,
 155 Tizenkétezör puskás jó jancsárval,
 Kazulnak eszt izené nagy haragval:
 „Tuttodra adom neköd indulásomat,
 Titkon nem viselhetöm nagy hadamat,
 Hogyha jámbor vagy, vár meg enmagamat,
 160 Országodért vív meg, mutasd magadat.
 Valahol meglellek, én megkereslek,
 Hogyha viadalba tégöd nem lellek,
 Várasidról várasidra kergetlek,
 Úgyes tégöd én rabságomba ejtlek.”
 165 Sietséggel készül Kazul, hogy hallá,
 Az császárral szömbe vívni akar vala,
 Deli Mentés egy főtanácsa vala,
 Egy nagy hegyre Kazult felvitte vala.
 Az császárnak mutatá nagy erejét,
 170 Tengörnek mondá az császár sok népét,
 Tengör módra elnyelné Kazul népét,
 És mutata sok tarasztkot, puskás népet.

- „Kegyelmes úr, néped ha arra viszöd,
 Kegyötlenül őket megégetteted,
 175 Jobb körülök kabdosván keröngenöd,
 Császár népét gyakor helyön öldöznöd.”
- Ottan megfogadá Mentés beszédét,
 Kezde kerengeni császár erejét,
 Sok helyön öli, vagdalja ő népét,
 180 Kazul azzal mutattya jelönlöttét.
- De hogy eszt császárnak megmonták volna,
 Kazul szömben viadalnak nem állana,
 Csak kerülök oly igen kapdosna,
 Az császárnak abból nagy kára volna.
- 185 Az császár hogy hallá, hamar indula,
 Babilóniát búába megszállá,
 Hogy mely váras Kazul basáé vala,
 Császár vítatá, és megvötte vala.
- Sok drága kincsöket benne meghagya,
 190 Sok tevéket, kik viselték, ott hagyta,
 Háromezör vitézét benne hagyá,
 Megsebesült sok szolgálit ott hagyá.
- Az Kazulnak országában indula,
 Szép városokat az császár megszálla,
 195 Városokat míg ott vívtatta vala,
 Kazul addég Babilóniát megszállá.
- Rettenének városban, félemlének,
 Gyakor viadalban sokan veszének,
 Éhség miatt igen megepedének,
 200 Kazul basátúl kegyelmet kérének.
- Ottan Kazulnak ezen öröme lön,
 Mert Babilónia meg kezében lön,
 Császár kincse tevékkel kezében lön,
 Ki császárnak igen nagy búára lön.
- 205 Lám, az bennevalókat elbocsátá,
 Minden marhájokat megadattatá,
 Mert az várast hitre megadták vala,
 Otmán hitinek ez ellene vala.
- Ezök igen sietnek császár után,
 210 Császár bánkodik ő nagy kárvallásán,
 Nagy szép kincsen és Babilló városán,
 Hogy nagy kisebbség lött nagy méltóságán.
- Sőt azokat mind előhozatá,
 Haragjában ott önékik eszt mondá:
 215 Soha nem hallotta és nem olvasta,
 Otmán nemzet várast megadott volna.

- „Várasomat árulók megattátok,
Nagy kincsemet ellenségnek attátok,
Mire benne, hogy ti meg nem holtatok,
220 Szégyentökre azért ti mind meghaltok.”
- Igen hamar őket mind levágatá,
Ibráin basát hamar elbocsátá,
Harmada népét véle elbocsátá,
Fővárasát Kazulnak megszállatá.
- 225 Az Kazul eszt hallá, hamar indula,
Az császárra oly igen siet vala,
Szömben véle megívni akar vala,
Császár hallá, ezen megrettent vala.
- Diadalmat Kazul kezd rajta venni,
230 Szégyent nagyot kezd miatta vallani,
Vlakoknak kezdé azt parancsolni,
Ibráint meghívnák hozzá sietni.
- Az Ibráin siet nagy gyorsasággal,
Mely nap Ibráin megjuta hadával,
235 Aznap Kazul akar vívni császárral,
De hogy érté Ibráint szép hadával,
- Legottan eltérek az Kazul basa,
Az császár hadában Ibráin basa,
Nagy felszóval eszt kiáltja basa:
240 Ne félnének, mert megjött Ibráin basa.
- Ibráim megjutott ki az haddal bír,
Ebben terek császárnak hamar lőn hír,
Ibráinra haragvék, ű ugyan sír,
Akarja megölni, hogy sok néppel bír.
- 245 Ajasz basa eszt hogy kezdé érteni,
Az császárnak ott eszt kezdé mondani:
„Ne akarja felségöd most megölni,
Mert gonoszban kezd az te dolgod lenni.
- Rabja néki tizenkétezör vagyon,
250 Ha megértik, urok hogy halva vagyon,
Azok gazdagok, nagy szép szerrel vadnak,
Kazul vélők tevéled szömbbe álljon.
- Ottan megbánod, hogy Ibráin megholt.”
Eszt az császár ottan jóváhatta volt,
255 Ibráin halálának ez oka volt,
Hogy az császár végre őt megölte volt.
- Lőn az császár el hazaindulatba
Egynéhán várast megvőn ő utába,
Kazul vagyon körüle forgódásba,
260 Kapdosásban, gyakor ragadozásba.

- Szállá meg az császár Babilóniát,
Lőtteté, rontatá az ő kőfalát,
Nagy viadallal megvevé várasát,
Levágatá mind az bennevalókat.
- 265 Erössen rakatá Babilóniát
Háromezör jancsárt, ötezör lovagját
Benne hagyta, nagy sok élést, álgúját.
Konstantinápolt meglátá lakóházát.
- 270 Régi időben eszt megprófétáltak,
Utóssó időben csudákat látnak,
Nagy hatalmok lészön az pogánoknak,
Nagy bolygások az igaz hitben valóknak.
- Szultán Szulimán császár nagy hatalma
Nem sok héján mint bölcs Sándor hatalma,
275 Az jó Isten már hatalmát megroncsa,
Az keresztyén népet már feltámaszja.
- Egy úrfiú császártúl megjöttében,
Nagy bizonnyal beszélé egy kedvében.
Tinódi Sebestyén deják könyvében
280 Ő béirá negyvenhat esztendőben.

FINIS

[XV.] SOKFÉLE RÉSZÖGÖSRŐL

- Sok részögös, hallgassátok erkölcsötöket,
Isten ellen részögségben ti vétkezőket,
Mert gyakorta felejtitek ti Istentöket.
- 5 Én beszédöm az Noéről kell elkezdenöm,
Az jó bornak meglelését megbeszéllesem,
Sok rendbéli részögségöt megjelöntenöm.
- Bárkájából Noé atyánk mikort kiszálla,
Mindenféle népét, barmát el-kibocsátá,
Ez szép szárazföldön Isten elszaparítá.
- 10 Ez időben az szőlőhegy soholt nem vala,
Paradicsomban Isten terömtötte vala,
Paradicsomból az vízezön kihosza vala.
- Sőt egy magas hegyben szőlő megmaradott volt,
Az Noéhoz közel szőlő gyökerezött volt,
15 Meleg nyárban szőlő fővel szépen termött volt.
- Találá meg egy bakkecske, szép voltát látá,
Gyömolcsét megharapálá és megvidula,
Szép szakállát igen rázá, magát hagyigálá.
- Igen hamar kihozatá Noé, hogy hallá,
20 Kis kertében béhozatá, elplántáltatá,
Oroszlánvért és majomvért hamar hozata,
- És disznóvért és kecskevért ő kerestete,
Szőlő tövét mindezőkkel megötöszteté
Ő az vizét megszereté, soká terjeszté.
- 25 Nagy vígan vesszőjét Noé elültetteté,
Kapásokkal mívelteté, hordót töltete,
Egy kedvében az jó borban Noé köppente.
- De lám, Noé az jó bortúl megrészögdék,
Szertelenül ruhájával ő elaluvék,
30 Az kisebbik fiátúl, Kámtúl megmevetteté.
- El-kiméne, attyát Noét bé sem fedözé,
Két bátyának: Semnek, Jáfetnek aszt megbeszélle,
Egy palásttal az két bátya hamar fedözé.
- Az Noénak szemérmére ők sem nézének,
35 Visszanézvén, tisztösségöt attyoknak tévének,
Némikor Noé felserkene, hogy kimenének.
- Kárát vallá ennek az Kám ő magzatiban,
Mert eszt Noé mind megérté, lön nagy haragban,
Megátkozá Kámnak fiát ő nagy búában.

- 40 Nám, az Kámnak öregb fia Kanaán vala,
Sem, Jáfetöt az vén Noé áldotta vala,
Hogy önékik az Kanaán éltig szolgálja.
- Ifjak erről tanulhattok, mint atyátokat
Tisztöljétek, hallgassátok ti anyátokat,
45 Hogy rejátok ne vegyétek az ő átkokat.
- Isten Noét vénségében kivötte vala,
Ötven héján ezör esztendő éltette vala,
Világszerte az ő magvát elsokasítja.
- Részögösök megéricsétök ti rendötöket,
50 Az bor miá külömb-külobb természetöket.
Oroszlánvérben kik részesök, mongyák ezöket,
- Bátor szívök, mint Sámsonnak, igen erősek,
Bajviadalt vitézőkkel semminek vélnek,
Józanulván, ha rákelnek, bokrot keresnek.
- 55 Az majomnak természeti igen játékos,
Mit mástúl lát, aszt műveli, oly igen okos,
Ő vérében aki részes, olyan játékos.
- Tehetségöt részögségben sokat késértnek,
De nagy sokak erejökben csak szégyönködnek,
60 Kik amaszt es elszalasztják, táncban elesnek.
- Oly rút férög disznó-férög ő állattyában,
Ő bárszonyát nem kíméli, hever az sárban,
Ő vérében az ki részes, hever az sárban.
- Részögösök kecskevérben az kik részesök,
65 Mert kecskének természetök, tombolnak, szöknek,
Magasságra felugordnak, kosul öklelnek.
- Bémerülnek az bormarók sok tombolásban,
Kecske módra felszökésben és nagy sok táncban,
Részögségben sok gonosság lészön az táncban.
- 70 Alázatos, békességös egyik részögös,
Az második csak garázdás és oly versönyös,
Imádkozik és bűnén sír harmad részögös.
- Negyedfélék apróságot igen kívánnak,
Ötödfélék dúlnak, fosztnak, oly igen lopnak,
75 Hatodfélék csak hallgatnak, mert megnémulnak.
- Hetedfélék igen bölcsek, mint Damján lova,
Részögségbe veteködnek az hit dolgába,
Szentírásból semmitudók ők józanságba.
- Nyolcadféle részögösök vannak udvarba,
80 Vitességök, bölcsességök nincsen magokba,
Nyalánk hálót ők tanultak az ő dolgokba.

- Nyelvesködnek, ők csácsognak úrasszony előtt,
Mít kívöl hallnak, aszt beszéllik úrasszony előtt,
Soknak ejtnek nagy bánatot baráti előtt.
- 85 Nám, az urak asztalokhoz azért ültetik,
Eszös népek az asztalnál csúfnak ítélik,
Mert csúfságát az asztalnál sokan mevetik.
- Nem kell akkor hegedülni, lantot pöngetni,
Szép dolgokat krónikákból nem kell zöngeni,
90 Csalfa bíró mert ott csácsog, aszt kell hallgatni.
- Az csélesapás többet használ az vitésségnél,
Hízölködés, csúfolkodás lantnál, énöknel.
Társim, ezzel se gondoljunk, igyunk jó kedvvel!
- Gondban esik, elaluszik az kilencedik,
95 Az bor szagát ő megérzi, ha elkerülik,
Ott feltekint, az pohárért igen morgódik.
- Igen eszik az tizedik, virrattig iszik,
Nagy gazdagnak véli magát tizenegyedik,
Az hásárton mindent elveszt tizenkettődik.
- 100 Száguldásval lovát veszti tizenharmadik,
Megsiratja kárát másnap, megjózanodik.
Mind virrattig elbúdosik tizennegyedik.
- Olyak vadnak, gyaloghídat meg sem találnek,
Az híd mellett, hipp! az sáron általgázolnak,
105 Lábok nékik négy is vagyon, vélnéd baromnak.
- Meg sem mosdik borzas fővel tizenhatodik,
Az konyára, az pincébe ottan béésik,
Ha meglátod mint Markalfot, bolondoskodik.
- Ez es nem jó részögségbe ki vereködik,
110 Jámbor házását, jó szolgáját kik sziggyák, verik,
Meg is ölik, részögségbe néha történik.
- Hogy megércsed il részegös tizenhetedik.
Tíznyolcadik az jó borban mindaddég iszik,
Rókát szaggat, száját törli, ű esmég iszik.
- 115 Sokak vannak részögségben, sokat ígyérnek,
Tülök kéri, józanokban teccik mérögnek,
Nevet vesznek, mert út mongyák hazug agebnek.
- Az huszadik szolgálatját igen ajánlja,
Szükségkorán ha meglelöd, aszt elhallgatja,
120 Il barátot, atyafiat minden utálja.
- Gondolkodnak bornemisziák, igen hallgatnak,
Részögösök mit csácsognak, aszt mosolyogják,
Hogy bölcsebbek ők volnának, mind azt alítják.

- 125 Az bor szaga ő fejöket ott általhatja,
Csácsogását, felszökését minden meglátja,
Asszonyoknak az szebbikét táncban kívánnya.
- Bormegiszják nekik vannak mikor akarják,
De az álnok fősvénségért ők bort sem isznak,
Mikor isznak, erkölcsöket jóvá sem hagyják.
- 130 Az kik urak, asztaloknál sokan ravaszak,
Súg, hogy félön az vendégöt hogy bolondícsák,
Ű magának lágy italját félig iktassák.
- Az asszonyok, szép leányok nagy gyengén élnek,
Az asztalnál ők sem esznek, nagy fittyel élnek,
135 Maga még reggel szép sölt kappant ők elnyeltének.
- Ezöst kannácskát az pincébe eligazítanak,
Regtől fogva kit éfélig meg sem száraztnak,
Két rossz tálat ők zörgetnek, szöknek, tombolnak.
- Sőt ők gyakran ablakokban hogy hímöt varrnak,
140 Rejtökhelről borosedént ők előrántnak,
Egyet-kettőt akasztalnak, ők esmég isznak.
- Vénasszonyok, jaj szegényök, ők is kullagnak,
Setét herre, bort ha kapnak, eltoszogatnak,
Az leányok ha ellopják, igen kogyognak.
- 145 Utálják az jó bort az nagy tömlőjű dajkák,
Tejök jűjjön, bort ha kapnak, gyakran kortyantnak,
Az gyermekön elalusznak, néha megfojtják.
- Vén szakállú hopmestörök mikor köppentnek,
Ott csácsognak és mint lehet, tombolnak, szöknek,
150 Az asszonyok, szép leányok azon mevetnek.
- Jó bort kérnek, ha nem adnak, igen zúgoldnak,
De ha jó bor palaszokjokban, ők danógatnak,
Szakállokat borzogattyák, ők esmég isznak.
- Ímé elrejtősztenek volt az vígságtévők,
155 Lantosok és hegedősök, kiknek bor lelkek,
Csak borért is elzörgetnek néha szegényök.
- Gyorsan köppent, még idején békeni magát,
Szunnyad, véti ő nótáját, vonszja az fáját,
Meg is ütik, néha történik, bottal az hátát.
- 160 Székön ülő sok tolvajok, lesnek piacon,
Nagy morgással átkozódnak szenes fazekon,
Alól gyujtják, folyul ontják az bort akkoron.
- Árujokat olcsón veszik, nagy drágán mérik,
Néha ifjak alutt szénbe puskaport rejtik,
165 Az fellobban, Valkó vidékét elpörzsölik.

Az kannácska meg sem szárad, rejtőkbe tartják,
Nagy gyakorta jól köppentnek, fart igazgatnak,
Onnat hazól férjök éhöznek, szoméhoznak.

170 Gondoljátok részegesök ti vétkeket,
Melyekbe megbántottatok ti Istentöket,
Il erkölcsnek, részőségnek vessetök véget.

Az bort Isten nagy jó végre nekünk terömté,
Mértékletösségvel véle élnek engedé,
Józsággal minden őtet szépen dícsérné.

175 Bátor igyunk az jó borban, jó kedvet vegyünk,
Istenünknek, nemzetünknek csak mi ne véccsünk,
Ha külömben cselekedünk, lelkünkben veszünk.

180 Az ki szörzé, neve Sebestyén, szoméhságába,
Nyírbátorba ezörötszáz és negyvennyolcba,
Udvarbírák bort nem adnak, vannak átkjában.

FINIS

[XVI.] BUDA VESZÉSÉRŐL ÉS TEREK BÁLINT FOGSÁGÁRÓL

- Siralom adaték sok rendbéli népnek,
Ki hírével leszön föld kerekségének,
Mert vége lőn immár mi víg életünknek
Eszt tevé fogsága kegyös vezérünknek.
- 5 Esztökben vegyétök ez úrnak fogságát,
Jó Terek Bálintnak tőlünk így elváltát,
Lám, minden értötte jámborul szolgáltat,
Mindenik urának mindönbén hív voltát.
- 10 Benn Erdélyben lőn János király halála,
Ottan ő udvara igen megpusztula,
Urakban egynéhány mert ott meghasonla,
Kik miatt ez ország ím mind elpusztula.
- Ágyúkkal némötök ottan készülének,
Kincses Buda alá hamar sietének,
15 Törést és nagy rontást ők nagyot tevének,
Azért az Budában nem férköszhetének.
- Serénsége vala jó Terek Bálintnak,
Mert igen hív vala az király fiának,
És övéle öszve az szegín országnak,
20 Rettenetös vala mind az némöt pártnak.
- Terek császár hallá némötnek erejét,
Hamar készítetté az ő nagy erejét,
Basáit, szancsákit, sok rendbéli népét,
Memhet basát hagyá, mint császári képét.
- 25 Igen parancsolá császár az basának,
Hitöt, szép szót írta az magyar uraknak,
Jelösben mindennél jó Terek Bálintnak,
Szóval, ajándékval magad ajáld annak.
- 30 Az basa indula, Eszékre ha juta,
Jó Terek Bálintnak hamar elírata,
Nagy szép szókkal ötet hozzá hívattatá,
Minden jóval lenne, császár aszt fogatta.
- Nagy gongya lőn erre jó Terek Bálintnak,
Eszt ő megjelönté fő-fő szolgálainak,
35 Oly tanács adaték ez nemes úrfinak,
Hitlevelét kérje az terek császárnak.
- Úrfi így felele bánatos beszédben:
„Ha én hitöt kérök az én levelemben,
Kezd kétségök lenni az én hívségömben,
40 De csak bízom magam én jó Istenömben.

- Sokak szidnak engöm az hajas tereknek,
Szerető uraim nyilván vagyon néktök,
Terek barátsága úgy nem kell kedvemnek,
Mint olyan hitetlen ragadozó ebeknek.
- 45 Lám, mi nem láthatánk oly jó fejedelmet,
Ki megrontja vala gonosz terek népet,
Szabadítja vala ez keresztyén népet,
Értök szerencsére vetöm én fejemet.”
- Indula, Tárdánál az táborban juta,
50 Egy sátort az basa hamar vonyattata,
Ott nagy tisztóséggel abban szállattatá,
Fő-fő terekkel néki udvartata.
- Jó Verbőczy Imre nála kedves vala,
Mint egy atyafiát úgy szereti vala,
55 Mert nagy szíve szerént néki szolgál vala,
Basa sátorában akkort véle vala.
- Terek csudálják szépön termött voltát,
Mert régön hallották ő jó vitéz voltát,
Azomban elhozák császár ajándokát,
60 Azután elhozák basa ajándokát.
- Öltözött lovakat, aranyas ruhákat,
Avval az császárnak nagy kegyelmes voltát,
És Memhet basának minden barátságát
Úrfi ott ajánlá nagy hív szolgáltyát.
- 65 Rajta az basa lön oly nagy vigasságban,
Hamar béhivatá az ő sátorában,
Szép édös beszéddel lön véle tanácsban,
Hogy császárnak lenne hív szolgáltyában.
- Termetét, szömélyét basa megszömlélé,
70 Udvara népit es széllal megszömlélé,
Szebben termött embört soholt ő nem lele,
Az úrfival basa ott arról beszéle:
- Udvara népével Budára sietne,
Szolgálna császárnak, és ott véle lenne,
75 Mit császár akarna, mindaz-tévő lenne.
Úrfi elbúcsúzik, basátul elméne.
- Sok mulatság nem lön akkort ő dolgába,
Házátul siet az romlott Budába.
Immár basa vala Kányánál táborba,
80 Szent Gellérnél vannak némötök barlangba.
- Dunát béállották nagy vízi erővel,
Magokat béásták környül nagy vermökvel,
Megrakták álgyükval, vannak bátor szível,
Memhet basát várják fejenként víg kedvvel.

- 85 El-bé Terek Bálint ha juta Budába,
Az budai sok jó lön nagy vigasságba,
Az magyar urakval lön ő oly tanácsba:
Népöket szállíták kinn az hegy aljába.
- Tőnek ostromokat az némöt táborra,
90 Elvegy terekkel együtt mennek harcra,
Kösznök Török Bálint szíve bátorságra,
Csudaképpen siet némötök sáncára.
- Jó Príni Pétörrel ő szömbe lött vala,
Ki nagy szép szavával igen kéri vala,
95 Hogy az terek mellől hamar elállana,
Mert az császár hiti végre őt megcsalná.
- Nagy hitleveleket néki jelent vala,
Császár, basa, szancsák kiket attak vala,
Mely hitlevelekre császárhoz ment vala,
100 Hittel őt megcsalván, megfogatta vala.
- Ott jó Terek Bálint ezzel sem gondola,
Urához, herceghöz igaz szível vala,
Kiért ő halálát ott nem szánja vala,
Attya szerelméjért im mely nagy kárt valla.
- 105 Dráván terek császár immár elkült vala,
Az némöt táborba hamar hír jött vala,
Császár hatalmátúl úgy rettentek vala,
Titkon Duna vizén ők költöznek vala.
- Jó Pest várasában sokan elkelének,
110 Bennök az táborba kik ott rekedének,
Terek, magyar miatt mind megöletének,
Terekek úsztatnak, sokan elkelének.
- Nagy hamar terek Pestben bemenének,
Nagy gazdagságokat, álgyúkat nyerének,
115 Némötország felé némötök sietnek,
Vízerővel öszve el-felsietének.
- Császár Scambriához azomba eljuta,
Nagy szép sátorokat ott ő felvonyata,
Nagy hálákat ada, Allát kiáltata,
120 Az ő basáihoz víg kedvet mutata.
- János királnénak Budában izené,
Hogy az királ fiát őnéki küldené,
Menni főúr vagyon, őt alákésérné,
Mindenik hívségét azzal jelöntené.
- 125 Vala nagy bánattya királné asszonnak,
Véle egyötömbe az magyar uraknak,
Nem hihetnek vala nyilván az császárnak,
Azért királfival aláindulának.

- János herceg vala aranyas szekérben,
 130 Az urak körüle vannak késérésben,
 Mikoron jutának császár eleiben,
 Császár látá őket, vala víg kedvében.
- Tanácsában császár mondá az basáknak,
 Hercegöt megadnák királné asszonnak,
 135 Az urakban ötöt megtartóztatnának,
 Hercegöt felvivék, urak meg maradának.
- Az basák beszéllek hatalmas császárnak
 Nagy jó vitességét jó Terek Bálintnak,
 Mindönöknél feljebb dícséretöt adnak,
 140 Hogy mind az két párton jobb vitézt nem monnak.
- „Te felségöd hogyha mast eszt elbocsáttya,
 Vannak sok vitézi, hogyha feltámasztja,
 Az Drávát felségöd míg által halaggya,
 Hátul való néped ő mind levágattya.”
- 145 Eszt császár hogy hallá, hagyá őt megfogni
 És az több urakat Budába bocsátni.
 Budának várasát hagyá elfoglalni,
 Az szolgáló népet mind el-kibocsátni.
- Szép szóval úrfiat vivék egy sátorban,
 150 Ott az több urakat bocsáták Budában,
 Terekek menének sokan az várasban,
 Császárnak foglalák, vannak nagy vígságban.
- Igen kiáltatá császár nagy felszóval:
 „Az ki szolgáló nép, menne hamarságval,
 155 Mert fél óra múlva büntetik szablyával.”
 Minden, ki eszt hallya, siet gyorsaságval.
- Igen fosztogatók őket, úgy bocsáták,
 Az királné asszont mind felrakottaták,
 Minden ő kincsével el-kiindították,
 160 Császár hagyásából békével bocsáták.
- Gyorsan az urakkal asszony kisiete,
 Lippa felé császár ötöt kísérteté,
 Budának szép várát sírva megtekinté,
 Azzal önnönmagát igen keseríté.
- 165 Ez jó Terek Bálint marada fogságban,
 Rusztán basa tartja az ő sátorában,
 Szolgáinak izent ő nagy bánatjában,
 Hívással lennének ő szolgálattyokban.
- Terek Jánost, Ferencöt, néki két szép fiát
 170 Hallgatnák egyemben ő asszony szép társát,
 Fogadnák mindenben ő parancsolását,
 Gondolnák az Pökri Lajosnak példáját.

- Hitlen terek császár hitinek nem álla
Ez nemes úrfiat véle vivé alá,
175 Az Szulimán basát Budán hatta vala
Így nagy nyereséggel ő el-alászálla.
- Fohászkodik vala és igen sír vala,
Jó Terek Bálintné, hogy hírt nem hall vala,
Mert ő vitéz urát igen félti vala,
180 Hogy az terek hiti végre meg ne csálná.
- Egy levelet néki ha megmutatának,
Hogy fogsága volna ő vitéz urának,
Erő szakaszkodék kezének, lábának
Földhöz üté magát, ott sokan sírának.
- 185 Csudaképpen töri, fárasztja ő magát,
Sírva apolgatja futosó két fiát,
Oly igen kesergi urának fogságát,
És az két fiával az nagy árvaságát.
- Ígyen éjjel-nappal hallyák kesergését,
190 Immár nem alítja világban élését,
Hallya meg az Isten az ő könnyörgését,
Hogy hamar láthassa ura megjövését.
- Ti jó keresztyénök, tegyünk áldozatot,
Hogy Isten hallgasson tőlünk imádságot,
195 És megszabadíccsa jó Terek Bálintot,
Hívön szolgálhassa ez szegín országot.
- Ezörötszáznegyven és egy esztendőben
Budáról császárnak el-alámentében,
Szigetben ki szörzé, vala nagy fektében,
200 Vitéz urán való nagy kesergésében.

FINIS

[XVII.] PRÍNI PÉTERNEK MAJLÁT ISTVÁNNAK ÉS TEREK BÁLINTNAK FOGSÁGOKRÓL

- Sírva vesziköl mast szegín Magyarország,
Mert tőle távozik hangosság, vigaság,
Belőle kikele sok fénös gazdagság,
És fogságban esék egynéhány uraság.
- 5 Ezön örvend, vigad az terek császárság,
Hogy magyar urakban vagyon oly bolondság,
Hiszik, hogy őbenne vagyon oly jámborság,
Hogy fogadásában nem volna ravasság.
- 10 Bolondság töletök fejenként magyarok,
Terek álnok hitit meg nem gondoljátok,
Maga csak tőlem es sokszor hallottátok,
Sok fejedelmeket mind csaltak, tudgyátok.
- Az tereknek hiti erőssen aszt tartja,
Ha hittel, szép szóval kavort megcsalhattya,
- 15 Ajándokkal, vagy lopva elragadhattya,
Isten azért néki mennyországot adgya.
- Sőt ugyan nagy parancsolat ez ükösztök,
Miként az szeretet parancsolat néktök,
Ha az szeretetöt ti jól tisztölnétök,
- 20 Az terek hitinek bizon nem hinnétök.
- Tuggyátok, magyarok, hírösök valátok,
Míg nagy szeretettel egymást hallgatátok,
De mihelt kösztetök ti meghasonlátok,
Ottan országtokban, ím, mint pusztulátok.
- 25 Ím az terek császár mindezön öröle,
Ő álnok hálója ottan elteröle,
Jelös főhalakat véle megkeröle,
Kikkel gazdagságot, sok szépségöt lele.
- Álnok hálójában egyszer el-béejté
- 30 Az jó Príni Pétört mikort elviteté,
Hitit, fogadását császár elfelejté,
Az nemes úrfiat nagy fogságban veté.
- Nagy somma kincsével magát ő megváltá,
De semmi lön néki kincse oda-volta,
- 35 Csak fiátúl ne lészön vala megváltá,
Kit, nem lön mit tenni, császárnak hozata.
- Vala nagy bánatja szép asszon társának,
Fiát, hogy megérté, vinnék az császárnak,
Erő szakaszkodék kezének, lábának,
- 40 Földhöz öté magát, ott sokan sírának.

- Sokat szép fiának ő nem szólhat vala,
Mert nagy keserőség szívét folta vala,
Ölelgeti, sírva apolgatja vala,
Egy hintószekérben úgy öltette vala.
- 45 Lőn Príni Pétörnek így szabadulása,
És az ő fiának odamaradása,
Az magyar uraknak lőn példaadása,
Néki mind éltiglen nagy fohászkodása.
- 50 Ím minap Erdélyben császár béereszté
Kucsig Bali béköt, kinek aszt jelönté,
Hogy az Majlát Istvánt ő el-kihitetné,
Fogaras várából néki fogva vinné.
- 55 Tőn égetést, rablást Bali bék Erdélyben,
Majlátnak izene házában helyében,
Hitöt, fogadást tőn az császár képében,
Hogy királlyá teszi Erdélynek földében.
- 60 Édös beszédökkel őt hívattya vala,
De az Majlát néki ott nem hihet vala.
Az moldvai vajda: Pétör vajda vala,
Ki az Bali békkel akkoron ott vala.
- Rejá gondolának, nem sokat szólának,
Három szegín bojért előhozatának,
Aranyas ruhákat reájok adának,
Szép patyolatokat fejökben rakának.
- 65 Az Majlátnak hamar ők ím eszt izenék:
Hogyha ő nem hiszön az császár hitinek,
Ím, három fővajdát küldünk kegyelmének,
Csak adgya ő magát egynéhán beszédnek.
- 70 Termetök jó vala, ruhájok szép, fénös,
Ebből Majlát nem lőn hozzájok kétségös,
Ottan el-kiméne, hogy légyön beszédös,
Kinek odamente lőn nagy kellemetös.
- 75 Vivék fogva ötet az terek császárnak,
Három szegín bojért hagyák Majlátnénak,
Örök siralom lőn az tisztös asszonnak,
És nagy emléközet egynéhán országnak.
- 80 Sőt mégis hallyátok császár hamis voltát,
Hogy jobban tudgyátok önni magatokat,
Hogy hálóját veté császár Buda alatt,
Ott benne fogata jó jelös halakat.
- Drága halat egyet közölük választá,
Kinek serínsége többit feljülmúlta,
Aszt császár magának bárkájában tartá,
Az alábbvalókat ő mind elszalasztá.

- 85 Ez lőn Terek Bálint, ki jó vitéz vala,
Kinek terek császár sok hitöt ad vala,
Az basák, szancsákok hitöt adtak vala,
Szép ajándékokval öt elcsalták vala.
- Terek Bálint, kiknek oly igen hitt vala,
90 Hívségét hercegnek úgy mutattya vala,
Mindeneknél feljebb némöttel vív vala,
Teste szakadását ő nem szánja vala.
- Intése nem teccék az Príni Pétörnek,
Ki megmondta vala ez nemes vitéznek
95 Minden csalárdságát az császár hitinek,
De ő bátorsággal álla vitésségnek.
- Nagy sokan terekek azon csudálának,
Hogy bátrabb vitézt ők soha nem láttanak,
De aszt őfelőle mondák bolondságnak,
100 Hogy il igön elhitt török szép szavának.
- Óh, ez nemes vitéz mely igen csalaték,
Hiti az császárnak mind elfeletteték,
Mert ő megfogaték és aláviteték,
Minden szép javitúl ő megfosztattaték.
- 105 Duna mellett mongyák Nándorfejérvárba
Csak harmadmagával tartják nagy fogságba,
Mast es mondgyák, vagyon nagy bátorságába,
Mit tőle kívánnak, aszt nem fogattába.
- Hallottam példába régen, hogy mondották,
110 Az jó acélt soha úgy nem paskolhatták,
Tiszta vassá ötet hogy ellágyíthassák,
Hogy soha acélnak ötet ne mondhassák.
- Fohászkodik mostan sok gyakor sírásval
Asszony-feleségöd az két szép fiadval,
115 Mert ők élnek mostan az nagy árvaságval
Nagy sok bosszúságval, gyámoltalanságval.
- Örömök soholt nincs te jó szolgálidnak,
Kik szível szeretnek, gyakran fohászkodnak,
Egynéhán közölök tétova búdosnak,
120 Ha megszabadulnál mégis sokan várnak.
- Csuda mint ohítnak az te jó barátid,
Még azok is, hogy kik voltak ellenségid,
Lennének nagy somma kinccsel segítségid,
Csak kiválthatnának az te szeretőid.
- 125 Jól értitök immár hitit az tereknek,
Urak úgy higgyetök hitetlenségöknek,
Egymást szeressétök, jobb ti fejetöknek,
Úgy lészen romlása gonosz terök népnek.

Tanácsot sokáig, kérlek, ne tarcsatok,
130 Ha ez két víz között ti lakni akartok,
Mert ha csak hallgattok, szömben ti nem vívtok,
Félök, hogy sokáig itt nem uralkottok.
Ezörötszáznegyven és két esztendőben
Baronyában ki szörzé Szent György innepébe,
135 Nevét jelöntötte versnek kezdésében,
136 Ez urakról való megemléköztében.

FINIS

[XVIII.] VERBŐCZI IMREHNEK KÁSZON HADÁVAL KOZÁRI MEZŐN VIADALJA

- Ti szegín magyarok, nagy öröm tinéktök
Az terek kezébe mikor fogllyá estök,
Ott magyar vitézők lesznek segítségtök,
Kik miatt szabatság hamar léssen néktök.
- 5 Jó Magyarországon sokszor volt nagy ínség,
Az terek miatt pusztaság, nagy éhség,
Soha benne nem lön oly igaz békeség,
Benne uralkodik mert az nagy irétség.
- 10 Nagy sok csuda vagyon, urak, tirajtatok,
Enne sok ínségben meg nem tanulhattok,
Mire közöttetök ti egymást rágjátok,
Vitézlő urakat veszni akarjátok?
- Oly igen jó volna néktök oly tanácstok,
Kik az vitésségre semmire jók vadatok,
15 Ti nagy kincsötökben sokat kiannátok,
Végbeli hőseket azzal táplálnátok.
- Dúlást jószágtokban ennet sem látnátok,
Az ti honnotokban nyugodalmast laknátok,
De mindezzel semmit ti ne gondoljatok,
20 Idegön országban széllal búdoszatok.
- Jámbor vitézők, kik végekben lakosztok,
Az rágalmassággal ti ne gondoljatok,
Jó szolgálattokban csak megmaradgyatok,
Mert sok jámboroknál dícséretben vadatok.
- 25 Istentől es végre megkoronásztattok,
Hogy az szegínségért il igen fárattok,
Véröket hullattok, és sokan meghaltok,
Szántalan sok rabot ti szabadítotok.
- Sőt igön bánkodik Kászon bék magában,
30 Szabad uta nincsen néki az Tolnában,
Sőt gyakorta vagyon nagy kárvallásában,
Hozzá tartozókban és jó szolgáltaiban.
- Ő magában Kászon azon bosszonkodik,
Hogy Verbőczi Imre véle tusakodik,
35 Oly gyakor csatákkal véle ellenködik,
Őtet elvesztené, azon igyeközik.
- Bajviadalt kére minap ez úrfitúl,
Bizon el sem múlék jámbor szolgáltaítúl,
Sárközi Gábriel, Budaházi Jánostúl,
40 Az többivel öszve az Muti Istvántúl.

- Ezön lőn öröme vitéz Verbőczinek,
Hogy bajviadalban jól cselekedének,
Döbröközben vígan ők el-bémenének,
Az jámbor vitézök hírt, nevet vevének.
- 45 Sok vérök hullatván terek jutának,
Kik bajviadalban sebeket vallának,
Kászon béknek ők mind csak fejet hajtának,
Néki megbeszélék rendit viadalnak.
- 50 Tőn nagy tisztösségöt mind az vitézöknek,
Követe ott vala akkort Murat béknek,
Szönyegökön vitézök leültetének,
Az ő módgyok szerént igen örvendének.
- 55 Ha jó kedve juta vitéz Kászon béknek,
Ajándékot ada bajvívó hőseknek,
Bárson subát, ezör oszporát ada az Recsefnek,
Hatvan forint érő szablyát ada ez vitéznek.
- 60 Ím az Kara Hajdárnak ada egy aranyas bárson,
Kétezör oszporát, egy ezüst sisakot,
Terek Pétörnek ötszáz oszporát, öt sing jó skarlátot,
Kikkel egyötembe minden barátságot.
- Ebben hír lőtt vala végbeli hőseknek,
Ím az Tótországban fő-fő törekeknek,
Jó vitézi vannak vitéz Verbőczinek,
Szerencsa késérteni hamar készülének.
- 65 Nagy vígan Kászonhoz ők el-feljövének,
Kászonnak fő-hajtván tisztösségöt tőnek,
Víg kedvet mutata Kászon az hőseknek,
Mind leültetének, nagy vígan élének.
- 70 De ők megbeszélék okát jövőseknek,
Akarnák fejöket vetni szerencsének,
Az vitézök között hírt, nevet vennének,
Magok jelöntenék Verbőczi Imrőhnek.
- 75 Eszt Kászon hogy hallá, jó kedvet mutata,
Színét ő népének hamar válogatá,
Végbeli hősekkel szépen kiszállítá,
Jó Döbrököz felé rabolni bocsátá.
- 80 Igen száguldának, ők sokat rablának,
Az szegín kösségben sokat fogdosának,
Kozári mezőre mikoron jutának,
Ott ők megszállának, nagy vígan valának.
- Az vitéz Verbőczi eszt nem tuggya vala,
Az pécsi főurak izentenek vala,
Csatához készölne és hamar indulna,
Jó Verbőczi Imre készüle, indula.

- 85 Kétszázhuszonöt lóval és kétszáz gyaloggal,
Száznak várasában beszálla hadával,
Szömbe nem lehezte az pécsi urakval.
Mellé nem jövének mert az ő hadokval.
- Dobját, trombitáját hamar harsagtató,
90 Haragjában népét hazaindítottató,
Hiszöm, hogy eszt akkor az Isten akarta,
Hogy il jó szerencsa ott ötöt találta.
- Akkor az úrfinak hamar hírt hozának,
Hogy az terekek szép haddal kinn volnának,
95 A kozári mezőn hogy megszállottanak,
És magyar foglyokat sokat fogdostanak.
- Rajta az Istennek úrfi hálát ada,
Vitézökkel öszve ő igen vigada,
És minden népének bátorságot ada,
100 Mert mit az Istentől kívánt, aszt megadá.
- Ottan viadalhoz hamar öltözének,
Az ő főlovokra szépen szörzödének,
Lovag-, gyalogseregök megszőrsztetének,
Mind jó kedvvel vannak, ottan eredének.
- 105 Vaj, az terekeknek mikort hírt vivének,
Az magyar vitézők hogy igen jönnének,
Verbőczi Imréhtől meg sem rettenének.
Szeğin magyar foglyok megkötösztetének.
- Az ő jó lovokra mind felszőrsztetének,
110 Viadalhoz hamar ők mind készülének,
Kétszázhatvan lóval ők szépen telének,
Azonban magyarok gyorsan érközének.
- Rajta szeğin foglyok megvidultak vala,
És az nagy Istennek esedöznek vala,
115 Az magyar vitézők mihelt jutnak vala,
Ottan bátor szível kopját törnek vala.
- Az terekek láták vakmerő voltokat,
Az vitézők miatt sokan elhulltokat,
Folnia bocsáták az ő jó lovokat,
120 Mind ottan elhagyák ő sok jó rabokat.
- Bódogasszon napján bőjtben ez es vala,
Jó Verbőczi Imre bátor szível vala,
Immár ő kopját ő eltörte vala,
Vitéz módra kösztök jól forgódik vala.
- 125 Azonban egy terek út arcul találá,
Írott kopjájával ütöt nem találá,
Az ő jó szablyáját el-kivötte vala,
Verbőczi Imréhkel viadalnak álla.

- No, mikor kezküre ütöt vötte vala,
130 Élös szabljájával hozzacsapott vala,
Az ű szép roh lovát torkon vágta vala,
Nyaka elszakada, csak kevésön álla.
- Szertelenül az ló ott elesött vala,
Vitéz az ló alatt igen förtöng vala,
135 Szabljával az terek ott forgódik vala,
Ez nemes vitéznek fejét veszi vala.
- Érközének hamar ő jó vitéziben,
Ő vitéz urokat megsegéllésökbén,
Az tereket ejték földre nagy sebökbén,
140 Az nemes úrfiat lelék egésségben.
- Levék fejét ottan ez terek vitéznek,
Egy jámbor szolgálja vitéz Verböczinek,
Lováról szököllék, adá az vitéznek,
Hogy az viadalban feje ott ne esnék.
- 145 Revid időn vége lön az viadalnak,
Tizenhat foglyokat, jókat fogdosának,
Tíz héján száz fejet vevének, hozának,
Kétszázhusz magyar rabot ők szabadítának.
- Számost megnevezök, kiknek lön fogsága:
150 Akkor ott elvesze vitéz Murát aga,
Az Musztafa vajda és Ibráin vajda,
Viadalba vesze az vitéz Lagmaga.
- Eszt hogy hallá Kászon, bánattya nagy vala,
Mert népének java ott elveszött vala,
155 Jó Verböczi Imre nagy örömbe vala,
És ez nagy Istennek hálát adott vala.
- Ő az vitézökkal nagy vígan lakozék,
Az szép nyereséggel vélök megosztózék,
Nagy Istentől néki még több jó adassék,
160 Kászon őmiatta jobban megrontassék.
- Szólok én tinéktök, hősek, hallgassátok,
Kik kereszténségnek oltalmára vattok,
Szerencsékön jártok, véröket hullattok,
És soknak történik tinéktök haláltok.
- 165 Ti az Isten szavát jól meggondoljátok,
Gonoszul az másét ti el se húzjátok,
Az szegín kösségöt ne nyomorgassátok,
Hogyha az Istentől ti irgalmat vártok.
- Ha meggondolnátok vesződelmetöket,
170 Az fő-fő uraknak fogllyá esésöket,
Az dúlás-, fosztásért bünteté meg őket,
Isten országába hogy bévigye őket.

Éljen jó Verbőczy sokat ez világban,
Isten őt megtarcsa jó akarattyában,
175 Híven szolgálhasson ez szegén országban.
Ki eszt szörzé, vagyon jóakarattyában,
Nevét jelöntötte versnek kezdésébe,
Verbőczy Imrőhhöz való szerelmébe,
Viadal volt negyven és két esztendőben,
180 Eszt szörzötte negyvenhárom esztendőben.

FINIS

[XIX.] AZ SZALKAI MEZŐN VALÓ VIADALRÓL

- Támaszta az Isten az keresztyén népre
Pogán fejedelmet nagy veszödelmére,
Jelösben mindönnel ez magyar nemzetre,
Parancsolatszégésért büntetésére.
- 5 Jól értitök az terek császár hatalmát,
Itt Magyarországbán oly nagy birodalmát,
Mely nagy gazdagsággal bírja Buda várát,
Ez országnak hatta néktök fél gallérát.
- 10 Nagy veszödelmeket az Budából tésznek,
Kin szegín magyarok igen veszíkölnék.
Minap Memhet basa szóla terekeknek,
Hogy nagy gyorsasággal véle készülnének.
- Oly igen haragutt az szegín pórokra,
Hogy meg nem hóldolnak szolgálni Budára,
- 15 Nyolcezeren kiszálla ő az Rákosra,
Rabolni indula az neves Miskolcra.
- Dulá, felégeté Miskolcnak várasát,
Ő mind felrabolá jórészt tartományát,
Onnat ő elhoza négyezör rabokat,
- 20 Kikkel ő hajtata szántalan barmokat.
- Ifjú Móré László akkort fogllyá esék,
Ki nem sok időre tölök megváltozék.
Jó Dombai Mihál, Terek Tamás esék,
Kik oda levének, mert meg nem segéllék.
- 25 Il nagy nyereségnek igön vigadának,
Letelepödének, Allát kiáltának,
Szegén magyar foglyok sírva ohajtának,
Mert vígan terekék vélök osztózanak.
- 30 Legottan terekék tisztökbén menének,
Esztergam várában kik el-bémenének
Egy falka ideig nyugolmast élének,
Költség nélkül igön ök megszűkölnének.
- Az Sabán vajvoda esztergami vajda,
Az Ramadán aga, Deli Kubát aga,
- 35 Ajvát aga, az Musz aga, Naszuf aga,
Az többinél feljebb vala az öt aga.
- Nám, ezök egymással egyött beszéllének,
Mind egy akarattal basához menének
Főhajtván basának tisztösségöt tőnek,
- 40 Ilyen szókkal néki ök ott beszéllének:

- „Tuggya jól nagyságod jól szolgálatunkat,
Öt holnapja, hogy nem atták alafánkat,
Szabatságot kérünk, had üzzünk csatákat,
Az magyarokkal késérsünk szerencsákat.”
- 45 Ottan basa szólla az főtereknek:
Egy falka ideig hogy veszteg lennének,
Az császár népében el ne vesztenének,
Az ő jó hírokból ne küssebbülnének.
- 50 „Sok magyar jó legint érték végházakba,
Ők es nem héjába gyűltek az határba,
Éjjel-nappal vannak szerencsavárásba,
Veszteni kezdők nagyot utatokba.”
- 55 Sabán vajda szólla: „Sok ideje vagyok,
Kímöm hogy énnéköm az Lévába vagyok,
Balassa Minyhárt értöm, hogy ott vagyok,
Csak száz lovagja ott az várasba vagyok.
- 60 Eszt igen jól értöm, várast megvehetjük,
Az bennevalókat mi mind elnyerhetjük,
Tudom az várat es mi ott megvehetjük,
Balassa Minyhártot elemelhetjük.”
- Basa mégis mongya: „Kérlek, úgy járjatok,
Magyar vitézöknek szívet se aggyatok,
Az császár népében ti kárt se vallyatok
Mert csak fejetökkel azért ti jáccotok.”
- 65 Eszt hallván, Esztergamban ők sietének,
Sok jó jancsárokkal ők elkészülének,
Tizenötszáz néppel nagy szépön telének,
Hódvilágon éjjel Dunán költözének,
- 70 Sietvén Garan víz mellett felmenének,
Setét hajnalban Lévában érkezőnek,
Várasban ostrommal el-bészökdösének,
Az vár kapujára hamar sietének.
- 75 Terekek az kaput kezdék ott bévágni,
És az kapu előtt zászlót emelgetni
Az várast mind széllal kezdék gyútozni,
Az várból kezdének rájuk levöldezni.
- 80 Jó Balassa Menyhárt eszt hogy megtudá,
Csak az egy imegbe kapuhoz szalada,
Szablyával forgódik, bátorságot ada,
Terekeket az kaputól eltágítá.
- Ezután terekek hogy eltágulának,
Lovakat, morhákat eltakarítának,
Az várasból hamar kitakarodának,
Foglyokat ők akkor ott nem foghatának,

- 85 Nagy vígan az terek el haza indula.
Jó vitéz Balassa lovára fordula,
Ságból jó legínyök érkösztenek vala,
Az terek után nagy vígan indula.
- Dandarra vitézök bé sem öklelének,
90 Mert kevesen arra elegek nem lőnek,
Csak hátuljárókkal ők harcot kezdenek,
Egynéhán helyön kopjákat tördelének.
- Egy jámbor szolgája vitéz Balassinak
Akkort ott elvesze, kit sokan bánának,
95 Halála történék az Nagy Amborusnak
Szép harc vala, sokan ugyan megforgának.
- Inasa az urnak az Godocsi vala,
Ki Deli Kobatval szömben öklelt vala,
Viadalt ott ketten ők tartottak vala,
100 Egymás miatt igen sebesültek vala.
- Az vitéz Balassa mikor aszt gondolá,
Azok verésére csak kevesen vala,
Csak népét vesztené, el haza indula,
Mert népében egynéhán sebesült vala.
- 105 Komáromban Horvát Bertalan meghallá,
Hogy az terek csata szép szerrel kinn vala,
Vitézökkel öszve Dunán elkölt vala,
Aszt Nyári Ferencnek hírré atta vala.
- Nám, az Ferdinándus királ ez időbe
110 Az Nyári Ferencöt küldé alá végbe
Kilencszáz embörnek küldé eleibe
Hogy hadnagyok lenne mindenütt igyökbe.
- Az hírt hogy meghallá suráni házába
Jámbor Nyári Ferenc, oly nagy gyorsaságba
115 Csak negyedfélszázan lőn elindulatba,
Kucsit, terhös lovat nem vín ő utába.
- Gyorsan Kört faluban ő beszállott vala,
Az komáromiak hazamentek vala,
Hogy megcsalták volna, ők aszt vélik vala,
120 Aszt Nyári Ferencnek hírré adták vala.
- Igen nagy bánattal kezdé eszt mondani:
„Szerető uraim, ha kezdünk megtérni,
Semmi nélkül kezdünk mi otthon bánkódni,
De jertök el vélem szerencse késérni.
- 125 Szerető uraim, csatát ha nem találunk,
Mégis az Kakatra hajnalban rohanjunk,
Amit ott kaphatunk, azzal elinduljunk,
Kivel vitézök köszt tisztességöt vallyunk.”

- Ott egy kevés várván egy nyelvet hozának,
 130 Kitől jó bizonnyal igaz hírt tudának,
 Hogy az terek szép haddal kinn volnának.
 Úr izene vitéz Horvát Bertalannak,
 Morvaiaknak es Sellyére izene,
 Suránban megmaratt népének izene,
 135 Mind hamarb lehetne utánna sietne,
 Közzülök valaki jó nevet szeretne.
- Bánatban az követ Komáromhoz juta,
 Mert az terekektől oly igen fél vala,
 Az Dunán el-által éjjel üvölt vala,
 140 Az hősek csalárdságnak aszt vélik vala.
- Az követöt fogva ők bévítették vala,
 Vigan az vitézök úgy indultak vala,
 Az jó Nyári után ők sietnek vala,
 Immár Nyári Ferenc sokat bolygott vala.
- 145 Terek nép hol voltak, immár tudgya vala,
 Mert Léva égését mind jól látta vala,
 Egy terek nyelvet es néki hosztak vala,
 Ki éjjel az sárban bésüllyedett vala.
- Nagy szíve szakadván az hőseket várja,
 150 Az egy szép lesherre népét béállatta,
 Mel nagy szép szavával nekik ím eszt mongya:
 „Szerető uraim, minden meghallgassa.
- Az én szívemben mast vannak nagy bánatok,
 Mert ez had igen nagy, én kevesen vagyok,
 155 Ha vakmerőképpen reájok rohanok
 Sokan ott elveszünk, ott én nagy kárt vallok.
- Kár nélkül maraggyunk, jobb arra gondoljunk,
 Majdan mi meglátjuk, környül mit kaphatunk,
 Mind az révig utánnok mi elballagjunk
 160 Mikor elköltöznek, ott es rágondoljunk.”
- Vala ohítása ott vitéz Nyárinak:
 Láss hertelenséggel seregök jutának,
 Szép sereget láta komáromiaknál,
 Más sereget láta az morvaiaknál,
- 165 Az harmadik sereg Surámból jött vala,
 Ezön az vitézök hálát attak vala,
 Hogy il hamar egyben gyűhethenek vala
 „Mert azt egyik fél es nem reméli vala.
- Rajta az vitézök örömbe levének,
 170 Ők rendben állának, seregöt szörzének,
 Az jó Nyári Ferenc szólla vitézöknek:
 Mint jámbor hőseket én titöket kérlek,

- Az rendöt fejönként ti mind megálljátok,
 Derék ütközetöt ti mind megvárjátok,
 175 Kopját egymás előtt ti itt se roncsatok,
 Ha itt tisztösségöt vallani akartok.
- Sőt ti közzületek az kik jobbak vattok,
 Az alábbvalókat ti bátorícsátok,
 Úgy övélők öszve együtt induljatok,
 180 Kopját ellenségön etszersmind roncsatok.
- Az viadal kösztünk míg el nem végeznék,
 Senkitől itt addég fogoly ne fogassék
 Zsákmánra es addég senki itt ne essék,
 Ki eszt nem fogadgya, annak feje essék.”
- 185 Bátorok az hősek, ennek engedének
 Kit jámborul végre megteljesítének,
 Kilencszázharminc lóval szépen telének,
 Ipoly vize felé ők eleredének.
- Az vitéz Zoltai Lőrinc ám ott vala,
 190 Ki harmadmagával elől mégyön vala,
 Az előljáró terekre talált vala,
 Az Deli Huszain látá, mongya vala.
- Nagy csudája volna, hogy ott merne járni,
 Az vitéz Zoltai kezdé eszt mondani:
 195 „Vitézők, csak akarjatok itt megvárni,
 Sok kopját ingyen majd láttok itt tördelni.”
- Szalkai mezőre mikoron jutának
 Az terek magyar zászlókat látának,
 Ottan Ipol vizén el-általgázlának,
 200 Ezök szömbe vívnek, egymásnak mondának.
- Ezön az terek kétségben esének,
 Seregöt nagy szépen ők hamar szörzének,
 Az víz felől puskások helhösztetének
 Az Saban vajdátúl ott il szók esének:
- 205 „Vélöm vala, harcolók ezök volnának,
 De bizonynal látom, hogy szömbe megvívnek,
 Mert az végbeliek, vitézők itt vannak,
 Kiket meglátjátok, mindhalálíg vívnek.
- Róla úgy gondoljunk, és úgy igyekezzünk,
 210 Mert ha mi itt nyerünk, világra születünk,
 De ma mi meghalunk, hogyha itt mi vesztünk,
 Ki elszaladna es, meghal miközzölünk.”
- Szereté eszt Nyári, mikoron meglátá,
 Hamar rágondola, népét megállatá,
 215 Három részre seregöt hamar szakasztá,
 Csak az egyik részét az nyomra választá.

- El-alább más révre ő hamar indula
Sabán vajda látá, ezen elbúsula,
Az ő seregét ott megbontotta vala,
220 Puskásokat kétfelé választja vala.
- Ezt jó Nyári Ferenc látá, nem múlata,
Az ő szép szavával népit bátorítá
Hamar mindenekvel Jézust kiáltata,
Az ő jó lovokat folni bocsáttatá.
- 225 Száguldva az vízön ők általzörgének
Nagy vakmerőképpen rájuk öklelének,
Az terek futamának, rettenének,
Lovagok, gyalogok sok helben veszének.
- Ezen az vitézök örömben valának,
230 Kit bennök érének, sokat nyakazának,
Foglyokat ők akkor sokat nem fogának,
Az parancsoltnak hívön megállának.
- Nám, az viadal hogy elvégezött vala,
Vecsernekor Kisasszon másnapján vala,
235 Az Kerei Gáspár jámbor vitéz vala,
Ott az viadalba csak ő megholt vala.
- Éhen, szoméhon az vitézök valának,
De mindezzel semmit ők nem gondolának,
Foglyokat azután sokat fogdosának,
240 Az főterek mind elszaladozának.
- Vala nagy bánatja az Memhet basának
Hogy jobb része veszött császár szolgálának,
Félelmet hosztanak az otthonvalóknak,
Bátor szívet attak mind az magyaroknak.
- 245 Kár nélkül magyarok hazaindulának,
Az szép nyereségön nagy hálát adának,
Felségös kiráknak ajándékot adának,
Az többivel vitézök megosztozának.
- Ezután Balassa az Nyári Ferencvel
250 Nagy vígan lakának mind az vitézökvel,
Isten lássa őket sok jó szerencsével,
Hogy ők élhessenek jó hírrel, jó névvel.
- Ugyan igen kérlek, vitézök, kik vattok,
Hogy az jó Istennek nagy hálát aggyatok,
255 Az ő jóvoltában mindenkor bizjatok,
Nagyobb diadalmat tereken vallotok.
- Tinódi Sebestyén deák Nagyszombatba,
Negyvennégy esztendő el-béforgásába,
Nagykarácson előtt szörzé búdosásba.
260 Kinek ez nem teccik, búskodgyék magába.

FINIS

[XX.] VARKUCS TAMÁS IDEJÉBE LÖTT CSATÁK EGÖRBŐL

- Sokat szóltam én az régi dolgokról,
Császárokról, királyok, nagyurakról,
Vitézöknek gyakor viadaljokról,
Kezdetől fogván lött nagy sok csudákról.
- 5 Egy keveset szóllok Magyarországról,
Ínségéről, szerencsátlan voltáról,
Végbelieknek gyakor csatájokról,
Terekkel sok tusakodásokról.
- 10 Buda vala feje Magyarországnak,
Ki kezében esék terek császárnak,
Mast végháza ím az Terekországnak,
Herdo helyött ott nabatot kiáltnak.
- 15 Ő kerüle sok magyar végház vagyon:
Sziget, Babolcsa, Kaposújvár vagyon,
Korokna, Lak, Somogyvár, Tihan vagyon,
Palota, Pápa, Győr és Gesztös vagyon.
- 20 Sőt Komárom, Semte és Nitra vagyon,
Léva, Surán, Ság, Drégöly, Csévár vagyon,
Gyarmat, Szécsén, Salgó, Főleg vár vagyon,
Buják, Oroszlánkő, Sirok, Egör vagyon.
- Tésznek ezök Budára nagy vigyázást,
Gyakor csatát, terekben kabdosást,
De Pest, Buda tésznek azért víg lakást,
Mert gyakorta tésznek dúlást, rabolást.
- 25 Jelös várak kik Budához hallgatnak,
Kik Duna mentébe kétfelől vannak:
Nándorfejevárvár és jó Szalomkemén,
Pétörváraggya, Szerém, Újlak, Attya.
- 30 Erdőd, Dejakó, Eszék, Valpó, Soklyós,
Geresgál, Pécs, Málévár, Pécsváraggya,
Szekszárd, Anyavár, Döbrököz, Dombóvár,
Simontornya, Ozora, Székösfejevárvár.
- 35 Nám az Csókakő, Esztergam, Visegrád,
Vác és Hatvan, Nógrád, Szonda, Gyulabanni,
Kit Szegeden erőssen mast raktanak,
Harminc háza Duna mellett császárnak.
- 40 De meggondolhatjátok ezt magyarok:
Régen vala csak egy erős kaputok,
Kit az Nándorfejevárnak ti hívtok,
Csak arra es rosszul ti gondolátok.

- Eszt tuggyátok: mast vagyon sok kaputok,
Kikben kevés vitézőket tartotok,
Azokat es igen koplaltattyátok.
Mire zsolgyokat ti meg nem adgyátok?
- 45 Az tanácsom: egy urat uraljatok,
Egymást igaz jámbor szűvel lássátok,
Az nagy sas jövetit ha meghallyátok,
Mint az varjak, előtte ne fussatok.
- 50 Kérlek, végházakra úgy gondoljatok,
Mint Fejérvártúl, el ne szakadgyatok,
Vendégországra ti ne búdoszatok,
Mert mindenütt gonosz hírösök vattok.
- 55 Az végekben lám jó vitézők voltak,
Kik az terekkel gyakran csatásztak,
Gyakor helyen véröket ők hullatták
Az többi köszt az kik Egrön lakosztak.
- 60 Szerető vitézim, eszt ne bánjátok,
Egriekről én egy keveset szóllok,
Kevés idő múlván többet hallotok
Az több végbeliekről én mit szóllok.
- 65 Kincsös Buda ha lön császár kezében
Ezörötszáznegyvenegy esztendőben,
Adá Szulamán basának kezében,
Príni Pétör vala némöt seregben.
- 70 „Igen hamar Varkucs Tamást hívatá,
Egör várát ő kezébe bocsátá,
Aszt erőssen néki megparancsolá,
Egör várát csak önéki tartaná:
- 75 Igen bíztram az te nagy hívségedben
Ha meg esném ellenségnek kezében,
Míg szabadon engöm nem lácc Egörben,
Egröt ne add addég senki kezében.
- 80 Nám, ha hallod, Varkucs, én halálomat,
Hívasd hozzád Gábrielt, én fiamat,
Ő kezében aggyad egri házamat,
Ehhöz tarcsad fiam Varkucs magadat.”
- 80 Csakhamar Varkucs Egörben beszálla,
Esztendeig Szulamán basa meghala,
Kucsik Bali bék helyébe beszálla,
Ulumán bék akkor Pestben bék vala.
- Igen hamar némötök támadának,
Nagy szép haddal Pest alá ők szállának,
Tizednapig harcolának, vívának,
Terekeken semmit nem kaphatának.

- 85   Ő alóla hamar eltávoznak,
Príni Pétörhöz sok fortélt mondanak,
Kit szép beszédekkel ott megfogának,
Haláláig kit el nem bocsátának.
- Serín az jó Varkucs Tamás dolgába,
90   Sok jó vitézőket fogadásába,
Élést, álgút sokat szörze az várba,
Sokat hódoltata terek birtokába.
- Csatát kére Varkucstúl egy szolgája,
Huszonegyedmagával elindula,
95   Az jó Oláh Agoston ő utába
Csak két tereket Szentlászlónál találá:
- Az egyik Ibrain odabasa vala,
Az második Deli Odaverdi vala,
Nagy szép szerrel ez két főtörök vala,
100   Kiket fogva Varkucsnak bevitt vala.
- Sőt az Bábi basa hamar meghala,
Memhet basa jó Budában beszálla,
Négy agáját ő hamar elválasztá,
Csak kétezör lóval őket bocsátá.
- 105   Serénséggel Veli aga, Álya aga,
Gyeffér aga, negyedik Hamza aga,
Őket küldé Főleg vár tartománra,
Ott dúlata, sok rabokat hozata.
- Az jó Oláh Ágoston eszt hogy hallá,
110   Szondából kéredzék, ha mit kaphatna,
Tizenegy lóval utánnok ballaga,
Pestig méne, ő semmit nem kaphata.
- Bé hogy juta az had Pestben, leszálla,
Harmadmagával Ágoston indula,
115   Kopjájokat törék az Bécs-kapuba,
Az terek zöndülének várasba.
- Az vitézek bátron eljövének,
Két mélyföldig ők megüzettetének,
Három beslia basának könyörgének,
120   Három kopját kapuból ők kivőnek,
- Lobogókon leveleket lelének,
Abból érték nevöket vitézőknek,
Bajviadalt hárman nekik küldének,
Ezen az vitézők örömbe lönek.
- 125   Az meghagyott napra elkészölének,
Kétszáz lóval Szonda alá menének,
Az terek de oda nem jevének,
Az magyarok tisztösségöt nyerének.

- 130 Kiszálla sok néppel az Memhet basa,
Simontornyát, Döbrököszt és Ozorát
Megvevé, elfoglaltatá az basa,
Onnat Hatvanra indula az basa.
- Igen hamar Dancs Pál Hatvanból kiszálla,
Felégeté, ő ott félfelé álla.
- 135 Deli Kurtnek tisztöl az basa adá,
Építetté, erősítette vala.
- Kurt mikoron mindennel felépöle,
Negyedfélszáz lóval elkészítetté
Gyeffér agát, Leleszre elereszté,
- 140 Nagy sok rabot Deli Gyeffér ott nyere.
- Varkucs Tamás aszt Egörbe meghallá,
Harmadfélszáz lovagját elválasztá,
Jó Tamasitt Györgyöt előttök hagyá,
Hatvanhét lovagot elől elbocsáta.
- 145 Az vitézek mikor közel jutának,
Egy szoroson terekre találának,
Sok kopját törének, igen vívának,
Ott közölök főlegínyök hullának:
- Lőn halála vitéz Tamasit Györgynek,
150 Szóláti Pálnak, jó Balog Fülöpnek,
Azon lőn bánattyok az vitézőknek,
Ott ők fejét vevék négy főtereknek.
- Ám negyedfélszáz rabot szabadítának,
Mind Solymosig úzék, vélök vívának,
- 155 Az terek Gyengyesben szaladának,
Nagy seb miatt ott sokan meghalának.
- Ezen az terek búsultak vala.
Immár Veli bék Hatvant bírja vala.
Bosszút ezért állani akar vala,
- 160 Deli Kurttal ketten készültek vala.
- Gyorsan ötödfélszázan indulának,
Leleszre sietnek, sokat rablának,
Ebben vitéz Varkucsnak hírt adának,
Vitéz Torma Miklóssal rágondolának.
- 165 Igen hamar Torma Miklós készüle,
Csak harmadfélszázan ő elerede,
Salgóban Jánosi Pálnak izene,
Harminckét lóval hamar mellé méne.
- Igen mennek, apci mezőre jutának,
170 Terekkel ott szömben találának,
Ütközének ott, erőssen vívának,
Terekben ott sokan elhullának.

- Kárt vallának terek, megfutamának,
 Közel hatszáz rabot ők elhagyának,
 175 Az Hatvanban előttök szaladának,
 Rabok sok hullott tereket fosztának.
- Ez vitézök harmincöt fejet vőnek,
 Tizenhat foglyokat ők bévivének,
 Vígan Egörben Varkocshoz menének,
 180 Hála adván, ők nagy vígan élének.
- Vala basa igen nagy haragjába,
 Sokat rabla Szécsén tartományába.
 Akkor Varkucs bocsáta Nagyfaluba,
 Harmincadosokat kétször elhozata.
- 185 Parancsola egy cserbasa haragval,
 Minden hogy készülne nagy gyorsaságval,
 Egrőt hogy megszállja minden hadával,
 Deli Perhát agát Pestből kibocsátá.
- Az Hídvégöt, Halászt, Sarudot dúlá,
 190 Tisztartóit Varkucsnak ő elfogá,
 Oláh Andrást, Nagy Amborust elhozá.
 Varkucs hallá, hamar utánnok bocsáta.
- Lőn ott előljáró elválasztásba
 Bácsmegyei András nagy gyorsaságba,
 195 Terekekben hogy ő nyelvet foghatna,
 Két tereket, két rab lejánt hozhata.
- Ott elvégre Pestből utat kérének,
 Muzin aga, Barat aga kijövének,
 Kétszáz lóval Hevesre hogy ütnének,
 200 Egerből két negyvenen érközének.
- Terekekkel bátron szömben állának,
 Ott hajdú vitézök hamar jutának,
 Görbe Bence hadnagyok magyaroknak,
 Szömben ütközének, igen vívának.
- 205 Az viadal délbe kezdetött vala,
 Napnyugatig vívtak, harcoltak vala,
 Örsi Lackó egy serín ifjú vala,
 Muzin agának fejét vötte vala.
- Igen vérös zászlót onnat hozának,
 210 Balassa Simont, Varkucs Tamás szólának,
 Hatvan alá száguldni bocsátának.
 Az Hatvanhoz közel mikort jutának,
- Az Veli bék agákkal mulattában
 Kinn az mezőn jár vala nyulászásban,
 215 Az hőseket látá nagy száguldásban,
 Folni bocsátá jó lovát utában.

- Bé nem szaladhata az vár kapuján,
 Torkig általgázlának az árokján,
 Hősek bánkódának ez vakszerencsán,
 220 Lövének, jargalának Hatvan alján.
- Az jó Varkucs Tamás meg elbocsáta,
 Az Kalocsát hamar meghóldoltatá,
 Szulamánt, Huszaint onnat elhozatá,
 Kik valának besliáknak hadnagya.
- 225 Az szegedi szancsák: Debeli Musztafa,
 Ki vízi erőnek hadnagya vala,
 Memi agát száz lóval külte vala,
 Az két víz köszt csatátúl oltalmazná.
- Szereté eszt, hogy hallá szolgálival,
 230 Vitéz Varkucs választá hamarsággal
 Mácsai Miklóst csak ötvennégy lóval,
 Hogy szerencsét késércsen pogánokkal.
- Vitézők baracsi mezőre jutának,
 Az terek egy faluban valának,
 235 Hogy hírok lőn, faluvégre állának,
 Negyven jancsár ott hozzájuk jutának.
- Ők az helről elébb sem indulának,
 Kopjájuk felvetvén, csak ott állának.
 Egri ifjak mihelt oda jutának,
 240 Ugyan folyva rájuk kopját hajtának.
- Gyorsan álló helben kopját rontának,
 Az terek mert kétségben valának
 Az jancsártúl elválni nem akarnak,
 Szablyára kelének, igen vívának.
- 245 Elszakaszták jancsártúl lovagokat,
 Terek ottan elveszték dolgokat,
 Ifjak láták szertelen futásokat,
 Igen őzék, hullaták pogánokat.
- Kin hősek Istennek hálát adának
 250 Tizenhat fejet, két foglyot hozának,
 Nagy szép nyereségöt vélők hozának,
 Az jancsárok épen elszaladának.
- Rajta vígak - bémutaták uroknak.
 Varkucs Tamás örül jó szerencsának,
 255 És egészségökön mind az ifjaknak,
 Mind fejönként Istennek hálát adnak.
- Én dicsérom ebből jó Varkucs Tamást
 Az hősekkel vígan tött ű nagy lakást
 Néha ű tött nagy szép ajándékozást
 260 Nyereséggel szépön vélők osztozást.

- Vala fogsága mindeddég urának
 Sokszor kéri Egröt német királnak,
 Ura hagyása eszébe Varkucsnak,
 Hogy ne higgyen ebből senki szavának.
- 265 Lön halála szegín Príni Pétörnek,
 Az testét megköldék feleségének,
 Lön keserősége szép gyermekinek,
 Vélök öszve asszon-feleségének.
- 270 Gongya esék ebből tisztartóinak,
 Mentől feljebb az jó Varkucs Tamásnak,
 Értik nagy haragját az jó királnak,
 Rájok jönni szép hadát az királnak.
- 275 Ott Egörben bátorsága Varkucsnak,
 Egört tartja az ő ura fiának:
 Príni Gábrrielnek, mint jó urának,
 Halálíg meg sem aggya az királnak.
- 280 Nám, királ dolgát közlé kis Prínivel,
 Magát ajánlá ő nagy kegyelmével,
 Csak engeggyön, légyön néki hívségvel,
 Egröt bocsátná kezében jó szervek.
- De levelét, pecsétét küldé, adá,
 Attyátúl marattban megoltalmazná,
 Bécsben való somma pénst es megadná.
 Príni látá, fogadá, hogy megadná.
- 285 Ottan úrfi Egör várba béméne,
 Varkucs kezét fogá, szépön köszöne,
 Ura halálát siratá, könyvezé,
 Az kulcsokat öelötte letevé.
- 290 Legottan úrfinak szépön felelé:
 „Isten hozta nagyságodat ide bé,
 Akarnám, atyád jött volna élémbe,
 Teljék kedve magyar uraknak ebbe.
- 295 Kezemből elvegyed egri kulcsodat
 Vegyed jó kedvvel jó szolgálatomat,
 Kinek akarod, aggyad végházadat,
 Hívön kiveszöm innét enmagamat.”
- Oly igen az Varkucs kéri ő urát:
 „Csak akarjad, hogy megtarcsam házadat,
 Innét kimenj, mutatom hív voltomat,
 300 Vitézőkkel itt nem szánom holtomat.”
- De az úrfi hívségét megköszöné,
 Királképének nagy hívön izene.
 Gróf Mikola, Bátor András eljőve,
 Egröt Príni ő kezökbe engedé.

- 305 Ím az királ fogadását megállá,
Kincsét, álgyúit ű megadattatá,
Varkucs szolgálátját es megadatá,
Hét esztendég Egröt Varkucs jól tartá.
- Kérlek végbeli hősek, meghallyátok,
310 Igaz nyereséggel, zsolddal lakjatok,
Terek és magyar pártot ne báncsátok,
Mert Isten előtt ti nagy kárt vallotok.
- Magyarok, kik vannak terek kéz alatt,
Azok vannak nagy ínség, rabság alatt.
315 Vajons ki kívánna lakni az alatt,
Vagy uralnia szancsákat és basát?
- Az Istennek erről mind hálát aggyunk,
Könyörögjön, hogy nabróra ne jussunk,
Ahol lakunk, épen megmaradhassunk,
320 Régi földönkben es uralkothassunk.
- Sebestyén deák az kincses Kassába
Az végekről gondolkodik magába.
Írta ezörötszáz és negyvennyolcba,
324 Hideg télben fű körmében házába.

FINIS

[XXI.] KAPITÁN GYÖRGY BAJVIADALJA

- Sok rendbéli nép vagyon ez világba,
Kik vannak Istennek hivataljába,
Külömb-külömbképpen ő malasztjában,
Ki-ki hívön eljárjon ő dolgába.
- 5   Én mast szóllok csak vitéztlő dolgokról,
Jelösben végvárakban lakozókról,
Az Istentől adatott malasztjokról,
Pogánokval gyakor harcolásokról.
- 10   Bátor szível az vitésséghez vannak,
Ha ellenségöt hallnak, megvidulnak,
Gyorsan ő jó lovokra felfordulnak,
Az ellenségnek hamar arcul állnak.
- 15   Erössen vívnak, szerencsát késértnek,
Kik közzülök meghalnak, sebesülnek,
Kik közzülök örök rabságban esnek,
Ki nem változhatnak, ők gyötrettetnek.
- 20   Soknak marad hazól szegín árvájok,
Nemzetségök jajgatnak, attyok, annyok,
Mivel kiválthatnák, nincsen morhájok,
Csak ohítva koldulnak, nyavalyások.
- 25   Terekeken ha diadalmat vesznek,
Nagy hálákat adnak ők az Istennek,
Örülnek, vigadnak az nyereségnek,
Mentől inkább annak tisztosságének.
- 30   Jó legínyök vitézök végházakba,
Vannak gyakran terekkel bajvívásba,
Az körösztýén hitért gyakor harcokban,
És jó hírért, névért sok országokba.
- 35   Ez esztendőben mely dolog történék,
Kit ha hallanátok, megbeszéllenék.
Hollókőben egy jámbor vitéz lakék,
Hogy kit hívnak az jó Kapitán Györgynek.
- 40   Nám, Szondába egy hírös terök vala,
Hubiár aga, ki jó vitéz vala,
Egy rabért ketten öszvevesztek vala,
Kit Hubiár hitire kikért vala.
- 40   De Kapitán öt hitetlennek írta,
Kit ha akarna, ővéle megvívna.
Az Hubiár ehhez kész lőn, hogy hallá,
Véle megvívna valahol akarná.

- Ennek helyét Buják alatt választák,
Szent Lőrincnek napját ők erre hagyák,
Vitézök ezön sokan vigadának,
Hálát adának, Istenben bízának.
- 45 Az jó Kapitán könyörög urának,
Ím az vitéz jó Losonczi Istvánnak,
Szabatságot adna bajviadalnak,
Az nemes úr így szólla Kapitánnak:
- 50 „Kérésödet ebből én meghallanám,
Szabadságod én tenéköd megadnám,
Ha királnak méltóságát nem tudnám,
Mert ez áll őfelsége méltóságán.”
- Kapitán György ezen való bűvába
Jó Losonczi elhagyá haragjába,
55 Jó gróf Miklósnak könyörög dolgába,
Ott es semmi nem kele ő dolgába.
- Az jó királhoz sieté, könyörge,
Ebben az jó királ néki engede,
Erre kele szegínnek sok költsége,
60 Azzal sem gondol, vagyon nagy öröme.
- Siete, lón Bátori György szolgálja,
Nemes úrfi azon igen vigada,
Az bajviadalra nagy gondot ada,
Vitézlő barátinak elírata.
- 65 Sok jó legínnyel Losonczi eljuta
Az vitéz Bebek György szép szerrel juta,
Vitéz Balassi János es eljuta,
Az jó Zay Ferenc es hamar juta,
- Az jó Zoltai István es ott vala,
70 Negyedfélszáz lóval ők gyűltek vala,
Aznakra Bujákba bégyűltek vala,
Az vitéz Kapitán György örül vala.
- Bajviadalhoz hamar felkészüle,
Csak az jó Istennek ő ott könyörge,
75 Meggyovónék, mindönt ő megkövete,
Az úrvacsoráját ő hozzávevé.
- Az öltözést mint ők régen végeszték,
Egy páncélba, kuracsimba öltözik,
Két hegyös törét, hancsárát felköték,
80 Botával, paizsával felülteték.
- Csuda szép sereggel kiindulának,
Buják alatt egy szép rétre jutának,
Az úrfiak szép öltözve valának,
Ott mely vígan nagy szépen jargalának.

- 85 Az vitéz Hubiár aga eljuta,
Szép öltözve nagy szép szerrel ő vala,
Az Hatvanból Amhát aga ott vala,
Ugyanonnan Gyáfer aga ott vala.
- Pispökségből, Vácból az Csirkin aga,
90 Szondából ott vala Turszon vajvoda,
Ezökkel négyszáz terek szép nép vala,
Buják alá az rétre juttak vala.
- Itt közöttök igen szép víz foly vala,
Szép seregök kétfelől állnak vala,
95 Úrfiakat terek csudálják vala,
Ő nevöket szépön kérdözik vala.
- Tanácskozván, ők zálagot adának,
Hogy valamely párttúl ne csalatnának,
Onnat Deli Csetőt, Deli Huszaint,
100 Innet Hanvai Albertot, Toldi Jánost.
- Az viadalhelre igazlátókat
Adák Jánosi Pált, Zoltai Istvánt,
Eskodán haranbasát, Deli Malkucsot,
Kik ezök köszt hogy lássonak igazat.
- 105 Nám, ez kösztök ott elvégezve vala,
Az bajviadal melyiknek állana,
Bajvívótársa hogy ott meg ne halna,
Hírével, nevével őt élni hadná.
- György az vízön szépen általnyomtata,
110 Hubiár es eleibe nyomtata,
Az kép kopja ott szépön öszvehajla,
György kopjája ló nyakába elromla.
- Elvégezve vala, ló ne sértetnék,
De ez csak az szerencsétől történék,
115 Hubiár kopjája el nem törheték,
Kapitármak fején végre eltörék.
- Viadalt ők hegyös törrel kezdének,
Nagy erős viadalt ők ott tevének,
György köszönheti az vakszerencséének,
120 Egy seb esék ott jobb keze fejének.
- Rajta vitéznek nem vala öröme,
Mert az markát elfolyá piros vére,
Ő kezéből kiesék hegyös töre,
Meg az másik hegyös tört el-kivevé.
- 125 Gyorsan aszt es ő kezéből elejté,
Meg az buzgánt ragadá, elővevé,
Azzal sokáig veré, megszédíté,
Végre aszt es ő kezéből elejté.

- 130 Nagy hamar szép hangyárát kiragadá,
 Azzal es az terekkel igen víva,
 Vitézi orcáján es nagy seb vala,
 Orcáját, kezét vér bэфolta vala.
- 135 Ezt az igazlátók láták, szóllának,
 Viadaljokban ők megállának,
 Rácz Jánost es hamar odabocsáták,
 Az szörzésnek állának, lassódának.
- 140 Ketten egymástúl ők búcsút vevének,
 Seregökhöz ők nagy vígan menének,
 Fegyverökből szépön levetközének
 Az Istennek nagy hálaadást tőnek.
- Bajviadaljok lőn nagy dícséretbe.
 Az Hubiár evőlt bé az seregbe:
 „Mire sebösőle lovam igyőnkbe,
 Lám, nem vala köztőnk ez az szörzésbe?”
- 145 Az vitézők felelének, szóllának:
 „Ne alicsja azt ő akaratjának,
 De az szerencsének ű járásának,
 Ha lovad meghal, helyébe mást adnak.”
- 150 Jámbor vitéz ez beszédnek megállá,
 Terek sereg Szondába vígan szállá,
 Jó Bátori György Bujákba bészállá,
 Urakval, vitézekvel ott vigada.
- 155 Vitézők erről mind példát vehetnek,
 Bajviadalba mikoron ti mentők,
 Sok fegyver ne légyőn ti reménségtők,
 Csak az egy Istenhöz reménködgyetők.
- 160 Jól meghallhattátok az ő törvénbe,
 Dávid Góliáttal mint járt igyébe,
 Felöltözék Saul királ fegyverébe,
 Abban nem bízék, lőn levetkozásbe.
- Az Úristennek bízék hatalmába,
 Csak őt követ bévete ő taslyába,
 Csavarító parittyát vőn ujjába,
 Az Góliát vala mind talpig vasba.
- 165 Dávid szömbe juta az nagy embőrvel,
 Parittyából hagyíta egy kis küvel,
 Homlokon találá, elesék evvel,
 Fejét vevé ott önnön fegyverével.
- 170 Azért vitézők, Dávid ti példátok,
 Ha nagy szeretetvel Istenben bíztok,
 Mindön igyetőkben azon jól jártok,
 Halál után véle egyött vigattok.

- Látom, urak, vattok már egyességbe,
Magyarok vattok ti nagy szeretetbe,
175 Kik volnának hozzátok győtlőségbe,
Az Szentlélek tériccse közitökbe.
- Így segéll meg az Isten igyetökbe,
Szeretettel ha vívtok igaz hitbe,
Ne bízzatok sok idegön istenbe,
180 Csak az Szentháromságba, egy Istenben.
- Az vitézlő népet ti szeressétök,
Isten adományát vélök közljétök,
Körületök csácsogóknak ne higgyetök,
Úket érottök hátra se vessétök.
- 185 Régön hallottam köztetök olyakat,
Asztaltoknál étetitök csúftokat,
Vélök tartjátok az ti tanácstokat,
Ott kinn koplaltatjátok jó szolgákat.
- Óh, mikoron vesződelmét hallyátok,
190 Pogán miatt nagy fogságba tuggyátok,
Bolondul elveszött, ti azt vallyátok,
Kevés somma pínzzel meg sem váltjátok.
- Lám, ha terek fejet, foglyot mutatnak,
Csak egyszer borotokba innya adnak,
195 És az mellett mongyátok nagy jámbornak,
Hiú erszínnyel eltérnek, fohászkodnak.
- Szeressétök sok jóval vitézőket,
Úgy győzhettek mindön ellenségöket,
És vallhattok vélök tisztösségöket,
200 Földetökben békével éltötöket.
- Ezt ki szörzé, mast vajúszik Kassába,
Nevét megtalálják vers folyásába,
Ő béirá ezörhatodfélszázba
204 Bánkódik, hogy kevés pénz ű taslyába.

FINIS

[XXII.] AZ UDVARBÍRÁKRÓL ÉS KULCSÁROKRÓL

- Szeretetből ajánlom szolgálatomat,
Kiért én is várom az én hasznomat,
Könyörögvén kéröm uraságodat,
Énnéköm megbocsásd megbántásomat.
- 5 Oly igen nagy gondban magam foglaltam,
Kiből minden jómat én es takartam,
Isten malasztjának eszt ajánlottam,
Kiért mindenkoron én hálát attam.
- 10 Lefüggesztött fővel leszegik nyakam,
Két szömöm világa vagyom homályban,
Az én író kezem reszket az pennán,
Fejem szédülögve nagy gondolkodván.
- Gondot adok én az oly embereknek,
Kik szegín fejemön nem keserülnek,
15 Mert versszörzésömbe átkomba lesznek,
Jelösben udvarbírák, kulcsárok lesznek.
- Az mely úrhoz megyök, sokszor meghagyják:
Magam lovam abrakát bévön megaggyák,
De bal fölök felől gyakran bocsátják,
20 Gyakorta az urat vélem bántattyák.
- Légyön Isten nékik, hogy elhallgatják,
Azért regyistromba ők mind béríják,
Mert aszt az úréból magoknak lopják,
Sok szegínlegínyök aszt meg ohítták.
- 25 Óh, mely nagy kárt tesznek az udvarbírák,
Mert titkon magoknak sokat takarnak,
Igön hízölködnek, sokat csélcsapnak,
Ki miatt az urak sok kárt vallanak.
- Kárát néha az úr eszébe veszi,
30 Hamar csal bírátat csiklében ejti,
Az mint ő akarja, nem úgy vendégli,
Mert szöme szörében szoktak szaggatni.
- Bolondok ezféle csal udvarbírák,
Tisztösség adassék az jámborának,
35 Kik szolgát szöröznek az ő uroknak,
Úr híre nélkül es sok jóval vannak.
- Óh, mely dícséretös oly udvarbíró,
Ki mindönből úrnak hívön takaró,
Az jámbor szolgálknak nem búcsúadó,
40 Sőt minden javával őket tápláló.

- Rest udvarbírákon átok nem használ,
 Az ki őt átkozja, kopaszt borotvál,
 Ők atyafiasok az cigánokval,
 Orcájok temérdök nagy álnokságval.
- 45 Noha volna néköm csak mast jó borom,
 Fejem bátorodnék, hangos lenne szóm,
 Köz bortúl megszorul, rozsdás én torkom,
 Kiből utálatos én horutásom.
- 50 Az úr és az asszon bír ő házával,
 Kinek ő akarja, lehet jó borval,
 Az kit lát, hogy engödelmes dolgával,
 Az ürest nem marad ű poharával.
- 55 Kik nem adnak Bohnyán itt jó borokat,
 Magas part üssön meg udvarbírákat,
 Vélők egyetömben az kulcsárokat,
 Kik akasztófára méltók, azokat.
- 60 Az boros víz nádat terömt orromba,
 Egésségöt nem ad néköm dolgomba,
 Kössebbödik gégém az krónikába,
 Kiért udvarbírák esnek átkomba.
- 65 Szómat jobban rikkantatom jó bortúl,
 Ha jó hírt hallhatok uraságottúl,
 Kevés betegségöm feledöm attúl,
 Nagy sok jó adassék mennyei Úrtúl.
- 70 Talám gonoszt monnak az udvarbírák,
 Azzal sem gondolok, csak jó bort aggyanak,
 Ha бүдös bort adnak Sebők deáknak,
 Azzal ő uroktúl elbűcsúsztatnak.
- 75 Esznek szegín ifjak fagyos étkeket,
 Rejá innyok adnak бүдös lőrétet,
 Szolgáló lejányoknak sován étkeket,
 Rejá innyok adnak boros vizeket.
- 80 Ugyan bosszonkodnak lejányok, ifjak,
 Az udvarbíráknak és kulcsároknak
 Lelekért ők sápi zsoltárt olvasnak,
 Dolhai dekrétomot fejökre monnak.
- 80 Le es vonszják néha kulcsárt körméröl,
 Ifjak megbüntetik ez il бүнéröl,
 Az ő abrakjokat elvesztéséröl,
 Mert aszt palást alatt horgyák pincéből.
- Csuda mint csélesapnak az ő uroknak,
 Hogy az ő hasznára sáfarkodnának,
 Aszt elő sem mongyák, mennyet kóbornak,
 Palást alatt jó bort mennyet hurcolnak.

- 85 Kis Kököllő mellett Bethlen Farkasnak
Bohnyai házánál megíratának,
Mert versszörczésében Sebők deáknak
Nem úr hírével bődös bort adának,
Nagyidai kulcsár az bohnyaival
90 Lám atyafias volt álnokságával,
Nem barátkozik vélem az jó borokval,
Ha fiamat küldöm, illet szitkokval.
Aggyon Isten nekik oly jó malasztot,
Táplálják jó borral Sebők deákat,
95 Véle egyetömben jó szolgálókat,
96 Fejőkre ne várják az rút átkokat.

FINIS

**KOLOZSVÁRBA NYOMTATOTT
GYÖRGY HOFFGREFF MŰHELYÉBE
1554. ESZTENDŐBEN**

.oOo.